

Liaona

**Vosa mai na
Koniferedi Raraba**

**iVakananumi ni ka 75 ni
Yabaki ni Parokaramu
ni Welefea ena Lotu**

**Kacivaki e Tolu na
Valetabu Vou**

Me Vaka Niu sa Soli Au Vei Kemuni, mai vei Walter Rane

“A sa dua na tamata sa lokiloki mai na kete i tinana . . . ko koya era sa vakadavora ena veisiga ena mata ni katuba ni valenisoro . . . ;

“Ko koya ni sa raici Pita kei Joni ni rau sa voleka ni curu ki na valenisoro, sa kerekere me dua na ka ni loloma. . . .

“Sa qai kaya ko Pita, A siliva kei na koula e sega ni tu vei au; ia na ka ga sa tu vei au kau na solia vei iko: Ena yaca i Jisu Karsito na kai Nasareci mo tucake ka lako.

“Sa qai taura na ligana imatau [na tamata lokiloki] [ko Pita], a sa tubera cake: sa qai vakaukauwataki sara na yavana kei na nona qurulasawa” (Cakacaka 3:2-3, 6-7).

- 2 iVakaleka me baleta na ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

SOQONI ENA MATAKA NI VAKARAUWAI

- 4 Sa Gauna Tale ni Koniferedi
Peresitedi Thomas S. Monson
- 6 Na Siga ni Vakacegegu kei na Sakaramede
Elder L. Tom Perry
- 10 Yaco Me Vaka e Dua na Gone Lailai
Jean A. Stevens
- 13 Daumuri Karisito
Elder Walter F. González
- 15 Na Veisorovaki sa Kovuta na Mosi Kecega
Elder Kent F. Richards
- 18 Era Vakasakiti dina na Marama Yalododonu Edaidai!
Elder Quentin L. Cook
- 22 Madigi ni Caka Vinaka
Peresitedi Henry B. Eyring

SOQONI ENA YAKAVI NI VAKARAUWAI

- 26 Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 28 Ripote ni Tabacakacaka ni Dikevi Fika, 2010
Robert W. Cantwell
- 29 Na Ripote Vakaiwiliwili, 2010
Brook P. Hales
- 30 Dusimaki ena Yalo Tabu
Peresitedi Boyd K. Packer
- 34 Qarava na Veisiga ni Mataka ena Vakabauta
Elder Russell M. Nelson
- 37 Tauyavutaki ni Matavuvale ka Kena iTakele o Karisito
Elder Richard J. Maynes
- 40 iVakadinadina
Elder Cecil O. Samuelson Jr.
- 42 Gagadre
Elder Dallin H. Oaks
- 46 Kune Marau ena Veiqaravi Loloma
Elder M. Russell Ballard

SOQONI NI MATABETE

- 49 Vakarauteke ni Vuravura me baleta na iKarua ni Lako Mai
Elder Neil L. Andersen
- 53 Vakauinui
Elder Steven E. Snow

- 55 iDola Tabu ni Matabete i Eroni
Larry M. Gibson

- 58 Na Vanua mo Cava Kina, Nomu Galala
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

- 62 Vuli ena Matabete
Peresitedi Henry B. Eyring

- 66 Kaukauwa ni Matabete
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI ENA MATAKA NI SIGATABU

- 70 Wawa Toka Ga ena Gaunisala i Tamasiko
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 78 Eda sa Gumatua Sara Kina ena Vukui Koya sa Lomani Keda
Elder Paul V. Johnson
- 81 Na Cakacaka Veivakasavasavataki ni Welefe
Bisopi H. David Burton
- 84 Na iBalebale Dina Sara ni Bula Vakatisaipeli
Silvia H. Allred
- 87 Na Yalo ni iVakatakila
Elder David A. Bednar
- 90 Na Valetabu Savasava—E Dua na Bikeniki Vuravura
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI ENA YAKAVI NI SIGATABU

- 94 Na Veivakalougatataki Tawamudu ni Vakamau
Elder Richard G. Scott
- 97 "O Ira Kecega Kau sa Lomana, Kau sa Vunauca ka Cudruva"
Elder D. Todd Christofferson
- 101 Nona Veivakalougatataki Cecere Duadua na Turaga
Elder Carl B. Pratt
- 103 A Cava na iValavala ni Tagane kei na Yalewa sa Kilikili Kei Kemudou?
Elder Lynn G. Robbins
- 106 Vakatokai me Yalododonu
Elder Benjamin De Hoyos
- 108 Na Mana ni Veisorovaki
Elder C. Scott Grow
- 111 Drotini ki na Veimatani
Elder Jeffrey R. Holland
- 114 Ni da Veitalatala
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI RARABA NI GONEYALEWA

- 115 Au Vakabauta ni Sa Dodonu Me da Yalododonu ka Yalodina
Ann M. Dib
- 118 "Nanuma Tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au"
Mary N. Cook
- 121 iVakatawa ni iValavala Dodonu
Elaine S. Dalton
- 125 E Dua na iVakadinadina Bula
Peresitedi Henry B. Eyring
- 72 Na Vakaitutu Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai
- 129 iTuvatuva Vakamatanivola ni iTalanoa ni Koniferedi
- 130 Era Vosa vei Keda: Me Tiki ni Noda Bula na Koniferedi
- 132 Mataveiliutaki Raraba ni Veimataisoqosoqo
- 132 iVakavuvuli ni Noda Gauna
- 133 iTukutuku mai na Lotu

iVakaleka me baleta na ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

MATAKA NI VAKARAUWAI, 2 NI EPERELI, 2011, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf. iDolamasu: Elder Allan F. Packer. iSogomasu: Elder Dale G. Renlund. iVakatagi kei na Sere mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, rau na kena dairekita; Clay Christiansen, daunioqani: “Marau na Tui Sau!” *Serenilotu*, naba 66; “Glory to God on High,” *Serenilotu*, naba 67; “We Listen to a Prophet’s Voice,” *Serenilotu*, naba 22, tuva Murphy, sega ni tabaki; “Au Sa Kila Ni Bula Tu,” *Serenilotu*, naba 76; “I Know That My Savior Loves Me,” Creamer/Bell, tuva o Murphy, sega ni tabaki; “E Ulunivanua,” *Serenilotu*, naba 4, tuva o Wilberg, sega ni tabaki.

YAKAVI NI VAKARAUWAI, 2 NI EPERELI, 2011, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf. iDolamasu: Elder Kevin W. Pearson. iSogomasu: Elder Michael T. Ringwood. Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere cokovata mai Brigham Young University–Idaho; Rau kena dairekita o Eda Ashby kei Randall Kempton; daunioqani o Bonnie Goodliffe: “Na Yavu Tudei,” *Serenilotu*, naba 85, tuva o Ashby, sega ni tabaki; “Dokai Na Vuku kei na Loloma,” *Serenilotu*, naba 101; “Gu Ki Liu,” *Serenilotu*, naba 39; “Sa Totoka Ko Saioni,” *Serenilotu*, naba 24, tuva o Kempton, sega ni tabaki.

BOGI NI VAKARAUWAI, 2 NI EPERELI, 2011, SOQONI NI MATABETE

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring. iDolamasu: Elder Rafael E. Pino. iSogomasu: Elder Joseph W. Sitati. Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere ni matabete ena Yavulotu e Ogden Utah kei Logan Utah; ka ratou kena dairekita o Jerald F. Simon, J. Nyles Salmond, kei Alan T. Saunders; daunioqani o Andrew Unsworth: “See the Mighty Priesthood Gathered,” *Serenilotu*, naba 325; “Guide Me to Thee,” *Serenilotu*, naba 101, tuva o Unsworth, sega ni tabaki; “Na Nodai Vakabula,” *Hymns*, naba 6; “Ena Kaukauwa Ga Mai Cake,” *Serenilotu*, naba 20, tuva o Durham, tabaka o Jackman.

MATAKA NI SIGATABU, 3 NI EPERELI, 2011, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring. iDolamasu: Elder Gary E. Stevenson. iSogomasu: Elder Tad R. Callister. Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; kena dairekita o Mack Wilberg; rau daunioqani o Richard Elliott kei Andrew Unsworth: “O Thou Rock of Our Salvation,” *Serenilotu*, naba 258; “Sabbath Day,” *Serenilotu*, naba 148; “Na Veivanua Rogoca Tu!” *Serenilotu*, naba 160, tuva o Wilberg, sega ni tabaki; “Me da Sa Gu Tiko,” *Serenilotu*, naba 146; “Na Caka Vinaka?” *Serenilotu*, naba 131, tuva o Zabriskie, tabaka Plum; “Na Yalo Ni Noda Kalou,” *Hymns*, naba 2, tuva o Wilberg, sega ni tabaki.

YAKAVI NI SIGATABU, 3 NI EPERELI, 2011, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring. iDolamasu: Elder José A. Teixeira. iSogomasu: Elder Kent D. Watson. Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; rau kena dairekita o Mack Wilberg kei Ryan Murphy; rau daunioqani o Linda Margetts kei Bonnie Goodliffe: “I Saw a Mighty Angel Fly,” *Serenilotu*, naba 15, tuva o Wilberg, sega ni tabaki; “I’m Trying to Be like Jesus,” *Nodra iVolamisere na Lalai*, 78–79, tuva o Bradford, tabaka na Nature Sings; “Me da Lako Ki Vua,” *Serenilotu*, naba 29; “Meu Savasava Tu,” *Serenilotu*, naba 73, tuva Staheli, tabaka o Jackman.

BOGI NI VAKARAUWAI, 26 NI MAJI, 2011, SOQONI RARABA NI GONEYALEWA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson. Veiliutaki: Elaine S. Dalton. iDolamasu: Emily Lewis. iSogomasu: Bethany Wright. Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere cokovata ni Goneyalewa ena veiteki e Salt

Lake City; kena dairekita o Merrilee Webb; rau daunioqani o Linda Margetts kei Bonnie Goodliffe: “E Ulunivanua,” *Serenilotu*, naba 4; “iVakatawa ni iValavala Dodonu,” *Strength of Youth Media 2011: We Believe*, sega ni tabaki (cello: Jessica Hunt); “Au Sa Kila Ni Bula Tu,” *Serenilotu*, naba 76, tuva o Lyon, tabaka o Jackman (harp: Hannah Cope); “Na Yavu Tudei,” *Serenilotu*, naba 43, tuva Wilberg, sega ni tabaki.

VANUA ME KUNE KINA NA VOSA NI KONIFEREDI

Mo raica na vosa ni koniferedi raraba ena vuqa na vosa, lako ki na conference.lds.org. Qai digia e dua na vosa. Ni dau oti e rua na vula mai na koniferedi, sa dau tu na kena katokatoni ena veisitua ni lotu.

ITUKUTUKU NI VEITUBERI KEI NA IVAQA NI VEISIKO

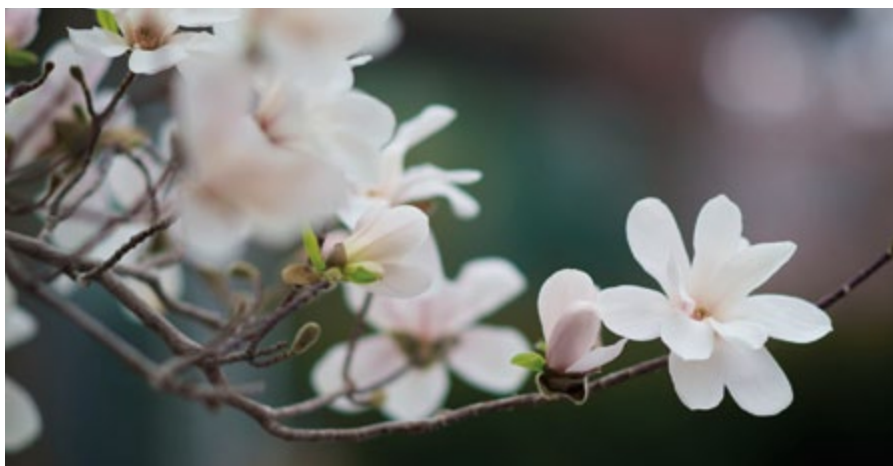
Me baleta na itukutuku ni veituberi kei na ivaqa ni veisiko, yalovinaka digitaka e dua na itikitoko ka na sotava vinaka na nodra gadadre o ira o dau sikova.

ENA WAQANA

E liu: iTaba mai vei Weston Colton. E muri: iTaba mai vei Les Nilsson.

VEITABA ENA KONIFEREDI

Na itaba eso ni koniferedi raraba e Salt Lake City eratou veitaba kina o Craig Dimond, Welden C. Andersen, John Luke, Matthew Reier, Christina Smith, Cody Bell, Les Nilsson, Weston Colton, Sarah Jensen, kei Derek Israelsen; mai Argentina o Marcelino Tossen; mai Brazil o Lauren Fochetto, Ana Claudia Souza de Oliveira kei Veruska Oliveira; mai Ecuador o Alex Romney; mai Germany o Mirko Kube; mai Jamaica o Alexia Pommells; mai Mexico o Ericka González Lage; mai na Philippines o Wilmore La Torre; mai Portugal o Juliana Oliveira; mai Romania o Matei Florin; mai Slovenia o Ivan Majc; mai South Africa o Kevin Cooney; mai Ukraine o Marina Lukach; mai Maryland, USA, o Sasha Rose; kei Zambia o Tawanda Maruza.

ME 2010 14 NO. 2
LIAONA 09685 858

Mekesini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na Mataveiliutaki Taumada: Thomas S. Monson,
Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Na Kuoramu ni iApositole Le Tinikarua:

Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson,
Dallin H. Oaks M. Russell Ballard, Richard G. Scott,
Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar,
Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen

Edita: Paul B. Pieper

Daunivakasala: Stanley G. Ellis, Christoffel Golden Jr.,
Yoshihiko Kikuchi

Manidia Dairekita: David L. Frischknecht

Dairekita ni Vakaraautaki iVola: Vincent A. Vaughn

Dairekita ni iYaloyalo: Allan R. Loyborg

Manidia Edita: R. Val Johnson

iVukevuke ni Manidia Edita: Jenifer L. Greenwood,
Adam C. Olson

Edita Veitokoni: Ryan Carr

iVukevuke ni Edita: Susan Barrett

Vakailesilesi Vakaedita: David A. Edwards, Matthew D.

Flitton, LaRene Porter Gaunt, Larry Hiller, Carrie Kasten,
Jennifer Maddy, Melissa Merrill, Michael R. Morris, Sally J.
Odekirk, Joshua J. Perkey, Chad E. Phares, Jan Pinborough,
Richard M. Romney, Janet Thomas, Paul VanDenBerghe,
Julie Wardell

Sekeriteri iLiuliu: Laurel Teuscher

Manidia Dairekita ni Droini: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Droini: Scott Van Kampen

Manidia ni Vakaraautaki ni Tabaivola: Jane Ann Peters

Vakailesilesi ni Droini kei na Tabaivola: Collette
Nebeker Aune, Howard G. Brown, Julie Burdett, Thomas S.
Child, Reginald J. Christensen, Gene Christiansen, Kim
Fenstermaker, Kathleen Howard, Eric P. Johnson, Denise Kirby,
Scott M. Mooy, Ginny J. Nilson, Ty Pilcher, Gayle Rafferty

Tabaki taumada: Jeff L. Martin

Dairekita ni Tabaivola: Craig K. Sedgwick

Dairekita ni Veivotayaki: Evan Larsen

Me vakau na isau ni mekesini, kei na kena vakatataro e so
ki na Liaona, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20
Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 dua
na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua, me vakavo
ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena
ivakamacala tale e so mai na Valenivolavola Liu ni Lotu, e na
talevoni 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei
Amerika kei Kenada, veitarataro ki na nomuni sitoa ni Lotu
se ililui ni tabanalevu se tabana.

Me vakau na itukutuku e vinakati kei na vakatataro
eso ki na Liahona, Rm. 2420, 50 E. North Temple St.,
Salt Lake City, UT 84150-0024, USA; se i-meli: liahona@
ldschurch.org.

Na Liaona (vakadewataka na iVola i Momani ni "kabasi"
se "idusidusi") sa vakadewataki oti ena vosa vaka- Albania,
Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Chinese,
Croatia, Czech, Denmark, Necaladi, Valagi, Estonia, Viti,
Finiladi, Varanise, Jamani, Kiriki, Idia, Hungary, Aisiladi,
Idonisia, Itali, Japani, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania,
Malaqasi, Masela, Mongolia, Nowei, Poladi, Potoukali,
Romania, Rusia, Samoa, Sinhala, Slovenia, Siperi, Suwiteni,
Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urudu, kei na Vietnam.
(E duidui na gauna me taba kina ena veivosa yadudua.)

© 2011 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e
taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuku kei na iyaloalo era tiko
ena Liaona me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega
ni saumi se vakayagataki ga e vale. Ena sega ni rawa me
lavetaki na veiyaloalo eso kevaka era sega ni vakadonui
mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni
Lavetaki me na vakau yani ki na Intellectual Property Office,
50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli:
cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

May 2011 Vol. 14 No. 2 LIAHONA (USPS 311-480)
Fijian (ISSN 1096-5122) is published four times year (April,
May, October, and November) by The Church of Jesus Christ
of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT
84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada,
\$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt
Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of
address. Include address label from a recent issue; old and
new address *must* be included. Send USA and Canadian
subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address
below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card
orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by
phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement
#40017431)

POSTMASTER: Send address changes to Salt Lake
Distribution Center, Church Magazines, PO Box 26368,
Salt Lake City, UT 84126-0368.

KEDRA ITUVATUVA
VAKAMATANIVOLA
O IRA ERA VOSA

Allred, Silvia H., 84
Andersen, Neil L., 49
Ballard, M. Russell, 46
Bednar, David A., 87
Burton, H. David, 81
Christofferson, D. Todd, 97
Cook, Mary N., 118
Cook, Quentin L., 18
Dalton, Elaine S., 121
De Hoyos, Benjamín, 106
Dibb, Ann M., 115
Eyring, Henry B., 22, 62, 125
Gibson, Larry M., 55
González, Walter F., 13
Grow, C. Scott, 108
Holland, Jeffrey R., 111
Johnson, Paul V., 78
Maynes, Richard J., 37
Monson, Thomas S., 4, 66,
90, 114
Nelson, Russell M., 34
Oaks, Dallin H., 42
Packer, Boyd K., 30
Perry, L. Tom, 6
Pratt, Carl B., 101
Richards, Kent F., 15
Robbins, Lynn G., 103
Samuelson, Cecil O., Jr., 40
Scott, Richard G., 94
Snow, Steven E., 53
Stevens, Jean A., 10
Uchtdorf, Dieter F., 26,
58, 70

ITUVATUVA
VAKAMATANIVOLA
NI ULUTAGA

Bula rawati koya, 22, 81, 84
Bula vakaitubutubu, 37,
94, 103
Bula vakatina, 18
Bula Vakataisapele, 13,
84, 111
Cakacaka, 84
Cakacaka ni Kaulotu, 4,
46, 49
Dina, 40, 121
Gagadre, 42
Galala ni Digidigi, 42
Gone, 10, 37, 103
iKarua ni Lako Mai, 49
iKatini, 10, 34, 101
iSoqosoqo ni Veivukei, 84
iTavi, 55, 62
iVakadinadina, 40, 66, 125
iVakaraitaki, iVakaraui, 10,
121, 125
iVakatagedegede, 111
iVakatakila, 30, 87
iValavala Dodonu, 115, 121
iVolanikalou, 30
iVuvu, 53
Jisu Karisito, 6, 13, 15, 30,
78, 103, 108, 114
Koniferedi raraba, 111, 114
Loloma, 13, 22, 46, 62, 84, 94
Loloma Uasivi, 46, 53, 81
Marama, 18
Masumasu, 125
Matabete, 30, 49, 58, 62, 66
Matabete i Eroni, 55
Matabose, 18
Matavuvale, 10, 18, 37,
90, 94
Mecca, 15, 34, 78, 106
Na Dina, 121

O Ira na Parofita, 111
Parokaramu ni welefea, 22,
81, 84
Rarama, 87
Sakaramede, 6
Siganimate, 114
Siga ni Vakacecegu, 6
Sokalou, 6
Solibula, 90
Talairawarawa, 10, 34, 40,
87, 97, 101, 103, 125
Vakabauta, 18, 34, 42, 53,
70, 78, 87, 101, 106, 125
Vakamaui, 42, 66, 94
Vakanuinui, 53
Vakavakarau, 49
Valetabu, 4, 90, 115
Veika bibi, 42
Veiliutaki, 55, 62
Veiqaravi, 22, 46, 55, 58, 70,
81, 84, 118
Veisere, 66
Veisorovaki, 15, 40, 53, 106,
108, 114
Veivakadodonutaki, 97
Veivakalougatataki, 34,
78, 101
Veivakavulici/ivakavuvuli,
37
Veivuke Raraba, 4
Veivutuni, 40, 97, 108
Veiyalayalati, 13, 90, 94, 115
Veiyalayalati Vou, 6
Yalododonu, 106
Yalomalua, 10, 15
Yalo Tabu, 30, 40, 58, 70,
87, 111
Yalovinaka, 118
Yalovinaka, Rai vakara-
rama, 118
Yalovosota, 15, 78

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Sa Gauna Tale ni Koniferedi

Vinaka vakalevu na nomuni vakabauta kei na yalodina ki na kosipeli, vakakina na nomuni loloma kei na veikauwaitaki vei ira tale e so kei na veiqaravi ko ni vakayacora tiko.

Ena navuci ni tara ni vale oqo, eda nanuma ni da na sega ni vakasinaita rawa. Ia ni raica mada oqo.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, sa dua na ka vinaka ni da sa baci mai sota ka tekivutaka tale na ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na ono na vula sa mai cava sa sivi totolo sara ka sa levu sara ga na ka au a vakaitavitaki kina. E dua vei ira na kena veivakalougatataki levu o ya na kena laki vakatabui tale na Valetabu mai Laie Awai, ka mai taucoko sara na kena vakavou ena rua na yabaki sa oti. E ratou a tomani au o Peresitedi

kei Sisita Henry B. Eyring, Elder kei Sisita Quentin L. Cook, vakakina o Elder kei Sisita William R. Walker. Ena yakavi ni siga ka tarava yani na siga ni vakatabui, o ya ena vula o Noveba, keitou a vakamarautaki mai vei ira e 2,000 na itabagone ena iwase ni vanua ni veiqaravi ni valetabu, ena Cannon Activities Center ni BYU–Hawaii. A vakatokai ni ikau ni nodra vakatasuasua me “Na Vanua ni Sota” (The Gathering

Place) ka vakaraitaki sara kina vakamatata na itukutuku ni Lotu ni vanua, kei na veika makawa me baleta na valetabu. Sa dua na yakavi taleitaki!

Na siga ka tarava sa dua na siga ni kanamagiti vakayalo ena kena sa mai vakatabui na valetabu ena tolu na soqoni. Keimami sa vakasinaiti sara ga ena Yalo ni Turaga.

Eda sa tomana tikoga na tara valetabu. Sa noqu madigi meu mai

vakaraitaka ena mataka nikua ni sa vakarautaki oti tu na vanua mera na tara tale kina e tolu na valetabu, ena vica na vula kei na yabaki mai oqo ki na veivanua oqo: Fort Collins, Colorado; Meridian, Idaho; kei Winnipeg, Manitoba, Canada. Era sa na kalougata kina vakalevu o ira na noda lewenilotu ena veivanua oqori.

E milioni na cakacakatabu vakalotu e qaravi ena valetabu ena veiyabaki.

Kevaka walega e rawa, meda sa na tosoya tikoga na qaravi ni cakacakatabu vakalotu baleti keda kei ira talega na wekada era sa takali ka ra sega ni rawa ni qarava ga vakai ira.

Sa tosoya tikoga na Lotu na veivuke raraba ena gauna ni leqa vakaca. Se qai vakayacori walega oqo na veivuke ki Japani ena kena vakacacani ena uneune kei na sunami vakakina na bolebole ni leqa mai na niukilia. Eda

sa solia rawa e sivia na 70 na tani na iyaya ni veivuke wili kina na kakana, wainigunu, itutuvi, iyaya ni moce, iyaya ni veivakasavasavataki, isulu kei na waiwai. Era sa veivuke vakavolodia o ira na itabagone qasecake ena nodra vaqarai o ira sa yali ena vakayagataki ni initaneti, niusiveva kei na iyaya ni vakauitukutuku vou ni gauna oqo, na tekinolaji vou sa basika edaidai. Era sa veivuke tiko na lewenilotu ena kena veisoliyaki na veivuke mai na Lotu ena vakayagataki na motopai ena vanua ka dredre me ciciva na motoka. Sa tekivutaki na kedra biubiu vata na ka ni veivuke ni iyaya ni tataqomaki, kei na iyaya ni veivakasavasavataki ena levu sara na iteki kei na veitabanalevu mai Tokio, Nagoya kei Osaka. Me yacova mai oqo, sa sivia na 40,000 na aua ni veiqaravi era sa solibula kina na volodia. Ena tomani tikoga na noda veivuke ki Japani kei na veivanua ena gadrevi kina na noda veivuke.

Kemuni na taciqo kei na ganequ, vinaka vakalevu na nomuni vakabauta kei na yalodina ki na kosipeli, vakakina na nomuni loloma kei na veikauwaitaki vei ira tale e so kei na veiqaravi ko ni vakayacora tiko ena nomuni tabanalevu kei na tabana, vakakina ena iteki kei na tikina. Vinaka vakalevu talega na nomuni yalodina tiko ena saumi ikatini kei na isolisoli tale eso kei na nomuni yalololoma ena soli-ka ki na veumailavo tale eso ni Lotu.

Ena mua ni yabaki 2010, era sa kaulotu tiko e 52,225 na daukaulotu ena 340 na itikotiko ni kaulotu ena veiyasai vuravura. Na cakacaka ni kaulotu sa ikoya na drabula ni matanitu. Meu vakatura mada ni kevaka e rawa, mo ni yalovinaka ka bau dodoliga yani ka cau ki na Umailavo Raraba ni Kaulotu. (General Missionary Fund)

Ia oqo, kemuni na taciqo kei na ganequ, meda sa na vakarorogo sara yani kina itukutuku era na vakadewataki vei keda nikua vakakina ni mataka. O ira era na vosa tiko vei keda, era a kerea na veivuke kei na veidusimaki vakalomalagi ena nodra vakarautaka na nodra vosa. Sa noqu masu ni da na vakasinaiti ena Yalo ni Turaga ka laveti cake ka vakauqeti ena noda na vakarorogo ka vuli. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder L. Tom Perry

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Siga ni Vakacecegu kei na Sakaramede

Me vakasinaiti na nomuni matavuvale ena loloma ena nomuni rokova tiko na Siga ni Vakacecegu ka vakila na kena veivakalougatataki vakayalo ena macawa taucoko o ya.

Kemuni na taciqo kei na ganequ e vuravura taucoko, eda gole mai ena mataka nikua meda mai rogoca na domo ni dua na parofita. Au sa vakadinadinataka ni domo eda se qai rogoca walega oqo sa domo tiko ni parofita bula ni Kalou e vuravura nikua, o ya o Peresitedi Thomas S. Monson. Eda sa kalougata dina ena nona veivakavulici kei na ivakaraitaki!

Sa soli oti vei keda ena yabaki oqo na madigi meda vulica na nodra vosa na parofita ena Veiyalayalati Vou. Era vulici ena Veiyalayalati Makawa na parofita kei ira na tamata, ia e vakatabakiduataki tiko ena Veiyalayalati Vou na nona bula kei na veivakauqeti ni dua na Tamata ka mai bula vakayago ka lewenivanua ruarua e lomalagi kei vuravura talega—na noda iVakabula ka Dauveivueti, o Jisu Karisito.

Sa veimedrayaki tu o vuravura ena ivakavuvuli vakatamata ka rawa sara me guilecavi ka yali na vakabauti tiko ni itukutuku bibi ni nona bula na iVakabula kei na nona ilesilesi

vakalotu—o ya na Veiyalayalati Vou. Na ivola vakalou oqo sai koya na iusutu ni ivolaitukutuku ni ivolanikalou, me vaka ga ni sa iusutu ni noda bula na iVakabula. E dodonu meda yalodinataka na kena vulici ka karona sara!

Era sa mataniciva talei sara ni veivakavukui eda na kunea rawa ena noda vulica na Veiyalayalati Vou. Au dau taleitaka na vakawilika na italanoa ni nona veilakoyaki o Paula ka tauyavutaka na Lotu ni iVakabula, vakabibi na nona vakavulici Timoci. Eda wilika kina ena ikava ni wase ni ivola nei Paula vei Timoci: “A veika oqo mo vakarota ka vakatavuvulitaka. . . . Ia mo yaco mo nodra ivakarau era sa vakabauta, ena vosa, ena ivalavala, ena loloma, ena lomadina, ena yalosavasava.”¹ E sega tale ni tiko e dua tale na sala meda tekivu se tomana tiko meda nodra ivakarau era sa vakabauta me vakataka na noda rokova na Siga ni Vakacecegu.

Vakatekivu mai na kena buli na vuravaura, a vakatabui e dua na siga mai na siga kece tale eso. “A sa

vakalougatataka na kena ikavitu ni siga ka vakatabuya.”² Na Kalou mada ga a cegu mai na Nona cakacaka ena siga oqo, ka sa namaka o Koya mera vakayacora vakakina o ira na Luvena. A solia kina na ivakaro oqo vei ira na luvei Isireli:

“Mo nanuma na siga ni vakacecegu mo vakatabuya.

“E ono na siga mo dau cakacaka kina, ka kitaka kina na nomu cakacaka kecega:

“Ia na ikavitu ni siga sa siga ni vakacecegu i Jiova na nomu Kalou. . . .

“ . . . O koya sa vakalougatataka kina ko Jiova na siga ni vakacecegu, ka vakatabuya.”³

E dodonu me okati na sokalou ena ivakarau ni kena rokovi na Siga ni Vakacecegu. Ena gauna rau sa mai bula kina vakayago o Atama kei Ivi rau a vakaroti me rau “vakarokoroko vua na Turaga na nodrau Kalou, ka . . . vakacabora na ulumatua ni nodrau sipi me madrali vua na Turaga . . . sa ivakatakarakara ni nona cabori Koya na Le Duabau Ga nei Tamana.”⁴ Na madrali manumanu oqo sa vakavotui tiko kina vei ira na kawa i Atama ni dua na siga ena solia na Lami ni Kalou, o Jisu Karisito na Nona bula vakai Koya me baleti keda.

E dau tukuna tiko na iVakabula na solibula oqo ena Nona bula taucoko.⁵ Ena yakavi ni se bera ni laki Vakoti ena Kauveilatai, sa tekivu vakayacori kina na ka sa tukuna tu mai. A vakasoqoni iratou na Nona tisaipeli ena tabavale e cake, me vakatikitiki mai na veivakataotaki ni vuravura oqo. Sa tauyavutaka kina na sakaramede ni Vakayakavi ni Turaga.

“Ia ni ra sa kana tiko, sa taura na madrai ko Jisu, ia ni sa lotutaka oti, sa dovia, ka solia vei ira na tisaipeli, ka kaya, Taura, kania, oqo na yagoqu.

“Sa qai taura na bilo ko koya, ia ni sa vakavinavinaka oti, sa solia vei ira ka kaya, Dou gunu kece kina;

“Oqo na noqu dra ni veiyalayalati vou sa liviraki ena vukudra na lewevuqa, me bokoci na ivalavala ca.”⁶

Vakatekivu mai na gauna o ya, sa yaco kina na Veisorovaki ni Turaga me isolibula cecere ka kena iotioti talega. Ena gauna a tadu yani kina ki na vanua o Amerika ni sa Tucaketale,

a laki vakatikora na Nona matabete vei ira na Nona tisaipeli ka tauyavutaka na sakaramede ka kaya:

“Ia mo dou vakayacora ena kena icakacaka, . . . me vaka au sa dovia na madrai ka lotutaka.

“ . . . Oqo me ivakadinadina vei Tamaqu ni dou sa daunanumi au tikoga. Ia kevaka dou sa daunanumi au tikoga, ena tiko ga kei kemudou na noqu Yalo Tabu.”⁷

E veivakakurabuitaki ni a vakayacori tiko mada ga ena gauna butobuto ni Vukitani na ivakarau ni sokalou ena Siga ni Vakacecegu kei na sakaramede ena vuqa sara na sala.

Ena gauna sa vakalesuimai kina na kosipeli, e ratou a rairai vei Josefa Simici kei Oliver Cowdery e tolu vei iratou na iApositolo, o ya o Pita, Jemesa, kei Joni, ka ratou a ciqoma taumada na sakaramede mai vua na iVakabula. Ena nodratou veidusimaki sa vakalesuitale mai kina na lewa ni matabete e gadrevi me qaravi kina na sakaramede vei ira na lewe ni Lotu.⁸

A vakatikora na iVakabula vei ira na Nona parofita kei na iApositolo, vakadewataki mai vei ira kivei keda, na lewa ni matabete sa mai tiko nikua e vuravura. Sa rawa kina vei ira na lewe ni matabete cauravou e vuravura

sa sega ni vakavuravura.”¹⁰ Na noda sega ni vakavuravura, sa namaka o Koya meda drotani mai na veivakayararataki kei vuravura ena veika vakabisinisi kei na veivakamarautaki eso ena Siga ni Vakacegegu.

Au vakabauta ni gadreva talega o Koya meda isulusulu rakorako. Era na kaya beka o ira na itabagone ni sa oti na kena gauna na “iSulu ni Siga Tabu” ena ivosavosa makawa. Eda sa kila kina ni gauna eda vakatorosobutaka kina na noda isulusulu ena Siga Tabu sa tarava sara mai na kena itovo kei na ivakarau. E dina ni sega sara ni gadrevi vei ira na luveda lalai mera vakaisulu tudei tiko ena Siga Tabu taucoko. Ia, ena isulusulu eda tukuna vei ira mera dara kei na itaviqaravi eda tuvanaka, eda sa vukei ira tiko mera vakavakarau ki na sakaramede ka marautaka na kena vei-vakalougatataki ena siga taucoko o ya.

Na cava na ibalebale meda cabora kina na noda sakaramede vua na Turaga? Eda sa vakadinadinataka kina ni da sa caka cala kecega. Eda sa gadrevi kina vakayadua meda vakatusa ka biuta tani vakadua na noda ivalavala ca kei na caka cala vua na Tamada Vakalomalagi kei ira eda a caka cala kina. Sa veivakarautaki kina na Siga ni Vakacegegu meda sa cabora kina oqo—na noda sakaramede—vua na Turaga. A kaya o Koya, “Ia mo nanuma tiko, mo vakacabora e na siga ni Turaga na nomu isoro kei na madrali vei Koya sa Cecere Sara, io mo vakatusa na nomu ivalavala ca vua na Turaga kei ira na wekamu.”¹¹

E vakatura kina vakaoqo o Elder Melvin J. Ballard, “Keimami gadrevi ira kece na Yalododonu Edaidai mera gole mai ki na teveli ni sakaramede ni sai koya oqo na vanua meda vaqaqai keda kina vakai keda, vakadikevi keda, ka vulica kina meda vakadodonutaka na noda ilakolako ka vakatudonutaka na noda bula, me salavata kei na ivakavuvuli ni Lotu vakakina vei ira na tacida kei na ganeda vakalotu.”¹²

Ni da sa votai kilikili ena sakaramede, eda sa vakadinadinataka kina ni da sa gadreva meda taura na yaca ni iVakabula ka maroroya na Nona vunau ka *dau* nanumi Koya ka me tikoga kei keda na Nona Yalotabu . Ena sala oqo sa vakavoui kina na noda veiyalayalati

taucoko mera cakacaka ena kaukauwa ni matabete ena nodra yalodina tiko ena maroroya na vunau ka bula voli ena ivakatagedegede ni kosipeli. Ni sa sa liga savasava tiko vakayalo ka savasava na yalodra na cauravou oqo, era sa qai vakarautaka, masulaka, ka vota yani na sakaramede ena ivakarau ni iVakabula—na ivakarau a tauyavutaka o Koya ena 2,000 na yabaki sa oti.

Sa iusutu ni kena rokovi na Siga ni Vakacegegu na kena votai na sakaramede. Sa vakaroti keda taucoko kina na Turaga ena Vunau kei na Veiyalayalati:

“Raica sa kilikili sara mo qarauni iko vinaka me kakua ni tauvi iko na duka ni ka vakavuravura, io mo lako ki na vale ni soqoni e na siga ni vakacegegu ka qaravi au kina;

“Ia oqo na siga sa vakaroti vei iko mo vakacegu kina mai na nomu cakacaka kecega, ia mo qaravi koya ga sa Cecere Sara. . . .

“Raica mo kakua ni kitaka e dua na cakacaka ena siga ko ya.”⁹

Ni da vakayacora na ivakarau ni Siga ni Vakacegegu kei na sakaramede ena noda bula, sa tiko kina e tolu na ka e vinakata vei keda na Turaga: imatai, meda vagalalataki keda mai na duka ni vuravura oqo; ikarua, meda gole yani ki na vale ni masumasu ka laki cabora kina na noda sakaramede; ka ikatolu, mo cegu mada mai na nomu cakacaka.

Sa dua na ka lagilagi meda tamata sa Vakarisito, meda sa tisaipeli dina i Karisito. A kaya kina baleti keda, “Era sa sega ni vakavuravura, me vaka kau

ni papitaiso. Sa vakadeitaka kina na Turaga vei iratou na Nona tisaipeli, “[Ni dou sa vakayacora tiko vakaoqo dou na nanuma kina na auwa au a tiko vata kina kei kemudou].”¹³

Eso na gauna eda nanuma meda sa cegu mada na cakacaka ka biuta tu ga yani na ivesu co madū ena were ka vakabira na ivakatakilakila Sa Sogo ena katuba ni bisinisi. Ia ena vuravura nikua, na cakacaka sai koya talega na cakacaka kece sara ni noda bula ena veisiga. E oka talega kina na veiqaravi ni bisinisi eda dau rawata mai vale, na veitau cici, kei na sasaga tale eso ka kauti keda laivi mai na sokalou ena Siga Tabu kei na madigi ni nodra qaravi na tamata.

A vakatakila na Turaga vei ira na Yalododonu taumada me ra “Kakua ni vakawaletaka na veika tabu,”¹⁴ me vakavotuya tiko vei keda na veika a kaya vei iratou na Nona tisaipeli, “Sa caka na siga ni vakacecegu ena vukudra na tamata, e sega ni caka na tamata ena vuku ni siga ni vakacecegu.”¹⁵

Kemuni na taciqū kei na ganequ, ena gugumatua ko meca ena iotioti ni gauna ke da vakawalena na noda dina vua na iVakabula, ka vakanadakuya na Nona ivakavuvuli ena Veiyalayalati Vou kei na ivolanikalou tale eso, ka sega ni muri Koya. Sa kena gauna oqo, meda vakavulici ira na luveda mera sa nodra ivakarau era sa vakabauta ena nodra tiko ena soqoni ni sakaramede. Ni sa mataka ni Siga Tabu, ni vukei ira mera vakacegu vakavinaka, vakaisulu maqosa, ka vakavakarau vakayalo mera votai ena ivakatakarakara ni sakaramede ka ciqoma na kaukauwa veivakararamataki, veivakatataki, kei na veivakadeitaki ni YaloTabu. Me vakasinaiti na nomuni matavuvale ena loloma ena nomuni rokova tiko na Siga ni Vakacecegu ka vakila na kena veivakalougatataki vakayalo ena macawa taucoko o ya. Sureti ira na luvemuni tagane kei na goneyalewa mera “tu cake ka rarama mai,” ena nodra rokova ka vakatabuya na Siga ni Vakacecegu, me “cila yani na [nodra] rarama me ivakaraitaki vei ira na veimatani.”¹⁶

Ni toso tiko na yabaki, au dau vakananuma lesu na Siga ni Vakacecegu niu se cauravou lailai kei na noqu

sa cauravou levu sara. Au se nanuma toka ga na imatai ni siga au a qarava kina na Sakaramede niu se dikoni, kei na bilo lalai lase au a vota vei ira na lewenilotu ena neimami tabanalevu. Ena vica na yabaki sa oti a vakavoutaki kina e dua na vale ni Lotu ena noqu taoni, a vakoti tu kina e dua na kovate ena itutu ni vunau. Ni sa dolavi, era kunei kina eso na bilo lalai lase ka ra biu tu kina ena vica vata na yabaki. A qai soli vei au e dua me ivakananumi.

Au nanuma talega e dua na kovate drokadroka keimami dau kauta voli na Mataivalu ni Amerika. E tiko e loma ni kovate oqo e dua na tere kau kei na so na pakete bilo ni sakaramede, me keimami vakalougatataki ena vakacegu kei na inuinui ni Vakayakavi ni Turaga ena gauna talega ni veiravuravui kei na veivakaleqai ni ivalu.

Niu dau vakasamataka na bilo ni sakaramede oqo mai na gauna ni noqu cauravou, e dua ena buca maro-roi ena noqu vanua ni gonetagane, kei na kena ena udolu na maile vakayawa ena Pasivika, au a vakasinaiti kina ena vakavinavinaka vua na iVakabula kei Vuravura ena nona lomasoli me gunu mai na “bilo ni cudru” o ya,¹⁷ ena vukuqu. Ni sa mai vakayacora o Koya, au sa domovata kina kei Daunisame, “Sa vuabale na mequ bilo”¹⁸ ena veivakalougatataki tawamudu ka tawayalani ni Nona Veisorovaki.

Ena siga oqo ni bera na Siga ni Vakacecegu, ni sa mai tekivu na

koniferedi cecere oqo, meda vakananuma sara na veivakalougatataki kei na madigi sa noda meda tiko rawa ena soqoni ni sakaramede ena veimacawa ena noda tabanalevu kei na tabana. Meda vakarautaka ka vakaitovotaki keda ena Siga ni Vakacecegu ena ivakarau ka na sureta mai na veivakalougatataki sa yalataki tu me noda vakakina o ira na noda matavuvale. Sa noqu ivakadinadina dokai oqo ni marau cecere eda ciqoma ena bula oqo sa tiko ena noda muria na iVakabula. Sa noqu masu meda muria na Nona ivunau ena noda doka tiko na Nona siga vakatabui oqo, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 1 Timoci 4: 11–12.
2. Nai Vakatekivu 2:3.
3. Lako Yani 20:8–11.
4. Mosese 5:5, 7.
5. Kena ivakaraitaki, raica na Marika 10:32–34; Joni 2:19; 10:17; 12:32.
6. Maciu 26:26–28.
7. 3 Nifai 18:6–7.
8. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:68–69, 72; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 27:12–13.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 59:9–10, 13.
10. Joni 17:16.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 59:12.
12. Ena Bryant S. Hinckley, Sermons and Missionary Services of Melvin Joseph Ballard (1949), 150.
13. Joseph Smith Translation, Mark 14:21, ena Bible appendix.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 6:12.
15. Marika 2:27.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 115:5.
17. 3 Nifai 11:11.
18. Same 23:5.

Kyiv, Ukraine

Mai vei Jean A. Stevens

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai

Yaco Me Vaka e Dua na Gone Lailai

Kevaka e tiko vei keda na yalo me da vulica kei na lomasoli me da muria na nodra ivakaraitaki na gonelalai, ena rawa ni kune mai na nodra itovo ni bula vakalou na idola me dolavi kina na tubu ena noda bula vakayalo.

Evakauti ira mai ki vuravura oqo na Luvena tagane kei na yalewa vakayalo, na Tamada Vakalomalagi, ena Nona vuku cecere kei na loloma. Era lako mai vaka isolisoli vakamareqeti ki na veimatauvuale vata kei na ivakarau kei na ilesilesi vakalou. E kila tu na Tamada Vakalomalagi ni o ira na gonelalai era iyaragi ni veivuke vei keda me da yaco meda ucui Koya. E rawa ni da vulica e levu sara na ka mai vei ira na gonelalai.

Na ivakadinadina ni dina bibi oqo a vakaraitaki ena vica na yabaki sa oti ena nona ilesilesi ki Hong Kong e dua na lewe ni Vitusagavulu. A sikova kina e dua na tabanalevu dravudravua ka vakaleqai tu ena vuqa na sala, ka ra sega ni rawa me vakarautaka na veika era gadreva vakataki ira. Ena nona vakamacalataka na bisopi na kedra ituvaki, a vakila na Vakaitutu Raraba na ivakaraitaki me ra sauma na lewenilotu na nodra ikatini. Ena nona sa kila tiko o bisopi, na leqa era sotava tiko, e sa lomaleqataka se me ra na vakayacora vakacava na ivakasala oqori. A vakasamataka tiko ka sa lewa me lai

vosa mada yani kivei ira eso na lewenilotu yalodina sara vakalevu ena nona tabanalevu ka kerei ira me ra sauma na nodra ikatini. A lako ki na Lalai ena Sigatabu ka tarava. A vakavulici ira na gonelalai me baleta na lawa ni ikatini ni Turaga ka kerea ke rawa me ra na sauma na nodra ikatini mai na ilavo era rawata. Era kaya na gonelalai ni na vakakina. Ka ra cakava sara.

E muri a qai lako o bisopi kivei ira na itaba qase cake ena tabanalevu ka wasea vata kei ira ni o ira na nodra gonelalai yalodina era sa sauma tiko na nodra ikatini ena loma ni ono na vula sa oti. A taroga se na rawa me ra muria na nodra ivakaraitaki na gonelalai oqo ka vakayacora vaka kina. E tarai ira sara ga na nodra solibula na gonelalai ka lomadra me ra cakava na ka kece era rawata me ra sauma na nodra ikatini. Ka ra sa tadola na katuba kei lomalagi. Ena nodra ivakaraitaki na gonelalai yalodina oqo, a tubu cake sara kina na tabanalevu ena talairawarawa kei na ivakadinadina.

A vakavulica sara ga vei keda o Jisu Karisito Vakaikoya meda dau raici ira

vakaivakaraitaki na gonelalai. E volai ena Veiyalayalati Vou na isau ni Nona taro ena nodra veiletitaka na Nona iApositolo se o cei e dodonu me cecere duadua ena matanitu mai lomalagi. A sauma na nodra taro o Jisu ena dua na lesoni lailai ia e ivakavuvuli kaukauwa sara. A kaciva mai e dua na gone ka vakatikora ena kedra maliwa ka kaya:

“Kevaka dou sa sega ni saumaki mai, ka yaco me vaka na gone lailai, dou na sega sara ni curu ki na matanitu vakalomalagi.

“Ia ko koya yadua sa vakamalumalumutaki koya me vaka na gone lailai oqo, ko koya ga sa levu cake ena matanitu vakalomalagi” (Maciu 18:3–4).

Na cava e dodonu meda vulica mai vei ira na gonelalai? Na itagede cava e tu vei ira kei na ivakaraitaki cava era vakaraitaka ni rawa me vukea noda vakatorocaketaki vakayalo?

O ira na luve ni Kalou vakamareqeti oqo era lako mai vei keda ena yalo ni veivakabauti. Era vakasinaiti ena vakabauta ka dau ciqoma vakarawarawa na Yalotabu. Era dau ivakaraitaki ni yaloraramusumu, talairawarawa, kei na loloma. E vakawasoma ni ra dau imatai me ra loloma ka imatai me ra veivosoti.

Meu wasea mada eso na veika e sotavi ena ivakarau e rawa ni ra vakalougatataka kina na noda bula o ira na gonelalai ena nodra sega ni cala ka ivakaraitaki kaukauwa ena ituvaki va-Karisito.

Ena dua na gauna lekaleka sa oti rau a lako vata kei tinana, o Todd, e dua na cauravou lailai se qai yabaki rua ki na dua na vale ni maroroi yaya makawa ni droini ka vakaraitaki tiko kina e dua na droini totoka kilai tani ni iVakabula. Ena nodrau lako sivita na ivakatakarakara vakamareqeti oqo, a rogoci nona gone-tagane lailai ni kaya tiko ena vakarokoroko na yaca “Jisu.” A rai sobu ka raica ni roqota tu na ligana ka cuva sobu ena nona raica tiko na droini. E rawa beka ni da vulica mai vei Todd eso na ka me baleta na ivakarau ni yaloraramusumu, ni vakarokoroko, kei na loloma me baleta na Turaga?

Ena vulaimago sa oti, au a raica na ivakaraitaki ni dua na gonetagane yabaki 10 mai Armenia. Ni keitou

voleka, yabaki ono, o Liam. Na yabaki sa oti a tauvi koya e dua na kenisa ni mona e ca vakalevu sara. Ni oti e rua na veisele dredre, sa lewai ni na yaga me vakayagataki talega na misini ni veivakatakatarari. Ena gauna ni veivakatakatarari oqo, sa gadrevi vei koya me tiko duadua ga ka davu tu vakadua. A sega ni vinakata o Liam me vakamoceri baleta ni sega ni taleitaka na ka e dau yaco kina vua. A vakadeitaka ni kevaka e rawa wale ga me rogoca na domoi tamana ena biaulivaliva, sa rawa vua me davu tu ga vakadua ka kakua ni vakamoceri.

Ena gauna ni nuiqawaqawa oqo, e dau cavuta vua o tamana na veimalanivosa ni veivakayaloqaqataki kei na loloma. “I Liam, e dina o sega ni raici au rawa, au tu sara ga qo. Au kila ni rawa mo cakava. Au lomani iko.” A rawata vakavinaka o Liam e 33 na veiqaravi ena misini ni veivakatakatarari ena nona tu vakadua tu, e dua na ka ratou vakasamataka na nona vuniwai ni na sega ni vakayacora rawa e dua na gonelilai vakataki koya ke sega ni vakamoceri. Ena loma ni vica na vula ni mosi kei na dredre, a ivakaraitaki qaqa ni kena sotavi na dredre ena inuinui kei na marau sara mada ga na iserau ni mamarau kei na vakanuinui nei Liam. O ira na nona vuniwai, nasi, kei na so tale ka sega ni wili rawa era a vakauqeti mai na nona yaloqaqa.

Eda sa vulica kece tiko mai vei Liam na veilesone bibi—na veilesone me baleta na digidigi ni vakabauta kei na vakanuinui vua na Turaga. Me vakataki Liam ga, e sega ni rawa me da raica na Tamada Vakalomalagi, ia e rawa me da rogoca na Domona me solia vei keda na kaukauwa eda gadreva me da vosota kina na veibolebole ni bula.

E rawa beka ni vukei keda na ivakaraitaki nei Liam me da kila vakavinaka cake na vosa nei Penijamini na Tui meda vaka na gonelilai —talairawarawa, yalomalua, yalomalumulumu, dauvosota, ka dauloloma? (Raica na Mosaia 3:19).

O ira na gonelalai oqo era sa ivakaraitaki ni so na itovo yaga vagone e gadrevi meda vakatorocaketaka se raici keda lesu tale me rawa kina meda

waraka tiko me tekivu na soqoni ni sakaramede, a raica nona yaco mai na lewenilotu qase duadua ena tabana. A lako vakatotolo yani vua, dodoka yani na ligana me vakataudeitaka na tataivatia ni nona cavuikalawa. A kauti koya sara ki na iyatu dabedabe ni valenilotu iliu me rawarawa kina nona vakarorogo. E rawa beka ni da vuli mai na nona cakacaka lailai ni loloma ni o ira era cecere sara ena matanitu ni Turaga sai ira era vakasaqara na madigi me ra vukei ira kina na tani?

O Katie, e dua na goneyalewa yabaki ni bula ni Lalai, e vakavulici keda ena noda raica na nona veivakauqeti ena nona matavuvale. A tiko ena Lalai ka vakayararataki ki na ivakavuvuli ni kosipeli. Ena tubu cake ni nona vakabauta kei na ivakadinadina, a biuta koto e dua na ivola o Katie ena nodrau ilokoloko na nona itubutubu. A vola

kina ni sa “tu e lomana na kosipeli.” A wasea na nona gagadre kaukauwa me voleka vei Tamana Vakalomalagi, me dau talairawarawa ki na Nona ivakaro, ka vauci na nodratou matavuvale ena valetabu. Na ivakadinadina rawarawa ni luvedrau goneyalewa totoka oqo a tara vakaukauwa sara na lomadraru na nona itubutubu. Eratou a ciqoma o Katie kei na nona matavuvale na cakacaka tabu vakamareqeti ni vauci tawamudu e valetabu. Na yalo ni veivakadinati i Katie kei na ivakaraitaki ni vakabauta a vukea na kena kau mai ki na nona matavuvale na veivakalougataki tawamudu. E rawa beka me liutaki keda na nona ivakadinadina dina kei na nona gadreva me muria na nona ituvaiva na Turaga me da raica vakamata sara kina na veika e bibi duadua?

Keitou vuli tiko mai vakamata-vuvale vua e dua na wekai keitou

vinaka cake meda raici ira kina na noda lalai me vaka ena noda matavuvale. Na vuvale sa ikoya na vanua e rawa meda vuli taucoko kina ka tubu vata kece. E dua na noda sere totoka ni Lalai e vakavuvulitaka na dina oqo:

*Solia na Kalou,
matavuvale me ra vakabulai
Nona loloma tu edai,
vuvale me va-kalou.*
("Na Matavuvale Sa va-Kalou,"
Liaona, Okt. 2008, T12–13.)

Ena noda matavuvale sara ga, ena ituvaki ni loloma, na vanua eda raica ka vakavinavinakataka vakaikeda na nodra ivakarau vakalou na Luvena vakayalo. Ena noda matavuvale sara ga e rawa me vakamalumalumutaki kina na yaloda ena yaloraramusumu ka da gadreva meda veisau, me vakataki ira na gonelalai. Sa ikoya na sala me rawa kina ni da ucuya na Karisito.

Sa kauta tani beka vei iko eso na yalo vakabauta kei na vakabauta vagone a dau tu voli vei iko eso na ka o sotava ena nomu bula? Kevaka e vakakina, raici ira mada na gone ena nomu bula. Ka qai raica tale. O ira beka na gone ga ni matavuvale, mai na tai ni sala kadua, se ena Lalai ni nomudou tabanalevu. Kevaka e tiko vei keda na yalo me da vulica kei na lomasoli me da muria na nodra ivakaitaki na gonelalai, ena rawa ni kune mai na nodra itovo ni bula vakalou na idola me dolavi kina na tubu ena noda bula vakayalo.

Au na dau marautaka tu ga na vei-vakalougatataki ni luvequ. Sa vakavulici au ena lesoni au gadreva mai na nodra ivakaraitaki yadua. Era sa vukeyi au meu veisau ki na vinaka cake.

Au wasea noqu ivakadinadina malumalumu ka tudei ni o Jisu na Karisito. Sai koya na Luvena sa taucoko—ka sa talairawarawa, yalomalua, yalomalumumu, dauvosota, ka sinai vutuvutu ena loloma. Me tu vei keda vakayadua na yalo me da muria na Nona ivakaraitaki, me da yaco me vaka e dua na gonelilalai, ka yaco sara meda lesu ki na noda vuvale vakalomalagi, sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

curu ena matanitu mai lomalagi. Era sa yalosavasava ka se sega ni tauvi ira na duka ni veika vakavuravura—ka ra sa vakavulici rawarawa ka sinai ena vakabauta. Sa rauta me dau dua-tani na nona lomani ira ka vakavinavinakataki ira na gonelalai na iVakabula.

Ena maliwa ni veika lelevu sega ni vakaiyalayala mai na nona a veisiko na i Vakabula ki Amerika, e dua tani tu ga na Nona veiqaravi malumu vei ira na gonelalai. Ena gaunisala malumu a toso yani kina o Koya kivei ira vakayadua na gone.

"A sa keveti ira yadua na gone lalai ka vakalougatataki ira ka masulaki ira vei Tamana.

"A sa tagi ni sa vakalougatataki ira oti. . . .

"Sa qai vosa vei ira na lewe vuqa

ka kaya: Dou raici ira na nomudou lalai (3 Nifai 17:21–23).

E vakavulica vei keda o Elder M. Russell Ballard na kena bibi na ivakasala ni iVakabula mo "dou raici ira nomudou lalai" ena nona kaya, "Raica ni sega ni kaya o Koya 'raikiviti ira' se 'raici ira rawa ga' se 'vagauna nomu raica nodra ilakolako.' Kaya o koya dou raici ira na nomudou lalai." E kaya o koya dou *raici*ira. Kena ibalebale vei au o ya ni dodonu meda mokoti ira vata kei na matada kei na lomada; e dodonu meda raica ka vakavinavinakataki ira me vaka ni sai ira o ya: na luvena vakayalo na Tamada Vakalomalagi ka ra ivakarau vakalou" ("Behold Your Little Ones," *Tambuli*, Oct. 1994, 40; vakamatatataki).

E sega tale ni dua na vanua e

Mai vei Elder Walter F. González

Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Daumuri Karisito

O ira na daumuri Karisito era tuvā nodra bula me vaka na iVakabula ka ra lako ena rarama.

O au vata kei na marama watiqū keirau a lako vata kei Elder kei Sisita Neil L. Andersen ena Okotova sa oti, ena kena laki kelivaki na qele ni valetabu vou e Cordoba e Argentina. Me vaka na kena ivakarau, a tarava mai na veiqaravi bibi o ya e dua na mataveivosaki kei ira na dauvolaitukutuku. A tukuna e dua na dauvolaitukutuku ka sega ni lewe ni noda Lotu, ni dau dikeva tiko mai na totoka ni nodra dau qaravi ira na marama watidra o ira na turaga. Ni oti o ya e sega ni namaki na nona taroga mai, e dinataki o ya se lasu? Au kila vinaka na ka e raica ka vakila ni duatani ena kedra maliwa na noda lewenilotu. A rairai raica beka o koya na nodra gadreva o ira na noda lewenilotu mera muri Karisito. O ira na lewe ni Lotu e vuravura raraba era gadreva vata oqori. Ka sa tu tale ga, vei ira e milioni era sega ni lewe ni Lotu na gagadre vata oqori mera muri Koya.

E veivakurabuitaki vei keirau vaka-veiwatini ni keirau raici ira mai Ghana kei Nigeria ena dua na gauna sa oti. E vuqa vei ira era sega ni lewe ni noda lotu. Keirau marautaka na neirau raica na nodra gadreva me ra muri Karisito me vaka era tukuna tiko ena vuqa na nodra italanoa ena nodra veivale, ena nodra motoka, ena nodra lalaga ni vale kei na nodra ivakatakilakila. Ka

keirau se sega vakadua ni bau raica e levu na valenilotu ni lotu va-Karisito ni ra tu veitaravi.

Me vaka ni da Yalododonu Edaidai, sa noda itavi me da sureti ira na milioni me vaka oqo me ra lako mai ka raica na veika e rawa me vakuria na noda lotu ki na veika vinaka era sa taukena tu. Na tamata kece mai na veivanua, draki, se itovo vakavanua cava ga, e rawa me ra kila vakataki ira ni a raica na Tamada kei na Luvena ena dua na raivotu na Parofita o Josefa Simici. E rawa me ra kila ni ra sa vakalesuya mai na italai vakalomalagi na matabete kei na iVola i Momani sa ikoya e dua tale na ivakadinadina i Jisu Karisito. Ena vosa ni Turaga vei Inoke, “Ena lako sobu mai lomalagi na ka dina [ka kau yani] e vuravura na ka dina me vakadinadinataki koya na Le Duabau ga [nei Tamana].”¹

A yalataka na iVakabula, “Ko koya sa muri au ena sega ni lako ena butobuto, ena tu ga vua na rarama ni bula.”² O ira na daumuri Karisito era tuvā nodra bula me vaka na iVakabula ka ra lako ena rarama. E rawa me vukei keda e rua na ivalavala me da raica rawa se sa vinaka tiko beka na noda muri Koya tiko. iMatai, o ira na daumuri Karisito era tamata dauloloma. iKarua, o ira na daumuri Karisito era dau veiyalayalati ka maroroya.

Na imatai ni ivakarau ni bula, o ya na dauloloma, e rairai dua vei ira na veika ka raica na dauvolaitukutuku ena kedra maliwa na noda lewe ni Lotu e Cordoba. Eda muri Karisito baleta ni da lomani Koya. Ena noda muria na Dauveivueti ena loloma, eda sa muria tiko na Nona ivakaraitaki. Mai na loloma, a talairawarawa kina na i Vakabula ki na lewa nei Tamana ena kena ituvaki cava ga. A talairawarawa na noda iVakabula ena gauna mada ga a yaco kina na mosi vakayago ka vakayalo; ena gauna mada ga a kanakuita ka vosa vakacacataki kina; kevaka sara mada ga era na vakalialiai Koya na kena meca ka ra laivi Koya na Nona itokani. Na isoro ni solibula, ka sa bibi duadua ena nona veiqaravi na iVakabula, sa ivakaraitaki cecere duadua ni loloma ena veigauna kecega “Sa tau Vua na cudruvi sa vu ni noda veivinkati tale; ia ena we ni kena ikuita eda sa vakabulai kina.”³

Ni a dau muri Tamana na Karisito ena ituvaki cava ga, e dodonu meda muria na Luvena. Kevaka meda vakayacora vakakina, veitalia se veivakacacani, veivakararawataki, yaluma se “votonikau ena leweda”⁴ cava eda sotava. Eda sega ni tiko duadua. Ena vukei keda na Karisito. Na nona loloma cecere ena vakaukauwataki keda ena ituvaki ni bula cava ga.⁵

Ni da muria na Karisito sa kena ibalebale meda biuta tani na veika vakamareqeti me vaka a cakava o Ruci na kai Moapi. Sa saumaki vou mai o koya, ni sa lomana na Kalou kei Neomai, ka biuta kina na nona ka kecega me laki bula vakalotu.⁶

E kena ibalebale talega meda vorata rawa na veitemaki kei na veivakatovolei. Ni se cauravou, a volitaki vakatamata bobula o Josefa. A kau tani yani mai na veika kece e dau lomana. E muri a qai laki temaki me tawa savasava. A vorata rawa na veitemaki ka kaya, “Au na qai cakava rawa vakaevei na ka ca vakaidina oqo, ka ivalavala ca vua na Kalou?”⁷ E kaukauwa cake na nona lomana na Kalou mai na veika ca se veitemaki.

Nikua sa tu vei keda o Ruci kei Josefa vou e vuravura taucoko. Ena gauna sa ciqoma kina na nona ivola

Simici ni veiyalayalati era a sa caka tu mai lomalagi ni se bera mada ga na kena tuvai na vuravura oqo.¹² O ira na parofita kei na peteriaki ena gauna e liu era a veiyalayalati.

E a ivakaraitaki sara ga vakaikoya na iVakabula. A papitaiso o Koya me vakayacora kece kina na bula dodonu vua e dua ka tu vua na dodonu ni vakatulewa. Ena Nona papitaiso, sa vakadinatataka na iVakabula vua na Tamana ni na talairawarawa ena kena maroroi na ivakaro kece nei Tamana.¹³ Me vaka ena veisiga sa oti, eda sa muria talega na Karisito ka vakayacora na veiyalayalati ena cakacaka tabu ni matabete.

Na vakayacori ni veiyalayalati sai koya e dua na ka e rawa ni ra cakava na milioni era sega ni lewe ni noda lotu mera kuria ki na veika vinaka sa tu oti vei ira. Na caka veiyalayalati e dua na ivakaraitaki ni loloma. Sa ivakarau eda tukuna kina Vua, “Io, au na muri Kemuni baleta niu sa lomani Kemuni.”

Na veiyalayalati e oka kina na yalayala eso, “io mera rawata na bula tawamudu.”¹⁴ Ena rawa vakavinaka na veika kece e baleti keda kevaka meda nanuma tiko na noda veiyalayalati.¹⁵ E dodonu me ra caka ka maroroi me rawati kina na veiyalayala kece era vakarautaki kina. Na noda lomana na iVakabula ka nanuma tiko na noda veiyalayalati ena vukea na noda rokova tiko. Na noda vakayagataka na sakaramede e dua na sala me da nanuma tiko kina.¹⁶ Dua tale na sala sa ikoya noda lako vakawasoma ki na valetabu. Au nanuma e dua na veiwatini gone ena Ceva kei Amerika ka rau sa vinakata me rau tawase baleta ni rau sa sega ni duavata rawa tiko. A vakasalataki rau e dua na iliuliu ni matabete vuku me rau lako ki na valetabu ka rogoca matua sara na veivosa kei na yalayala e vakayacori e kea. E rau a vakayacora vakakina, ka vakabulai kina na nodrau vakamau. Na kaukauwa ni noda veiyalayalati e levu cake mai na ibolebole eda sotava se eda na rawa ni sotava.

Kivei kemuni na lewenilotu ko ni sa luluqa tiko ena kosipeli, ni yalovinaka ni lesu tale mai. Ni vakila mada na veivakalougatataki ena kena nanumi tiko kei na vakavou ni veiyalayalati mai

ni kaulotu o Baraca Jimmy Olvera mai Guayaquil, e Ecuador, e ratou a sotava tiko eso na dredre lelevu na nona matavuvale. Ena siga sa biubiu kina, a tukuni vua ni gauna ga ena curu kina ki tuba, sa na sega ni dua na nona matavuvale. A mani curu yani i tuba ena yalo e kavoro. Ni sa kaulotu tiko, a kerei koya yani o tinana me vakabalavutaka na gauna ni nona kaulotu baleta ni ratou sa ciqoma tiko e levu na veivakalougatataki. Nikua sa veiqaravi tiko vakapeteriaki ni iteki o Baraca Olvera.

Na lomana dina na Karisito ena vakarautaka vei keda na kaukauwa e gadrevi me rawa kina ni da muri Koya. A vakaraitaka sara ga vakataki Koya na Turaga ena Nona a tarogi Pita vakatolu, “Ko sa lomani au se sega?” Ni oti na nona vakadeitaka o Pita ni lomani Koya, a qai tukuna na Turaga vei Pita na veidredre ena basika mai. Qai yaco mai na kaci: “Muri au mai.” Na nona taro na iVakabula vei Pita e rawa talega ni tarogi vei keda: “Ko sa lomani au?” ka muria mai na veikacivi me cakacakataki: “Muri au mai.”⁸

Na loloma e dua na veivakauqeti kaukauwa ena noda saga meda talairawarawa. Na noda lomana na noda iVakabula ena vakauqeti keda me da talairawarawa ki na Nona ivakaro. Na noda lomani ira na tina, tama, se watida ena rawa talega ni vakauqeti keda ena noda talairawarawa ki na ivakavuvuli ni kosipeli. Na ivakarau ni noda raici ira na tani ena noda veilomani ena vakaraitaka na ivakatagedegede ni noda muria na iVakabula.⁹ Eda na vakaraitaka na noda lomani Koya ena noda tu vakadua me da vukei ira na tani, ena gauna eda “sa dina ka tu dodonu kina ena veika kece,”¹⁰ kei na noda cakava ka maroroy na veiyalayalati.

Na ikarua ni ivakarau ni bula e tu vei ira era dau muria na Karisito sa ikoya na kena vakayacori ka maroroi na veiyalayalati, me vaka a vakayacora o Koya. A vakamatatataka kina o Moronai ni “sa dave na dra i Karisito . . . me vaka na veiyalayalati i Tamada, me bokoci kina na nomudou ivalavala ca ka mo dou savasava sara.”¹¹

E vakatavulica na parofita o Josefa

na sakaramede vakakina na gole ki na valetabu. Na kena vakayacori oqori sa ikoya e dua na ivakaraitaki ni loloma ka vakaraitaki ni gagadre me da dau-muri Karisito dina. O na vakatarai kina mo ciqoma taucoko sara na veivakalougatataki e yalataki.

Kivei kemuni o ni sega ni lewe ni neimami lotu, au sureti kemuni mo ni cakacakataka na nomuni vakabauta, veivutuni, ka tovolea mo ni ciqoma na veiyalayalati ni papitaiso ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ena nomuni cakava oqori, o ni na vakaraitaka na nomuni lomana na Tamada Vakalomalagi kei na nomuni gadreva mo ni muria na Karisito.

Au vakadinadinataka ni da na marau vakalevu cake ena noda muria na ivakavuvuli ni kosipeli i Jisu Karisito. Ena sovaraki mai vei keda na veivakalougatataki mai lomalagi, ena noda tovolea me da muri Koya. Au kila ni Nona yalayala ena yaco ena noda vakayacora ka maroroya na veiyalayalati, ka na yaco kina me da daumuri Karisito dina. Au vakadinadinataka na Nona loloma cecere kivei keda vakayadudua sara, ka vakayacora ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 7:62.
2. Joni 8:12.
3. Aisea 53:5.
4. 2 Korinica 12:7.
5. Raica na 1 Nifai 1:20.
6. Raica na Ruci 1:16.
7. Raica Nai Vakatekivu 39:7–9.
8. Raica na Joni 21:15–19.
9. Raica na Joni 13:35.
10. Alama 27:27.
11. Moronai 10:33.
12. Raica na *Nodra ivakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 42; raica talega na Spencer W. Kimball, “Be Ye Therefore Perfect” (devotional address, Salt Lake Institute of Religion, Jan. 10, 1975): “Eda a bubului, na bubului vakalou, mai lomalagi ni bera ni da tadu mai ki na bula vakayago oqo. . . . Eda sa vakayacora kina na kena veiyalayalati. Eda sa vakayacora oti ni bera ni da mai ciqoma na noda ilesilesi ena vuravura oqo.”
13. Raica na 2 Nifai 31: 5–7.
14. Eparaama 2:11. Raica talega na John A. Widtsoe, “Temple Worship” (lecture, Assembly Hall, Salt Lake City, Oct. 12, 1920), 10: “Na veiyalayalati e solia na bula ki na ka dina; ka yaco rawa kina na veivakalougatataki sa dau soli vei ira kece era vakayagataka vakayalomatua na nodra kila-ka.”
15. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 90:24.
16. Raica na kena ivakaraitaki, 3 Nifai 18:7–11.

Mai vei Elder Kent F. Richards
Ena Vitusagavulu

Na Veisorovaki sa Kovuta na Mosi Kecega

Sa noda bolebole cecere ni bula e vuravura oqo o ya meda “tamata yalosavasava e na vuku ni isoro i Karisito.”

Au raica ni dua na gauna bibi ni noqu cakacaka vakavuniwai a taurivaki ena qaravi ni mosi. E voleka ni veisiga kece ga au na dau vakavuna na mosi niu veisele—kau qai dau laki tovolea tale vagumatua meu vakamamadataka ka kauta laivi sara yani na mosi oqo.

Au dau vakasamataka vakatitobu na inaki ni mosi. E sega ni dua vei keda ena vakuwai mai na mosi. Au sa raica na duidui ni nodra taqeya rawa na tamata na ka oqo. Eso era yalorawara ka gole tani mai vua na Kalou, ka so era vakatarata na nodra vakararawataki mera volekata kina na Kalou.

Me vakataki kemuni, au sotava talega na mosi. Na mosi e veivakayadrati tiko ki na cakacaka ni veivakabulai. E vakavulica meda dauvosota. Oqori beka na vuna eda vakayagataka kina na vosa *patient* vei ira era tauvimate.

E vola kina vakaoqo o Elder Orson F. Whitney: “E sega ni maumau na mosi eda vakararawataki kina, se vakatovolei eda sotava. E vakavulici keda, me vakatorocaketaki kina

na keda ituvaki me vaka na vosota, vakabauta, yaloqaqa, kei na yalomalumumu. . . . Sa ikoya na rarawa kei na veivakararawataki, cakacaka vakauka-uwa ni sotavi na dredre, eda sa na qai rawata na vuli ka da lako mai kina eke meda mai vulica.”¹

A kaya talega vakakina o Elder Robert D. Hales:

“Na mosi ena rawa ni vakayalomalumumu iko mo vakanananu kina vakatitobu. Au vakavinavinakataka na noqu curuma rawa na ka oqo. . . .

“Au sa vulica rawa ni oti e dua na veisele levu ni tautauvata ga na mosi ni yago kei na vakabulai ni yago vata kei na mosi vakayalo kei na vakabulai ni yalo ena gauna ni veivutuni.”²

E sega ni dau noda cala tu ga na noda dau sotava e vuqa na rarawa. E wavoliti keda tu na veika tawakilai, ituvaki veicalati se veivakararawataki, tauvimate e veivakataotaki, ka vakakina na mate ka dau yaco mai ki na noda bula oqo. Sa vakakina, na noda rawa ni sotava na veivakararawataki ena vuku ni nodra ivakarau eso.³ E raica o Liai ni sa

sotava o Jekope “e vuqa na leqa kei na rarawa, . . . ena vuku ni nodratou itovaca na [tuakana].”⁴ E tiki ni ituvatuva ni bula marau nei Tamada Vakalomalagi na veisaqasaqa. Eda na sotava na veika e vuqa meda kila vinaka kina na loloma nei Tamada kei na noda gadreva dina na veivukei ni iVakabula.

E sega ni wanono lo voli tikoga na iVakabula. E kila vakavinaka sara tu ga Vakaikoya na mosi eda dau sotava.

“A sa colata ko koya na rarawa ni tamata kecega, io, na rarawa ni veika bula kecega, na tagane kei na yalewa, kei na gone.”⁵

“Ena vuku ni ka oqori tou toro doudou kina ki na itikotiko vakaturaga loloma, meda vinakati kina, meda lomani talega ka vukei ena gauna e yaga kina.”⁶

Ena gauna eso ni rarawa bibi, eda temaki meda taroga kina, “Sa sega beka na ibotani mai Kiliati; sa sega beka na vuniwai mai kea?”⁷ Au vakadinadinataka ni kena isau na io, e tiko e kea e dua na vuniwai. E kovuta na Veisorovaki i Jisu Karisito na ituvaki kei na inaki kece ni bula oqo.

E dua tale na mataqali mosi eda *dau* vakavuna. E umanaki vakatitobu tu e lomada na mosi vakayalo ka vakilai kina na karamaca, ka vakakina noda kuretaki ena dua na “ka rerevaki tawakilai” me vaka e vakamacalataka o Alama.⁸ Sa irevurevu ni noda caka cala kei na tawa veivutuni. Sa tiko na iwali raraba ka dodonu sara ni mosi talega oqo. Sa mai vua na Tamada, ki vua na Luvena, sa vakakina kivei keda yadua eda sa gadreva dina meda cakava na ka kecega meda veivutuni rawa kina. E kaya na Karisito, “Saumaki ka lesu mai vei au meu vakabulai kemudou.”⁹

Na Karisito Vakaikoya a vakavulica na ka oqo:

“A sa talai au mai ko Tamaqu meu mai laveti cake ena kauveilatai; ia *au* sa laveti cake ena kauveilatai, meu kauti ira mai kina na tamata kecega kivei au. . . .

“Ia, me vaka sa *lewa* ko Tamaqu au na kauti ira mai na tamata kecega kivei au.”¹⁰

Sa qai koya beka na nona cakacaka bibi duadua me gumatua tiko vei keda yadua, na tamata yadudua, me

laveta, vakalougatataka, vaqaqacotaka, tokona, dusimaka ka vosoti keda.

Me vaka na raivotu nei Nifai, ni sa vakanamata na cakacaka vakalotu i Karisito ena vuravura oqo ki na nodra vakalougatataka ka vakabulai na tauvimate mai na kedra ituvaki taucoko—yago, vakasama, kei na yalo. “Au sa raica e lewevuqa era sa tauvimate kei ira sa vauci tu ena malumalumu kecega. . . . Ia sa vakabulai ira na Lami ni Kalou ena nona kaukauwa.”¹¹

A parofisaitaka talega o Alama ni “na mai vunau voli ko koya, ena vosota na ka rarawa, na veivakararawataki kei na veivakatovolei kecega; ni . . . na colata ko koya na nodra rarawa kei na nodra ivalavala ca na nona tamata. . . .

“Ia *sa mai* bula vakatamata ko Koya me *kila kina* na nodra malumalumu na nona tamata, ka vakabulai ira ena nona yalololoma.”¹²

Ena noqu a mai davo toka vaka e dua na tauvimate ka sega ni vaka e dua na vuniwai ena dua na imoemoce e valenibula ena dua na bogi levu, au a wilika ka baci wilika tale na veitikina o ya. Au sa vakasama sara, “E yaco beka vakacava? Baleti cei? Na cava e lavaki? Sa vaka beka na vosoti ni ivalavala ca? Meda na cakacakataka beka na nona loloma kei na veivukei?” Niu vakasamataka tiko, au sa mai kila sara ni Nona gauna ni bula e vuravura oqo a *digitaka kina* me vakila na mosi kei na rarawa me kilai keda rawa kina. Meda sa qai kila

vakakina na titobu ni bula e vuravura oqo meda kilai Koya vinaka kina kei na keda inaki tawamudu.¹³

A vakavulica kina o Peresitedi Henry B. Eyring: “Ena vakacegui keda ni da sa waraka tu mai vakadede na veivuke yalataki ni iVakabula, ni kila vinaka tu o Koya, mai na ka e sa sotava oti, me veivakabulai ka vukei keda. . . . Ia na vakabauta me baleta na kaukauwa o ya ena solia vei keda na vosota ni da masu tiko ka cakacaka ka waraka na veivuke. A rawa Vua me kila me vukei keda vakacava ena ivakatakila, ia a *digitaka me vuli ga mai na veika e a sotava sara ga vakai Koya*.”¹⁴

Au a vakila ena bogi oya ni sa ovici au ena Nona loloma.¹⁵ A suasua na noqu ilokoloko ena wainimataqu ni vakavinavinaka. Au a qai laki wilika ena Maciu na cakacaka vakalotu nei Karisito e vuravura, kau kunea talega kina oqo: “Ia ni sa yakavi mai, sa kau mai vei koya e lewevuqa . . . a sa . . . vakabulai *ira* kecega sa tauvimate.”¹⁶ Sa vakabulai ira *kece* sa lako mai Vua. E sega ni vakatala laivi e dua.

Me vaka a vakatavulica o Elder Dallin H. Oaks: “Na veivakalougatataka ni veivakabulai e yaco mai ena levu na sala, era dui ganita yadua na noda gagadre, me vaka e kila o Koya e lomani keda vakalevu duadua. Ena so na gauna ena walia na noda tauvimate se laveti na noda icolacola ena dua na ‘veivakabulai’ “Ia ena so na gauna eda sa ‘vakabulai’ ena kena soli na kaukauwa kei na kila se na vosota

Guayaquil, Ecuador

meda colata rawa kina na icolacola e vakataqari vei keda.”¹⁷ Sa rawa vei ira kece era lako mai me “karoni ira ko Jisu.”¹⁸ Era na vakabulai na tamata kecega ena Nona kaukauwa. Sa rawa me takali yani na mosi. Eda na kunea ga Vua “na vakacegu ni [yaloda].”¹⁹ Ena sega beka ni vakasauri ga na veisau ni noda bula vakayago, ia sa rawa me takali yani na noda mosi, lomaleqa, rarawa, kei na rere ena Nona iwali ni veivakacegui kei na veivakabulai.

Au raica ni ra dau ciqoma vakarawarawa tu na gone na mosi kei na rarawa. Era vosota toka ena yaloramusumusumu kei na yalomalumulumu. Au dau vakila na totoka kei na vinaka ni yalo e wapoliti ira tu na gone.

E tinikava na auwa na kena seleti na dra ca e na suitu nei Sherrie yabaki tinikatolu. Ni sa vakilai koya mai ena I.C.U, a kaya sara: “Ta, e tu oqo o Nei Cheryl, kei . . . Tukaqu o Norman kei Bubu Brown. Ta, o cei ga e tu qori e yasamu? E vakataki iko na kena irairai, e balavu ga. . . E kaya o koya ni o koya na tacimu o Jimmy.” A se mate sara o tamana lailai ena ceguoca ni se qai yabaki 13.

“E volekata ni dua na auwa . . . na nona vakamacalataki ira tiko na vulagi oqori, o Sherrie . . . o ira kece na wekana era sa mate. Sa mani moce kaya ena nona wawale.

E muri a qai kaya vei tamana, “Ta, era vukei ira kece tiko na gone era curu tiko ena I.C.U. o ira na agilosu.”²⁰

Sa kaya kina na iVakabula vei keda kece:

“Raica dou sa gone lailai ga ka sega ni kila na ka kecega; sa kilikili mo dou tubu cake ena loloma ka kila na ka dina.

“Dou kakua ni rere, koi kemudou na gone lalai. . .

“Raica au sa tiko ena kemudou maliwa, ia koi au na ivakatawa vinaka.”²¹

Sa noda bolebole cecere ni bula e vuravura oqo o ya meda “tamata yalosavasava e na vuku ni isoro i Karisito.”²² Na mosi e daru sotava sa buturara vinaka beka e dau vakarautaki vakalevu cake kina na ka oqo. Ena kena cecere sara, sa rawa meda yalo vakataki ira na gone, vakamalumulumutaki keda, ka “da masu tiko ka wawa ka cakacaka”

ena vosota me vakabulai kina na yaloda kei na yagoda.²³ Ni da sa vakasavasavataki oti ena noda vakatovolei, eda sa vakataki Joep, meda sa qai “lako mai vaka na koula.”²⁴

Au vakadinadinataka ni sai Koya na noda Dauveivuetai, noda iTokani, noda Dautataro, na vuniwai cecere, na dauveivakabulai cecere. Sa mai Vua na noda vakacegu kei na vakagalalataki mai na noda mosi kei na ivalavala ca, kevaka wale ga meda na lako yani Vua ena yalomalumulumu. Sa “rauti keda na [Nona] loloma.”²⁵ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Orson F. Whitney, in Spencer W. Kimball, *Faith Precedes the Miracle* (1972), 98.
2. Robert D. Hales, “Healing Soul and Body,” *Ensign*, Nov. 1998, t. 14.
3. Raica na Alama 31:31, 33.
4. 2 Nifai 2:1.
5. 2 Nifai 9:21.
6. Iperiu 4:16. E vakavulica vei keda o Paula me da rai vua na iVakabula me noda ivakaraitaki ena kena sotavi na nodra “vakaduiduile na tamata ivalavala ca vei [keda], de da qai oca ka malumulumu ena noda vakasama” (Iperiu 12:3).

7. Jeremaia 8:22.
8. Alama 36:14.
9. 3 Nifai 9:13.
10. 3 Nifai 27:14–15; vakamatatataki.
11. 1 Nifai 11:31.
12. Alama 7:11–12; vakamatatataki.
13. Raica na John Taylor, *The Mediation and Atonement* (1882), 97. E vola tiko kina o Peresitedi Taylor e dua na “veiyalayalati” rau a vakayacora na Tamana kei na Luvena ena matabose ni vuravura taumada me vakayacori rawa kina na veisorovaki ni veivakabulai ni kawatamata. Ena nona bula eke a lomana ga me vakararawataki me ikuri ni vakararawataki ena were kei na kauveilatai (raica na Mosaia 3:5–8).
14. Henry B. Eyring, “Veika Dredre,” *Liaona* kei na *Ensign*, Me 2009, 24; vakamatatataki.
15. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 6:20.
16. Maciu 8:16; vakamatatataki.
17. Dallin H. Oaks, “Sa Vakabulai Ira sa Colata na iColacola Bibi ko Koya,” *Liaona* kei na *Ensign*, Nove. 2006, 7–8.
18. Momani 5:11.
19. Maciu 11:29.
20. Raica na Michael R. Morris, “Sherrie’s Shield of Faith,” *Ensign*, June 1995, 46.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 50:40–41, 44.
22. Mosaia 3:19.
23. Henry B. Eyring, *Liaonakei na Ensign*, Me 2009, 24.
24. Joep 23:10.
25. 2 Korinica 12:9; raica talega na Ica 12:26–27; Vunau kei na Veiyalayalati 18:31.

Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Era Vakasakiti dina na Marama Yalododonu Edaidai!

E levu sara na ka e rawati rawa ena Lotu nikua sa baleta tiko na nodra yalodina na marama.

Ea vola na dauvolaivola ka daunivolaitukutuku makawa o Wallace Stegner me baleta na nodra vakasoqoni vata na Momani ki na Buca o Salt Lake. A sega ni duavata kei na noda vakabauta, ka levu sara na nona dau vakalewa; ia, e sa bau qoroya dina na nodra yalodina kei na yaloqaqa o ira na ivuvu ni Lotu, vakauasivi o ira na marama. E tukuna vakaoqo, “Era vakasakiti dina na nodra marama.”¹ Au tokaruataka na vakanananu o ya nikua. Era vakasakiti dina na noda marama!

E vakatikora na Kalou vei ira na marama na itovo vakalou ni kaukauwa, ivalavala dodonu, yalololoma kei na yalo ni solibula me rawa kina ni ra susugi cake na veitabatamata Luvena vakayalo.

E dua na vakadidike mai Amerika e kilai kina ni o ira na marama ena veimatavakabauta e “kaukauwa cake sara na nodra vakabauta na Kalou” ka levu cake na nodra dau lako ki na veisoqoni vakalotu. “Ena veika kecega era dau gumatua cake ena lotu.”²

Au sega sara ga ni kidroa ena

macala ni vakadidike oqo, vakabibi niu vakasamataka na nodra itavi cecere na matavuvale kei ira na marama ena lotu eda lewena. E matata na noda ivunau; ni o ira na marama era luvena na Tamada Vakalomalagi, ka lomani ira. Era tautauvata kei ira na watidra tagane. E gadrevi ena bula vakawati na veivukei ka ra daucakacaka vata na tagane kei na yalewa mera sotava kina na gagadre ni matavuvale.³

Eda kila ni ra dau bole vakalevu na marama, wili kina o ira era saga tiko mera bulataka na kosipeli.

Nodra iYau na Marama iVuvu

E dua na ka bibi ena nodra bula na noda ivuvu, sa ikoya na nodra vakabauta na marama. Sa isolisoli vakalou vei ira na marama na nodra itavi cecere ni yalodina ni veiqaravi e vale vakakina ena veivanua tale eso. Ni raici mai ena rarama oqo, sa veivakauqeti dina ni da raica na nodra lomasoli na marama, mera biuta na nodra vale ka takosova yani na vanua liwalala ki na vanua tawakilai. Kevaka e dua me na kila na ka e bibi duadua vei ira, sa ikoya

na nodra vakabauta tudei na kosipeli vakalesuimai ni Turaga o Jisu Karisito.

Na itukutuku ni yaloqaqa ka yaco vei ira na marama ivuvu oqo ena nodra solibula ni ra takosova tu yani na vanua liwalala, sa itukutuku maroroi tu ni Lotu. E dau tarai au na itukutuku kei Elizabeth Jackson, ka a mate na watina o Aaron ni takosovi na iotioti ni takoso ni uciwai na Platte River ena ilakolako ni Martin Handcart Company. E a vola vakaoqo ko koya:

“Au na sega ni tovolea meu vakamacalataka na ituvaki ni veika au vakila niu sa mai biu tu kei na tolu na gonelalai ena ituvaki vakaloloma dina oqo. . . . au vakabauta . . . ni noqu vakararawataki oqo me baleta na kosipeli ena vakalougatataki au meu vinaka kina. . . .

“Au [vakamasuta] na Turaga, . . . o Koya e sa yalataka me na watidra na yada, ka tamadra na luveniyali. Au a kerei Koya, ka sa mai vukei au o Koya.”⁴

E tukuna o Ilisapeci ni a vola na itukutuku oqo ena vukudra o ira era na sotava talega na ka vata oqo ena nona vakanuinui ni o ira na nodra kawa era na tu vakarau mera solibula ki na veika kecega me baleta na mata-nitu ni Kalou.⁵

Era Kaukauwa ka Yaloqaqa na Marama ena Lotu ena Gauna Oqo

Au vakabauta ni marama ena loma ni Lotu nikua era sa sotava tiko na dre-dre ka ra sa vakaukauwataki ka tudei ena vakabauta. Sa vakavinavinaka na matabete ena kena ivakatagedegede kece sara vei ira na marama ena nodra veiqaravi, solibula, yalodina, kei na gugumatua.

E levu sara na ka e rawati rawa ena Lotu nikua, sa baleta tiko na nodra yalodina na marama. Sa dua na ka totoka ni rau cakacaka vata na matabete kei na iSoqosoqo ni Veivukei, ena Lotu se mai vale. Na veiwekani vakaoqo e vaka e dua na mata ivakatagi ka sa vakarautaki vinaka tu, ni qai yaco mai na gauna ni vakatasuasua sa vakauqeti keda kece sara ga na veika e caka.

Ena noqu a qai lesi ga ki na dua na koniferedi ni Mission Viejo California Stake, e tarai au sara ga na veika e yaco ena danisi ni Yakavi ni Yabaki Vou ni

va na iteki. Ni suka na danisi e qai ku-nei e dua na bausi ka sega tu na kena ivakatakilakila. Meu wasea mada vei kemuni na ka e vola tu o Sisita Monica Sedgwick, na peresitedi ni Goneyalewa ena iTeki o Laguna Niguel: “Keitou sega ni via siosio; oqo e nona ka mareqeti e duatani tale! Keitou dolava sara vakamalua ka drete mai na ka e tu sara e cake—ka nuitaka ni na kilai kina se o cei na goneyalewa e nona. E vakakina ia, ena duatani tale na sala—qo e dua na *tikidua* ni iSakisaki vei ira na iTabagone. Sa dina! Qo e tukuna vei keitou e so na ka me baleti kena itaukei. Keitou sa qai tara tale mai na ikarua ni ka, e dua na ivola lailai. Koya oqo sa dodonu me tukuna vei keitou na isau ni taro, ia e sega ni o koya na ka keitou namaka tiko. Na imatai ni tabana . . . volai tu kina e so na tiki ni ivolanikalou vakamareqeti . . . tarava tale mai e lima na tabana ka sinai tu kina na veitiki ni ivolanikalou taleitaki kei na so na itukutuku vakaitaukei.”

Eratou sa via sota sara ga kei na goneyalewa yalodina oqo na marama iliuliu. Eratou lesu tale kina bausi me ratou kila na kena itaukei. Eratou tara mai e so na ivakaboi ni icegu, sovu, losoni, kei na dua na barasi. Au taleitaka na ka eratou tukuna: “Totoka, so na ka vinaka e lako mai gusuna; savasava ka malumu na ligana; ka dau

qarauni koya sara vakavinaka.”

Eratou waraka ka namaka na ka mareqeti e tarava mai. Basika sara e dua na bausi cula ga mai vale ena dua na tiki ni kateni ni wainigunu ka tiko e loma e so na ilavo. Eratou dredre, “Wailei, o koya sa bau matai sara ga ka vakarau tu mai vakavinaka!” Eratou vakataki ira sara ga na gonelalai ena mataka ni Siganisucu. Eratou sa qai kurabui ga vakalevu ena ka eratou raica tarava—e dua na resapi ni vavi keke jokiliti na Black Forest, kei na dua na ivolalailai ni icakacaka ni keke ni nona siganisucu e dua na nona itokani. Voleka sara ga ni ratou kaila, “O koya sa dua na DAUVEIQARAVI! [HOMEMAKER] Dauveinanumi ka tu vakarau me veiqaravi.” Kena iotioti sa qai tu na ivakatakilakila. Eratou kaya na iliuliu ni itabagone ni ratou sa vakalougatataki, ena nodratou raica na nona ivakaraitaki e dua na goneyalewa ka bulataka tiko na kosipeli.”⁶

Na itukutuku oqo sa vakaraitaka na nodra sa dinata na noda goneyalewa na ivakatagedegede ni Lotu.⁷ Sa ivakaraitaki talega ni nodra qaqarauni, kauwai ka yalodina tiko o ira na iliuliu ni Goneyalewa e vuravura taucoko. Era veivakasakiti dina!

Ena ituvatuva ni Tamada Vakaloma-lagi sa ka bibi sara na nodra itavi na marama ena Lotu, ena matavuvale kei

na nodra bula yadua. E levu sara vei ira na itavi oqo ena sega ni vukea na bula vakailavo, ia ena vakarautaka na vakacegu sa tawamudu sara na kena yaga. Ena dua na gauna lekaleka sa oti e a taroga kina e dua na marama ena dua na matabose ni niusipepa na nodra itavi na marama ena Lotu. A vakamacalataki vua ni ena veivalenilotu era sega ni saumi *na kena iliuliu*. E takoso mai ka tukuna ni sa sega soti sara ni vinaka vua. Ka kaya, “Au sega ni vakabauta ni ra na gadreva na marama e so tale na cakacaka *sega ni saumi*.”

Keitou a vakaraitaka ni matavuvale sa ilawalawa bibi duadua e vuravura, ka ni rau “tautauvata kina ena vakatulewa . . . o tama kei tina.”⁸ E sega ni dua vei rau e saumi, ia na kena veivakalougatataki e sega ni vakamacalataki rawa. Keitou tukuna vua ni iSoqosoqo ni Veivukei, ira na Goneyalewa, kei ira na Lalai, era liutaki mai vei ira na kena peresitedi marama. Keitou vakaraitaka ni se tekivu makawa sara na nodra dau masu na turaga kei na marama ka ra dau lagasere, vunau, lewe ni mata-sere, ena soqoni mada ga ni sakaramede, na noda soqoni ka bibi duadua.

Na ivola kacivaki vakalevu na *American Grace* e tukuni ira na marama mai na vuqa na matavakabauta. E tukuna ni o ira na marama ena Yalododonu Edaidai era sa bau taleitaka sara

ga na nodra itavi ena veiliutaki ena Lotu.⁹ Kena ikuri, ni o ira na Yalododonu Edaidai, kei ira na turaga kei na marama, era sa dei sara ga ena vakabauta mai vei ira na matavakabauta ka ra a vakadikevi vata.¹⁰

Era sega ni veivakasakiti na noda marama baleta ni rawa mera levea na dredre ni bula—na kena veibasai. Era veivakasakiti baleta ni ra rawata mera walia na dredre cava ga era sotava. Kevaka me na mani vakaitamera sara vakacava na dredre era sotava—mai na nodra bula vakawati, nodra digidigi na luvedra, tauvi mate, sega ni levu na ka e rawati, kei na levu ni dredre cava ga—era dei toka ga ka dredre ni yavalati na nodra vakabauta. Ena loma ni Lotu raraba era sa dau veivukei tu ga na marama vei ira na malumalumu, laveti cake na liga sa wadamele, ka vakaukawataka na duru sa malumu.¹¹

E a vakavinavinakataka e dua na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei na itavi levu oqo, ka kaya, “Ena gauna mada ga era veiqaravi voli kina na marama, era nanuma voli ga kevaka me a levu cake tale na ka mera a cakava!” Dina ni ra sega tu beka ni vinaka sara, ka levu tu na dredre era dui sotava, sa laurai ga ena nodra bula na nodra vakabauta na Tamada Vakalomalagi kei na veivakadeitaki ni veisorovaki ni i Vakabula.

Nodra iTavi na Marama ena Lotu

Ena tolu na yabaki sa oti, eratou sa vaqara kina na Mataveiliutaki Tau-mada kei na Kuoramu ni Le Tinikarua na veituberi, na veivakauqeti, kei na ivakatakila ena neimami sa bose vata kei ira na iliuliu ni matabete kei na veimataisoqosoqo ena kena sa qaravi na ivola vou ni iDusidusi ni Lotu. Ena kena qaravi tiko na ka oqo, au sa vakila kina na bibi ni itavi era qarava tiko na marama, kau sa vakavinavinaka kina vei ira na vakawati kei ira na dawai, ena vuku ni veika era sa qarava oti mai vaka kina na kena ena gauna oqo, ena matavuvale kei na Lotu.

O ira kece na lewe ni Lotu i Jisu Karisito “mera cakacaka ena nona were ni vaini mera vakabulai kina na tamata.”¹² “Na cakacaka oqo ni veivakabulai e oka kina na cakacaka

ni kaulotu, nodra maroro ni saumaki mai, nodra vakabulabulataki na lewenilotu luluqa, na cakacaka ni valetabu kei na tuvakawa, . . . vakavuvulitaki ni kosipeli,”¹³ mera vukei na dravudravua kei ira na vakaleqai.¹⁴ Oqo me na qaravi sara ga vakatabakidua mai na matabose ni tabanalevu.¹⁵

Me vakabibitaki, ni inaki ni iDusidusi vou o ya mena kila tiko o bisovi, na ka e yaco tiko, ka me na vota yani e levu sara na itavi. E dodonu mera kila na lewenilotu ni sa vakasalataki o bisovi me vota na itavi. Dodonu mera tokoni koya na lewenilotu ena nona sa na muria na ivakasala oqo. Oqo sa na soli kina na galala vei bisovi me dau laki tiko vata vakalevu kei ira na itabagone, itabagone qasecake, vakakina na nona matavuvale. O koya me sa na vota yani e so tale na itavi vei ira na iliuliu ni matabete, peresitedi kei na iliuliu, kei ira e so tale na turaga se marama. Ena Lotu e rokovi na nodra itavi na marama ena loma ni matavuvale.¹⁶ Ni sa dau soli vua na tina e dua na itavi ka na gadrevi kina vakalevu na nona gauna, ena qai soli vei tama e dua na itavi ka sega soti ni taura vakalevu na nona gauna me rawa ni rau na wasea vakavinaka na itavi mai vale.

Au a laki tiko ena dua na koniferedi ni iteki mai Toga ena vica na yabaki sa oti. E a vakasinaiti na tolu na idabedabe e liu ena mataka ni Sigatabu mai vei ira na turaga yabaki 26 ki na 35. Au nanuma ni dua na matasere ni turaga. Ia ni sa qaravi na bisinisi ni koniferedi, sa qai kacivi na yacadra kece na 63 na turaga oqo mera sa tokoni ka tabaki ki na matabete i Melikiseteki. Au a marau ka kidroa.

Au tarogi Peresitedi Mateaki ni oti na koniferedi, se yaco vakacava na veika vakurabui oqo. Tukuna o koya ni a veitalanoataki ena dua na bose ni matabose ni iteki na veivakabulabulataki. Na nona peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei, o Sisita Leinata Va’enuku a kerea kevaka e rawa ni tukuna mada e dua na ka. Na gauna e vosa tiko kina sa vakadeitaki vei Peresitedi ni sa dina taucoko na ka e tukuna tiko. E vakamacalataka ni lewe levu na turaga yabaki 20–30 ena nodratou iteki era se bera tu ni kaulotu. Tukuna o koya ni levu vei ira era sa vakararawataki nodra bisovi kei nodra iliuliu ni matabete, ka ra a vakauqeti ira mera kaulotu ka sa vaka era sa kalasitaki tu ena loma ni Lotu. Tukuna o koya ni o ira na turaga oqo era sa sivia na yabaki ni kaulotu. Vakamacalataka o koya na nona sa rui lomani ira. Vakamacalataka ni cakacakatabu vakalotu ni veivakabulai e se tu vei ira na dodonu mera ciqoma, ka sa dodonu me ra vakanamata ki na veitabaki ni matabete kei na cakacakatabu vakalotu ni valetabu. Vakaraitaka o koya ni so e se bera ni vakawati ka levu sara vei ira era sa vakawatitaka e so na marama totoka sara—so era lotu tiko, so sa sega, ka so era sega ni lewenilotu.

Ni sa veivosakitaki sara vakavinaka ena matabose ni iteki, sa vakadeitaki ni o ira na turaga ena matabete kei na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei mera sa lako yani ka vuetai ira mai na turaga oqo kei ira na watidra, ka me sa vakanamata ga o bisovi vei ira na cauravou kei na goneyalewa ena tabanalevu. O ira era sa lako yani

Kyiv, Ukraine

mera veivueti mai mera vakanamata kina nodra vakarautaki ki na veitabaki ni matabete, vakamau tawamudu, kei na cakacakatabu vakalotu ni valetabu. Ena loma ni rua na yabaki mai na gauna au a tiko kina e na koniferedi o ya, era sa tabaki kece na 63 na turaga ka ra a tokoni ka laki ciqoma nodra edaumeni mai valetabu ka ra sa vauci vei ira na watidra. Oqo e dua ga na ivakaraitaki ni nodra dau vakaogai na marama ena cakacaka ni veivakabulai ena tabanalevu kei na iteki ka vakadeitaka na ivakatakila ena matabose ni Lotu.¹⁷

Nodra iTavi na Marama ena Matavuvale

Keimami kila ni levu sara tiko na vakaduiduile kei na sasaga me ravuti kina o ira na marama kei na matavuvale. Na vakadidike ka se qai caka ga oqo e vakaraitaka ni sa lutusobu tikoga na vakamareqeti ni bula vakamau kei na lailai ni uabula era sa vakawati.¹⁸ Vei ira eso, na bula vakawati kei na matavuvale, sa vaka me “ivola ni kakana digitaki me laukana ka sega ni ivakavuvuli me vakanamata kina na tamata.”¹⁹ Sa dua na ka na digidigi era bini e matadra na marama ka sa gadrevi mera dau masulaka na ka era digitaka kei na kena revurevu ena nodra matavuvale.

Au a wilika ena niusipepa mai Okaladi, Niu Siladi ena yabaki sa oti, o ira na marama sega ni lewe ni noda lotu

ka ra sotava tiko na dredre ena ka oqo. Dua na tina e kaya ni nona digidigi me cakacaka se sega e baleta na nona gadreva e dua na ibe ni valagi vou kei na dua tale na nodratou motoka ka sega mada ga ni gadrevi. Dua tale na marama e kaya ni “meca levu ni matavuvale mamarau e sega ni cakacaka saumi—na televiseni ga.” E kaya ni nona matavuvale e vutuniyau ena TV ka dravudravua ena gauna ni matavuvale.²⁰

Oqo, era sa rui ka ni rarawa ka dui tarai keda, ia meda nanuma tiko e rua na ivakavuvuli. Kena imatai, ni sega ni dua na marama me nanuma ni dodonu me kere veivosoti se me nanuma ni veika e sa cakava e sega soti ni bibi baleta ni nona gauna levu duadua sa baleta tiko na nodra susugi na luvena. E sega ni dua tale na ka ena bibi cake mai na ituvatuva ni Tamada Vakalomalagi. Kena ikarua, meda qarauna meda kakua ni vakalewa ni ra na laki vakacakacakataki na marama ena taudaku ni matavuvale. Eda na sega soti ni kila se na vakavinavinakataka na veika era sotava yadua tiko na tamata. Mera dau masu vata na veiwatini ka mera kila ni Kalou ena tarogi ira ena vakatulewa era vakayacora.

Vei kemuni na marama ko ni qaravi gone taudua voli, se cava ga na vuna, keitou vakavinavinakataki kemuni sara vakalevu. Era sa vakamatataka na Parofita “ni ra sa tu vakarau

e lewelevu sara mera vukei kemuni. Na Turaga e kilai kemuni vakavinaka sara tu ga. Vakatalega kina na Nona Lotu.”²¹ Sa noqu vakanuini ni o ira na Yalododonu Edaidai, era na liu ena veivanua ni cakacaka mera dau vukei na marama kei na turaga ena nodra itavi vakaitubutubu.

Kemuni na marama dawai yaloqaqa, keimami vakavinavinaka vei kemuni ka kila ni na sega ni dua na veivakalougatataki ena sogolati vei kemuni.

E a vola na marama ivuvu o Emily H. Woodmansee na serenilotu “Marama e Saioni.” E dodonu na nona kaya “kauta na itukutuku ni agilosi.”²² Oqo e vakamacalataki me “kakua ni lailai mai na veika ena gadreva na Tamada Vakalomalagi, vakakina ‘na isoli soli . . . ni marama . . . me nodra.’”²³

Kemuni na marama, keimami lomani kemuni ka qoro kemuni. Keimami vakavinavinakataka na nomuni itavi ena matanitu ni Turaga. Ko ni sa veivakasakiti dina sara ga! Au vakavinavinakataki ira na marama ena noqu bula. Au vakadinadinataka na dina ni Veisorovaki, ni sa vakalou na iVakabula, kei na vakalesuimai ni Nona Lotu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Wallace Stegner, *The Gathering of Zion: The Story of the Mormon Trail* (1971), 13.
2. Robert D. Putnam and David E. Campbell, *American Grace: How Religion Divides and Unites Us* (2010), 233.

3. Raica na *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 1.3.1; raica talega na Mosese 5:1, 4, 12, 27.
4. Ena Andrew D. Olsen, *The Price We Paid: The Extraordinary Story of the Willie and Martin Handcart Pioneers* (2006), 445.
5. Raica na "Leaves from the Life of Elizabeth Horrocks Jackson Kingsford," Utah State Historical Society, Manuscript A 719; ena "Remembering the Rescue," *Ensign*, Aug. 1997, 47.
6. Cokotivata ka vakalekalekataka mai na imeli e vola o Monica Sedgwick, na peresitidi ni Goneyalewa ena iTeki o Laguna Niguel mai California, kei na vosa nei Leslie Mortensen, na peresitidi ni Goneyalewa ena iTeki o Mission Viejo mai California.
7. Ena dua na itukutuku "Why Do We Let Them Dress Like That?" (*Wall Street Journal*, Mar. 19–20, 2011, C3), e vakamacalataki tiko kina e dua na tina maqosa e vakabauta vaka-Jiu e tutaka tiko na isulusulu kei na bula savasava ka vakaraitaka na nona vakavinavinaka ki na nodra ivakaraitaki na marama ni Momani.
8. "Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba," *Liaona*, Nov. 2010, 129.
9. Raica na Putnam and Campbell, *American Grace*, 244–45.
10. Raica na Putnam and Campbell, *American Grace*, 504.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 81:5; raica talega na Mosaia 4:26.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 138:56.
13. *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), tabana 22.
14. Raica na *iVoladusidusi 2*, 6.1.
15. Raica na *iVoladusidusi 2*, 4.5.
16. Raica na Emily Matchar, "Why I Can't Stop Reading Mormon Housewife Blogs," salon.com/life/feature/2011/01/15/feminist_obsessed_with_mormon_blogs. Na marama tawavakabauta oqo e vakadinadinataka na ka oqo ka kaya ni sa rawai sara ga ena nona dau wilika na Mormon housewife blogs.
17. Mai na veivosaki kei Lehonitai Mateaki na peresitidi ni iteki o Nuku'alofa Tonga Ha'akame (a peresitidi talega ni Kaulotu mai Papua Niu Kini Port Moresby) kei peresitidi ni iSoqosoqo ni Veivukei o Leinata Va'enuku.
18. Raica na D'Veira Cohn and Richard Fry, "Women, Men, and the New Economics of Marriage," Pew Research Center, Social and Demographic Trends, pewsocialtrends.org. Sa lutu sobu sara na iwiliwili ni gone era sucu na levu sara na vanua. Oqo e vakatokai me Demographic Winter.
19. "A Troubling Marriage Trend," *Deseret News*, Nov. 22, 2010, A14, quoting a report on msnbc.com.
20. Raica na Simon Collins, "Put Family before Moneymaking Is Message from Festival," *New Zealand Herald*, Feb. 1, 2010, A2.
21. Gordon B. Hinckley, "Women of the Church," *Ensign*, Nov. 1996, 69; raica talega na Spencer W. Kimball, "Our Sisters in the Church," *Ensign*, Nov. 1979, 48–49.
22. "Marama e Saioni," *Sere ni Lotu*, naba 192.
23. Karen Lynn Davidson, *Our Latter-Day Hymns: The Stories and the Messages*, rev. ed. (2009), 338–39.

Mai vei Peresitidi Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Madigi ni Caka Vinaka

Ia, na icakacaka ni nona veivuke na Turaga vei ira era gadreva na veivuke vakayago ena gadrevi kina na tamata dauloloma era sa tu vakarau, me ra solia na nodra bula kei na veika sa nodra Vua na Kalou, vakakina ki na Nona cakacaka.

Kemuni na taciqo kei na ganequ lomani, na inaki ni noqu itukutuku vei kemuni nikua meu vakacerecerea ka marautaka na veika sa cakava oti na Turaga kei na veika ena tomana tiko me cakava vei ira na Luvena ena veiyasai vuravura. O Koya e lomani ira na luvena era via vukei, kei ira era via veivuke. Ka sa vakarautaka tiko o Koya na sala me vakalougatataki ira kina o ira era na gadreva na veivuke vakakina o ira era na veivuke tiko.

E rogoca na Tamada Vakalomalagi na nodra masu na luvena ena veiyasai vuravura ni ra kere kakana mera kania, isulu mera vakaisulu kina, kei na galala me na yaco mai ni ra sa bula rawati ira. Sa rogoca o Koya na kerekere kece oqori, tekivu mai na gauna e a biuta kina o Koya na tagane kei na yalewa e delai vuravura.

Ko na vulica na veigagadre oqori ena vanua ko na bula kina vakakina mai na veiyasai vuravura. Ena vakauqeti na yalomu mo na yalololoma. Ni ko na sotava e dua e vaqara cakacaka tiko, ko na vakauqeti mo veivuke. Ko na vakila ni ko curu yani ki na vale ni dua na marama yada ka sega tu kina

na kakana. Ko na vakila ni ko raica na kedra iyaloalo e so na gonelalai ni ra veitagicaki tiko ena dua na vanua sa vakacacani ena uneune se kama.

Me vaka ni sa rogoca na Turaga na nodra tagi ka vakila na nomuni sa rui yalololoma vei ira, sa vakarautaka kina o Koya na sala vei ira na Nona tisaipeli mera na veivuke kina. Sa sureti ira na luvena o koya mera solia na nodra gauna, nodra iyau, vakakina na nodra bula mera duavata kei Koya ena nodra vukei na tani.

Na Nona ivakarau ni veivuke sa dau vakatokai ena so na gauna me bulataki ni lawa ni vakatatabu. E vakatokai ena dua tale na gauna me ivakaro ni duavata. Ena noda gauna sa vakatokai me parokaramu ni welefea ni Lotu.

Sa veisau na yaca kei na matailalai ni ka me caka me veidonui kei na ka e gadrevi kei na ivakarau ni bula ni tamata yadua. Ia na icakacaka ni nona veivuke na Turaga vei ira era gadreva na veivuke vakayago, ena gadrevi kina na tamata dauloloma era sa tu vakarau, me ra solia na nodra bula kei na veika sa nodra Vua na Kalou, vakakina ki na Nona cakacaka.

Sa veisureti ka vakaroti keda o Koya meda vakaitavi ena Nona cakacaka, ni nodra vueti cake o ira era gadreva tu na veivuke. Eda sa ia na veiyalayalati meda cakava oqori ena wai ni veipapaitaisotaki vakakina mai na valetabu ni Kalou. Eda vakavouia na veiyalayalati oqo ena noda laki vakayagataka na sakaramede ena Sigatabu.

Sa noqu inaki nikua meu vakamacalataka e so na madigi e sa vakarautaka o Koya me da na vukei ira kina era gadreva na veivuke. Au na sega ni rawa ni tukuni ira kece, ni lekaleka na noda gauna vata. Au sa nuitaka niu na rawa ni vakauqeti kemuni mo ni vakavouia ka vaqacotaka na nomuni via veivuke.

E dua na serenilotu baleta na veisureti ni Turaga ki na cakacaka oqo, au a se dau lagata voli niu se gone. Me vaka niu a se gone au dau taleitaka ga na kena ilagalaga ka sega soti na ibalebale ni qaana. Au sa masulaka ni ko ni na vakila na yaga ni kena ibalebale nikua. Meda rogoca tale mada na qaana:

*Au caka vinaka beka li edai ?
Sa dua li au bau vukea?
Au veivakayaloqataki tu li?
Ke sega, au sa druka.
Sa dua beka e a vukei e dai
Baleta niu veivuke mai?
Tauvimate na oca sa tokoni ne?
Au a yaga beka meu kila?
Mo yadra ka veivuke mai
Na noda tikina sa tu.
Na caka vinaka sa vuni reki dina,
Tavi dina ni loloma.¹*

Ena veigauna e dau vakayadrati keda na Turaga. So na gauna e dau vaka meda dau vakananumi ira e so ni ra gadreva tiko na veivuke. Ena vakila beka e dua na tama ni raica e dua na gone ni lutu ka drakusi na duruna. Ena vakila beka e dua na tina ni rogoca na tagi ni rere e dua na luvena ena bogi. Ena vakila beka e dua na gonetagane se goneyalewa ni lomana e dua na nona itokani ni sotava tiko na rarawa se rere mai koronivuli.

Eda sa vakila kece na noda dau lomaleqataki ira o ira eda sega tu mada

ga ni bau kilai ira. Kena ivakaraitaki, ni da sa rogoca na kena sa cici takosova mai na Pasifika na ua lelevu ni oti na uneune mai Japani, o a lomaleqataki ira era na vakaleqai kina.

Na lomaleqa mai vei kemuni e udolu ena nomuni sa rogoca na uwaluvu levu mai Kuinisiladi e Ositreliia. E tukuni ga mai vakacaca o ira na vakaleqai. Ia e lewe levu vei kemuni o ni vakila na mosi era sotava na vakaleqai. Na veivakayadrati era dodoliga kina e 1,500 vakacaca na lewe ni Lotu mai Ositreliia ka ra lako yani ka veivukei kina.

Era vukica na ka era vakila ni ra lomaleqataka, ki na vakatutu mera cakacakataka na ka era sa yalayala kina. Au sa raica na nodra vakalougatataki o ira era ciqoma na veivuke, kei ira era tu vakarau mera solia na veivuke.

O ira na itubutubu yalomatua era na raica, ni nodra vukei na tani ena kauta mai na kalougata vei ira na luvendra tagane kei na yalewa. Dua na gauna lekaleka sa oti, eratou a kau kakana mai e tolu na gonelalai ki neitou vale. Eratou a kila na nodratou itubutubu ni keitou a gadreva dina tiko na veivuke, ka ratou sa qai vakaitavitaki iratou na luvendrau me ratou mai veiqaravi vei keitou.

Erau a vakalougatataka na neitou matavuvale na itubutubu o ya ena nodra a mai veiqaravi. Erau a dolava na veivakalougatataki vei ira na luvendrau vakakina vei ira na makubudrau ena nodrau vakaitavitaki iratou na luvendrau ena veiqaravi. E vakadeitaka vei

au ni ratou na vakalougatataki ena nodratou matamamarau ni ratou sa lesu. Eratou na talanoataka vei ira na luvendrau na marau eratou a vakila ni ratou a veiqaravi tiko ena vuku ni Turaga. Au nanuma lesu ni o ya na marau au a vakila ena noqu a laki cavu co ena nona vale e dua na neitou itokani ka ni a sureti au o tamaqu meu a lai vakayacora na ka oya. Na veigauna kece e dau vinakati kina meu soli-ka, au dau nanuma ka vakabauta na serenilotu, "Talei na Liga ni Kalou."²

Au kila ni a volai na veiqaqana oqori me vakamacalataka na marau e dau yaco mai ni da laki sokalou ena Sigatabu. Ia o iratou na gone e ratou a kau kakana yani vei keitou e ratou sa vakila tiko ena siga o ya na marau ni nodratou vakayacora tiko na cakacaka ni Turaga. Ka rau sa raica rawa vakakina na itubutubu na madigi ni kena rawa ni tete yani na cakavinaka vaka oqo vei ira na nodrau kawa.

Na sala sa vakarautaka na Turaga mera vukei kina o ira era vakaloloma ena solia na madigi vei ira na itubutubu mera vakalougatataki kina na luvendra. Au a raica oqo e valenilotu ena dua na Sigatabu. Na nona a solia e dua na gonetagane lailai e dua na waqanivola ni solika ena gauna e curu mai kina o bisovi ki na soqoni ni sakaramede.

Au kila na matavuvale kei na gonetagane o ya. Eratou a rogoca ni dua ena tabanalevu e gadreva tiko na veivuke. Ea kaya vakaoqo o tamanigone vei luvena ena nona sa vakatawana na

ilavo ena waqanivola ni solika: “Eda-tou sa lolo mai nikua ka masulaki ira na vakaloloma. Yalovinaka qai solia na nodatou waqanivola vei bisovi. Au kila ni na solia o koya vei ira era na gadreva cake vakalevu na veivuke mai vei kedatou.”

Na gone oqo ena sega ni vakila na mosi ni viakana ena Sigatabu o ya, ia ena nanuma ga na vakacegu veivakauqeti e a vakila. Au rawa ni kila na nona sa rui marautaki tamana ena nona matadredredre ka ni a vakabauti me nona itavi na solia na nodratou isolisoli me baleti ira na vakaloloma. Ena dau nanuma tiko na siga o ya ena gauna sa na dikoni kina se me tawamudu.

Au a raica na marau e matadra na tamata era a veivuke baleta na Turaga ena vica na yabaki sa oti mai Idaho. E a kasura na Teton Dam ena Vakarauwai na ika 5 ni June, 1976. Era a mate kina e tinikadua na tamata. Era a biuta na nodra vale e udolu ena loma ga ni vica na auwa. So na vale era a kuitaki yani. Ka vica vata na drau na

vale a rawa walega ni tawani tale ena nodra sasaga kei na veivuke tale eso ka ra sega ni cakava rawa ga vakaiira o ira na itaukei ni vale.

O ira era rogoca na vakacaca o ya era lomaleqa ka ra vakila ni dodonu mera lako yani ka veivuke. O ira era tiko veitikivi, bisopi, na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei, iliuliu ni kuoramu, dausiko vuvale, kei na dauveisiko, era a biuta na nodra vale kei na cakacaka ka ra laki veivuke ena samaki ni nodra vale o ira era a vakaleqai.

Rau a lesu tiko mai ki Rexburg e dua na veiwatini ena dua na gade ni se qai oti ga na waluvu. Erau a sega ni lako yani ki nodrau vale. Erau a tarogi bisopi ga se cava e rawa ni rau veivuke kina. Sa qai dusimaki rau o bisopi vei iratou e dua na matavuvale ka vakaleqai.

Ni oti e vica na siga e rau sa qai lako ka laki raica na nodrau vale. E sa yali, ni sa kauta na waluvu. Erau sa qai lesu vei bisopi ka taroga, “Ia oqo, na cava e rawa ni keirau cakava?”

E vei ga na vanua o tiko kina, ko na raica ni cakamana ni yalosisoli ena vakavuna na tuvakarau ki na kaci ni veivuke. Ena sega beka ni vanua e yaco kina e dua na vakacaca levu. Au sa raica ena dua na kuoramu ni matabete, ena nona tucake e dua na matabete turaga ka tukuna ni dua na turaga se marama e vaqara tiko e dua na cakacaka me rawa ni ratou bau tacegu toka kina na nona matavuvale. Au rawa ni vakila na yalo ni loloma ena loma ni rumu, ia era qai tukuna ga mai na yacadra e so na tamata ka rawa ni ra vakacakacakataka na turaga o ya.

Na ka a yaco ena kuoramu ni matabete kei na vale ka a luvuci mai Idaho, sa vakaraitaka tiko na nona ituvatuva na Turaga ni rawa ni ra vukei o ira era sotava na leqa me ra na qai bula-ratati ira tale. Eda na vakila na yalololoma ka da na kila na ka meda cakava me muri na sala ni Turaga mera vukei kina na vakaleqai.

Ena yabaki oqo eda sa mai marautaka tiko na ika 75 ni yabaki ni parokaramu ni welefea ni Lotu. E a tekivutaki me ra vukei kina o ira era a vakayalia na nodra cakacaka, nodra iteitei, vakakina na nodra vale ena gauna ka a vakatokai Na Vakaloloma Levu.

Na bula dredre era sa sotava tiko na luvena na Tamada Vakalomalagi ena yaco tiko ena veigauna kece sara. Na ivakavuvuli ni parokaramu ni welefea ni Lotu e sega ni baleta walega e dua na gauna se dua ga na vanua. E baleta na veigauna kei na veivanua taucoko sara.

Na ivakavuvuli oqori e vakayalo ka tawamudu. O ya sara ga na vuna, ni da sa kila ka tugana ki yaloda sa na qai rawa kina vei keda meda raica ka dodoliga ni veivukei ena gauna kei na vanua cava ga e sureti keda mai kina na Turaga.

Oqo e so na ivakavuvuli ka sa vukei au ena noqu gadreva meu veivuke ena kena gaunisala sa vakarautaka na Turaga, kei na noqu sa bau vukei talega mai kina.

Kena imatai, na tamata kece ena marau vakalevu cake ka vakila na galala ni vakasama ni rawa ni qaravi koya ga vakaikoya, vakakina na nona

matavuvale, ka qai dodoliga yani me vukei ira na tani. Au sa dau vakavinavinaka tu ga vei ira era dodoliga mai ka vukei au ena noqu leqa. Kau sa vakavinavinaka vakalevu sara vei ira ka ra sa vukei au mai ena vica na yabaki sa oti ka sa rawa kina meu mai bularawati au. Vakakina na noqu vakavinavinaka vei ira era a vakaraitaka vei au na ka au rawa ni cakava meu vukei ira kina era sotava tiko na leqa.

Au sa vulica niu rawa ni maroroi-kā kevaka me na lailai na ka au vakayagataka mai na ka au rawata. Mai na veika sa maroroi au sa rawa ni vakadinadinataka ni sa vinaka dina ga na solia, mai na ciqoma. O ya sara ga na ka ena yaco ni da sa solia na ka ena qai vakalougatataki keda na Turaga.

Tukuna vakaoqo o Peresitedi Marion G. Romney baleta na cakacaka ni welefea, “Ena sega ni rawa mo solia na ka kevaka o dravudravua.” Oti sa qai tukuna na ka e dau kaya na nona peresitedi ni kaulotu o Melvin J. Ballard: “Sega ni rawa ni dua na tamata me solia ga vakatikina vua na Turaga ka me na qai vakaitamera na ka ena soli lesu mai vua.”³

Au sa vakadinadinataka na ka o ya ena noqu bula. Niu sa yalololoma vei ira na luvena na Tamada Vakalomalagi ka ra leqa tu, o Koya ena qai yalololoma talega vakakina vei au.

Na ikarua ni ivakavuvuli ka sa vaka me tuberi au voli mai ena cakacaka ni welefea sa ikoya na kaukauwa kei na veivakalougatataki ni duavata. Ni da veitauriliga ena nodra qaravi na tamata era vakaleqai tu, ena vakaduavatataka na yaloda na Turaga. E vakaoqo na ka e tukuna kina o Peresitedi J. Reuben Clark Jr.: “Na soli-ka sa . . . vaka e kauta mai . . . na kena vakilai na duavata ni veitacini ni ra sa lako vata mai na turaga ena duidui ni vuli kei na cakacaka ka ra mai duavata ena kena qaravi na iteitei ni Welefea se dua tale na veiqaravi.”⁴

Na vakilai ni dauvata ni veitacini e ka dina sara vei ira era ciqoma kei ira era solia. Nikua, keirau sa veivolekati sara kei koya na turaga ka keirau a sivi qele vata voli ena waluvu mai Rexburg. O koya sara mada ga sa vakila ena nona bula vakataki koya

ni sa vakayacora e dua na ka vinaka vakabibi ki na nona matavuvale. Kevaka beka me keirau a cakacaka duadua voli ga ke a sa yali na galala ni kena a tauyavu e dua na veivakalougatataki vakayalo.

O ya sa kauta mai vei au na ikatolu ni vakavuvuli ni cakacaka ni welefea: Vakavolekati iratou mai na nomu matavuvale mera na cakacaka vata kei iko, me rawa ni ratou vulica ni ratou sa veivukei vakairatou sa na rawa ni ratou laki vukei ira talega na tani. O ira na luvemu tagane kei na luvemu yalewa ka ra dau cakacaka vata kei iko mera vukei na tani, ka ra gadreva na veivuke, ena rawarawa na nodratou na qai veivukei ga vakataki ira ni ra tiko leqa.

Na ikava ni ivakavuvuli ni Welefea ni Lotu au a vulica niu a bisopi voli. E a yaco ena kena muri na ivakaro mera vaqarai na vakaloloma. Sa itavi ni bisopi me vaqarai ira yani na vakaloloma ena nodra sa rawa ni qaravi ira vakaiira, kei ira era na qaravi vata kei ira na nodra dui matavuvale. Au a raica ni Turaga ena tala mai na Yalo Tabu me rawa kina mo “vakasaqara ko na kunea”⁵ ena nodra qaravi na dravudravua vakakina ena Nona vaqara na dina. Ia au sa vulica talega meu dau vakaitavitaki peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei ena vakasaqara oqo. Ena rawa ni yaco mai liu vua na ivakatakila ka qai muri vei iko.

Eso vei kemuni ena gadreva na veivakauqeti o ya ena vica na vula mai oqo. Ena kena vakananumi na ika 75 ni yabaki ni parokaramu ni welefea ni Lotu, ko ni sa sureti tiko kina na lewenilotu e vuravura raraba mo ni na vakaitavi ena dua na siga ni veiqaravi. Mera na vaqara na ivakatakila o ira na iliuliu kei na lewenilotu ni ra tuvanaka na veivuke cava mera na cakava.

Au sa na vakatututaka e tolu na ka mo ni na cakava ena nomuni na laki veiqaravi.

iMatai, vakarautaki kemuni vakayalo kei ira ko ni na liutaka. Kevaka walega me na vakamalumalumutaka na yalo na Veisorovaki ni iVakabula sa na qai rawa ni laurai na ka e vinakati me yaco, o ya na kena vakayalo ka vakayago na vakalougatataki ni nodra bula na luvena na Tamada Vakalomalagi.

Na ikarua ni noqu vakatutu o ya mo digitaka e dua ena loma ni matanitu se itikotiko raraba e vakaleqai tu me na ciqoma na nomu veiqaravi ka na rawa ni tara na yalodra o ira era na laki veiqaravi kina. Era na vakila na nodra loloma o ira era laki veiqaravi yani. O ya ena levu kina nodra marau me vaka ga na yalayala ni sere ni na sivia na veika era na gadreva.

Na iotioti ni noqu vakatutu sai koya meda navuca na rawati ni kaukauwa ni isema vakavuvale, kuoramu, mataisoqosoqo, kei ira o kila ena nomu itikotiko raraba. Ena vakalevutaka na vinaka ni nomu veiqaravi na yalo ni duavata. Na yalo ni duavata vakamatavuvale, ena Lotu, ena itikotiko raraba era na qai tubu ka iyau tudei tu ni oti mada ga na itaviqaravi sa mai vakacavari vata rawa.

Sa noqu madigi oqo meu tukuna kina vei kemuni na levu ni noqu vakavinavinaka. Ena veiqaravi ni loloma ko ni sa vakayacora tiko ena vuku ni Turaga, au sa mai ciqoma kina e levu sara na vakavinavinaka mai vei ira ko ni a sa vukei ira ena noqu dau sotavi ira ena veiyasai vuravura.

O ni a vueti ira cake ena nomuni vukei ira ena kena sala sa vakarautaka na Turaga. O kemuni kei ira na tisaipeli yalomalumumu ni iVakabula me vakataki kemuni o ni sa kaburaka e dela ni wai na kemuni madrai ena

veiqaravi, ka ra sa solia Iesu mai vei au o ira o ni vukei ira na nodra ibuli vakavinavinaka levu.

Au ciqoma na veivakacaucautaki mai vei ira na tamata ko ni a veiqaravi vata kei ira. Au nanuma ena dua na gauna niu a tucake tu e yasai Peresitedi Ezra Taft Benson. Keirau a veivosakitaka tiko na veiqaravi ni welefea ena Lotu ni Turaga. E vakurabuitaki au ena nona ivukivuki vakacauravou ka tukuna mai, ena nona kuretaka tiko na ligana, “Au taleitaka na cakacaka oqo, ka ni sai koya na cakacaka!”

Au vakauta yani vei kemuni ena vuku ni Turaga na noqu vakavinavinaka ena vuku ni nomuni qaravi ira tiko na luvena na Tamada Vakalomalagi. E kilai kemuni tiko o Koya, ka rika tiko na ka o ni cakava, na nomuni dina, kei na solibula. Sa noqu masu mena solia vei kemuni o Koya na veivakalougatataki ni nomuni raica na vua ni nomuni veiqaravi kei na nodra bula marau o ira o ni a veiqaravi vei ira ena vuku ni Turaga.

Au kila ni bula tiko na Kalou na Tamada ka sa dau rogoca na noda masu. Au kila ni o Jisu na Karisito. Sa rawa vei kemuni kei ira o ni veiqaravi tiko kina mo ni vakasavasavataki ka vaqacacotaki mai Vua ena nomuni qaravi Koya tiko ka maroroya na Nona ivunau. Sa rawa mo ni kila me vaka au sa kila ena kaukauwa ni Yalo Tabu ni o Josefa Simici e parofita ni Kalou ka sa nona ilesilesi me vakalesuya mai na Lotu dina oqo. Au sa vakadinadinataka ni sa parofita bula ni Kalou o Peresitedi Thomas S. Monson. Sa ivakaraitaki cecere ni veika sa cakava na Turaga: ni sa veilakoyaki voli ena caka vinaka. Sa noqu masu meda na taura na veimadigi eso meda “vakaukauwataka na liga [sa] wadamele, kei na duru sa malumalumu.”⁶ Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Na Cakavinaka,” *Sere ni Lotu*, naba 131.
2. “Talei na Liga ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 86.
3. Marion G. Romney, “Welfare Services: The Savior’s Program,” *Ensign*, Nov. 1980, 93.
4. J. Reuben Clark Jr., ena Conference Report, Oct. 1943, 13.
5. Raica na Maciu 7:7–8; Luke 11:9–10; 3 Nifai 14:7–8.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 81:5.

Vakaraitaka o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Sa vakaturi meda tokoni Thomas Spencer Monson me parofita, daurairai, ka dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; o Henry Bennion Eyring me iMatai ni Daunivakasala; kei Dieter Friedrich Uchtdorf me iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi meda tokoni Boyd Kenneth Packer me Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, kei ira oqo me ra lewe ni kuoramu o ya: Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Richard G. Scott, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, kei Neil L. Andersen.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Ke dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi meda tokoni rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei ira na iApositolo Le Tinikarua me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqata, kevaka e dua, ena ivakatakilakila vata ga.

Sa vakaturi meda vagalalataki ira na Vitusagavulu ni iWasewase oqo me tekivu ena 1 ni Me, 2011: José L. Alonso, Nelson L. Altamirano, John S. Anderson, Ian S. Ardern, Sergio E. Avila, David R. Brown, D. Fraser Bullock, Donald J. Butler, Vladimiro J. Campero, Daniel M. Cañoles, Carl B. Cook, I. Poloski Cordon, J. Devn Cornish, Federico F. Costales, LeGrand R. Curtis Jr., Heber O. Diaz, Andrew M. Ford, Julio G. Gaviola, Manuel Gonzalez, Daniel M. Jones, Donald J. Keyes, Domingos S. Linhares, B. Renato Maldonado, Raymundo Morales, J. Michel Paya, Stephen D. Posey, Juan M. Rodriguez, Gerardo L. Rubio, Jay L. Sitterud, Dirk Smibert, Eivind Sterri, Ysrael A. Tolentino, W. Christopher Waddell, kei Gary W. Walker.

O kemuni o ni gadreva mo ni duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavinavinaka ena nodra veiqaravi uasivi, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi meda tokoni ira na lewevou oqo ni iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu o Don R. Clarke, José L. Alonso, Ian S. Ardern, Carl B. Cook,

LeGrand R. Curtis Jr., W. Christopher Waddell, kei Kazuhiko Yamashita; kei iratou na lewevou oqo ni iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu o Randall K. Bennett, J. Devn Cornish, O. Vincent Haleck, kei Larry Y. Wilson.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

O ira era saqata, ena ivakatakilakila vata ga.

Sa vakaturi meda tokoni ira oqo me ra lewevou ni Vitusagavulu ni

iWasewase: Kent J. Allen, Stephen B. Allen, Winsor Balderrama, R. Randall Bluth, Hans T. Boom, Patrick M. Boutoille, Marcelo F. Chappe, Eleazer S. Collado, Jeffrey D. Cummings, Nicolas L. Di Giovanni, Jorge S. Dominguez, Gary B. Doxey, David G. Fernandes, Hernán D. Ferreira, Ricardo P. Giménez, Allen D. Haynie, Douglas F. Higham, Robert W. Hymas, Lester F. Johnson, Matti T. Jouttenus, Chang Ho Kim, Alfred Kyungu,

Remegio E. Meim Jr., Ismael Mendoza, Cesar A. Morales, Rulon D. Munns, Ramon C. Nobleza, Abenir V. Pajaro, Gary B. Porter, José L. Reina, Esteban G. Resek, George F. Rhodes Jr., Lynn L. Summerhays, Craig B. Terry, David J. Thomson, Ernesto R. Toris, Arnulfo Valenzuela, Ricardo Valladares, Fabian I. Vallejo, Emer Villalobos, kei Terry L. Wade.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Dua e saqata.

Sa vakaturi meda tokoni ira na vo ni Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na mataveiliutaki raraba ni veimataisoqosoqo me vaka era sa dui tu kina ena gauna oqo.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Ke dua e saqata me vakaraitaka.

Peresitedi Monson, ena veika au sa dikeva rawa, era sa duavata kece na tiko oqo ena Vale ni Koniferedi ena vakatutu sa vakayacori.

Vinaka vakalevu, kemuni na taciqo kei na ganequ, ena nomuni laveliga ni veitokoni, tomani tiko ni veivakabauti, na yalodina, kei na masu. ■

Ripote ni Tabacakacaka ni Dikevi Fika, 2010

Kacivaka o Robert W. Cantwell

Manidia Dairekita, Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu

Kivei Iratou na Mataveiliutaki Taumada ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Kemudou na Taciq: Me vaka sa vakamacalataki ena ivakatakila ni Wase 120 ni Vunau kei na Veiyalayalati, e vakatulewa ena ilavo vakayagataki ni Lotu na Matabose ni Wasewasei ni iKatini. Era lewena na matabose oqo na Mataveiliutaki Taumada, na Kuoramuni ni iApositolo Le Tinikarua, kei na Matabisopi Vakatu-lewa. E vakadonuya na matabose oqo

na ilavo me baleta na veitabacakacaka ena Lotu, na kena cicivaki, ka vakakina na kena veiwaseyaki tale eso ki na veitabana ena lotu. Mera vakayagataka vakadodonu na veitabacakacaka ni Lotu na ilavo me salavata kei na ka sa vakadonui ka vakakina me sala vata na lawa kei na kena ivakarau ena Lotu.

Sa soli ki na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu na veivakadonui me

ra raica na ivolatukutuku kei na kena ivakarau ni cakacaka e gadrevi, me dikevi kina na matau ni kena lewai na ilavo eda ciqoma ka vakayagataki, kei na maroroi ni iyau ni Lotu. E tu vakatiki koya na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu mai na veitabacakacaka kece tale eso ni Lotu kei na kena cakacaka kei ira na kena vakaisilesi era daunifika raraba vakaivola, daunifika vakaivola ni tabana, dau dikevi ivola vakomipiuta, kei ira tale eso na kena-dau ena veika vakaivola sa tu vei ira na kila-ka vakacakacaka.

Ni yavutaki mai na dikevi fika era sa vakayacori, e sa vakasamataka na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu ni veika me baleta na iyauqaqa, na iyau e ciqomi, na ilavo e vakayagataki kei na iyaubula ni lotu me baleta na yabaki 2010 era sa vakaivolataki ka qaravi ena ivakarau donu ni vakaivolataki ni ilavo, tuvailavo vakadonui, kei na kena lawatu kei na ivakarau ena Lotu.

Vakasavui ena veidokai, Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu Robert W. Cantwell Manidia Dairekita ■

Na Ripote Vakaiwiliwili, 2010

Kacivaka o Brook P. Hales

Sekeriteri ni Mataveiliutaki Taumada

Eratou vakarautaka na ripote vakaiwiliwili oqo na Mataveiliutaki Taumada ni Lotu me baleta na 2010. Ni mai yacova na 31 ni Tiseba, 2010, sa 2,896 na iteki, 340 na tabana ni kaulotu, 614 na tikina, ka 28,660 na tabanalevu kei na tabana.

Lewe ni Lotu taucoko ni cava na 2010 e 14,131,467.

Era lewe 120,528 na gone volai vou ena Lotu, ka 272,814 era saumaki mai ka ra papitaiso ena 2010.

Na iwiliwili ni daukaulotu tudei era veiqaravi ni cava na yabaki e 52,225.

Na iwiliwili ni daukaulotu veiqaravi tiko ena Lotu e 20,813, e vuqa vei ira era tiko ga e vale ka ra kacivi me ra veitokoni e na veimataqali soqoni ni Lotu.

A vakatabui e va na valetabu ena loma ni yabaki: na Valetabu Vancouver British Columbia e Kenada; Na Valetabu Gila Valley Arizona e Amerika; na Valetabu

Cebu City Philippines; kei na Valetabu Kyiv Ukraine.

A vakatabui tale na Valetabu mai Laie Hawaii e Amerika ena 2010.

Na iwiliwili taucoko ni valetabu e veiqaravi tiko e vuravura raraba e 134.

O Ira na Vakalesilesi Raraba Taumada ni Lotu kei Ira Tale Eso Era sa Takali me Vakatekivu mai Na Koniferedi Raraba ni Epereli sa Oti

Elders W. Grant Bangerter, Adney Y. Komatsu, Hans B. Ringger, LeGrand R. Curtis, Richard P. Lindsay, Donald L. Staheli, kei Richard B. Wirthlin, lewe taumada ni Kuoramu ni Vitusagavulu; Barbara B. Smith, Peresitedi Raraba taumada ni iSoqosoqo ni Veivukei; Ruth H. Funk, Peresitedi Raraba taumada ni Goneyalewa; Helen Fyans, marama yada nei Elder J. Thomas Fyans, e dua na emeretesi ni Vakaitutu Raraba; Arnold D. Friberg, daudroini ka daunivakaraitaki; kei J. Elliot Cameron, Komisina ni Vuli taumada ena Lotu. ■

Mai vei Peresitedi Boyd K. Packer
Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Dusimaki ena Yalo Tabu

*Sa rawa meda dusimaki vakayadudua ena yalo
ni ivakatakila kei na isolisoli ni Yalo Tabu.*

Sa 400 oqo na yabaki mai na gauna a tabaki kina na iVola Tabu Makawa mai na nona cakacaka gugumatua o William Tyndale, e dua au raica ni tamata qaqa.

Era a sega ni vinakata na italatala vakalotu me vakadewataki na iVola Tabu ki na vosa Vakavalagi. Era a vakasasataki Tyndale mai na dua na vanua ki na dua tale. A qai kaya vei ira, “Kevaka ena vakabulai au na Kalou, au na vakayacora ena dua ga na gauna lekaleka me kila vakalevu cake mai vei kemuni na iVolanikalou e dua na cauravou dausiviyara.”¹

A lawakitaki o Tyndale ka laki sogo tu ena dua na valeniveivesu buto, ka batabata mai Brussels me dua na yabaki vakacaca. A kakadresudresu sara na nona isulu. A kerea vei ira a vesuki koya mera solia mai na nona kote kei na isala kei na dua na kadralla, ka kaya, “Sa ka ni oca mai na dabe dua-dua tiko ena buto vakaoqo.”² A sega ni soli vua na ka oqo. E tarava sara, na nona sa kau tani mai valeniveivesu ka laki tu e matadra na lewevuqa, a kidomoki ka vakamai ena dua na duru. Ia a sega ni mai maumau wale na cakacaka kei na nona mate o William Tyndale.

Me vaka ga ni ra sa vakatavulici tiko mera kila na ivolanikalou na luvadra na Yalododonu Edaidai ni ra se itabagone, era sa mai vakataucokotaka kina na kena sa yaco na veika a parofisaitaka tu mai o William Tyndale ena va na senitiuri sa oti.

Na noda ivolanikalou nikua o ya na iVola Tabu, na iVola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito, na Mataniciva Talei, kei na Vunau kei na Veiyalayalati.

Me baleta ga na iVola i Momani, eda sa vakatokai tiko meda Lotu Momani, ka da sega ni cudruvaka na vakayacani kina, ia e sega ni dodonu oqo.

Ena iVola i Momani, a sikovi ira tale na Nifai na Turaga baleta ni ra a masu vua na Kalou ena Yacana. A kaya kina na Turaga:

“A cava dou sa vinakata meu kitaka vei kemudou?”

“E ratou sa kaya vua: Turaga, ni tukuna vei keitou na cava me yaca ni lotu oqo; ni ra sa veiletitaka tiko na tamata na ka oqo.

“A sa kaya vei iratou na Turaga . . . , a cava era sa vosa kudrukudru ka veileti kina na tamata ena ka oqo?”

“Era sa sega li ni wilika na ivolatabu, ni sa tukuna mo dou vakatokai

ena yaca i Karisito . . . ? Ia dou na kacivi ena yaca oqo e na siga mai muri. . . .

“Ia na ka kecega dou sa kitaka, mo dou kitaka ena yacaqu; o koya mo dou vakatoka na lotu oqo e na yacaqu; ka kerea vua na Tamaqu e na yacaqu me vakalougatataka e na vukuqu.

“Ia kevaka sa sega ni vakatokai ena yacaqu, e na rawa vakaavei me noqu lotu? Ia kevaka sa vakatokai ena yaca i Mosese, sa lotu i Mosese; se kevaka sa vakatokai e na yaca ni dua na tamata, ia sa lotu ni tamata ko ya; ia kevaka sa vakatokai ena yacaqu ka tara cake ena noqu ivakavuvuli, sa qai noqu lotu.”³

Ni da talairawarawa ki na ivakatakila, eda sa qai vakatokai keda me Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ka sega ni Lotu Momani. Na imatai ni ka era sa vakatoka na tamata na Lotu me Lotu Momani se vei keda meda Momani, e dua tani toka ni da vakayacora vakakina.

E ratou kaya na Mataveiliutaki Taumada:

“Sa ka bibi sara na kena vakayagataki na yaca sa vakatakilai mai, Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai (V&V 115:4), ni sa noda ilesilesi meda kaburaka kina na yaca ni iVakabula e vuravura taucoko. O koya gona, o ni sa kerei ni gauna eda tukuna kina na Lotu meda na vakayagataka taucoko sara na yacana ni sa gadrevi vakakina. . . .

“Ni da tukuni ira na lewe ni Lotu, me cavuti vakaoqo ‘lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.’ Sa rawa talega me cavuti vakalekaleka, ‘Yalododonu Edaidai.’ ”⁴

“[O ira na Yalododonu Edaidai] sa tukuni Karisito, ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito, ka parofisaitaki Karisito, ia eda vola na ka sa vakatakilai vei keda, mera kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na nodra ivalavala ca.”⁵

Era na lewa ga na kai vuravura na ka mera vakatokai keda kina, ia meda nanuma tiko ena noda ivosavosa ni da lewena tiko na Lotu i *Jisu Karisito*.

Eso era kaya ni da sega ni lotu Vakarisito. Era sega sara beka ga ni kilai keda se sega ni kilai keda vakavinaka.

Ena loma ni Lotu, na cakacaka tabu vakalotu yadudua e vakayacori ga ena lewa kei na yaca i Jisu Karisito.⁶ Oqo ga na ituvatuva vata ga ni Lotu taumada era tiko kina na iapositolo kei na parofita.⁷

Ena gauna e liu a kaciva ka vakatikora na Turaga e Tinikarua na iApositolo. A lawakitaki ka mate ena kauveilatai. Ni oti na Tucaketale, a vakavulici ira na Nona tisaipeli na iVakabula ena vasagavulu na siga sa qai kau cake yani ki lomalagi.⁸

Ia e dua na ka e yali. Ni oti e vica na siga, era a laki soqoni vata na le Tinikarua ena dua na vale, sa qai “lako vakasauri mai lomalagi e dua

na rorogo e vaka na cagi vakacevaururu kaukauwa, a sa vakasinaita na vale taucoko na . . . veiyameyame . . . ni bukawaqa, a sa tiko yadua vei ira vakayaduaga. A ra sa . . . vakasinaiti ena Yalo Tabu.”⁹ E ratou sa vakaukauwataki kina na iApositolo. Era sa qai kila vakavinaka kina ni sa ka bibi sara na lewa e solia mai na iVakabula kei na isolisoli ni Yalo Tabu ki na kena tauyavutaki kina na Nona Lotu. Era a vakaroti mera veipapitaisotaki ka vakatikora na isolisoli ni Yalo Tabu.¹⁰

Ni toso na gauna, era sa mai yali yani na iApositolo kei na nodra matabete. Sa dodonu me vakalesuimai na lewa kei na kaukauwa ni veiqaravi

oqo. Ena veisenitiuri, era a nanamaki tiko na tamata ki na kena vakalesuimai na lewa kei na tauyavutaki ni Lotu ni Turaga.

Ena 1829 a vakalesuimai na matabete vei Josefa Simici kei Oliver Cowdery mai vei Joni na Dauveipapitaisotaki kei iratou na iApositolo o Pita, Jemesa, kei Joni. Ena gauna oqo era sa vakatikori tiko ki na matabete o ira na tagane lewe ni Lotu era bula kilikili. Na lewa oqo kei na soli ni isolisoli ni Yalo Tabu, e dau vakatikori vei ira na lewe ni Lotu taucoko ni oti na papitaiso, ka vakatikitikitaki keda mai vei ira na lotu tale eso.

E veidusimaki kina e dua na ivakatakila taumada o ya “mera vunau ko ira ena yaca ni Turaga na Kalou, na nodra iVakabula na kai vuravura.”¹¹ Era sa cakava tiko nikua na cakacaka ni Lotu o ira na tagane kei na yalewa era sa kacivi ka tokoni mera vakatulewa, veivakavulici, ka veiqaravi vakakina. Ena kaukauwa ga ni ivakatakila kei na isolisoli ni Yalo Tabu era sa dusimaki kina o ira sa kacivi mera kila na lewa ni Turaga. Eso era sega ni ciqoma na veika vakaoqo me sa dua na parofisai, ivakatakila, ka isolisoli ni Yalo Tabu, ia kevaka mera na kilai keda vakavinaka, e dodonu mera kila ni da sa ciqoma vakakina.

A vakatakila na Turaga vei Josefa Simici e dua na ituvatuva ni tiko savasava, o ya na Vosa ni Vuku, ni se bera ni kilai e vuravura na ca oqori. Eda sa vakavulici kece meda kakua ni gunuva na ti, kofi, bia, tavako, ka vakakina, na veimataqali wai gaga kei na veika e veivakatotogani, ka sa tadravi ira sara tu ga oqo na itabagone. Sa yalataki tu vei ira era na talairawarawa ki na ivakatakila oqo ni ra na bulabula vinaka;

“Ka ra na vakavukui ka kila-ka vakalevu, io era na kila na ka sa vuni tu;

“Io era na cici ka sega ni ceguoca, io era na lako tiko ka sega ni malumalumu mai.”¹²

Ena dua tale na ivakatakila, sa veivakaroti tiko na ivakatagedegede ni bula savasava ni Turaga me na maroroi na kaukauwa vakalou ni vakatubu kawa ka me rau vakayacora ga e dua na tagane kei na dua na yalewa, e rau

veiwatini.¹³ Na kena voroki na lawa oqo sa cala bibi sara ka tarava ga na vakadave dra kei na cakitaki ni Yalo Tabu.¹⁴ Kevaka me dua e voroka na lawa, ena veivakavulici kina na veivunauci ni veivutuni me bokoca laivi kina na ca ni ivalavala ca oqo.

Eda na vakatovolei kece sara. E rawa ni dua e kaya ni veivakaduiduitaki me sa yaco tikoga vua na ca o ya ka temaki tikoga kina vakawasoma, ia oqo sara ga na inaki ni bula oqo—meda mai vakatovolei. Ka sa tautauvata ga na kena isau vei keda kece: meda cakava, ka rawata rawa, na noda vorata na veitemaki cava ga.

“Na ka sa navuci tu me rawati kina na bula”¹⁵ sa usutu ni bula vakamatavuvale. Sa iliuliu ni itikotiko o tagane vakawati kei watina me sa uto ni itikotiko. Rau sa duavata ena nodrau vakamaui. Na tagane Yalododonu Edaidai e tagane vakamatavuvale nuitaki, ka yalodina ena kosipeli. E dauveimaroroi, e tagane vakawati ka tama yalodina. E doka na veika vakamarama. O yalewa ena tokoni watina. Rau na susuga cake na itubutubu na nodra tubu vakayalo na luvudrau.

Era sa vakavulici kina na Yalododonu Edaidai mera veilomani ka vosota na nodra caka cala eso.

A veisautaka na noqu bula e dua na peteriaki yalosavasava. A vakamautaki nona daulomani. A kaukauwa sara

na nodrau veidomoni, ka yaco me sa voleka ni sucu na nodrau ulumatua.

A yaco eso na dredre ena bogi me sucu kina na gone. A laki qaravi tauvimate ena dua tale na vanua o vuniwai e kea. Ni sa mosi tiko vakadede, sa veilecayaki mai na ituvaki kei tinani gone. Sa kilai sara na vanua e tiko kina o vuniwai. Ena vanua ni veiqaravi tubukoso, a totolo sara na veiqaravi i vuniwai ka sucu sara na gone, ka sa vaka me takali yani na leqa o ya. Ia ni oti e vica na siga, a mai leqa kina o tinani gone vou mai na dua na mate veitauvi a laki qarava taumada mai o vuniwai ena bogi vata ga o ya.

Sa mai kasere eke na bula nei cauravou. Ni toso na macawa, sa ca vakalevu ga na nona rarawa. Sa sega tale ni dua na ka me vakasamataka rawa, ka sa vuki na nona cudru me sa vakarerevaki sara. Ke a yaco oqo nikua, e sega ni vakabekataki, ni na tu yani ka veilewaitaki vuniwai, me vaka sara ga ni na walia na ilavo e dua na ka.

E dua na bogi sa tukituki sara e dua e nona katuba. A kaya mai e dua na goneyalewa lailai, “E kerei iko o tamaqu mo gole mada yani. E via vosa vei iko.”

O “tamaqu” e peresitedi ni iteki.

A rawarawa tu ga na ivakasala mai vua na iliuliu vuku oqo, “Biuta, sa rauta, John. E sega ni dua na ka o

cakava rawa me kauti koya lesu mai. Ena ca vakalevu ke o cakava kina e dua na ka. John, biuta, sa rauta.”

Oqori na veivakatovolei nei noqu itokani. Me na biuta rawa vakacava o koya? Sa mai vakayacori e dua na cala bibi. A sasagataka me tauri koya vakamalua ka yaco me sa vakadeitaka rawa ni sa dodonu me talairawarawa ka muria na ivakasala nei peresitedi vuku ni iteki o ya. Me na biuta, me sa rauta.

A kaya o koya, “Au sa mai qase sara kau sa qai laki kila vakavinaka ka raica rawa sara e dua na vuniwai vakaloloma ni loma ni vanua—vakacakacakataki vakasivia, sega ni sau vinaka, oca ena veiciciyaki vei ira na tauvimate, lailai sara na nona wainimate, sega na valenibula, vica walega na iyaya ni cakacaka, sasaga me vakabulai ira na tamata, ka gugumatua ena vuqa na gauna. A yaco mai ena gauna ni veilecayaki, me vakabulai e rua na tamata, ka sega tale ni wawa. Au sa qai mai kila tu oqo!” A kaya, “Keu a vakacacana sara ga na noqu bula kei na nodra bula tale eso.”

E vuqa na gauna a vakavinavina-kataka kina na Turaga me baleta na iliuliu ni matabete vuku o ya ka a vakasalataka, “Biuta, sa rauta John.”

Eda raica ena keda maliwa eso na lewe ni Lotu era sa vakacudrui sara. Eso era vakacudrui ena veika a yaco ena ivolatukutuku ni Lotu se o ira na iliuliu ni Lotu ka vakararawataka ga kina na nodra bula taucoko, ni ra se raica tikoga na nodra cala eso. Era sega ni biuta me sa rauta. Era sa lutu ka luluqa yani vakalotu.

Na itovo ni vakasama oqori sa vaka e dua a moku ena iwau. Ena cudru, a taura e dua na iwau ka mokumokuta na uluna ena veisiga taucoko ni nona bula. Sa ka lialia! Sa ka rarawa! Na veisauseumi vakaoqori e veivakamavoataki vei koya ga. Kevaka o sa vakacudrui, mo vosoti koya, guilecava, ka biuta.

E veivakaroti vakaoqo na iVola i Momani: “Ia oqo, kevaka e kune eso na cala e nodra cala ga na tamata; me kakua kina ni dua me vakalewa na veika ni Kalou, mo kunei ga kina ni ko sa savasava ena mata ni veilewai i Karisito.”¹⁶

São Luís, Brazil

E vakataka ga e dua na lewenivanua e dua na Yalododonu Edaidai. Eda sa tu ena veiyasai vuravura kecega, ka da lewe 14 na milioni. Se kena itekivu ga oqo. Eda sa vakavulici ni da sa tiko e vuravura ia eda sa sega ni vakavuravura.¹⁷ O koya gona, eda bula ga vakalewenivanua ena kena matavuvale ka veimaliwai kei ira na dui kaikai.

Eda sa vakavulici meda kakua ni lasu se butako se lawaki.¹⁸ Eda sega ni vosa ca. Eda sa nuidonu ka marau ka sega ni rerevaka na bula oqo.

Eda sa rawa ni laki “tagi vata kei ira sa tagi . . . ka vakacegui ira sa rarawa, ka vakadinadinata na Kalou ena veigauna kecega, ena veika kecega, kei na veivanua kecega.”¹⁹

Kevaka e dua e vakasaqara tiko na lotu e gadrevi ga kina e vica na ka, e sega ni koya oqo. E sega ni ka rawarawa mo dua na Yalododonu Edaidai, ia ena sala balavu sai koya ga oqo na salatu dina.

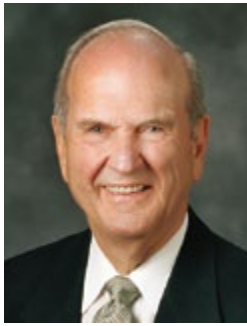
Se cava ga na veisaqasaqa se “ivalu, irogorogo ni valu, kei na tavuki ni vanua ena veiyasana e vuqa,”²⁰ ena sega ni rawa me tarova na cakacaka oqo

e dua na kaukauwa se veivakauqeti. Sa rawa meda dusimaki vakayadudua ena yalo ni ivakatakila kei na isolisoli ni Yalo Tabu. “Raica sa sega ni rawa vua na tamata me dodoka yani na ligana me tarova kina na kui sobu ni uciwai na Missouri, se me tarova na kena wai me tuva cake tale; ia sa sega talega ni rawa vua me tarova vakakina na Kalou kaukauwa, me kakua ni vakatakila mai na veika mai lomalagi kivei ira na lewe ni nona lotu.”²¹

Kevaka o colata tiko e dua na icolacola bibi, guilecava, laiva yani. Mo dau veivosoti vakawasoma ka dau veivutuni, ena qai sikovi iko mai na Yalo ni Yalo Tabu ka vakadeitaki ena ivakadinadina ko a sega tu ni kila ni bula tiko. Ko na wanonovi matua ka vakalougatataki—o iko kei ira na nomu. Oqo na veisureti me da gole yani Vua. Na Lotu oqo—Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, “na lotu dina duadua ga e vuravura taucoko,”²² ni sa Nona vosa dina oqo—ka sa vanua eda na kunea kina na “ka sa navuci tu me rawati kina na bula.”²³ Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Ena David Daniell, ivakamacala taumada ki na *Tyndale's New Testament* (1989), viii.
2. Ena Daniell, ivakamacala taumada ki na *Tyndale's New Testament*, ix.
3. 3 Nifai 27:2–5, 7–8.
4. iVola ni Mataveiliutaki Taumada, 23 ni Feperueri, 2001.
5. 2 Nifai 25:26.
6. Raica na Mosese 5:8; papitaiso: raica na 2 Nifai 31:12; 3 Nifai 11:27; 18:16; masulaki na tauvimate: raica na Vunau kei na Veiyalayalati 42:44; vakatikori ni Yalo Tabu: raica na Moronai 2:2; veitabaki ni matabete: raica na Moronai 3:1–3; sakaramede: raica na Moronai 4:1–3; cakamana: raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:66–69.
7. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:6.
8. Raica na Cakacaka 1:3–11.
9. Cakacaka 2:2–4.
10. Raica na Cakacaka 2:38.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 1:20.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 89:18–20.
13. Raica “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona, Noveba 2010*, 129.
14. Raica na Alama 39:4–6.
15. Alama 42:8.
16. Tabana ni iulutaga ni i Vola i Momani.
17. Raica na Joni 17:4–19.
18. Raica na Lako Yani 20:15–16.
19. Mosaia 18:9.
20. Momani 8:30.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 121:33.
22. Vunau kei na Veiyalayalati 1:30.
23. Alama 42:8.

Mai vei Elder Russell M. Nelson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Qarava na Veisiga ni Mataka ena Vakabauta

Na Nona dina, veiyalayalati, kei na cakacaka vakalotu ena rawa kina vei keda meda lakosivita na rere ka sotava na veisiga ni mataka ena vakabauta!

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, vinaka vakalevu na yalo ni veitokoni, sega walega ena laveliga, ia na nomuni veiqaravi veivueti mai vale, ena Lotu, kei na nomuni veitikitiko. E talei vei keimami na tiko vata kei kemuni ka raica ni o ni maliwai ira na nomuni matavuvale kei na itokani. Ena veivanua cava ga o ni tiko kina, keimami sarava tiko na nomuni sasaga mo ni vakavinakataka na vuravura oqo. Keimami tokoni kemuni! Keimami lomani kemuni! Ni ko ni masulaki keimami, keimami sa masulaki kemuni talega!

Keimami rawa ni raica na nomuni matavuvale ni ko ni wavokita na retioyaloyalo se ena initaneti mo ni sarava na koniferedi raraba mai vale. Erau vakauta mai vei au e dua na tina kei na tama qaqa na ilavelave ni dua na iyaloalo erau tabaka ena gauna ni koniferedi. Erau dikeva na ka a cakava na luvedrau tagane vula 18 ni kila na kena irairai kei na domona o koya e vosa tiko. A tekivu me yalovaka na

nona iregu ki na TIVI. E vinakata me toro volekata yani. A mani laveti koya cake ki domona na ganena dauloloma qase ka toroi koya voleka yani. Oqo na itaba o ya.

Io, na iyaloalo ena TIVI na noqu, kei iratou na gone oqori na makubui keirau. Ena vica na yabaki mai qo sa na italatala qase na gonetagane oqo, taura nona edaumeni ena valetabu, ka vakarau me laki kaulotu. E muri sa na vauci vua e dua na nona itokani tawamudu ena digitaka. E rawa beka ni o ni raici koya ena siga sa na tagane vakawati kina ka tama, kei ira na luvena? Ena dua na siga ena vakamoce kina vei ira na tukana, ni dei tu vua ni mate e tiki ni bula.

E dina. Eda bula meda mate, ka da mate meda bula tale. Ena rai me baleta na tawamudu, na mate walega e sega ni vakarautaki sai koya na nona mate o koya e se bera tu ni vakarau me sota vata kei na Kalou.

Me vaka ni keimami iapositolo ka parofita keimami sega ni leqataka

ira walega na luvei keimami kei na makubui keimami, ia o ira talega na nomuni, kei ira yadua na luvena na Kalou. Na veika kece ena yaco mai muri vei ira yadua na luvena na Kalou ena vakatau vei rau na nona itubutubu, matavuvale, itokani, kei na qasenivuli. Io, na noda vakabautaoqoena yaco me tiki ni nodra vakabauta na noda kawa *mai muri*.

Na tamata yadua ena vaqara na nona sala ena dua na vuravura dau veiveisau wasoma—na vuravura ni veisisivi vakasama. Ena dau veisaqasaga tikoga na veika ca kei na veika vinaka. Sa dau segata tiko e veigauna ko Setani me vakauqeti keda meda muria na nona sala ka me vakararawataki keda, me vakataki koya.¹ Ena sega sara ni oti na veika dredre ni bula me vaka na tauvimate, na mavoa, kei na vakacala ka.

Eda bula donumaka e dua na gauna ni bula leqaleqa. E veivakarusa na uneune kei na ualoka, e kasura na veimatanitu, sa toso cake tikoga na dredre ni bula vakailavo, e bololaki na matavuvale, ka tubu cake na levu ni veisere. Sa dodonu meda lomaleqa. Ia da kua ni laiva me vakaisosomitaki na noda vakabauta ena rere. E rawa ni da valuta na rere ena noda vaqacacotaka na noda vakabauta.

Tekivu vei ira na luvemuni. Sa nomuni itavi taumada na itubutubu na vaqacacotaki ni nodra vakabauta. Laiva me ra vakila na nomuni vakabauta, kevaka sara mada ga o ni sotava tiko na veivakatovolei mosimosi. Me vakanamata tiko na nomu vakabauta vua na Tamada Vakalomalagi dau loloma kei na Luvena Daulomani o Jisu Kari-sito. Vakata vulica na vakabauta oqori ena yalodina e titobu. Vakavulica vei ira yadua na gonetagane kei na goneyalewa talei ni o koya na luvena na Kalou, e buli ena Kena ivatuka, ena dua na inaki kei na icavacava tabu. Era dui sucu mai kei na bolebole me vakamalumulumutaki kei na vakabauta me tarai cake.²

Vakavuvulitaka na vakabauta ena nona yavu ni veivakabulai na Kalou. Vakavuvulitaka ni noda ilakolako ena bula oqo e gauna vakawawa, e gauna ni vakatovotovo kei na veivakatovolei

me laurai se da na cakava na veika kece e vakarota vei keda na Turaga.³

Vakavuvulitaka na vakabauta mo muria na nona ivakaro *kece*sara na Kalou, ni da kila ni ra soli mai me ra vakalougatataki kina na Luvena ka solia vei ira na marau.⁴ Vakasalataki ira me ra qarauna ni ra na sotava eso na tamata era dau digia ga na ivakaro me ra muria ka vakawalena na kena vo era digitaka me ra voroka. Au vakatoka oqo me rai vakavalenikana ki na talairawarawa. Na iwalewale oqo ni digidigi ena sega ni mana. Ena vakavuna na bula rarawa. Me vakarautaki koya e dua me sota vata kei na Kalou, sa dodonu me muria na Nona ivakaro *kece* sara. E ka ni vakabauta meda talairawarawa kina, ia ena vaqacotaki na vakabauta oqori ni da muria na Nona ivakaro.

Na talairawarawa ena rawa kina ni taladrodoro na veivakalougatataki ni Kalou ka sega ni tao. Ena vakalougatataki ira na luvena talairawarawa o Koya ena nodra vagalalataki mai na veivakabobulataki kei na rarawa. Ka na vakalougatataki ira vakalevu cake ko Koya ena rarama. Me vaka oqo, ena rokova e dua na Vosa ni Vuku ni kila tiko ni nona talairawarawa ena sega walega ni vagalalataki mai na veivakabobulataki, ia ena vakaikuritaka ena yalomatua ka veivakavutuniyautaki ena vuku.⁵

Vakavuvulitaka na vakabauta me kilai ni talairawarawa ki na ivakaro ni Kalou ena rawa kina na veitaqomaki vakayago ka vakayalo. Ka nanuma tiko, era sa tu vakarau tu na nona agilosi savasava na Kalou me ra vukei keda. Sa tukuna kina na Turaga: “Niu sa lako vata kei kemudou. Au na tiko e yasamudou imatau ka tiko talega ena yasamudou imawi, io na noqu Yalo Tabu ena tiko e yalomudou, era na vakavolivoliti kemudou na noqu agilosi ka laveti kemudou cake.”⁶ Cecere dina na yalayala oqo! Ni da sa yalodina, ena vukei keda o Koya kei na Nona agilosi.

Na vakabauta kaukauwa ena vakaukawataki ena masu. Sa ka bibi sara Vua na nomu vakatakekere mai vu ni yalomu. Vakasamataka mada na nona masu kaukauwa ka vakaciriloloma na

Parofita o Josefa Simici ena gauna ni nona tiko vakavesu ena Valeniveivesu mai Liberty. A sauma na Turaga ena nona veisautaka na ivakarau ni nona rai na Parofita. E kaya kina, “Mo kila sara na luvequ ni ko na kalougata vakalevu ni ko sa vosota rawa na veika oqo.”⁷

Kevaka eda masu ena rai vakatawamudu, e sega ni yaga meda na vakataroga kevaka sa rogoci na noda masu ni luluvu mai vuniyaloda. Na nona yalayala oqo na Turaga e volai tu ena wase 98 ni Vunau kei na Veiyalayalati:

“Raica sa rogoca na Turaga ni Lewevuqa na nomudou masu . . . a sa volai ka dregati ena itukutuku oqo—ia sa lewa ka yalataka na Turaga me vakayacora.

“A sa yalataka vei kemudou ko Koya ena veiyalayalati sa tudei sara ni na vakayacora; ia na veika rarawa kecega dou sa sota kaya, dou na vinaka kina ka na vakarokorokotaki kina na yacaqu, sa kaya na Turaga.”⁸

E digitaka na Turaga na Nona vosa kaukauwa duadua me vakadeitaka vei keda! *Dregata! Yalayala! Yalataka! Lewa! Veiyalayalati sa tudei sara!* Kemuni na taciqu kei na ganequ, vakabauti Koya! Ena rogoca na Kalou na nomu masu ena yalodina mai vuniyalomu, ka na vaqacotaki na nomu vakabauta.

Ena gadrevi na noda yalayala tudei ni saumi ikatini vakadodonu me tarai cake kina na vakabauta tudei. Tau-mada ni ka ni vakabauta na saumi ikatini. Ena qai tara cake o dausaumi ikatini na ikuri ni vakabauta me yacova ni sa dokai ka talei vua na saumi ikatini. Na ikatini e lawa makawa ni Kalou.⁹ A yalataka vei ira na Luvena ni na dolava na “katuba ni lomalagi, ka sovaraka vei kemudou na ka ni veivakalougatataki me na sautu dina sara.”¹⁰ E sega ni o koya walega oqori, na ikatini ena volai tikoga kina na yacamu ena kedra maliwa na tamata ni Kalou ka taqomaki iko ena “gauna ni cudru kei na bukawaqa.”¹¹

Na cava eda gadreva kina na vakabauta sega ni yavalati rawa vakaoqo? Baleta ni tu mai liu na veisiga dredre. Ena veigauna mai muri ena tu yadua sara me na rawarawa ka takalevu tu na Yalododonu Edaidai yalodina. Eda na vakatovolei yadua. Sa veivakasalataki kina o Paula na iApositolo ni veisiga mai muri “era na vakacacatiki” o ira era na muria vagumatua na Turaga.”¹² Na veivakacacatiki sara ga oqori ena rawa ni qaqi iko mo malumalumu ka galu, se vakauqeti iko mo ivakaraitaki ka yaloqaqa ena nomu bula ni veisiga.

E tiki ni kena tarai cake na vakabauta na ivakarau o sotava kina na

lomana na Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula ena vakacegu keda ka tokoni keda ka kauta mai na reki ni lomada ni da tudei tu ka muria na ivunau.”

E tomana o Peresitedi Monson, “Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, ni kakua ni rere. Dou vakacegu. Na veisiga ni mataka sa ramase sara me vaka na nomudou vakabauta.”¹⁹

Au vakuria na noqu ki na nona itukutuku qaqa o Peresitedi Monson. Au vakadinadinataka ni Tamada na Kalou. Na Karisito ko Jisu. Sa vakalesui mai ki vuravura na Nona Lotu. Na Nona dina, veiyalayalati, kei na caka-caka vakalotu ena rawa kina vei keda meda lakosivita na rere ka sotava na veisiga ni mataka ena vakabauta! Au vakadinadinataka ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 2 Nifai 2:27.
2. E vakavuvulitaka o Pita na vakasama o ya ena nona vakaraitaka na nona vakanuinui “mo dou rawata kina na ka sa vakalou, ni dou sa drotani mai na dukadukali sa tu e vuravura.” (2 Pita 1:4).
3. Raica na Eparaama 3:25.
4. Raica na 2 Nifai 2:25.
5. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 89:19; raica talega na Aisea 45:3.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 84:88.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 122:7. E dua tale na ivakaraitaki ni veisau na itovo ni rai e volai ena Same: “Mo ni maroroya na yaloqu; . . . kemuni na noqu Kalou, mo ni vakabula na nomuni tamata sa vakararavi vei kemuni. Mo ni yalololoma mai vei au kemuni na Turaga: niu sa tagi vei kemuni ena veisiga. . . . Au na vakavinavinaka vei kemuni na Turaga na noqu Kalou, ena yaloqu taucoko: au na vakarokorokotaka na yacamuni ka sega ni mudu.” (Same 86:2-3, 12).
8. Vunau kei na Veiyalayalati 98:2-3
9. E cavuti na ikatini ena walu ni ivola ni Veiyalayalati Makawa: Na iVakatekivu, Na Vunau ni Soro, Na Tiko mai na Lekutu, Na iVakarua, 2 Veigauna, Niemaia, Emosi kei na Malakai.
10. Malakai 3:10.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 85:3.
12. 2 Timoci 3:12.
13. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 86:8-11.
14. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107: 18.
15. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 132:47, 59.
16. Raica na Eparaama 2:11.
17. Aisea 49:25 raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 105:14.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 98:37
19. Thomas S. Monson, “Dou Vakacegu,” *Liaona*, May 2009, 92.

veivakatovolei ni bula. Na igu ena yaco mai ena nomu nanuma ni tiko na kemu ituvaki vakalou, e dua na isolisoli tawayalani na kena yaga. Sa vakananuma tiko na Turaga vei iko, vei ira na luvemu kei na makubumu, ni sai kemuni na kena itaukei dina, ni ko ni a maroroi tu mai lomalagi me baleta na nomuni gauna kei na vanua mo ni mai sucu kina, mo ni tubu ka yaco mo ni Nona tamata tudei ni veiyalayalati. Ni o ni lakova na nona sala ni buladodonu na Turaga, o ni na vakalougatataki mo ni lako tikoga ena Nona vinaka ka yaco me rarama ka ivakabula vei ira na Nona tamata.¹³

Sa vakarautaki tu vei kemuni na taciqu kei na ganequ na veivakalougatataki e dau rawati ena kaukauwa ni Matabete savasava i Melikiseteki. Na veivakalougatataki oqori e rawa ni veisautaka na ituvaki ni nomu bula, ena veika me vaka na tiko bulabula, na veitokani ni Yalo Tabu, na isema vakaveiwekani yadua, kei na veimadigi ni veigauna mai muri. Na kaukauwa kei na lewa ni matabete e tu kina na idola ni veivakalougatataki vakayalo kece sara ni Lotu.¹⁴ Ka vakasakiti duadua, ni sa tukuna oti na Turaga ni na tokona tiko na veivakalougatataki oqori, me vaka na Nona lewa.¹⁵

Na veivakalougatataki cecere duadua ni matabete e dau soli ena nona valetabu na Turaga. Na noda yalodina ki na veiyalayalati e vakayacori mai kea ena rawa kina vei iko kei na nomu matavuvale mo dou rawata na veivakalougatataki ni bula tawamudu.¹⁶

Na kemu isau e sega ni qai lako ga mai ni sa oti eke. E levu na veivakalougatataki me na nomu ena bula oqo, ena kedra maliwa na luvemu kei na makubumu. O ni na sega ni vala duadua ena ivalu ni bula o kemuni na Yalododonu yalodina. Vakasamataka mada o ya! E kaya na Turaga, “Kau na vala kei ira era veivala kei iko, ka vakabulai ira na luvemu.”¹⁷ E muri qai yaco mai na yalayala oqo vei ira na Nona tamata yalodina: “Ia koi au na Turaga au na vala ena nodra ivalu, na nodra ivalu na luvedra kei na makubudra . . . me yacova na ikatolu kei na ikava ni itabatamata.”¹⁸

Sa solia vei keda na noda Peresitedi lomani o Thomas S. Monson na nona ivakadinadina vakaparofita. E kaya o koya, “Au vakadinadinataka vei kemuni ni noda veivakalougatataki sa yalataki tu sa sega ni vakarautaki rawa. E dina ni na kumukumuni mai na o ni cava, ka tau mai na uca, na noda kila na kosipeli kei na noda

Mai vei Elder Richard J. Maynes
Ena Vitusagavulu

Tauyavutaki ni Matavuvale ka Kena iTakele o Karisito

Eda kila ka vakabauta na ituvaki tawamudu ni matavuvale. Na kila kei na vakabauta oqori ena vakauqeti keda meda cakava na veika kece eda rawata ena noda kaukauwa meda tauyavutaka kina e dua na matavuvale ka kena itakele o Karisito.

Ena itekivu ni noqu veiqaravi vakadukaulotu cauravou ena tabana ni kaulotu e Uruguay kei Paraguay au raica kina ni dua na idre levu vei ira era vinakata tiko me ra kila e vuqa na ka me baleta na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sai koya na nodra taleitaka na ivunau me baleta na matavuvale. Io na ka dina, ni tekivu ena kena vakalesuimai na Kosipeli i Jisu Karisito, sa dau lauti ira na dauvaqara na dina na ivunau ni rawa ni bula vata na matavuvale me tawamudu.

E dua na tiki bibi sara ni Nona ituvatuva cecere na Tamada Vakalomalagi me baleti ira na Luvena o ya na ivakavuvuli ni matavuvale tawamudu. Na ivakadei ni ituvatuva o ya na noda kila ni tiko na noda matavuvale vakalomalagi ka tiko talega na noda matavuvale vakavuravura. E vakavuvulitaka o Paula na iApositolo ni tama ni yaloda na Tamada Vakalomalagi:

“Me ra vakasaqara na Kalou . . . ka kunea, . . .

“Ni da sa bula vei koya, ka yavala, ka rawata mai vua na noda bula; . . . Sa nona kawa talega koi keda.”¹

E dua na ivakavuvuli taumada ni kosipeli i Jisu Karisito sai koya ni da

nona kawa e dua na Tamada Vakalomalagi dauloloma, o ira sara mada ga na noda lalai era dau kacivaka na kena dina ena nodra lagata na sere ni lalai, “Au Luve ni Kalou.” Nanuma na qaqana?

*Au luve ni Kalou,
E a talai au mai,
Au sucu ka susugi mai
Ka dau karoni tu.*

*Meu tuberi ka liutaki,
tikotikoga,
Meu vulica rawa tu
Na bula vou ko ya.²*

Ni da kila ni tiko e dua na noda matavuvale vakalomalagi ena vukei keda meda kila na ituvaki ni noda matavuvale vakavuravura. E vakavulica vei keda na Vunau kei na Veiyalayalati ni sa ka taumada ena ivakarau vakalomalagi na matavuvale: “Raica ena laki dei tale tu ga mai kea na ivakarau ni noda veimaliwai tu eke; ia sa na uasivi ka lagilagi sara mai kea.”³

Na noda kila na ituvaki tawamudu ni matavuvale sa tiki bibi sara ni noda kila na nona ituvatuva tawamudu na Tamada Vakalomalagi me baleti ira na Luvena. Ia, ena yasana kadua, e segata tiko na meca ena nona kaukauwa taucoko me vakarusa na nona ituvatuva na Tamada Vakalomalagi. Ena nona sasaga me vakadruka na ituvatuva ni

Kalou, sa liutaka tiko kina e dua na ivakarau vou me ravuta kina na mata-vuvale. Eso na iyaragi kaukauwa e vakayagataka tiko ena nona ravuravu sai koya na sega ni veinanumi, kocokoco, kei na iyaloalo vakasisila.

E *sega*. ni oka ena nona inaki o Setani na noda marau tawamudu. E kila o koya ni dua na idola bibi me ra rarawa kina vakataki koya na tagane kei na yalewa sai koya me vakuwai ira mai na isema vakamatavuvale ka na rawati *kina na* tawamudu. E kila tiko o Setani ni na kune ena matavuvale na marau dina ena bula oqo kei na veigauna tawamudu, sa cakava tiko na veika kece ena nona kaukauwa me vakarusa.

Na parofita ni gauna makawa o Alama e vakatoka na Nona ituvatuva na Kalou me baleti ira na Luvena me “yavu cecere ni veivakabulai.”⁴ Eratou sa solia mai vei keda na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua, ka da dau tokoni ira me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila, na ivakasala vakauqeti oqo me baleta na marau kei na bula vakamatavuvale: “Na matavuvale e lewa vakalou. Sa yaga ki na Nona ituvatuva tawamudu na nodrau vakamau e dua na tagane kei na yalewa. E nodra dodonu na gone me ra mai sucu ena loma ni ivau vakaveiwatini, ka me ra susugi cake mai vua e dua na tama kei na tina ka ra dau rokova ena yalodina na nodrau yalayala. Ena rawati na bula marau ena matavuvale ni yavutaki ena ivakavuvuli i Jisu Karisito.”⁵

Na marau ka tukuna tiko o Alama kei iratou na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolu Le Tinikarua ena dua na gauna lekaleka sa oti e rawa ni vakadeitaki ni na kunei ena itikotiko e vakamatavuvale. Ena kunei vakalevu sara kevaka eda cakava na veika kece ena noda kaukauwa meda tara cake kina e dua na vuvale ka kena itakele na Karisito.

Keirau a vulica kei Sisita Maynes eso na ivakavuvuli bibi sara ena neirau tekivuna na iwalewale me tauyavutaki e dua na vuvale ka kena itakele na Karisito ni keirau se qai vakawati ga. Keirau tekivu ena neirau muria na nodra ivakasala na neirau

iliuliu vaka-Lotu. Keirau kauti ira vata mai na luvei keirau ka vakayacori na lotu vakamatavuvale vakamacawa ka vakakina na masumasu kei na vuli ivolanikalou e veisiga. E sega ni dau rawarawa, logavinaka, se rawa vakavinaka e veigauna, ia ni toso na gauna sa yaco me gauna vakamareqeti ni matavuvale na gauna oqori.

Keirau vulica ni ra na sega beka ni nanuma na gone na veika kece me baleta na lesoni ni lotu vakamatavuvale ena loma ni macawa, ia era

nanuma tiko ni *a vakayacori*. Keirau qai raica, ena loma ni siga e koronivuli eratou na sega beka ni nanuma na malanivosa yadua ni ivolanikalou se na masu, ia era na nanuma ni keitou a *wili* ivolanikalou *ka* masu. Kemuni na taciqo kei na ganequ, e tu na kaukauwa levu kei na veitaqomaki vei keda kei ira na noda itabagone ena noda tauyavutaka na veivalavala vakasilesi-tieli e vale.

Ena veivuke me tarai e dua na itovo ka rawa ni tiko kina na Yalotabu ena

noda vulica, vakavulica, ka vakatovototaka na ivakavuvuli ni kosipeli i Jisu Karisito ena noda vuvale. Ena kena tauyavutaki na ivalavala vakasilesitielei oqo ena noda veivale ena rawa kina vei keda meda lakosivita na ivalavala sega ni dodonu ni vuravura ka vulica meda vakaliuca na nodra gagadre kei na nodra kauwai na tani.

Na itavi ni kena tauyavutaki e dua na vuvale ka kena itakele na Karisito e koto vei rau ruarua na itubutubu. Sa nodra itavi na itubutubu me ra vakavulici ira na luvedra ena loloma kei na buladodonu. Era na tarogi na itubutubu mai vua na Turaga ena ivakarau ni nodra qarava na nodra itavi tabu. Era vakavulici ira na luvedra o ira na itubutubu ena *nodra* vosa vakakina mai na *nodra* ivakaraitaki. Na serekali oqo nei C.C. Miller ka yacana na “The Echo” e vakaraitaka na kedra bibi kei na mana e tu vei ira na itubutubu ena nodra veivakayarayataki vei ira na luvedra:

*‘Na sipi ka sega ni lami
A lakosese ena italanoa nei Jisu,
Na sipi levu ka lako sese
Mai na ciwasagavulu kaciwa.
Ia a cava meda vakasaqara kina
na sipi
Ena nuinui kei na masu vagumatua?
Ni rerevaki ke lako cala na sipi:
Era na kauti ira sese na lami.
Dou kila ni lami ena muria na sipi,
Se evei ga e lako kina na sipi.
Ni lako cala na sipi,
Sega ni dede sa cala talega vakataki
ira na lami.
Eda vakatakekere kina kei na sipi
Ena vukudra na lami edai,
Ni ra yali na sipi
Sa dredre dina
Na lami ena leqa kina.’⁶*

Na kena revurevu vei ira na itubutubu ka ra kauti ira tani na luvedra sa vakotora e matada na Turaga ena Vunau kei na Veiyalayalati: “Raica ko ira na itubutubu mai Saioni . . . erasegani vakavulici ira na luvedra ni ra sa yabaki walu, io na ivakavuvuli ni veivutuni, na vakabauti Jisu Karisito na Luve ni Kalou bula, na papitaiso kei na isolisoli ni Yalo Tabu ena veitabaki ni liga, . . . era na cudruvi kina.”⁷

E dredre meda vosa vakasivia ena bibi ni nodra vakavulica vei ira na luvedra na itubutubu na ivalavala vakasilesitielei ena vosa kei na ivakarau. E tiko talega na nodra itavi bibi na gone ena kena tauyavutaki e dua na vuvale me kena itakele na Karisito. Au wasea mada vei kemuni e dua na vosa lekaleka a wasea o Will, na makubuqu yabaki walu ka vakaraitaki kina na ivakavuvuli oqo:

“Au dau taleitaka na vodo ose ka coricori vata kei ta. Dau duidui na italitali ni dali me kaukauwa kina. Kevaka e dua walega na kena italitali, ena sega ni caka rawa kina na ka e gadre. Ia ni levu tu na ka me tali vata, sa rawa ni dau vakayagataki ena vuqa na sala ka na kaukauwa vinaka.

“E rawa ni vaka na dali na matavuvale. Kevaka e dua walega na tamata e cakacaka tiko vakaukauwa ka caka dodonu tiko ena sega soti ni kaukauwa sara na matavuvale me vaka na nodra cakacaka vata na tamata kece ka ra sasaga vata me ra veivukevukei.

“Au kila ena gauna au dau caka dodonu kina au sa vukea tiko na noqu matavuvale. Niu dau caka vinaka vei Isabelle, na ganequ, keirau dau marau vata ka rau marau kina o na kei ta. Kevaka e vinakata o na me caka e dua na ka, au rawa ni vukei koya ena

Dortmund, Germany

noqu qito vata kei Joey, na taciqu lai-lai. Au rawa talega ni vukea na noqu matavuvale ena noqu samaka na noqu rumu ka veivuke ena yalomamarau ena gauna e rawa kina. Me vaka niu ulumatua ena noqu matavuvale, au kila ni sa ka bibi sara meu ivakaraitaki vinaka. Au rawa ni tovolea ena kena uasivi duadua meu digitaka na dodonu ka talairawarawa ki na ivakaro.

“Au kila ni rawa vei ira na gone me ra vukea me kaukauwa vaka e dua na dali kaukauwa na nodra matavuvale. Ni ra solia yadua na nodra igu ka cakacaka vata, era na marau ka kaukauwa na matavuvale.”

Ni ra vakatulewa na itubutubu ena nodra matavuvale ena loloma kei na bula dodonu ka vakavulica vei ira na luvedra na kosipeli i Jisu Karisito *ena* vosa kei na *nodra* ivakaraitaki, ka vakakina ni ra lomani ira ka tokoni ira na nodra itubutubu o ira na gone ena nodra vulica ka vakatovototaka na ivakavuvuli era vakavuvulitaka na itubutubu, sa na tauyavutaki kina na vuvale ka kena itakele o Karisito.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, ni da lewena Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, eda kila ka vakabauta na ituvaki tawamudu ni matavuvale. Na kila kei na vakabauta oqori ena vakauqeti keda meda cakava na veika kece eda rawata ena noda kaukauwa meda tauyavutaka kina e dua na matavuvale ka kena itakele o Karisito. Au wasea vei kemuni na noqu ivakadinadina, ni da segata meda cakava oqo, sa na taucoko na noda vakayacora na loloma kei na veiqaravi ka a vakaraitaki ena Nona bula kei na Veisorovaki ni noda iVakabula, o Jisu Karisito, eda na vakila kina na lomalagi e vuravura ena noda matavuvale. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Cakacaka 17:27-28.
2. “Au Luve ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 185.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 130:2; raica talega na Robert D. Hales, “The Eternal Family,” *Ensign*, Nov. 1996, 64.
4. Alama 42:8.
5. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Nove. 2010, 129.
6. C. C. Miller, “The Echo,” ena *Best-Loved Poems of the LDS People*, ed. Jack M. Lyon kei na so tale (1996), 312-13.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 68:25; vakaikuritaki.

Mai vei Elder Cecil O. Samuelson Jr.
Ena Vitusagavulu

iVakadinadina

Na yavudei ni kena rawati ka maroroi e dua na ivakadinadina ni kosipeli i Jisu Karisito era vakadodonu sara tu ga, rawarawa, ka sa tu vua na tamata yadua na kaukauwa me rawata e dua na ivakadinadina.

Ena vuqa na yabaki sa oti yani e dua na veivakalougatataki cecere ni noqu bula sa ikoya na madigi ena nodra vakavolivoliti au kau cakacaka vata kei ira na itabagone ena Lotu. Na veimaliwai kei na veitokoni oqo au vakasamataka ni dua vei ira na ka kamikamica ka yaga vakalevu duadua ena noqu bula. E vakavuna talega e levu na kakavaki e tu vei au me baleta na Lotu, o ira na tamata kei na vuravura.

Ena gauna ni noqu cakacaka vata kei ira na itabagone, a tarai au tale ga na madigi meu veitalanoa vata kei ira eso, e tu vei ira na veimataqali vakatitiqa se bolebole vata kei na nodra ivakadinadina. Ena kena vakaduiduitaki na veika matata ka vagauna na kena sega ni tautauvata, e vuqa na taro kei na vu ni veilecayaki era sa tautauvata kece ga. E vakakina, na veika oqo kei na veika e baleta ka sega ni yalani ki na iwiliwili ni tamata se na yabaki ni bula. Na veika oqo e rawa me vakaleqai ira na veimatavuvale era sa lewenilotu tu mai ena veitabatamata sa oti, na veiwekani vata kei ira na lewe ni Lotu vou kei ira tale ga era sa vakamatautaki ira tiko mai ki na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Na nodra taro ena vuqa na gauna e isau ni vakatataro

ena yalodina se lomatarotaro. Ni sa rui vakai balebale ka bibi kivei keda vakayadua, e rairai ganita me veivosakitaki na noda ivakadinadina. Ena noda itukutuku na Yalododonu Edaidai eda sa raica na noda ivakadinadina me noda ivakadinadina tudei ena dina ni kosipeli i Jisu Karisito, a ivakadinadina tudei ka da rawata mai na ivakatakila ni Yalo Tabu.

E rawarawa ka matata na itukutuku oqo, ia mai na isau ni itukutuku e basika kina e vica na taro, me vaka: O cei e dodonu me dua na nona ivakadinadina? E rawa vakacava vua e dua na tamata me rawata na ivakadinadina e gadrevi? Na ikalawa cava soti me rawati kina na ivakadinadina? Na rawati ni ivakadinadina sa ikoya e dua na ka e yaco se dua na cakacaka me toso tiko ga? Na veitaro vakayadua oqo kei na veitaro tale eso e sa tu na nodra dui taro veisemati ia na yavudei ni kena rawati ka maroroi e dua na ivakadinadina ni kosipeli i Jisu Karisito era vakadodonu sara tu ga, rawarawa, ka sa tu vua na tamata yadua na kaukauwa me rawata e dua na ivakadinadina.

Meu vosa mada vakalailai ena veika vakatubu veilecayaki oqo, oti me qai veitalanoataki eso na rai titobu ka ra sa veiwaseitaka mai ena dua na gauna

lekaleka oqo, eso na itokani itabagone qase cake yalodina, era sa sotava mai vakataki ira ena nodra rawata na nodra ivakadinadina. Era sa ciqoma tale ga eso na madigi me ra qaravi ira kina eso, era sotava tu na veibolebole se dredre ena nodra vakabauta kei na veika era vakadinata.

iMatai, o cei e dodonu me dua na nona ivakadinadina? O ira vakayadua era sa vakarau tu me ra sauma na kena isau-kena ibalebale na rokovi ni ivunau-e rawa me dua na nodra ivakadinadina. A sa vunautaki yani na vosa ni Turaga ki na iyalayala kei vuravura, me ra rogoca na tamata kece ga” (V&V 1:11). Na yavudei ni kena vakalesui mai na kosipeli sa i koya “me ra vunau ko ira ena yaca ni Turaga na Kalou, na nodra iVakabula na kai vuravura; Io me ra vakabauta kina na kai vuravura kecega” (V&V 1:20–21).

iKarua, e ciqoma vakacava e dua na ivakatakila yaga kei na ikalawa yavudei cava soti me rawati kina? E rawarawa na kena ituvatuva ka tautauvata ena veigauna taucoko. Na yalayala ni kena rawati na ivakadinadina ni iVola i Momani e vakayagataki ena kena ciqomi na ivakadinadina ni dina tale eso:

“Ia ni dou sa wilika na itukutuku oqo” kena ibalebale ni o sa rogoca, wilika, vulica ka tugana ena taro oqori, “kerea vua na Kalou, na Tamada Tawamudu, ena yaca i Karisito, me vakatakila vei kemudou se dina” se sega, kena ibalebale o na masu ena vakananu, vakamatata ena vakarokoroko vata ka caka me sala vata, me saumi kina na nomu masu; “ia kevaka dou sa kerea ena yalodina ena lomamudou taucoko ka vakabauta na Karisito, ena vakatakila vei kemudou, ko Koya ena kaukauwa ni Yalo Tabu ni sa dina.

“Ia na kaukauwa ni Yalo Tabu ena vakatakila vei kemudou na dina ni veika kece ga” (Moronai 10:4–5).

iKatolu, na rawati ni ivakadinadina e dua na ka dau yaco ga vakadua se e dua na ivalavala dau cawiri tikoga? E dua na ivakadinadina e tautauvata kei na dua na ka bula ni susugi ka tarai cake ni qaravi vakavinaka. Na ka bula e gadreva me vakani ena veigauna, qarauni ka taqomaki me bulabula ka

Khayelitsha, South Africa

tubu cake. E vakakina, kevaka eda vakawelewetaka se sega ni vakacavara na ikalawa e gadrevi me vakataucokotaki tiko kina, ena seyavu se yali na noda ivakadinadina. E vakadreta na ivolanikalou ni talaidredre se na kena voroki na ivakaro ni Kalou e rawa me yali kina na Yalotabu ke dua mada ga na tamata me cakitaka na ivakadinadina a taukena taumada tu (raica na V&V 42:23).

Ena gauna oqo meu wasea mada e tini na vakadidike kei na vakatutu mai vei ira na itokani gone bibi ka yalodina. Na vakasama era wasea e sa vakamatautaki tu ena nodra vakanananu kei na veika era sotava; sa yaco kina me ra sega ni veivakurabuitaki kina vei keda. E ka ni rarawa, ka vakabibi, ena veigauna ni noda dui leqa kei na rarawa, e rawa meda guilecava vagauna se biuta laivi na kena yaco vakatamata kivei keda na veivakasama oqori.

iMatai, o ikeda vakayadua e dui tu na keda yaga ni da luvena kece na Kalou. E kilai keda, lomani keda ka vinakata meda rawati keda ka lesu yani ki Vua. E dodonu meda vulica me da vakanuinui ena Nona loloma ena Nona gauna ga ka sega ena noda gagadre sega ni dau vosota ka sega ni uasivi sara.

iKarua, ena taucoko ni noda vakadinata na veivutuni e vakamacalataki ena ivolanikalou (raica na Mosaia 5:2; kei na Alama 5:12–14, 26), e dodonu meda kila ni veivutuni e dau yaco

vakamalua, ka sega ni vakatotolo se vakararaba, me isau ni veitaro eso, na veika e sotavi kei na lomatarotaro vakakina mai na noda vuli kei na masumasu.

iKatolu, e gadrevi meda nanuma ni dua na inaki taumada ni bula sa ikoya meda vakatovolei ka boleki ka dodonu meda vulica meda tubu cake mai na noda veibolebole ka vakavinavinkataka na kila-ka eda rawata ni sega ni rawa meda rawata ena gaunisala rawarawa.

iKava, e dodonu meda vulica meda vakanuinui ena veika eda vakadinata se kila me tokoni keda ena veigauna ni veilecayaki se ena veika eda segata vakaukauwa.

iKalima, me vaka e vakavulica o Alama, ni rawati e dua na ivakadinadina e kena ivakarau ni dua na toso cake ena vakanuinui, vakabauta, ka kena iotioti na kena kilai na dina ni dua ga na ivakavuvuli, ivunau se na kosipeli vakaikoya (raica na Alama 32).

iKaono, noda vakavulica e dua tale ni veika eda kila e vakaukauwataka na noda dui ivakadinadina ena noda tara cake na ivakadinadina vua e dua tale na tamata. Ena nomu solia vua e dua na ilavo se kakana, e sa na lailai na nomu ilavo se kakana. Ia, ni o wasea nomu ivakadinadina, ena vakaukauwataka ka vakalevutaka vei koya sa vunau kei koya sa vakabauta.

iKavitu, e dodonu meda dau cakava na veika lalai e yaga ena veisiga kei

na veigauna. Na masumasu, vulici ni ivolanikalou kei na kosipeli, tiko ena soqoni ni Lotu, sokalou ena valetabu, vakayacora nomu veisiko, veituberi ki na vuvale kei na ilesilesi tale eso era vakaukauwataka kece sara na noda vakabauta ka sureta na Yalotabu ena noda bula. Noda vakawaletaka na veika oqori, e sa na boleki kina na noda ivakadinadina.

iKawalu, meda kakua ni biuta e cake na nodra itagede na tani mai na kena eda biuta ena vukuda. E wasoma noda dau laiva na nodra cala se malumalumu eso, vakabibi o ira na iliuliu se lewe ni Lotu, me vakayarayarataka na veika eda vakila me baleti keda se na noda ivakadinadina. Na nodra dredre eso tale na tamata e sega ni ulubale ni noda dui malumalumu.

iKaciwa, e vinaka meda nanuma noda vakaukauwataki keda ena noda cakava e dua na cala e rawa kina me vakarerevaki mai na noda taura vakamamada ena gauna e gadrevi kina na veivutuni dina.

iKatini, e dodonu me matata tiko vei keda ni na dau yaga tikoga vei keda ena veigauna na Veisorovaki nei Kari-sito ni taucoko ka tomani tiko na kena bulabula vei keda vakayadua kece sara ni da vakatara me vakakina. Oti, ena qai donu mai na veika kece, ena gauna mada ga eda veiqalisominiwai tiko kina kei na kena matailalai eso, na itovo ni bula se na veitikina eso ka yali tiko ena ituvatuva ni noda vakabauta.

Au vakavinavinakataka me baleta na raiyawa, kaukauwa kei na ivakadinadina mai vei ira e vuqa na noqu itokani gone dau ivakaraitaki vinaka. Au vakaukauwataki ena noqu tiko vata kei ira na gone kei na nodra tiko vata kei ira eso tale na tamata. Au vakayaloqatataki mai na kila-ka ni ra sa caka vinaka tiko ka ra cakava tiko na veiqaravi ena vukuna na i Vakavuvuli, o koya era masuta ka ra gumatuataka nodra talairawarawa Vua.

Era cakava na tamata na veika vinaka ka bibi baleta ni tu na nodra ivakadinadina. Mai na dina oqo, eda sa rawata talega kina na ivakadinadina ena vuku ni veika eda cakava.

“Sa sega ni noqu na noqu ivakavuvuli, sa nona ga ka talai au mai.

“Kevaka e dua na tamata sa via cakava na lomai koya, ena kila se sa ka mai vua na Kalou na ivakavuvuli, seu vosa vakai au ga” (Joni 7:16–17).

“Kevaka dou sa lomani au, dou talairawarawa ki na noqu vunau” (Joni 14:15).

Me vakataki Nifai kei Momani ena gauna makawa, “Ia au sa sega ga ni kila na ibalebale ni veika kece au sa raica” (1 Nifai 11:17; raica talega na Vosa i Momani 1:7), ia meu tukuna vei iko na ka au sa kila.

Au kila na Kalou na Tamada Vakalomalagi e bula tiko ka lomani keda. Au kila ni Luvena uasivi duadua ga, o Jisu Karisito, e noda iVakabula ka Dauveivuetai ka iliuliu ni Lotu ka vakatokai ena Yacana. Au kila ni veika a sotava kece o Josefa Simici, e tukuna ka vakavulica ena veidokai ki na vakalesuimai ni Kosipeli ena noda gauna. Au kila ni da liutaki tiko mai vei ira na iapositolo kei na parofita nikua kei Peresitedi Thomas S. Monson, e tu kece vua na idola ni matabete ka gadrevi me vakalougatataka na noda bula ka tosoya ki liu na cakacaka ni Turaga. Au kila ni da vakaiivotavota kece ena kila-ka ia kevaka o vakaleqai tiko, e rawa mo vakararavi ena dina ni ivakadinadina o rogoca mai na itutu ni vunau ena koniferedi oqo. Na veika oqo au kila ka wasea na noqu ivakadinadina ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Dallin H. Oaks

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Gagadre

[ivakaraitaki] Na noda rawata na keda icavacava tawamudu, eda na gadreva ka cakacakataka kina na itovo vinaka e vinakati meda tamata tawamudu kina.

Au sa digitaka meu na vosa tiko ena bibi ni *gagadre*. Au nuitaka ni da na dikeva yadudua mada na yaloda meda vakadeitaka kina na veika eda gadreva dina tiko, kei na sala eda na vakaliuca kina na noda gagadre bibi duadua.

Na noda gagadre ena tukuna na veika meda vakaliuca, na veika eda vakaliuca ena moica na noda digidigi, ka na vakadeitaka na noda cakava na noda digidigi oqori. Na gagadre eda sa mai cakava ena vakadeitaka na noda veisau, noda rawa-ka ka tamata yaco.

Taumada, au na tukuna mada eso na gagadre kilai levu. Oi keda na tamata e tiko na noda gagadre vakayago. Na gagadre ni kedra sotavi na veika oqo ena muataka na noda digidigi ka vakatulewa ena ka meda cakava. Oqo e tolu na ivakaraitaki e tukuna tiko ni so na gauna eda ulabaleta yani na veigagadre oqo ena gagadre tale eso eda nanuma ni bibi cake.

iMatai, na kakana. Eda na gadreva na kakana, ia ena so na gauna e dau ulabaleti na gagadre oqori ena gagadre e kaukauwa cake o ya meda lolo.

iKarua, na vale. Niu a se cauravou yabaki 12 au a sega ni gadreva meu tiko e vale baleta niu sa gadreva cake meu vakayacora e dua na lalawa ni Sikauti Cauravou o ya meu laki moce bogi dua

e loma ni veikau. Au a dua vei ira na gonetaganena era biuta tu na nodra valelaca vinaka ka laki tara e dua na vale ni gauna makawa kei na dua na kena loga mai na kau keimami raica rawa.

iKatolu, na moce. Sa na rawa vakakina me na ulabaleti na gagadre rawarawa oqo mai na dua na gagadre e bibi cake. Niu a se sotia cauravou voli ena Utah National Guard, au a vulica kina na ka oqo mai vua e dua na turaganivalu dau laki valu wasoma.

Ni se qai vakavula toka kina na iValu mai Korea, sa kacivi kina na mataivalu ni dakai ni vanua mai Richfield, ni Utah National Guard ki na buca ni ivalu. Na mataivalu oqo ka liutaka tiko o Kavetani Ray Cox era lewena tiko e 40 na tagane Momani. Ni cava na nodra ikuri ni vuli ka vaqacacotaki mai vei ira na sotia vakatawa mai na veivanua eso, era a gole yani ki Korea, na vanua era a laki sotava kina na katakata ni ravuravu ni ivalu o ya. Ena dua na veivanavanai era a vakasuka ni sa boloraki ira mai e drau na sotia mai na ito kadua, oqo na ravuravu era a toboki ka vakarusai kina eso tale na mataivalu ni dakai ni vanua.

E yaga vakacava beka oqo ki na kena ulabaleti na gagadre ni moce? Ena dua na bogi vakarerevaki, ena gauna era sa botea mai kina na meca

na veitaqomaki e liu kei na kena ena mua e muri era tiko kina na mataivalu ni dakai ni vanua, sa vakarota kina o Kavetani vei ira era yadra tiko e yasani vanua o ya me ra qiriti koya ena talevoni e wayataki tiko ki na nona valalaca ena veiauwa ena bogi taucoko. Era sa mai yadra tiko kina o ira na sotia, sa kena ibalebale talega ni na vakayadrati tiko vakalevu o Kavetani Cox mai na nona moce. “O na vakayacora rawa vakacava oqo?” Au a tarogi koya. Na ka e tukuna mai e vakaraitaka na kaukauwa ni gagadre e veiuabaleti.

“Au kila kevaka keimami na yacobula i vale au na sotavi ira na nodra itubutubu na cauravou o ya e gaunisala ena neimami taoni lailai,

kau na sega ni via raica na matadra ke sega ni yacobula mai o luvendra tagane baleta niu a sega ni cakava na noqu itavi vaka-nona komada.”¹

Sa qai dua dina na ivakaraitaki ni kaukauwa ni gagadre veiuabaleti ni veika me vakaliuci ka vakayacori! Sa qai dua dina na ivakaraitaki kaukauwa vei keda kece sa noda itavi na qarauni ni nodra bula eso tale—na itubutubu, iliuliu ni Lotu kei ira na qasenivuli!

Me itinitini ni ivakaraitaki oqori, a liutaki ira yani na nona tamata o Kavetani Cox ena mataka ni oti na nona moce vakaca ena bogi me ra laki boloraki ira lesu na meca. Era a kauta e sivia na 800 na kaivesu ka mavoa ga e le rua vei ira. A soli vei Cox na

metali ni qaqa, ka ra taura na nona mataivalu na Presidential Unit Citation ena vuku ni nodra yaloqaqa cecere. Me vakataki ira ga na cauravou yaloqaqa nei Ilamani (raica na Alama 57:25–26), era a yacobula kece i vale.²

E umani tu ena iVola i Momani e vuqa na ivakavuvuli baleta na bibi ni gagadre.

Ni oti e vica na auwa na nona a vakamamasu vua na Turaga, sa qai tukuni mai vei Inosi ni sa vosoti na nona ivalavala ca. Sa qai “gadrevu sara [me ra] bula na wekana” (Inosi 1:9). A vola: “Ia niu sa tinia na noqu masu tiko vagumatua sara, sa kaya vei au na Turaga: Au na vakayacora na ka ko sa kerea e na vuku ni nomu vakabauta” (tikina e 12). Mo ni raica na ka yaga e tolu e yaco taumada ni bera na veivakalougatataki sa yalataki: gagadre, cakacakataka, kei na vakabauta.

Ena nona a vunautaka na vakabauta, a vakavulica kina o Alama ni sa rawa me tekivu na vakabauta ni “dou sa sega ni rawa ni vakabauta” kevaka meda “rogoca mada ka vakasamataka” (Alama 32:27).

E dua tale na ivakavuvuli cecere ni gagadre, vakabibi me iusutu ni noda gagadre, a sotava na nona a vakavulici o Leimani na tui mai vei Eroni na daukaulotu. Ni sa vakauqeti ena veivakavulici nei Eroni, sa taro kina na tui, “Io a cava meu kitaka meu sucu vou kina meu luve ni Kalou” ka “rawata ga na bula tawamudu?” (Alama 22:15). A sauma o Eroni: “Kevaka sa lomamu dina mo rawata na ka oqo mo, . . . veivutunitaka na nomu ivalavala ca, ia mo cuva vua na Kalou, ka masuta na yacana ena vakabauta, ko na qai rawata vakaidina na ka ko sa gadrevu” (tikina e 16).

A vakayacora oqo na tui, ka masu vagumatua sara, “Raica au na veivutunitaka na noqu ivalavala ca kecega meu kilai kemuni . . . ka meu vakabulai ena siga mai muri” (tikina e 18). Ena yalodina oqori ka sa vakatakila na iusutu ni nona gagadre, a veivakabuitaki na saumi mai ni nona masu.

A cecere sara na gagadre nei Alama na parofita me kacivaka yani na veivutuni vei ira na tamata kecega, ia sa qai kila o koya ni sega ni dodonu me gadrevu na kaukauwa veivakauqeti e

vinakati kina ka a tinia, “ni Kalou yalododonu . . . sa solia ko Koya na galala vei ira na tamata kecega, me ra digitaka kina na mate se na bula” (Alama 29:4). Sa vakakina, ena ivakatakila ena gauna oqo mai vua na Turaga ni na “lewai ira na tamata kecega ena nodra ivalavala, io me vaka na gagadre ni yalodra” (V&V 137:9).

Eda sa vakavakarau dina tiko li me vakataqara na noda Daunilewa Tawamudu na veika bibi oqo ki na veika eda gadreva dina?

E tukuni tiko ena vuqa na ivolanikalou na veika eda gadreva ena noda sa vakasaqara tiko. “Raica ko koya sa vakasaqarai au kusa rawa, ena kunei au vakaidina; io au na sega ni laivi koya” (V&V 88:83). “Dou gadreva sara na isolisoli vinaka” (“V&V 46:8). “Ia ko koya sa vakasaqara matua ena kunea” (1 Nifai 10:19). “Dou toro voleka mai vei au, kau na qai toro voleka yani vei kemudou; dou vakasaqarai au vagumatua, dou na qai kunei au; dou kerekere ka na soli vei kemudou; dou tukituki ka na dolavi vei kemudou” (V&V 88:63).

E sega ni ka rawarawa na noda veimoiyaka na noda gagadre meda vakaliuca kina na veika ni bula tawamudu. Eda temaki kece sara ki na veika vakavuravura meda taukena, meda rogo, dokai kina, kei na kaukauwa. Eda na gadreva beka oqo, ia e sega ni dodonu meda vakaliuci ira.

Era na laki lutu ki na icori ni bula ni veika vakayago o ira era gadreva sara tiko vakabibi na iyau. Era na sega ni rogoa rawa na veivunauci: “Mo kakua ni domona na iyau kei na veika caca wale ni vuravura” (Alama 39:14; raica talega na Jekope 2:18).

E dodonu vei ira era gadreva me ra rogo se kaukauwa me ra muria mada na ivakaraitaki nei Turaganivalu Moronai yaloqaqa, ni a sega ni veiqaravi me “domona na itutu vakaturaga” se me “dokai koya ko vuravura” (Alama 60:36).

Eda na taracake vakacava na gagadre? E vica wale era na sotava na veika dredre a vakauqeti Aron Ralston,³ ia na ka a sotava sa ivakavuvuli levu me baleta na vakarabailevutaki ni gagadre. Ena gauna a lakova tiko kina o Ralston e dua na baranivatu tu vakayawa ena ceva kei Utah, a lutu vakasauri mai e dua na vatu levu e 800-na paudi bibi (360 kg) na kena bi ka bika na ligana imatau. E lima taucoko na siga na nona a sagai koya toka ga me vakabulai koya. Ni sa voleka me soro ka me sa mate ga yani, a raica o koya e dua na raivotu ni sa cici tiko mai vua e dua na gonetaganane lailai yabaki 3 ka keveta sara ena ligana imawi. Ni sa kila o koya ni oqo na raivotu ni luvena tagane me na sucu mai ka sa ivakadei ni sa rawa me na bula tikoga, sa yaloqaqa sara kina o Ralston ka vakayacora e dua na ka totolo me vakabulai kina ni bera ni

oti na nona kaukauwa. A qai musuka e rua na sui ni ligana imatau ka bikai toka ka vakayagataka na iselesalesele a kauta voli me musuka kina na ligana oqori. Ena kaukauwa ni yalona a taubale-taka yani e 5 na maile (8 na kilomita) me kere veivuke.⁴ Sa qai dua dina na ivakaraitaki kaukauwa ni gagadre ka veiuabaleti! Ni sa tiko na ka eda raivotutaka ena ka eda rawa ni yacova, sa dua na ka na levu ni noda na gadreva vakaukauwa meda vakayacora vakatotolo.

E vuqa vei keda ena sega ni sotava na veika rerevaki vaka o ya, ia eda dau rawa ni sotava kece na dai ka na rawa me vakataotaka na noda ilakolako ki na keda icavacava tawamudu. Kevaka sa katakata vakavinaka na noda gagadre savasava, ena vakauqeti keda meda na musuki keda ka moici keda laivi mai na veivakatotogani kei na veivakayararataki ni ivalavala ca tale eso kei na madigi era vakataotaka tiko na noda tubucake tawamudu.

Meda nanuma tiko ni sega ni rawa me ka lasu, vakatotolotaki, se ka wale na gagadre dodonu. Me na ka vakayalo, sega ni yamekemeke, ka me ka tudei. Mai na noda vakayararataki vakaukauwa, eda na tovolea, me vaka a vakamacalataka o Parofita Josefa Simici, o ya meda tagutuva kece na gagadre yadua ni ivalavala ca.⁵ Oqo e dua na vakatulewa ni tamata yadua. E kaya kina o Elder Neal A. Maxwell:

“Ena gauna sa yaco kina me ra ‘sega tale ni gadreva na ivalavala ca,’ o ira na tamata, sai ira ga vakai ira, era sa digitaka vakaidina me ra vakayalia na gagadre cala oqori ni sa lomadra me ra ‘tagutuva vakadua na [nodra] ivalavala ca kecega me ra kila rawa kina na Kalou.”

“O koya gona, na veika eda dau gadreva tiko, ni toso tiko na gauna, ena yaco meda vakaituvakitaki kina ka da na laki ciqoma ena veigauna tawamudu.”⁶

Me vaka ga ni ka bibi meda tagutuva na gagadre ni ivalavala ca, ena gadrevi vakalevu cake ena bula tawamudu. Na noda rawata na keda icavacava tawamudu eda na gadreva ka cakacakataka kina na itovo vinaka e vinakati meda tamata tawamudu

kina. Kena ivakaraitaki, o ira na tamata tawamudu era vosoti ira na caka cala mai. Era na vakaliuca tiko ena nodra bula na nodra bula raraba na tamata. Era sa lomana kina na luvena taucoko na Kalou. Kevaka e rairai dredre sara oqo—sa matata ni na sega ni rawarawa vei keda—sa qai dodonu meda tekivu gadreva sara na itovo vinaka vakaoqori, ka masuta na Tamada Vakalomalagi me vukea na itovo ni yaloda. E vakavulica vei keda na iVola i Momani ni dodonu meda “masuta na Tamada e na [yaloda] taucoko me vakasinaiti [keda] ena loloma oqo, io na loloma sa solia vei ira era sa muria na Luvena ko Jisu Karisito ena yalodina” (Moronai 7:48).

Meu tinia ena dua na ivakaraitaki ni gagadre e dodonu me ka uasivi duadua ki na tagane kei na yalewa kecega—o ira era sa vakamau kei ira era se bera ni vakamau. E dodonu meda gadreva ka cakacakataka vakabibi sara meda vakamau tawamudu. Me ra na maroroya tiko oqo o ira era sa vakamau oti mai ena valetabu. E dodonu me ra gadreva tiko me ra laki vakamau ena valetabu o ira era se bera tiko ni vakamau ka mera vakaliuca na kena sasagataki me ra rawata. Me ra vorata tiko na itabagone kei ira era se bera ni vakamau na ivakavuvuli vakapolitiki ni ra sa cala tawamudu ka dau vakacacana na bibi ni vakamau kei na vakaluveni.⁷

Kemuni na tagane se bera ni vakamau, ko ni sa bole tiko ena dua na nona ivola ni vakamamasu e dua na sisita sega ni vakawati. Sa kerei ira tiko na “luvena yalewa bula dodonu ni Kalou era vakasaqara vagumatua tiko me dua na watidra kilikili, ia era vaka me ra mataboko ka veilecayaki tiko na tagane, ni ra sega ni kila se nodra itavi se sega me ra vakasaqarai ira yani na luvena yalewa totoka ka digitaki ni Tamada Vakalomalagi, ka vakaitau vata kei ira ka me lomadra sara me ra laki vakayacora ka maroroya na veiyalaya-lati tabu ena vale ni Turaga.” A tinia, “Era tiko e vuqa na tagane ni YDE era marautaka tu me ra gade ka laki kune marau, vakaitau ka veilasamaki, ia e sega sara vei ira na gagadre me ra veiyalayalati dina kei na dua na yalewa.”⁸

Au kila ni ra vinakata eso vei ira na cauravou era vakasaqara dina tiko meu tukuna ni tiko eso na goneyalewa e tiko sara e ra na nodra gadreva mada na vakamau kilikili kei na vakaluveni mai na nodra gadreva cake ga vakalevu na rawa-ka vakacacaka se rogo vakavuravura tale eso. Era na gadreva na tagane kei na yalewa na gagadre dodonu ka na muataki ira ki na bula tawamudu.

Meda nanuma tiko ni noda gagadre ena tukuna na veika meda vakaliuca, na veika eda vakaliuca ena moica na noda digidigi, ka na vakadeitaka na

noda cakava na noda digidigi oqori. Me kena ikuri, na ka ga eda cakava ka da gadreva ena vakavuna meda vakaituvakitaki kina, meda dua beka na itokani dina, dua na qasenivuli vuku, se dua sa rawata na bula tawamudu.

Au sa vakadinadinataki Jisu Karisito, ni sa rawa na ka kecega oqo ena vuku ni nona loloma, ivakavuvuli kei na Veisorovaki. Sa noqu masu meda sa gadreva vakalevu cake mai na ka kece tale eso meda vakataki Koya ka da na rawa kina ni lesu ki na Nona iserau ena dua na siga meda na ciqoma na taucoko ni Nona marau. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Veivakatari nei Ray Cox, mai vei dauvolaivola, 1 ni Okos., 1985, Mount Pleasant, Utah, ka vakadeitaka na veika a tukuna vei au mai Provo, e Utah, circa 1953.
2. Raica na Richard C. Roberts, *Legacy: The History of the Utah National Guard* (2003), 307–14; “Self-Propelled Task Force,” *National Guardsman*, May 1971, waqana e muri; *Miracle at Kapyeong: The Story of the 213th* (vakarautaka na iyaloalo na Southern Utah University, 2002).
3. Raica na Aron Ralston, *Between a Rock and a Hard Place* (2004).
4. Ralston, *Between a Rock and a Hard Place*, 248.
5. Raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 451.
6. Neal A. Maxwell, “According to the Desire of [Our] Hearts,” *Ensign*, Nov. 1996, 21–22.
7. Raica na Julie B. Beck, “Teaching the Doctrine of the Family,” *Liahona*, Mar. 2011, 32–37; *Ensign*, Mar. 2011, 12–17.
8. iVola, 14 ni Sepi., 2006.

Mai vei Elder M. Russell Ballard
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Kune Marau ena Veiqaravi Loloma

Meda vakaraitaka na noda loloma kei na vakavinavinaka ena solibula veisorovaki ni iVakabula mai na rawarawa, ni noda cakacaka ni veiqaravi loloma.

Kemuni na taciqū kei na ganequ, oi kemuni na vulagi tiko mai e Salt Lake, au sa nuitaka ni o ni na marautaka na roka kei na iboi ni veisenikau totoka ni vula itubutubu ena Lomanibai ni Valetabu.

E dau kauta mai na vakavoui ni rarama kei na bula na vula itubutubu—ka vakavotuya tale vei keda, ena veitaravi ni draki, na nona bula, solibula kei na Tucaketale ni noda Turaga ka Dauveivueti, o Jisu Karisito; ni “veika kecega era sa tukuni [Koya]” (Mosese 6:63).

Ena veibasai ni ituvaki totoka oqo ni vula itubutubu kei na kena ivakatakarakara ni inuinui, sa tiko vakakina na vuravura oqo ni veilecayaki, duidui, kei na lomaleqa. Na gagadre ni bula ena veisiga—ena vuli, cakacaka, susugi ni gone, veiqaravi kei na veikacivi ni Lotu, itaviqaravi vakavuravura, ka vakakina na rarawa kei na tagi ni tauvimate kei na leqa tubukoso—e rawa me tabaki keda sobu. Ena rawa vakacava meda vagalalataki mai na viritalawalawa ni bolebole kei na veilecayaki ka kunea na vakacegu ni vakasama kei na marau?

Vakavuqa eda sa vakataka na

cauravou dauveivoli mai Boston, ni tukuni, a kovuti talega ena maqusa ni vaqara koula mai California ena 1849. A volitaka taucoko na ka e tu vua me laki vaqara iyau ki na veiuaiwai mai California, ni a tukuni vua ni ra tu kina na tikini koula lelevu e sega ni rawa ni colati.

Ena veisiga yadua, e takiva tiko na cauravou oqo na uciwai e kea ka tale lala mai. Na ka ga e rawata o ya e dua na ibinibini vatu. Sa yalolilai mai ka sa sega na nona ilavo, ka sa vakarau vakasuka me lesu sa qai yaco mai e dua na qase dauvaqara koula ka kaya vua, “Cauravou, sa levu sara na nomu ibinibini vatu.”

A sauma mai o cauravou, “E sega eke na koula. Au sa lesu tale ivale.”

A kalawa yani ki na ibinibini vatu na qase dauvaqara koula, ka kaya, “E tu oqo na koula. Mo na kila ga na vanua era tiko kina.” A tomika cake e rua na vatu ka diriki rau vata. A kaca e dua na vatu ka laurai mai kina eso na tikitikini koula ni ra tatalivaliva mai ena rarama ni matanisiga.

A raica sara o cauravou e dua na taga lailai e na toloi dauvaqara koula, ka kaya yani, “Au vakasaqara tiko na

tikina e vakataka na kena era tiko e nomu taga, sega ni tikitikina walega.”

A vakaraitaka sara o qase dauvaqara koula na nona taga vei cauravou ka ilova na lomana ka namaka me raica eso na tikina lelevu. A kurabui ni raica ni sinai tu na taga lailai oqo ena udolu na tikitikini koula.

A kaya mai na qase dauvaqara koula, “Luvena, e vaka vei au ni o vaqara tiko ga na tikina lelevu ko sa calata kina mo tawana na tikini koula talei oqo. Sa levu na noqu iyau niu tawana tiko ena vosota na veitikina lalai oqo.”

Na italanoa oqo e vakaraitaka tiko na dina vakayalo a vakavulica o Alama vei luvena o Ilamani:

“Raica na ka lalai ka beci sa tubu mai kina na ka levu. . . .

. . . ia sa vakayacori na nona inaki ena veika lalai ka beci . . . era sa vakabulai kina na tamata” (Alama 37:6–7).

Kemuni na taciqū kei na ganequ, e rawarawa tu ga na kosipeli i Jisu Karisito, se cava sara na levu ni noda saga me vakadredretaki kina. E dodonu meda saga me rawarawa tu ga na noda bula, galala mai na veivakauqeti tawa macala, ka raimatua tiko ga ki na veika e bibi cake.

Na veika rawarawa talei cava ni kosipeli e kauta mai na savasava kei na vakainaki ni noda bula? Na cava beka ena kauta mai vei keda o ira na veitikina koula ni kosipeli eda kumuna voli ena vosota ena noda bula—na isolisoli talei ni bula tawamudu?

Au vakabauta ni tiko na kena e rawarawa ia e ka bibi—ka totoka dua—na ivakavuvuli e kovuta kece na kosipeli i Jisu Karisito. Kevaka meda ciqoma vakaidina na ivakavuvuli oqo ka vakayacora me inaki ka ilutua ni noda bula, ena vakasavasavataki keda ka vakaloutaki keda meda laki bula vata tale kei na Kalou.

Na iVakabula a tukuna na ivakavuvuli oqo ena Nona a sauma lesu nona taro na Farisi, “Vakavuvuli, a cava na ivakaro levu ena ivunau?”

“Sa kaya vua ko Jisu, Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanuma kecega.

“A imatai ni vunau oqo, ka levu.

“A sa tautauvata na kena ikarua,

Mo lomana na kai nomu me vaka ko lomani iko” (Maciu 22:36–40).

Ena gauna ga eda sa lomana kina na Kalou kei na Karisito ena lomada taucoko, yaloda taucoko, kei na noda nanuma kecega eda sa qai rawa kina ni wasea yani na loloma oqo vei ira na wekada ena caka vinaka kei na veiqaravi—na sala ena loloma ka qaravi keda kece kina o Koya kevaka me na tiko vata kei keda nikua.

Na gauna e kovuti keda kina na loloma dina i Karisito—se loloma—eda nanuma, vakila ka cakacaka me vakataka nodrau nanuma, vakila, ka cakacaka na Tamada Vakalomalagi kei Jisu. Na veivakayadrati kei na gagadre dina ni lomada sa vakataka na ivakabula. A tukuna na ka e gadreva vei iratou na Nona iApositolo ena yakavi bogi ni bera Nona Vakoti ena Kauveilatai. A kaya:

“E dua na vunau vou kau sa solia vei kemudou, Mo dou veilomani me vaka kau sa lomani kemudou. . . .

“A ka oqo era na kila kina na tamata kecega ni dou sa noqu tisaipeli, kevaka dou sa veilomani” (Joni 13:34–35).

Na loloma e vakamacalataka tiko

na iVakabula sa ikoya na loloma e bulataki. E sega ni vakaraitaki ena cakacaka lelevu ka qaqa, ia ena caka vinaka lalai kei na veiqaravi.

E vakaitamera na sala kei na ituvaki eda rawa ni veiqaravi ka lomani ira kina na tamata. Meu vakatura mada e vica.

iMatai, e tekivu ena noda itikotiko na loloma. Na ivakavuvuli bibi duadua e dodonu me qaravi kina na itikotiko o ya me bulataki na Lawa Koula—e veivakasalataki kina na Turaga ni “na ka vakayadua ga dou sa vinakata me ra kitaka vei kemudou na tamata, dou kitaka vaka talega kina vei ira” (Maciu 7:12). Mo raitayaloyalotaka mada ni ko sa boloraki ena vosa se itovo e ca, ka vakatani. Meda vakavulici ira na noda matavuvale ena noda ivakaraitaki me ra tiko veilomani vakaira.

E dua tale na vanua eda rawa ni veiqaravi kina o ya ena loma ni Lotu. Na noda tabanalevu kei na tabana e dodonu me veivanua e dusimaki kina na noda ivosavosa kei na itovo vakai keda ena Lawa Koula. Ni da caka vinaka vakai keda, cavuta na vosa ni veitokoni kei na veivakayaloqaqataki, ka kauwaitaka na noda dui gagadre vakai

keda, sa rawa kina meda tauyavutaka e dua na lomavata ena kedra maliwa na lewe ni tabanalevu. Na vanua ga e tiko kina na loloma, ena sega kina na kakase se vosa vakatani.

O ira na lewe ni tabanalevu, qase kei na gone, sa rawa me ra duavata ena veiqaravi e vakaibalebale cake me ra vakalougatataki ira kina na tani. Ena rua ga na macawa sa oti e a ripotetaka mai kina o Elder Marcus B. Nash, ena Vitusagavulu, Peresitedi ni iWasewase na South America Northwest, na nodra sureti o ira “era sa qaqaco tu vakayalo vei ira era se malumalumu voli,” era sa vakacokotaki ira sara tiko ga e drau na qase kei na gone era sa malumalumu tu. Ena loloma kei na veiqaravi, “yadudua” era sa tekivu lesu tiko mai. Na veiqaravi ni caka vinaka vakaoqo e tauyavutaka tale ga e dua na isema kaukauwa ni nodra veimaliwai vakayadudua o ira era vakaitavi kina—o ira na veivuke kei ira era vukei. E vuqa sara na veika talei era kovuti tiko ena mataqali veiqaravi vakaoqo.

Niu nanuma lesu e vuqa na yabaki noqu veiqaravi tu ena Lotu, eso na ka bibi au dau nanuma tu o ya na noqu

duavata kei ira na lewe ni tabanalevu me vukei kina e dua e vakaleqai.

Me kena ivakaraitaki, niu a se bisopi tiko au a laki cakacaka vata kei ira eso na lewe ni noqu tabanalevu me vakasavasavataki e dua na ikanakana ni manumanu ena were ni welefea ni iteki. E sega ni rawarawa na cakacaka oqo! E wili tale tikoga ena neitou ilawalawa vakacakacaka oqo e dua na turaga sa luluqa tu mai vakadede ena Lotu, ia a gadreva me keitou mai salavata. Ena vuku ga ni nona vakila na neitou loloma ka veikauwaitaki ena ikanakana boi ca o ya, a lesu tale mai ki na Lotu ka laki vauci sara ena valetabu vata kei watina kei iratou na gone. Na neitou veikauwaitaki ena gauna ni veiqaravi vaka o ya sa vakalougatataki kina o iratou na luvena, makubuna, kei ira na makubuna vakarua. E vuqa vei ira era sa laki kaulotu, vakamau e valetabu, ka ra sa susuga cake tiko na matavuvale tawamudu—e dua

na cakacaka cecere e yaco ena dua ga na veiqaravi rawarawa, e dua ga na tikitikini koula.

Na ikatolu ni vanua eda rawa ni veiqaravi kina sa ikoya ena noda itikitiko raraba. Mai na noda ivakaraitaki savasava kei na veikauwaitaki meda dodoliga yani vei ira era gadreva tu na noda veivukei. E vuqa vei kemuni o ni sa dara oti na sote Liga Dauveivukei ka cakacaka vagumatua sara me ra vakacegui kina na vakararawataki ka vakatorocaketaka na nomuni itikitiko raraba. Era veiqaravi vagumatua sara na itabagone qase cake wale ga oqo mai na iTeki o Sendai e Japani me ra vaqarai ira na lewenilotu ni oti na uneune vakarerevaki kei na sunami. E vuqa sara na sala ni veiqaravi.

Mai na noda caka vinaka ena yalololoma kei na veiqaravi, e rawa meda veivolekati sara kina kei ira eda qarava. Na veitokani vakaoqo eda na kila vakavinaka cake kina na noda yalodina tiko ki na kosipeli kei na

gagadre meda vulicia vakalevu cake na veika me baleti keda.

Na noqu itokani vinaka o Elder Joseph B. Wirthlin a tukuna na kaukauwa ni ivakavuvuli oqo nona kaya: “Na yalololoma sa ikoya na isaluwaki ni rogolevu. . . . [Sa] ikoya na idola ka dolava na veikatuba ka bulia na itokani. E vakamalumalumutaka na yalo ka vakaukauwataka na veiwekani ka rawa ni tu ena gauna taucoko ni bula” (“Na Mana ni Yalololoma,” *Liaona* Me 2005, 26).

E dua tale na sala eda rawa ni qaravi ira kina na luvena na Tamada Vakalomalagi o ya ena veiqaravi ni kaulotu—sega wale ga ena daukaulotu tudei ia ena veitokani kei na veiwekani. Ena sega ni rawa me tubu na Lotu mai na tukituki wale ga ena nodra mata ni katuba na tani. Ena yaco rawa ni ra vakasinaiti na lewenilotu, kei ira na noda daukaulotu, ena loloma ni Kalou kei na Karisito, me ra kila rawa na veivukei me vakayacori ena yalololoma ni veiqaravi kivei ira era vakaleqai tu.

Ni da vakayacora oqo, kemuni na taciqa kei na ganeqa, era na vakila na noda yalodina kei na noda loloma o ira sa dina tu e lomadra. E vuqa era na via kila na veika e baleti keda. Sa na qai yaco kina me tete yani vakarabailevu sara na Lotu me vakasinaiti vuravura. Era na sega ni rawata duadua oqo o ira na daukaulotu ia sa gadrevi kina na nodra kauwai mai kei na veiqaravi ni lewenilotu yadua.

Ena noda veiqaravi taucoko, e gadrevi meda yadrava tiko na veivakauqeti ni Yalo Tabu. Sa na tukuna vei keda na domo lailai, o ira era gadreva tu na noda veivuke kei na ka meda cakava meda vukei ira kina.

A kaya o Peresitedi Spencer W. Kimball: “Sa ka bibi meda veiqaravi vaka ikeda ena matanitu. . . . E vakavuqa, e umani tu ena noda veiqaravi na veivakayaloqaqataki se soli-ka . . . veivuke ena cakacaka rawarawa, ia ena tarava mai na kena isau lagilagi . . . mai na veiqaravi lalai ena dina!” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* [2006], 82).

Sa veivakasalataki kina o Peresitedi Thomas S. Monson:

“Sa dau tu ga na nodra gadre na tamata, ka sa rawa vei keda yadua meda vakayacora e dua na ka me vukea yani e dua.

“. . . Vakavo ga keda soli keda ki na nodra qaravi eso tale, sa sega sara na inaki ni noda bula” (“What Have I Done for Someone Today?” *Liahona* Nov. 2009, 85).

Kemuni na taciqū kei na ganequ, meu vakamatatataka tale mada ni kedrau ituvaki bibi sara na Kalou kei na Luvena Lomani o ya meda gadreva ka vakasaqara me tiko e lomada na isololi ni loloma, “na loloma uasivi sara i Karisito” (Moronai 7:47). Ena lasika mai na isololi oqo na kaukauwa meda loloma ka qaravi ira kina na tamata me vaka a vakayacora na iVakabula.

A vakavulica vei keda na parofita o Momani na bibi cecere ni isololi oqo ka tukuna vei keda na sala meda ciqoma kina: “Oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou masuta na Tamada ena yalomudou taucoko me vakasinaiti kemudou ena loloma oqo; ia na loloma sa solia vei ira era sa muria na Luvena ko Jisu Karisito ena yalodina, mo dou yaco kina mo dou luve ni Kalou; ia ni sa rairai mai ko Koya, eda na tautauvata kaya, ni da na raica na matana dina; ia meda rawata na inui-nui oqo ka vakasavasavataki me vaka sa savasava ko Koya” (Moronai 7:48).

Na veika lelevu era tekivu mai ena veika lalai ka rawarawa. Me vakataka ga na tikitikini koula e vakasokomuni tiko ena veigauna me laki iyau levu sara, sa vakakina na noda cakacaka ni veiqaravi ni caka vinaka lalai ka rawarawa ena laki yaco me dua na bula sa vakasinaiti tu ena lomana na Tamada Vakalomalagi, yalodina ki na cakacaka ni Turaga o Jisu Karisito, kei na yalo ni vakacegu kei na marau ena veigauna yadua eda dodoliga yani kina kivei ira tale e so.

Ni da sa volekata tiko yani oqo na Siga ni Mate meda na vakaraitaka na noda loloma kei na vakavinavinaka ki na solibula veisorovaki ni iVakabula mai na rawarawa, ni noda cakacaka ni veiqaravi loloma vei ira na tacida kei na ganeda ena noda vuvale, ena lotu, ka vakakina ena noda itikotiko. Ena ka oqo sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Neil L. Andersen

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Vakarautaki ni Vuravura me baleta na iKarua ni Lako Mai

Na nomu itavi e dua na madigi vakamareqeti mo na kauti ira mai eso vei Karisito ka veivuke ena vakarautaki ni iKarua ni Lako mai ni iVakabula.

Au na vosa vakatabakidua tiko vei kemuni na yabaki 12 ki na 25 ko ni taukena tu na matabete ni Kalou. Keimami dau nanumi kemuni ka dau masulaki kemuni. Au a talanoataka ena dua na gauna me baleta na nona biliga vakaukauwa na tacina na makubui keirau tagane yabaki va. Ni oti na nona vakayalovinakataka na gone, a vuki na watiqū o Kathy vei koya na yabaki va ka taroga vakamalua, “na cava o biliga kina na tacimu?” A raici buna ka sauma, “Mimi, vosoti au. Sa yali na noqu mama ni DND, sa sega kina ni rawa meu digia na dodonu.” Keimami kila ni o ni dau tovolea vakaukauwa mo ni digitaka tiko ga na dodonu. Keimami lomani kemuni vakalevu.

O ni bau vakasamataka beka se baleta na cava o ni talai mai kina ki vuravura ena mataqali gauna vakaoqo? O ni a sega ni sucu ena gauna i Atama kei Ivi se ena gauna ni veiliutaki na fero

mai Ijipita se ena veiliutaki ni matavuvale nei Ming. O ni sa lako mai oqo ki vuravura ena ika 20 ni senitiuri, ni oti na imatai ni lako mai nei Karisito. Sa vakalesui mai ki vuravura na matabete ni Kalou, ka sa dodoka na ligana na Turaga me vakarautaki na vuravura me baleta Nona lesu mai ena lagilagi. Oqo na veigauna ni madigi uasivi kei na qaravi itavi bibi. Oqo na nomuni gauna.

O a vakaraitaka nomu vakabauti Jisu Karisito ena nomu a papitaeso. Ena nomu a tabaki ki na matabete, sa tosocake kina na nomu taledi kei na kila vakayalo. E dua na itavi bibi mo qarava sa ikoya mo vukea me vakarautaki na vuravura me baleta na iKarua ni Lako Mai ni iVakabula.

Sa digitaka na Turaga e dua na parofita, o Peresitedi Thomas S. Monson, me liutaka na cakacaka ni Nona matabete. Sa tukuna o Peresitedi Monson kivei kemuni: “Sa gadrevi ira na daukaulotu na Turaga.”¹ “O ira na cauravou

bula kilikili, ituvaki vinaka e dodonu me ra vakavakarau me ra laki kaulotu. Na vei qaravi vakadankaulotu e itavi ni matabete—e dua na itavi e namaki vei [iko] ka sa soli vakalevu vei iko.”²

Na vei qaravi vaka-dankaulotu e gadrevi kina na solibula. Ena tiko e dua na ka mo ni na biuta tu mai ni o ni sa rogoa na kaci ni parofita mo ni laki vei qaravi.

O ira era dau vakamuraia na qito rakavi era kila ni timi ni Niu Siladi na All Blacks, e vakatokayacataki vaka o ya baleta na roka ni nodra isulu ni qito, sa dua na timi ka na dau vakasakiti tu ga.³ Ni dua e digitaki me lewe ni All Blacks mai Niu Siladi ena via tautauvata toka kei na dua e qito tiko ena dua na timi ni Super Bowl se dua na timi ni soka ena Bilo ni Vuravura.

Ni se qai yabaki 18 o Sidney Going ka sa taura tu kina na Matabete i Eroni ena 1961, a sa kilai levu tu kina ena buturara ni rakavi mai Niu Siladi. Era lewe levu sara era sa nanuma tu ni na digitaki o koya kina timi ni All Blacks ena yabaki ka tarava, ena vuku ni nona matai ena qito.

Ni se qai cadra cake sara ga mai na nona qito rakavi ena gauna e yabaki 19 kina, sa vakaraitaka kina o Sid ni o koya e sa na sega ni qito rakavi me sa lako i kaulotu. Eso era kaya vua ni lialia. Ka so tale era kaya ni yalawai.⁴ Era vosataka vua ni nona madigi ena qito rakavi o ya e rawa me sega ni lesu tale mai.

Vei Sid e sega ni o koya o ya na ka e sa na biuta laivi tu mai—e sa ikoya na madigi kei na itavi ka sa waraki

koya tu mai liu. Sa tiko e dua na itavi ni matabete me laki qarava o koya ena rua na yabaki ni nona bula me laki vunautaka kina na dina ni ivakavuvuli ni kosipeli i Jisu Karisito. Ena sega sara ga—sega mada ga ni rawa me digitaki me qito ena timi ni rakavi ni nona vanua, vata kei na kena irogorogo—me na tarovi koya mai na nona laki qarava na itavi o ya.⁵

A kacivi mai vua na parofita ni Kalou me laki vei qaravi ena Tabana ni Kaulotu ena Ra kei Kenada. Ena vula oqo, sa na mai oti vinaka kina e vasagavulu ka walu na yabaki mai na gauna e a lako kina o Elder Sidney Going yabaki 19 me biuti Niu Siladi ka laki qarava na itavi ni dankaulotu ena Lotu i Jisu Karisito ni Yadodonu Edaidai.

A talanoataka vei au o Sid e dua na ka a yaco ena nona kaulotu. Sa mai karobo na vanua, ka rau sa vakarau lesu kei nona itokani ki nodrau itikotiko. Rau sa qai nanuma me rau sikova tale mada e dua na vuvale. A vakacurumi rau na tama. Erau vakadinadinataka na iVakabula o Elder Going kei na nona itokani. Eratou ciqoma e dua na iVola i Momani na matavuvale. A wiliwili ena bogi taucoko o tamadratou. Ena loma ni dua veimama na macawa ka tarava sa wilika oti taucoko na iVola i Momani, na Vunau kei na Veiyalayalati, kei na Mataniciva Talei. Eratou sa mani papitaiso sara na matavuvale oqo ena vica na macawa ka tarava.⁶

Na laki kaulotu ka sega ni o lai qito ena timi ni All Blacks ni Niu Siladi? A sauma lesu o Sid ka kaya, “Na

kalougata ni [nodra kau mai na tani] ki na kosipeli e bibi cake sara mai na veika tale e so [ko] na solibula kina.”⁷

Ko na rairai vakataroga tiko se cava sa yaco vei Sid Going ni oti nona kaulotu. Na ka bibi duadua: na vakamau tawamudu vei nona daulomani, o Colleen; lima na luvedrau; kei na ibinibini makubudrau. Sa bula tu o koya ena nona vakararavi vua na Tamada Vakalomalagi, maroroya tu na ivunau, ka vei qaravi tu vei ira na tani.

Vakacava na rakavi? Ni oti na nona kaulotu, e qai yaco o Sid Going me dua na naba 9 vakairogorogo ena itukutuku ni timi ni All Blacks, ni a qito voli ena 11 na yabaki ka kavetanitaka na timi ena vuqa na yabaki.⁸

E vakacava soti na vinaka nei Sid Going? Sa vinaka sara ga o koya ni a veisautaka me sa sega na qito ena Sigatabu baleta ni o koya ena sega ni qito ena Sigatabu.⁹ Sa rui vinaka sara ga o Sid ka yaco me vakavinavinakataki koya na Ranadi mai Igiladi ena nona vakaitavi ena qito rakavi.¹⁰ Ena vuku ni nona sa rui vinaka a volai kina e dua na ivola baleti koya ka vakatokai na *Super Sid*.

Vakacava kevaka me a sega ni yaco mai vei Sid na veivakacerece-rei o ya ni oti nona kaulotu? E dua na cakamana levu ena vei qaravi ni dankaulotu ena loma ni Lotu oqo o ya o Sid Going kei na vica vata na udolu me vakataki koya sara ga era a sega ni taroga, “Na cava au na rawata mai na noqu kaulotu?” ia era taroga, “Na cava meu na solia?”

Na nomu itavi e dua na madigi vakamareqeti mo na kauti ira mai kina eso vei Karisito ka veivuke ena vakarautaki ni “iKarua ni Lako Mai ni iVakabula.”

Sa vakaraitaka makawa sara na Turaga na veika me caka baleta na Nona iKarua ni Lako Mai. A tukuna vei Inoke, “Ena lako sobu mai lomalagi na ka dodonu ka tubu ga e vuravura na ka dina, . . . ia au na cakava me ubi vuravura na cakacaka dodonu kei na dina me vaka sa ubi vuravura na waluvu ia era na soqoni vata mai ko ira kecega kau sa digitaka mai na iyalayala kei vuravura.”¹¹ A parofisaitaka na parofita o Taniela ena iotioti ni gauna ena tete yani na kosipeli ki na iyalayala kei vuravura me vaka e dua na “vatu [ni sa] kavida mai na [dua] ulunivanua ka sega ni ta ena ligana e dua.”¹² A tukuna o Nifai ena iotioti ni gauna era na lewe lailai toka ga na lewe ni Lotu ia era na robota na veiyasai vuravura.¹³ E tukuna na Turaga ki na itabatamata oqo, “Raica dou sa lesi mo dou vakasoqoni ira vata na noqu tamata digitaki.”¹⁴ Kemuni na taciq gone, na nomuni kaulotu sa ikoya e dua na madigi ka itavi cecere, ka sa ka bibi ena soqoni yalataki oqo ka semati ki na nomu icavacava tawamudu.

Ena itekivu ni gauna ni Veivakalesuimai, era a gumatua sara na Veitacini ena nodra kacivaka na itukutuku ni kosipeli. Ni se qai oti ga e vitu na yabaki na kena tavoci na Lotu ena yabaki 1837, na gauna ni bula dredre kei na veivakacacani, era a vakau na daukaulotu me ra laki veivakalotutaki e Igiladi. Ena veiyabaki sa tarava, era sa vunau voli na daukaulotu ena veivanua dredre sara me vakataki Austria, French Polynesia, Idia, Barbados, Chile, kei Jaina.¹⁵

Sa vakalougatataka tiko na Turaga na cakacaka oqo, ka sa tauyavutaki tiko na Lotu ena veiyasai vuravura. Sa vakadewataki tiko na soqoni oqo ena 92 na mataqali vosa. Eda vakavinavinaka ki na 52,225 na daukaulotu tudei ka ra veiqaravi voli ena 150 na matanitu.¹⁶ Ena sega ni na dromu na matanisiga vei ira na daukaulotu buladodonu ena nodra vakadindinataki tiko na iVakabula. Vakasamataka mada

na kaukauwa ni 52,000 na daukaulotu, ka ra sa vakalougatataka ena Yalo ni Turaga, ena nodra yalodoudou me ra na tukuna tiko ni “sega tale ni dua na yaca se na sala se ivakarau sa soli me ra bula kina na luve ni tamata . . . , na yaca duadua ga i Karisito.”¹⁷ Keimami vakavinavinakataki ira na tini vakacaca na udolu na daukaulotu era sa lesu mai na kaulotu ka ra solia na nodra vinaka ka ra se tomana tiko ga na nodra sasaga ni ivakaraitaki vinaka. Sa vakarautaki tiko na vuravura me baleta na iKarua ni Lako Mai ni iVakabula ena nodra sasaga me baleta na cakacaka ni Turaga mai ve ira na Nona daukaulotu.

Na veiqaravi ni kaulotu e cakacaka vakayalo. Ena gadrevi kina na vakavakarau kei na bulakilikili. E tukuna o Peresitedi Monson, “Ra cauravou, Au vakadreti kemuni mo ni vakavakarau ena laki kaulotu. Ni maroro kemuni mo ni savasava ka buladodonu mo ni matataka na Turaga.”¹⁸ Ena veiyabaki ni nomuni vakavakarau tiko mo ni laki kaulotu, ni yalo vinaka mo ni nanuma tiko na itavi vakamareqeti sa tu e matamuni. Na veika o ni na cakava ni bera ni o ni laki kaulotu ena tara sara vakalevu na kaukauwa ni matabete e tiko vei kemuni ena gauna o ni sa na lako kina. Vakarautaki kemuni vakavinaka.

A vosa o Peresitedi Monson me baleti “ira vakayadua na cauravou bula kilikili [ka vakavakarau tiko] me ra laki kaulotu.”¹⁹ Ena sega beka ni rawa ni laki kaulotu e dua baleta na ituvaki ni bula se na so tale beka na vuna. Ni o ni sa na veivosaki kei rau na nomuni itubutubu kei na nomuni bisovi sa na

rawa mo ni kila se o ni na rawata se sega. Kevaka me sa na vakaoqo na ka o ni na sotava, kakua ni yalolilai ena vuku ni ka sa mai yaco. Ena dolava vei kemuni na Turaga na katuba baleta ni o Koya ena dau yalololoma vei ira era dau lomani Koya.

Era nanuma beka eso ni ra sa rairai qase ka sa sega ni rawa me ra laki veiqaravi. Dua na noqu itokani mai Jaina e a sotava na Lotu mai Cambodia ni sa yabaki ruasagavulu vakacaca. Sa qai vakananuma se me sa laki kaulotu beka. Ni oti na nona dau masumasu kei na veitalanoa vata kei bisovi sa qai kacivi ka laki kaulotu sara ki Niu Ioka. Kevaka me vakaleqai kemuni tiko na nomuni yabaki, ni masulaka ka laki veitalanoa vata kei nomuni bisovi. Ena dusimaki kemuni o koya.

E limasagavulu na pasede ni daukaulotu era veiqaravi ga ena nodra dui vanua. Dodonu ga me vaka o ya. Sa yalataka oti na Turaga “era na rogoca na tamata yadua na kosipeli ena nodra vosa, io ena nodra ivosavosa.”²⁰ O ni na kacivi ena parofisai ka laki veiqaravi ena vanua sara ga o ni gadrevi vakalevu mai kina.

Au dau taleitaka meu sotavi ira na daukaulotu e veiyasai vuravura tau-coko. Ena dua na gauna lekaleka sa oti au a veisiko voli ena Tabana ni Kaulotu e Serene Ositerelia, o ni kila o cei keirau sota? O Elder Sidney Going—na daurakavi vakairogorogo mai Niu Siladi. Sa yabaki 67 oqo, se baci kaulotu tale tiko, ia ena gauna oqo vata kei na dua na itokani e digitaka ga o koya: O Sisita Colleen Going. E tukuna vei au

me baleta e dua na matavuvale a rawa me rau vakavulica. Erau lewenilotu na itubutubu ia erau sa luluqa tu ena Lotu ena vuqa na yabaki. Erau a veivuke o Elder kei Sisita Going ena kena vakatakatai tale na vakabauta ena matavuvale. E tukuna vei au o Elder Going na kaukauwa a vakila ni tucake tu e yasai tamadrato ena tobu ni veipapitaisotaki, ni papitaisotaki rau na tacina kei na garena gone na luvena tagane qase dua-dua, ka sa taura tu ena gauna oqo na matabete. E vakamacalataka o koya na reki ni noda vakadinadinataka e dua na matavuvale sa vakaduavatataki ka ra qai vakasaqara vata na bula tawamudu.²¹

Eratou tukuna kivei kemuni na Mataveiliutaki Taumada:

“Oi kemuni [na] [yalo] digitaki ko [ni sa] lako mai ena gauna oqo ka sa tu na itavi kei na madigi, vakakina na veitemaki, sa duatani sara. . . .

“Keimami masulaki kemuni . . . [ni] ko ni rawa ni qarava na itavi levu sa tu e matamuni . . . ni ko ni na buladodonu [ka gumatua] mo ni na qarava yani na itavi ni tarai cake ni matanitu ni Kalou ka vakarautaka na vuravura me baleta na iKarua ni Lako Mai ni iVakabula.”²²

Au taleitaka na droini nei Harry Anderson baleta na iKarua ni Lako Mai ni iVakabula. E vakavotuya vei au ni na lako mai ena nona iukuuku kei na kaukauwa. Ena yaco na veika matalia e vuravura vakakina mai lomalagi.²³

Era na “vaqarai [Koya]” o ira era namaka tiko na lako mai ni iVakabula. Ka sa yalataka tu o Koya, “Au na lesu mai!” Era na raici Koya o ira na yalododonu “ena vei o ni lomalagi [kei ira na agilosu yalosavasava], ena kaukauwa kei na iukuuku levu.”²⁴ “E dua na agilosu ena uvuca na nona davui, kei ira na yalododonu . . . mai na veiyasai vuravura vava”²⁵ me ra na “veitata vata kei koya.”²⁶ O ira “era sa moce,” kena ibalebale o ira na Yalododonu kilikili era sa mate, “era na tucake [talega] mai me ra veitata kei [Koya].”²⁷

E tukuna na ivolunikalou, “Na Turaga [ena] tucake [ena] ulunivanua,”²⁸ ka “[o Koya] ena vosa mai me matata, ka ra na rogoca kece na veimatanitu e vuravura.”²⁹

Kemuni na taciqa gone ena matabete, au vakadinadinataka na

vakaturaga, ia vakauasivi, na kena dina ni na yaco dina na veika lagilagi oqo. E bula tiko na iVakabula. Ena lesulai ki vuravura. Ia ena yasa ni ilati oqo se yasana kadua o iko vata kei au e daru na marautaka vata na Nona lako mai, ka vakavinavinaka vua na Turaga ni a talai kedaru mai ki vuravura o Koya ena gauna oqo me daru mai vakavatukanataka na noda itavi tabu ena kena vakarautaki na vuravura baleta na Nona lesulai. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Thomas S. Monson, “The Lord Needs Missionaries,” *Liahona* Jan. 2011, 4.
2. Thomas S. Monson, “Ena Noda Mai Sota Vata Tale,” *Liaona* Nove. 2010, 4–6.
3. See stats.allblacks.com.
4. Raica na Bob Howitt, *Super Sid: The Story of a Great All Black* (1978), 27.
5. Veivosaki ena talevoni kei Peresitidi Maxwell Horsford, iTeki o Kaiokohe Niu Siladi, Maji 2011.
6. Veitaratara ena talevoni kei Elder Sidney Going, Maji 2011.
7. Veitaratara ena i-meli mai vei Elder Sidney Going, Maji 2011.
8. See stats.allblacks.com/asp/profile.asp?ABID=324.
9. Veivosaki ena talevoni kei Peresitidi

Maxwell Horsford, iTeki o Kaiokohe Niu Siladi, Maji 2011.

10. A soli vei Sid Going e dua na MBE (Member of the Order of the British Empire) ena 1978 me baleta a nona itavi ena qito rakavi (raica na Howitt, *Super Sid*, 265).
11. Mosese 7:62.
12. Taniela 2:45.
13. Raica na 1 Nifai 14:12–14.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 29:7.
15. Raica na *Deseret News 2011 Church Almanac* (2011), 430, 432, 458, 463, 487, 505.
16. Mai na 31 ni Tiseba, 2010.
17. Mosaia 3:17.
18. Thomas S. Monson, *Liahona* Jan. 2011, 4.
19. Thomas S. Monson, *Liaona* Nove. 2010, 5–6.
20. Vunau kei na Veiyalayalati 90:11.
21. Veitaratara ena talevoni kei Elder Sidney Going, Maji 2011.
22. “iTukutuku mai na Mataveiliutaki Taumada,” *Me iSakisaki ni iTabagone: Vakayacora Noda iTavi Vua na Kalou* (ivolalailai, 2001), 2–3.
23. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 43:18; 45:40.
24. Vunau kei na Veiyalayalati 45:44.
25. Vunau kei na Veiyalayalati 45:45, 46.
26. Vunau kei na Veiyalayalati 88:96.
27. Vunau kei na Veiyalayalati 45:45; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 29:13; 88:96–97.
28. Vunau kei na Veiyalayalati 45:48.
29. Vunau kei na Veiyalayalati 45:49.

Mai vei Elder Steven E. Snow
Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Vakanuinui

E vakaukauwataki keda ena noda raica na tawamudu na noda vakanuinui ena Veisorovaki.

A susugi cake na neitou matavuvale mai na vanua dravuisiga cecere ena Ceva kei Utah. Vakavudua me qai dau tau na uca, ka sa dau nuitaki sara vakalevu na kena tau ena vuku ni katakata ni vulaikatakata ka vakarau me na yaco mai. Ena gauna o ya, me vaka ga nikua, keimami dau nuitaka vakalevu me tau na uca, keimami masulaka me tau na uca, ia ena veigauna vakadomobula sara, keimami dau lolovaka sara ga me tau na uca.

E dau talanoataki e kea e dua na tukanigone ka kauta na makubuna tagane yabaki lima me rau wavoki ena loma ni tauni. Laki yacova sara, na nodrau yaco yani ena dua na sitoa lailai e Gaunisola Levu ka rau vakacegu me dua mada na wainigunu batabata. A gole mai e dua na motoka mai na dua tale na yasai Amerika ka tarogi tukanigone sara na draiva. Nona dusia cake tiko ki lomalagi e dua na o lailai, a taro sara na vulagi, “O nanuma ni na tau na uca?”

“Au nuitaka me vakakina,” sauma lesu na tukanigone, “Kevaka e sega ena vukuqu, ena vukuna na gonetaganane. Au sa raica oti ni tau na uca.”

Na vakanuinui sa ikoya na noda vakakila vakaukauwa na ka ena noda bula ena veisiga. E dau tukuni me “na kena vakilai mera na yaco na veika vinaka.” Ni da cakacakataka na

vakanuinui, eda “vakanamata . . . ena gadadre kei na nuidei e veirauti kaya” (dictionary.reference.com/browse/hope). O koya gona, na vakanuinui e kauta mai na veiuqeti malumu vakaidina ena noda bula mai na noda vakaitavi ena nuidei ki na veika sa tu mai liu.

Ena so na gauna eda vakanuinui tu ena so na ka lailai sara na kena lewa e tu vei keda se sega sara ga vei keda e dua na kena lewa. Eda nuitaka me draki vinaka. Eda vakanuinui me totolo mai na vulaitubutubu. Eda nuitaka me na qaqa ena World Cup, na Super Bowl se na World Series na noda timi digitaki.

E dau vakaisaluwaki na noda bula ena vakanuinui vakaoqo ka dau wasoma na kena rawa me da vakarautaka kina ena so na ivakarau ka sa dau matau tu. Me kena ivakaraitaki, na tamai watiq e dua na dautaleitaka vakalevu na qito, ia e dau vakabauta ni kevaka *ena sega* ni sarava ena retioyaloyalo na nona timi taleitaki ni basiketepolo, e rawa ni qaqa na timi. Ena noqu yabaki 12, au dau vinakata meu dara na sitokini duka vata ga ki na veiqito kece ni besipolo ni Little League ena nuitaki ni qaqa. E dau vinakata o tinaqu meu maroroya tu ga ena varada e muri.

Ena so tale na gauna na noda vakanuinui e rawa me yaco kina na tatadra ka rawa me uqeti keda meda cakacakataka. Kevaka e tu vei keda na

vakanuinui meda vakavinakataka cake noda vuli, na vakanuinui oqori e rawa me rawati mai na gumatua ena vuli kei na solibula. Kevaka e tu vei keda na vakanuinui meda qito ena dua na timi qaqa, na vakanuinui oqori e rawa me liutaki ena duavata ni vakatovotovo, gugumatua, cakacaka vata ka laki tini sara ena kena na rawati.

O Roger Bannister a dua na gone vulivuniwai e Igiladi ka nuitaka na rogo. A gadreva me imatai ni tagane me lailai sobu mai ena va na miniti na nona ciciva e dua na maile. E dua na iwase levu ni imatai ni veimama ni itekitekivu ni ika ruasagavulu ni senitiuri, era waraka tu na siga ena cicivi rawa kina ena va na miniti na maile o ira na daucici kei ira na vakaitavi e rara. Ena veiyabaki sa oti e levu na daucici kilai levu era sa volekata sara yani, ia e se sega ga ni se dua me ciciva rawa. A solia nona igu o Bannister ena dua na ituvatuva ni tereni gumatua ena vakanuinui me na sauca e dua na isausau vou ni vuravura. Eso na dau vakaitavi ena qito era sa tekivu vakatitiqataka na kena na cicivi rawa me lailai sobu mai na va na miniti. Sa vakadeitaki tu ena vakadikevi ni yago ni tamata sa na sega tu ga ni rawa me ciciva na balavu ni vanua vakaoqo ena gauna vakaoya. Ena siga rugurugua ni ika 6 ni Me, 1954, sa qai vakavatu-kana na vakanuinui cecere nei Roger Bannister! A takosova na iotioti ni laini ena tolu na miniti ka limasagavulukaciwa poidi va na sekodi, ka voroka kina e dua na isausau vou ni vuravura. Na nona vakanuinui me ciciva e dua na maile me lailai sobu mai na va na miniti a yaco me dua na tadra ka rawati mai na vakaukauwa yago, cakacaka vakaukauwa kei na gugumatua.

Na vakanuinui e rawa me uqeta na tatadra ka vakauqeta noda kilai ira. Ia, eda na sega ni rawata ena vakanuinui wale tu ga. E vuqa sara na vakanuinui vinaka, era dau takasa tu ga ena yamotu ni vakanuinui kei na vucesa.

Vakaitubutubu, sa dau iusutu ni noda vakanuinui o ira na luveda. Eda nuitaka ni ra na tubu ka bulataka na bula nuitaki ka savasava. Na vakanuinui vakaoqori e rawarawa na kena daro kevaka eda sega ni ivakaraitaki vinaka. Na vakanuinui vakaikoya

ena sega ni kena ibalebale ni ra na tubu ena bula savasava na luveda. E dodonu meda vakayagataka vata na gauna ena lotu vakamatavuvale kei na itaviqaravi kilikili vakamatavuvale. E dodonu meda vakavulici ira me ra dau masu. E dodonu meda wilika vata na ivolanikalou ka vakavulici ira ena ivakavuvuli bibi ni kosipeli. Oqori ga ena qai rawa kina me vakavatukana kina na veika eda nuitaka vakalevu tu.

Meda kakua ni vakatara me soso-mitaka na noda vakanuinui na yalolailai. A vola vaqo na iApositolo o Paula “sa dodonu me cuki were ena inuinui” (1 Korinica 9:10). Na cakacakataka ni noda vakanuinui e vakatorocaketaka na ituvaki ni noda bula ka vukea noda rai ki liu ki na veigauna sa bera mai. Se da cucukuki tiko meda teitei se da cucukuki tiko ena bula oqo, sa ka bibi vei keda vaka Yalododonu Edaidai meda dau vakanuinitaka na ka.

Ena kosipeli i Jisu Karisito, na vakanuinui sa ikoya na nodra gagadre na daumuri Koya me ra rawata na vakabulai tawamudu mai na Veisorovaki ni iVakabula.

Sa ikoya dina oqo na vakanuinui e dodonu me tu vei keda kece sara. Ia sa ikoya na ka e vakaduiduitaki keda mai vei ira na lewe ivuravura. O Pita a vakasalataki ira na daumuri Karisito ena gauna e liu “mo dou vakarau tiko mo dou tukuna vua na tamata yadua sa tarogi kemudou, na vu ni vakanuinui sa tu ena lomamudou” (1 Pita 3:15).

E vakaukauwataki keda ena noda raica na tawamudu na noda vakanuinui ena Veisorovaki. Na ituvatuva oqo e rawa kina vei keda meda rai baleta yani na vanua kei na gauna oqo ki na veiyalayala ni gauna tawamudu. E sega ni dodonu meda mai tao tu ena iyalayala qiqo ni nanamaki vakaitikotiko. Sa noda na galala meda vakanamata ki na lagilagi vakasilesitiele, ni da sa vauci vata kei na noda matavuvale kei ira noda daulomani.

Ena kosipeli, na vakanuinui e wasoma na kena semati taucoko ki na vakabauta kei na loloma. E vakavulica o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf: “Na vakanuinui sa dua vei iratou na yava ni idabedabe yava itolu, okati kina na vakabauta kei na loloma.

O iratou na tolu oqo ena vakatodunutaka na noda bula se cava ga na voravora se sukusukura ni vanua eda na sotava.” (“Na Kaukauwa Vakalou ni Vakanuinui,” *Liaona* Nove. 2008, 21).

E vola vaka oqo ena iotioti ni iwase ni i Vola i Momani o Moroni:

“Ia sa kilikili me tu na vakabauta; ia ni sa tu na vakabauta, sa kilikili me tu tale ga na inuinui; ia ni sa tu na inuinui, sa kilikili me tu tale ga na loloma.

“Ia kevaka sa sega vei kemudou na loloma, dou na sega ni rawata na matanitu ni Kalou; dou na sega tale ga ni rawata na matanitu ni Kalou kevaka sa sega vei kemudou na vakabauta; dou na sega tale ga ni rawata kevaka sa sega vei kemudou na inuinui” (Moronai 10: 20–21).

E vakavulica o Elder Russell M. Nelson ni: “na *vakabauta* e yavutaki mai vei Jisu Karisito. Na *vakanuinui* e muataki ena Veisorovaki. Na *loloma* e vakaraitaki ena ‘loloma savasava i Karisito.’ Na tolu na ituvaki oqo eratou qali vata me vaka na wa ni livaliva ka sega ni kilai vakarawarawa na kena duidui. Na nodratou duavata sa yaco me ratou keda isema ki na matanitu vakasilesitiele” (“Dua na Vakanuinui Uasivi Cake,” *Ensign*, Feperueri 1997, 61).

Ena nona parofisaitaki Jisu Karisito o Nifai ena iotioti ni nona ivolatukutuku, a vola kina, “Ia mo dou toso ki liu ka tudei vei Karisito ena nomudou vakanuinui taucoko sara, mo dou lomana na Kalou kei ira na tamata kecega” (2 Nifai 31:20).

Na “vakanuinui taucoko sara” oqo ka vosa kina o Nifai sa ikoya na

vakanuinui ena Veisorovaki, vakanuinui ena vakabulai tawamudu ka vakayacori rawa mai na nona solibula na noda i Vakabula. Na vakanuinui oqo a vakavuna vei ira na marama kei na turaga mai na veitabagauna sa oti mera cakava na veika vakasakiti. Era a dau vakadinadinataki Koya na iApositolo era dau wvokiti vuravura tu ena gauna e liu ka ra vakadinadinataki Koya ka ra solia sara ga na nodra bula me ra qaravi Koya.

Ena gauna oya era a biuta kina na nodra vale e vuqa vei ira na lewe ni Lotu e liu, ka gole yani ki na ra ka takosova yani na Buca Levu na Salt Lake Valley ena vakasinaiti ni lomadra ena vakanuinui kei na vakabauta.

A lewena vaka vada na Lotu e Sikoteladi o Mary Murray Murdoch ena 1851, ka yabaki 67. A dua na marama lailai ka va na fiti vitu na idi (1.2 na mita) na kena balavu, ka via yacova toka ga yani na 90 na paodi (41 na kilokaramu) na kena bibi, e walu na luvena, e lewe ono era yacova sara na uabula. Mai na kena ibulibuli, kei na nodra taleitaki koya na luvena kei ira na makubuna era dau kacivi koya kina “Bu Midi.”

O luvena tagane, John Murdoch, vata kei na watina eratou lewena na Lotu ka lako i Utah ena 1852, vata keirau na luvena lalai. E dina ga ni tu na dredre ni nona matavuvale, ena va na yabaki ka tarava a vakauta mai vei tinana o John na nona ivodovodo yani vei ratou i Salt Lake City me rawa ni ratou laki tiko vata vakamatavuvale. Ena dua na vakanuinui ka levu cake sara mai na kena levu, ena nona

yabaki 73 a tekivuna o Mary na nona ilakolako dredre ki na ra kei Utah.

Ni oti e dua na ilakolako malumu oqo ni kena takosovi na Atlantic, a yaco sara me laki lewena na kabani kune rarawa vakalevu na Martin Handcart. Ena ika 28 ni Julai era a tekivutaka na ilakolako ki ra o ira na ivuvu ni kabani oqo. Na rarawa era a sotava a kilai levu sara. Mai na 576 na lewe ni isoqosoqo oqo, e voleka me dua na ikava era mate ni bera nodra yaco ki Utah. E levu sara a rawa me ra yali kevaka me a sega na sasaga ni veivukei ka tuvalaka mai o Peresitedi Brigham Young ena nona vakauta yani na qiqi bili kei na veika tale eso me ra laurai mai kina o ira na Yalododonu ka ra tao tu ena uca cevata.

A mate o Mary Murdoch ena ika 2 ni Okotova, 1856 volekata na Chimney Rock, Nebraska. Eke e sa soro kina o koya ena oca, lailai ni veivakarurugi, kei na dredre ni ilakolako sa sega sara ga ni rawa me vorata na dredre vakayago era sotava na Yalododonu na malumu ni yagona. Ena nona sa davo koto ka sa voleka ni mate sa lako mai ena nona vakasama na nona matavuvale mai Utah. E vakaoqo na iotioti ni nona vosasara na marama ivuvu yalodina oqo, “Tukuna vei John niu mai mate ena noqu nuitaki Saioni tikoga.” (Raica na Kenneth W. Merrell, *Scottish Shepherd: The Life and Times of John Murray Murdoch, Utah Pioneer* [2006], 34, 39, 54, 77, 94–97, 103, 112–13, 115.)

A dua na ivakaraitaki ni vakanuinui kei na vakabauta vei ira na vuqa na ivuvu ka ra lakova na ilakolako ni yaloqaqa ki na ra o Mary Murray Murdoch. Sa gadrevi vakakina na vakanuinui kei na vakabauta vata oya me vakaiira na ivuvu ena gauna eliu na ilakolako vakayalo nikua. E rawa me duidui na noda bolebole ia na leqa e tautauvata sara ga.

Sa noqu masu me liutaki keda na noda vakanuinui ena kena vakayacori na noda tadra savasava. Sa noqu masu vakatabakidua me na vakaqacotaka na noda vakabauta kei na dauloloma ka solia vei keda e dua na rai tawamudu ki na noda bula ena gauna sa bera mai na noda vakanuinui ena Veisorovaki. Sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, me tiko kece vei keda na taucoko ni rarama ni vakanuinui oqo, emeni. ■

Mai vei Larry M. Gibson

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou

iDola Tabu ni Matabete i Eroni

E vinakata na Turaga o ira vakayadua na vakaitutu ena Matabete i Eroni me ra sureta na tamata kecega me ra lako vua na Karisito—tekivu sara ga mai na nodra dui matavuvale.

A gadreva me susu rapete e dua vei iratou na luvequ tagane, se qai yabaki 12. Keitou kauta mai e dua na rapete tagane ka rua na ka yalewa mai vei iratou keitou tiko veivolekati ka tara na kena vale ni manumanu. Au sega sara ga ni kila tu na ka keitou sa na vakaogai keitou tiko kina. Ena loma ni dua na gauna lekaleka, sa sinai na neitou vale ni manumanu ena luve ni rapete. Ni sa tubu cake na luvequ tagane ena gauna oqo, au vakatusa na noqu vakadrukai ena nodratou qaravi—e vagauna na nona dau curuma na vale ni manumanu na nodratou koli e yasa ni vale ka kania eso vei ira.

Ia e sa tara na yaloqu noqu raica na luvequ tagane kei iratou na tuakana ena nodratou qarauna ka taqomaki ira na rapete oqori. Ia ena gauna oqo, me vaka na tagane vakawati ka tama, era sa kilikili ena vakaitutu ni matabete ka ra lomana, vakaukauwataka ka taqomaki ira na nodra dui matavuvale.

Au dau vakila na malumu ni yalo ena noqu vakadikevi kemuni na cauravou ni Matabete i Eroni ena nomuni veitaqomaki, veitokoni, ka veivakaukauwataki kivei ira era vakavolivoliti kemuni, oka kina na nomuni

matavuvale kei ira na lewe ni nomuni kuoramu. Au sa rui lomani kemuni.

Au a dikeva tiko nona vakatikori walega oqo e dua na cauravou yabaki 13 me peresitedi ni kuoramu ni dikoni. Ni oti ga, a lululu sara vua o bisopi ka kacivi koya me “peresitedi,” vakama-calataka kivei ira na lewe ni kuoramu ni “vakabibitaka na kena ka tabu na nona ilesilesi ka kacivi koya kina me peresitedi. O peresitedi ni kuoramu ni dikoni sa ikoya e dua vei ira na lewe va wale ga na tamata ena tabanalevu era taura na idola ni mataveiliutaki. Ena idola oqori, o koya vata kei rau na nona daunivakasala, eratou na liutaka na kuoramu ena veivakauqeti ni Turaga.” E kila na bisopi na kaukauwa ni mataveiliutaki e liutaka e dua na peresitedi ka tu vua na idola tabu kei na kena kakakataki. (Raica na V&V 124:142–43).

Au a qai taroga e muri na cauravou oqo kevaka e sa vakarau tu me veiliutaki ena kuoramu cecere oqo. Na isau ni nona taro “Au sa rere. Au sega ni kila na cava me cakava e dua na peresitedi ni kuoramu ni dikoni. E rawa mo tukuna vei au?”

Au tukuna vua ni tiko nona mata-bisopi kei na daunivakasala vakasakiti

me ra vukei koya me yaco me dua na iliuliu ni matabete qaqa ka kaukauwa. Au kila ni ra na rokova na idola tabu ni mataveiliutaki e taukena.

Au a qai taroga na taro oqo: “O nanuma ni Turaga ena lesi iko ki na ilesi bibi oqo ka sega ni dusimaki iko?”

A vakasamataka, qai sauma, “Evei meu kunea kina?”

Ni mai cava eso na veivosaki, a kida ni rawa me kunea na veidusimaki mai na ivolanikalou, nodra vosa na parofita bula, kei na isau ni masu. Keitou vakadeitaka me vaqarai e dua na tiki ni ivolanikalou me rawa ni tekivutaka nona vakasaqaraqara me vulica kina na nona itavi ena nona ilesilesi vou.

Keirau a raica yani na wase 107 ni Vunau kei na Veiyalayalati, tikina e 85. E tukuni kina ni peresitedi ni kuoramu ni dikoni me ratou bose vata kei iratou na lewe ni nona kuoramu ka vakavulici iratou ena nodratou itavi. Eda raica ni nona kuoramu e sega ni dua na kalasi ia e dua na matabose ni cauravou ka me ra veivakaukauwataki ka veivakavukui vakai ira, ena veiliutaki nei peresitedi. Au vakaraitaka noqu nuidei ni na dua o koya na peresitedi kilai tani, ni na vakararavi ena veivakauqeti ni Turaga ka gumatuataka na nona ilesilesi tabu, ena nona vakavulici ira na nona itokani vakadikoni ena nodra tavi.

Oti au qai taroga, “Ni o sa kila ena gauna oqo ni dodonu mo vakavulici ira na dikoni ena nodra itavi, o kila tiko li na veitavi oqori?”

Keirau a rai ki na ivolanikalou ka kunea:

1. E digitaki e dua na dikoni me taqomaka ka me tudei nona matataka na Turaga ena Lotu (raica na V&V 84:111).

Me vaka ni matavuvale sa ikoya na yavu ni isoqosoqo ni Lotu, na ituvatuva bibi duadua e rawa me vakayacora kina e dua na vakaitutu ena Matabete i Eroni ena itavi oqo, sa ikoya ena nona loma ni vale. Me vakaraitaka na veitokoni ni matabete kivei tamana kei tinana ena nodrau veiliutaki ena matavuvale. Me taqomaki ira talega na tacina tagane kei na yalewa, o ira na cauravou ni nona kuoramu kei ira tale eso na lewe ni nona tabanalevu.

2. Na dikoni me vukea na ivakavuvuli ena nona itavi kece sara ena Lotu kevaka e gadrevi vakakina (raica na V&V 20:57).

Keitou a vakadeitaka ni kevaka me veivuke ena nona itavi e dua na ivakavuvuli e dua na dikoni, sa na dodonu vua me kila na nodra itavi. Ena ivolanikalou a totolo na kena kunei e sivia e dua na daseni na itavi me baleta na itutu ni ivakavuvuli (raica na V&V 20:53–59; 84:111). E dua na veivakaukauwataki era na sotava vakayadudua na cauravou—kei ira na tamadra, daunivakasala, kei ira tale eso—me ra cakava vakadodonu sara ga na ka a cakava na cauravou oqo: gole ki na ivolanikalou ka kunea vakataki keda se cava na noda itavi. Au siqema ni vuqa vei keda era na kidroa—ka vakauqeti—ena veika eda na kunea. Na iTavi Vua na

Kalou e tu kina na ivakaleleka ni itavi ni Matabete i Eroni ka sa dua na ivurevure cecere me baleta na veivakatorocaketaki vakayalo. Au vakauqeti kemuni mo ni dau vakayagataka e veigauna.

3. O irau na dikoni kei na ivakavuvuli e nodrau itavi talega me rau “veivakasalataki, veivakavulici, veituberi ka veivunauci, ia me rau vunauci ira na tamata kecega me ra lako vua na Karisito” (V&V 20:59; raica na tikina e 46 kei na 68 baleti ira na bete).

E vuqa na cauravou era nanuma ni veika era sotava ena nodra kaulotu e tekivu ena nodra yacova na yabaki 19 ka gole ki na Koronivuli ni Kaulotu. Eda vulica mai na ivolanikalou ni a sa tekivu makawa sara ni bera o ya. E vinakata na Turaga o ira vakayadua na vakaitutu ena Matabete i Eroni me ra sureta na tamata kecega me ra lako vua na Karisito—tekivu sara ga mai na nodra dui matavuvale.

Tarava, me vukea na peresitedi gone oqo me kila ni o koya vakataki koya e iliuliu vakatulewa tiko ena kuoramu, au a vakatura me wilika vakatolu na imatai ni itavi e volai tiko ena Vunau kei na Veiyalayalati 107:85. A wilika, “Me liutaki iratou na dikoni e le tinikarua.” Au a taroga, “Na cava e tukuna vei iko na Turaga me baleta na nomu itavi vaka-peresitedi?”

“Oi,” a kaya, “ena nodaru veitalanoa tiko e vica na ka e votu mai na noqu vakasama. Au vakabauta ni Tamada Vakalomalagi e vinakata meu peresitedi ni le tinikarua na dikoni. Keitou lewe lima walega na lako mai, ka dua e dau vagauna ga na nona lako mai. Ia me rawa vakacava na tinikarua?”

Ia, au a se sega vakadua ni vakadewataka na ivolanikalou oqo me vaka a cakava o koya, ia sa tu vua na idola tabu ka sega vei au. A vakavulici au e dua na peresitedi ni kuoramu ni dikoni yabaki 13 me baleta na kaukauwa ni ivakatakila e lako mai kivei ira vata kei na idola tabu ni mataveiliutaki, se vakacava sara na nodra kila-ka, ituvaki, se yabaki ni bula.

Au sauma lesu, “Au sega ni kila. Cava nomu vakasama?”

Qai kaya mai, “E gadrevi me caka-cakataki me na dau lako tikoga mai. Au kila ni rua tale e dodonu me rau tiko ena nodatou kuoramu, ia erau sega ni lako mai, kau sega ni kilai rau. E rawa beka me keirau veitokani vata kei na dua ka me ra qai cakacaka na noqu daunivakasala vata kei ira eso tale. Kevaka me ra lako kece mai, edatou sa na lewe vitu, ia me ra laki kau mai vei e lewe lima tale?”

“Au sega ni kila,” noqu isau ni taro “ia kevaka e vinakata na Tamada Vakalomalagi me ra tiko e kea, e kila o Koya.”

“Ia me vaka e dua na mataveiliutaki kei na kuoramu e gadrevi meda masumasu me kilai kina na ka me caka.” Oti a qai taroga, “E noqu itavi o ira kece na gonetaganane yabaki vakadikoni ena nodatou tabanalevu, o ira talega era sega ni lewenilotu?”

Au kurabui ka kaya, “Ena rai ni Turaga, e itavi beka ga nei bisopi o ira walega na lewe ni tabanalevu se o ira kecega era vakaitikotiko ena loma ni iyalayala ni vanua?”

Sa ciqoma rawa sara na “dauveiqaravi gone sa mai digitaki oqo.” E kila na nodra itavi vakayadua na dikoni, ivakavuvuli, kei na bete ena nodra taqomaka na Lotu ka sureti ira kece na tamata me ra lako vei Karisito.

E lako sara na noqu vakananu ki na dua na ivolanikalou niu

vakasamataki ira na noda cauravou kei na goneyalewa vakasakiti ena Lotu—na ivolanikalou a kaya o Moronai vei Josefa Simici, ni “se bera talega [ni] vakayacori na ka a tukuni kina, ia sa voleka ga na kena gauna” (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:41)—“Ia ena yaco ena gauna mai muri, kau na sovaraka na Yaloqu kivei ira na tamata kecega, ka ra na parofisai kina ko ira na nomudou gonetaganane kei ira na nomudou goneyalewa, . . . ko ira na nomudou cauravou era na raica eso na raivotu” (Joeli 2:28).

Na ka a “basika mai” ena qavokavoka ni peresitidi gone oqo sa ikoya e dua na raivotu ni ka e vinakata na Tamada Vakalomalagi me yaco ena nona kuoramu. Sa ikoya na ivakatakila e gadreva me vakaukauwataki ira kina na lewenilotu bulabula ena nona kuoramu, vueti ira era vakaleqai tu; ka, sureti ira kece na tamata me ra lako vei Karisito. Oqori na veivakauqeti, a cakava na ituvatuva me vakayacora na lewa ni Turaga.

A vakavulica na Turaga vei peresitidi gone oqo ni ibalebale ni *matabete* o ya na lako yani ka qaravi ira na tani. Me vaka a vakamacalataka na noda parofita lomani, o Peresitidi Thomas S. Monson: “Na matabete e sega ni dua na isolisoli walega ia e ilesilesi me qaravi, ka itavi bibi me laveti, ka gauna donu me vakalougatataki kina na nodra bula na tani” (“Na Veivakabauti ni Noda Matabete Tabu,” *Liaona* Me 2006, 57).

Na veiqaravi sa ikoya na yavu bibi ni matabete—na qaravi ira na tani me vaka a vakaraitaka na i Vakabula. Au vakadinadinataki ni sa ikoya na Nona matabete, eda sa Nona mata, ka sa vakaraitaka o Koya kivei ira kece na vakaitutu ena matabete na gaunisala ni veiqaravi vakamatabete ena yalodina.

Au sureti na mataveiliutaki ni kuoramu vakayadua ni dikoni, ivakavuvuli, kei na bete me ra dau veivosakitaka e veigauna, vulica ka masulaka nodra vulica na cava e lewa na Turaga me baleta na nodra kuoramu ka lako yani me vakayacori. Vakayagataka na iTavi Vua na Kalou me vukei iko ena nodra vakavulici na lewe ni nomuni kuoramu ena nodra

itavi. Au sureti kemuni vakayadua na lewe ni kuoramu mo ni tokoni ira na nomuni peresitidi ni kuoramu ka taro ivakasala vei ira ena nomuni vulica ka vakayacora ena yalosavasava na nomuni itavi kece sara vakamatabete. Kau sureti keda vakayadudua meda raici ira na cauravou kilikili oqo me vaka na nona raici ira na Turaga—e dua na ivurevure kaukauwa ena kena tarai cake ka vakaukauwataki na Nona matanitu eke ena gauna oqo.

O ikemuni na cauravou vakasakiti sa tu vei kemuni na Matabete i Eroni ka a vakalesuamai o Joni na Dauveipapitaiso vei Josefa Simici kei Oliver Cowdery volekati Harmony, e Pennsylvania. Na nomu matabete e tu kina na idola tabu ka dolavi kina na katuba me baleti ira kece na luvei Tamada Vakalomalagi ena nodra lako vua na Luvena, o Jisu Karisito, ka muri Koya. E vakarautaki oqo mai “na vunautaki ni ivakavuvuli ni veivutuni, kei na papitaiso ena tabadromuci e wai me bokoci kina na ivalavala ca”; na cakacaka tabu ni sakaramede ena veimacawa; kei na “nodra cakacaka na agilosi” (V&V 13:1; Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:69). O ikemuni na dauveiqaravi dina ka dodonu mo ni savasava, kilikili, ka tagane yalodina ni matabete ena veigauna taucoko kei na veivanua taucoko.

Baleta na cava? Rogoca na nodratou vosa na noda Mataveiliutaki Taumada daulomani, sa soli vei kemuni yadua ena nomuni iTavi Vua na Kalou:

“E tu vei iko na kaukauwa mo qarava na cakacaka tabu ni Matabete i Eroni. . . . O na vakalougatataka vakalevu na nodra bula era tiko volekati iko. . . .

“E nomu itavi mo vulica na veika e vinakata na Tamada Vakalomalagi mo cakava ka tovolea ena nomu igu taucoko mo vakayacora na lomana” (*Qarava Vinaka Noqu iTavi Vua na Kalou: Matabete i Eroni* [2010], 4).

Au kila ni veivosasa oqori e dina kau masulaka meda rawata yadua na ivakadinadina vata ga oqo. Kau cavuta tiko na veika oqo ena Yacana tabu o Koya ka da taura tu na nona matabete, o Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na Vanua mo Cava Kina, Nomu Galala

Ni o ni wilika na ivolanikalou ka vakarorogo ki na nodra vosa na parofita ena yalomuni taucoko kei na nomuni vakasama, ena tukuna vei kemuni na Turaga na ivakarau mo ni bula kina ki na nomuni galala ni matabete.

Atiko ena dua na gauna e dua na turaga ka nona tatadra tu ena nona bula taucoko me na vodo ena dua na waqa ni saravanua ka sokota yani na Wasa Veimama. A tatadrataka tu me yabeta na veisalatu mai Roma, Athens, kei Istanbul. A maroroya kina na veisede yadua me yacova ni sa rawa na nona ivodovodo. Me vaka ni lailai na ilavo, a kauta tale tiko e dua na kato ka sinai tu kina na kava bini, pakete bisikete, kei na taga pauta ni wainimoli, oqori na ka e dau kania e veisiga.

A taleitaka me vakaitavi ena veika e dau caka ena loma ni waqa—vakauka-uwa yago ena kena vale, qito golf ena kena rara lailai, kei na sisili ena tobu. E vuvutaki ira na laki sara iyaloalo, vakatasuasua, kei na vakaraitaki itovo vakavanua. Isa, sa dua na ka na nona garova na kakana matalau e raica e loma ni waqa—na gauna kece ni kana e vaka e dua na kanamagiti! Ia e vinakata na turaga oqo me lailai sara na ilavo e vakayagataka ka sega kina ni vakaitavi ena dua vei ira na ka oqori. A mani laki butuka na veikoro lelevu dau gadreva

tu me raica, ia ena dua na iwase levu ni gauna ena ilakolako oqori, a tiko voli ga ena nona rumu ka kania voli na kena kakana sau rawarawa.

Ena iotioti ni siga ni ilakolako oqo, a tarogi koya e dua na kaimua se soqo ni veitalatala cava ena lako kina. Ena gauna oqori sa qai kila kina o vunituraga ni sega walega ni soqo ni veitalatala ia e voleka ni ka kecega ena waqa ni saravanua—na kakana, na veivakamarautaki, na itaviqaravi kece—era sa okati kece tu ena isau ni nona tikite. Sa bera, sa qai kila o vunituraga ni a bula voli ena ruku ni nona galala.

Na taro e vakavurea mai na italanoa vakaibalebale oqo o ya, Ni da taura tu na matabete eda bula tiko li ena ruku ni noda galala ena vuku ni kaukauwa tabu, na isolisoli, kei na veivakalougatataki e noda madigi ka noda dodonu me vaka ni da taura tu na matabete ni Kalou?

Na Lagilagi kei na Vakaturaga ni Matabete

Eda kila taucoko ni matabete e cecere cake sara mai na yaca se itutu

walega. E vakavuvulitaka na Parofita Josefa Simici ni “Matabete e ivakavuvuli tawayalani, ka tu vata kei na Kalou mai na tawamudu . . . ki na tawamudu, e sega na siga a tekivu kina se sega talega na yabaki ena cava kina.”¹ E koto kina “na kaukauwa me kilai kina na loma ni Kalou.”² Na ka dina, ena matabete ena “vakatakilai mai kina na kaukauwa va-Kalou.”³

Na veivakalougatataki ni matabete e ulabaleta na veika e rawa ni da vakasamataka. O ira na Matabete i Melikiseteki yalodina e rawa ni ra yaco mera “tamata digitaki . . . ni Kalou.”⁴ Ena “vakasavasavataki ira na Yalotabu ka ra na vakavou”⁵ ka na qai soli vua “na ka kecega sa tu vei Tamaqu.”⁶ Ena dredre beka meda vakasamataka oqo, ia e totoka kau vakadinadinataki ni dina.

Na vakasama ni na solia na Tamada Vakalomalagi na kaukauwa kei na itavi oqo vua na tamata sa ivakadinadina ni Nona loloma cecere ena vukuda ka vakaraitaka rawa tiko na noda icavacava vakaluvana tagane na Kalou ni oti na bula oqo.

Ia, e vakavuqa ni dau tukuna na noda ivalavala ni da se yawa sara mai na icavacava oqori. Ni tarogi me baleta na matabete, e vuqa vei keda e rawa ni cavuqaqataka e dua na ivakamacala donu, ia ena noda bula e veisiga e na lailai sara na ivakadinadina ni levu cake na ka eda kila mai na dua na malanivosa vulici.

Kemuni na taciqu, e tu e matada e dua na digidigi. Ni da taura tu na matabete e rawa ni da sa mamau ga ena veika buwawa eda sa sotava ka sa rauti keda ga na veika e se yawa-kalia sara mai na ka e noda na kena dodonu. Se e rawa ni da vakaivotavota ena kana magiti mai na veimadigi vakayalo, kei na veivakalougatataki ni matabete raraba.

Na Cava e Rawa ni da Cakava me da Rawata kina na Taucoko ni ka eda Rawa ni Rawata?

Na veivosa e volai ena ivolanikalou ka cavuti ena koniferedi raraba “me da vakatauvatana ki na noda bula,”⁷ e sega ni wiliki se rogoci walega.⁸ Sa vakavuqa ni da dau tiko ena dua na soqoni ka deguvacu; eda matadredredre

ni da kila ka vakadonuya. Eda vola eso na ka me caka, ka da kaya ki lomada, “Au na cakava oqo.” Ia ena dua na vanua ena maliwa ni rogoca, na volai ni dua na ivakananumi ena noda talevoni, kei na kena laki caka sara, qai wirici na noda suwiji ni “cakava” ki na ivakatakilakila ni “malua.” Meda raici kemuni na taciq, me biu na noda suwiji ni “cakava” ki na ivakatakilakila ni “qo sara ga!”

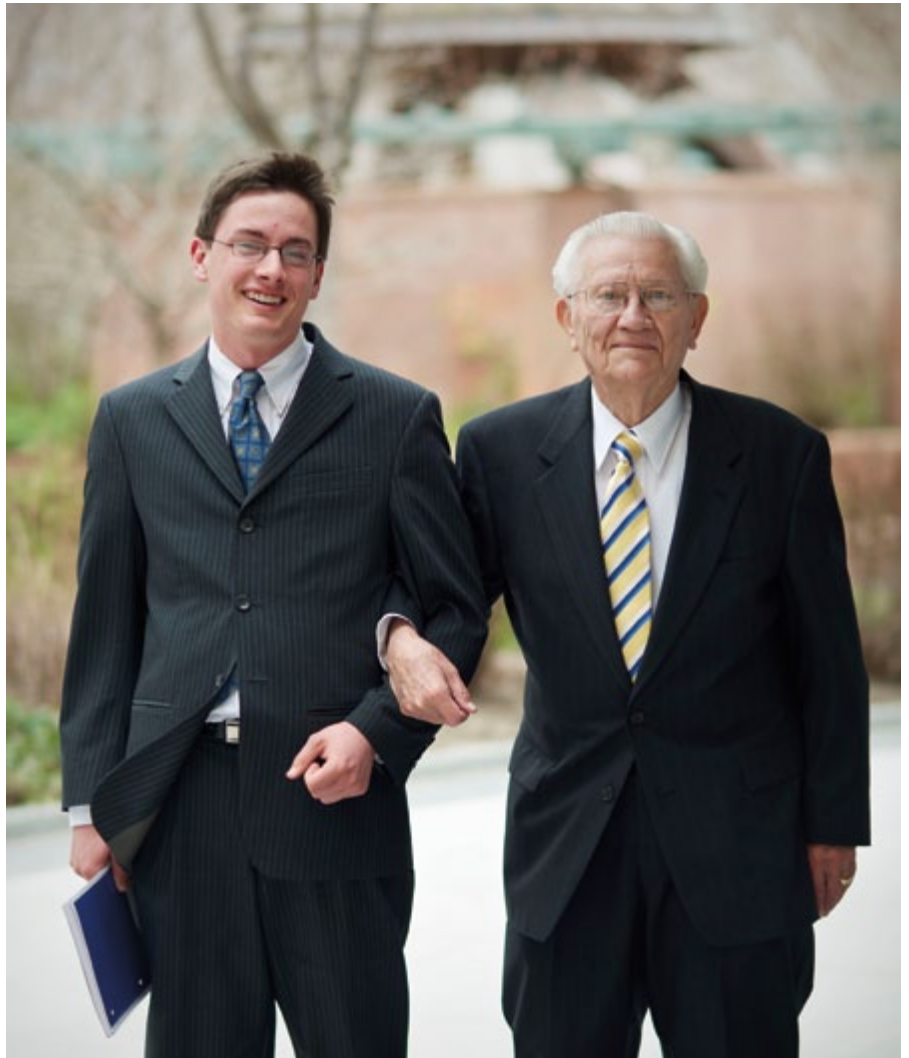
Ni o ni wilika na ivolanikalou ka vakarorogo ki na nodra vosa na parofita ena yalomuni taucoko kei na nomuni vakasama, ena tukuna vei kemuni na Turaga na ivakarau mo ni bula kina ki na nomuni galala ni matabete. Kakua ni laiva me lako siviti iko e dua na siga ka sega ni cakacakataka na veivakauqeti ni Yalotabu.

iMatai: Wilika na iVoladusidusi nei Kena iTaukei

Kevaka o taukena na komipiuta vinaka ka sau levu duadua e vuravura, o na vakayagataka beka ga me iukuuku ni nomu desi? Ena veivakauqeti beka na irairai ni komipiuta. E levu na veimataqali ka e rawa ni caka kina. Ia ena qai rawa walega ni da rawata na veika kece e rawa ni cakava ni da sa vulica na nona ivoladusidusi o kena itaukei, vulica na kena ivakavakayagataki, ka waqaca na kena livaliva mo na qai raica na kena taucoko.

Na matabete tabu ni Kalou talega e tiko e dua na kena ivoladusidusi ni kena itaukei. Me da yalataki keda me vakaibalebale vakalevu cake na noda wilika na ivolanikalou kei na ivoladusidusi. Me da tekivuna ena noda wilika tale na wase 20, 84, 107, kei na 121 ni Vunau kei na Veiyalayalati. Na levu ni noda vulica na inaki, na vanua e rawa ni cava kina, kei na ivakavakayagataki ni matabete, na levu ni noda na qoroya na kena kaukauwa, ka na vakavulica vei keda na Yalotabu na ivakarau me da yacova rawa ka vakayagataka kina na kaukauwa oqori me vakalougatataka na noda matavuvale, na itikitiko, kei na Lotu.

Vakatamata, eda dau vakabibitaka sara na vuli vakayago kei na vakatorocaketaki ni maqosa vakaliga. Eda vinakata ka dodonu me da rawa ka ena

vuli kei na cakacaka ni ligada. Au vakacautaki kemuni ko ni sa segata tiko vagumatua mo ni vuli ka yaco mo ni kenadau ena buturara o ni goleva tiko. Au sureti kemuni mo ni yaco me kenadau talega ena ivunau ni kosipeli—vakauasivi ena ivunau ni matabete.

Eda bula donuya e dua na gauna sa rawarawa tu kina na noda taura na ivolanikalou kei na nodra vosa na iapositolo kei na parofita ni gauna oqo me vakatauvatani kei na veitaba-gauna kecega ena itukutuku ni vuravura. Ia e sa noda galala ka cakacaka, ka sa noda itavi meda dolele yani ka taura na kedra ivakavuvuli. Era sa ka cecere ka vakalou na ivakavuvuli kei na ivunau ni matabete. Na levu ni noda vulica na ivunau kei na ka eda rawa ni rawata ka vakayagataka na inaki vakacakacaka ni matabete, na levu ni kena na vakarabailevutaki

na yaloda, ka da na raica na veika sa vakarautaka tu vei keda na Turaga.

iKarua: Vakasaqara na Vakatakila ni Yalo Tabu.

Na ivakadinadina tudei kei Jisu Karisito kei na Nona kosipeli vakalesui mai e gadrevi kina e levu cake na ka mai na kila-ka walega—e gadreva na ivakatakila yadua, ka na vakadeitaki mai na kena vakayagataki ena yalodina kei na gugumatua na ivakavuvuli ni kosipeli. E vakamacalataka na Parofita o Josefa Simici ni matabete “na sala a tekivutaka kina o Koya sa Cecere Sara na nona vakatakila na Nona lagilagi ena itekivu ni kena buli na vuravura, ka sa tomana tiko kina na Nona vakatakilai Koya vei ira na luve ni tamata me yacova mai na gauna oqo.”⁹

Kevaka eda sega ni vakasaqara tiko me da vakayagataka na sala ni

Bucharest, Romania

ivakatakila oqo, eda sa bula tiko ena ruku ni galala e noda ena matabete. Me vaka oqo, era tu eso era vakabauta ia era sega ni kila ni ra vakabauta. Era sa ciqoma tiko na isaunitaro duidui eso mai na domo malua ka lailai ena dua na gauna balavu, ia baleta ni sa rui lailai ka sega ni bibi na veivakauqeti oqori, era sega ni kila kina se cava oya. Na ka e yaco kina, era sa vakatara na vakatitiqa me tarova na nodra rawata na veika e dodonu me ra rawata ni ra matabete.

Na ivakatakila kei na ivakadinadina e sega ni dau yaco vakaukauwa mai e veigauna. E dau yaco mai vakamalua vei ira e vuqa—dua na tikina ena dua na gauna. Ena so na gauna era dau yaco veitaravi mai ka dredre kina ni da nanuma na gauna sara ga eda kila kina ni dina na kosipeli. E dau solia vei keda na Turaga “na vosa ena vosa, na vunau ena vunau, vakalailai eke ka vakalailai mai kea.”¹⁰

Ena so na gauna e dau vaka na polo ucacevata na noda ivakadinadina na levu ga ni kena qiqi na kena toso cake na kena levu. Eda tekivu ena dua na rarama lailai—ena noda gadreva wale mada ga me da vakabauta. Sa yaco, “na rarama me sala vata ga kei na rarama,”¹¹ kei “koya sa kunea na rarama ka tudei tiko ga vua na Kalou, ena vakararamataki vakalevu, io ena tubu cake tiko ga

na nona rarama me yacova na siga lagilagi koya,”¹² ia ena yaco na gauna “mo dou rawata na nona iukuuku kecega.”¹³

Vakasamataka mada na kena lagi-lagi me da ulabaleta na noda iyalayala vakavuravura, me dolavi na mata ni noda vakasama ka da rawata na rarama kei na kila ka ena ivurevure eso vakasilesitiei! Sa noda galala kei na madigi ni da matabete me da vakasaqara na ivakatakila yadua ka da vulica na ivakarau me da kila kina vakataki keda na dina mai na ivakadinadina dei ni Yalo Tabu.

Me da vakasaqara matua na rarama ni veivakauqeti yadua. Me da vakatakekere vua na Turaga me vakalouugatatataka na noda vakasama kei na yaloda ena lidi ni vakabauta ka na rawa kina vei keda me da ciqoma ka kila na veiqravi vakalou ni Yalo Tabu ena keda ituvaki, noda bolebole, kei na itavi vakamatabete.

iKatolu: Kunea na Reki ena Veiqravi ni Matabete

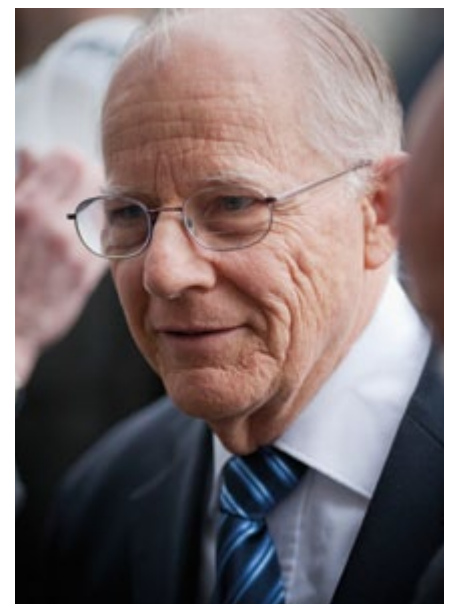
Ena noqu gauna ni cakacaka vakapailate ni waqavuka, a donumaki au na madigi meu kavetani ni didigo kei na veituberi. E tiki ni cakacaka oqo meu tuberi ira ka veitarogitaki ira na pailate dede me dikevi kina ni tu vei ira na kila-ka kei na maqosa me ra vukataka vakavinaka ka

vakamaqosa na veiwaqavuka lelevu ka vakasakiti oya.

Au raica ni so na pailate, e dina ni sa oti e vuqa na yabaki ni nodra vuka voli vakakenadau, e sega ni yali na nodra taleitaka mera kaba cake ki maliwalala, ni sa “biuta yani na iyalayala ni Vuravura ka nawa yani ki lomalagi ena tabana siliva.”¹⁴ Era taleitaka na rorogo ni cagi cawi siviti ira, na vakacevaruru ni idini kaukauwa, kei na vakilai ni “duavata kei na cagi ka duavata kei na lomalagi butobuto kei na kalokalo mai liu.”¹⁵ E veitakavi na nodra vakanuinui kei na nanamaki.

Eso talega e vaka ni ra sa tu ga ena vuku ni cakacaka. Era sa kenadau ena kena ivakarau kei na vukataki ni waqavuka, ia ena dua na gauna sa mai yali kina na kamica ni vuka “ena vanua e sega ni se bau vuka kina na lakaba, se na ikeli mada ga.”¹⁶ Sa yali na nodra dau qoroya na rarama ni cabe ni siga, ena totoka ni ibulibuli ni Kalou ni ra kosova na veivasawasa kei na vuravura. Kevaka era sotava na veika e gadrevi, au na vakadeitaki ira, ia ena gauna vata oqori au lomani ira.

O na via tarogi iko beka se o sa tu ga ena vuku ni cakacaka ena matabete—o cakava tiko na ka e namaki ia o sega tiko ni vakila na reki e dodonu me nomu. Na noda taura tu na matabete e solia vei keda e vuqa na madigi me da vakila na reki a tukuna o Amoni: “Sa sega li ni kilikili me datou marau ena ka

oqo? . . . ia sa kacivi kedatou [ko Koyal] ka datou sa vakayacora rawa kina na cakacaka levu ka veivakurabuitaki oqo. Ia me datou vakamolimoli mada . . . vua na Turaga, ia me datou reki.”¹⁷

Kemuni na taciq, na noda lotu e marautaki! Eda sa kalougata vakalevu ni da taura tu na matabete ni Kalou! Eda wilika ena ivola ni Same, “Sa kalougata na tamata era kila na rogorogo vinaka: era na lako voli, Jiova, ena rarama ni matamuni.”¹⁸ E rawa ni da vakila na marau levu oqori kevaka eda vakasaqara.

Sa rui levu na gauna eda sega ni dau vakila na marau dina ka yaco mai ena veiqaravi ni veisiga ni matabete. Ena so na gauna, e dau vaka me icolacola na ilesilesi. Kemuni na taciq, me da kakua ni bula ka luvuci tu ena tolu na ka: lomaocaoca, lomaleqa, kei na vosakudrukudru. Eda na bula ena ruku ni noda galala ni da vakatara me lati keda mai na reki levu e dau yaco mai na veiqaravi tudei ena yalodina ena matabete, vakauasivi ena loma ni noda veivale. Eda na bula ena ruku ni noda galala ni da sega ni vakaivotavota ena kanamagiti ni marau, na sautu, kei na reki ka solia vakalevu na Kalou vei ira na dauveiqaravi yalodina ena matabete.

Kemuni na cauravou, kevaka ni nana ni ka dredre ka sega ni veivakalougatataki na lako totolo mai ki lotu me da veivuke ena kena vakarautaki na sakaramede, au sureti kemuni mo ni vakananuma mada na ibalebale ni cakacaka vakalotu oqo vua e dua na lewe ni tabanalevu ka a sotava mai e dua na macawa dredre. Kemuni na taciq, kevaka e sega soti ni mana sara vei kemuni na nomuni veituberi vakamatavuvale, au sureti kemuni mo ni raica ena mata ni vakabauta na veika e rawa ni cakava na nona veisiko e dua na italai ni Turaga ki na dua na matavuvale ka sotava tiko eso na leqa e sega ni laurai. Ni o taura na icavacava vakalou ni nomu veiqaravi ni matabete, ena vakasinaita na yalomuni kei na nomuni vakasama na Yalo ni Kalou; ena serau mai na yaloka ni matamuni kei na kemuni irairai.

Ni da matabete, me da kakua ni vakaukauwataki keda ki na veika talei ka qoroi sa nuitaki keda kina na Turaga.

iTinitini

Kemuni na taciq lomani, me da segata vagumatua me da vulica na ivunau ni matabete tabu, me da vaqacacotaka na noda ivakadinadina ena vosa ki na vosa ka ciqoma na ivakatakila ni Yalotabu, ka me da kunea na reki dina ena noda veiqaravi e veisiga ena matabete. Ni da cakava na veika oqo, sa tekivu me da rawata na vanua e rawa ni da yaco kina kei na galala e noda na matabete, ka na rawa vei keda me da “cakava na veika kecega ena vukui Karisito o koya sa vakaukauwataki [keda].”¹⁹ Ena vuku ni veika oqo au vakadinadinataka me vaka e dua na iapositolo ni Turaga ka laiva vei kemuni na noqu veivakalougatataki ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Nodra iVakavuvuli na Peresitidi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 451.
2. *Vunau kei na Veiyalayalati* 84:19.
3. *Vunau kei na Veiyalayalati* 84:20.
4. *Vunau kei na Veiyalayalati* 84:34.
5. *Vunau kei na Veiyalayalati* 84:33.
6. *Vunau kei na Veiyalayalati* 84:38.
7. 1 Nifai 19:24.
8. Raica na Jemesa 1:22.
9. *iVakavuvuli nei: Josefa Simici*, 108–9.
10. 2 Nifai 28:30.
11. *Vunau kei na Veiyalayalati* 88:40.
12. *Vunau kei na Veiyalayalati* 50:24.
13. *Vunau kei na Veiyalayalati* 93:19.
14. John Gillespie Magee Jr., “High Flight,” in Diane Ravitch, ed., *The American Reader: Words That Moved a Nation* (1990), 486.
15. Richard Bach, *Stranger to the Ground* (1963), 9.
16. Magee, “High Flight,” 486.
17. Alama 26:13, 15–16.
18. Same 89:15.
19. Filipai 4:13.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Vuli ena Matabete

Kevaka mo ni gugumatua tikoga ka talairawarawa tiko ena matabete, ena sovaraki mai vei kemuni na iyau levu ni kila-ka vakayalo.

Au vakavinavinaka niu mai tiko rawa kei kemuni ena soqoni oqo ni matabete ni Kalou e vuravura taucoko. Ena bogi nikua eda dui tiko ena veivanua e vuqa ena vuqa na ituvatuva ni noda veiqaravi ni matabete. Ia, ena veimataqali taucoko ni keda ituvaki sa tiko kina e dua na gagadre meda tautauvata kina. Oya na noda vulica na noda itavi ena matabete ka me tubu cake na noda kaukauwa meda vakayacora rawa.

Niu se dikoni au dau gadreva sara na ka oqo. Au a vakaitikotiko ena dua na tabana lailai ni Lotu mai New Jersey, ena tokalau ni baravi kei Amerika. Au a dikoni duadua talega ena tabana o ya—ka sega walega ni dikoni duadua ga ka dau yaco yani ia au yaca duadua talega ena ivolaninyaca ni ivolatukutuku ni lotu. O tuakaqu ga, o Ted na kena ivakavuvuli. E tiko oqo o koya ena bogi nikua.

Niu a se dikoni tiko kina, a toki na noqu matavuvale ki Utah. Au a laki raica e kea, e tolu na ka talei me vakatotolotaka kina na noqu tubu ena matabete. Na imatai o ya ni kila vakavinaka tu o peresitedi na iwalewale ni nona vakayaco bose vata kei ira na lewe ni nona kuoramu. Na ikarua o ya na kena vakabauti cecere o Jisu Karisito ka veimuataki ki na

veilomani cecere keimami sa rogoca tu—na veilomani vakai keimami. Kei na kena ikatolu o ya na neimami sa lomavata ni neimami inaki kaukauwa ni matabete o ya na cakacaka ni nodra vakabulai na tamata.

A sega ni vakayaco veisau na kena tuvaki vinaka tu na tabanalevu. Na ituvaki o ya ena rawa ni laurai ena dua tale na vanua, ena taba ni Lotu cava ga o na tiko kina.

O ni a rairai sotava tu beka vakalevu ko ni a sega ni malele sara ki na tolu na ka oqo ena qaravi matabete. Vei ira eso ko ni na sega beka ni gadreva mo ni tubu cake ka sa buto beka vei kemuni mo ni raica rawa na veivuke oqo. Se cava ga e yaco, sa noqu masu ni na vukei au na Yalotabu meu vakamatatataka mada ka me ka talei vei kemuni.

Na inaki ni noqu vosa baleta na tolu na veivuke oqo ni tubu cake ena matabete o ya mo ni vakayaloqataki mo ni karoni ira ka vakayagataki ira. Ke o ni cakava, ena vakavinakataki cake na nomuni veiqaravi. Ni sa vakarabailevutaki, na nomuni matabete ena vakalougatataki ira na luvena na Tamada Vakalomalagi ena kena e cecere o ni sega ni nanuma ni na yaco rawa.

Ena kena imatai au a kidavaki ki na kuoramu ni bete ka neitou peresitedi o

bisopi. Ena rairai ka lailai beka vei kemuni o ya ia a vakaukauwataki au ena loma ni matabete ka sa veisautaka kina vakadua mai na gauna o ya na noqu veiqaravi ena matabete. A tekivu ena ivakarau a liutaki keimami tiko kina.

Me vaka au sa raica rawa, a ciqoma na nodra vakasama na cauravou bete lalai me vaka ga ni keimami sa tamata vuku duadua e vuravura. A waraka me keimami vosa taucoko sara. Ni gauna me sa lewa kina na ka me vakayacori, e vaka vei au sa vakadeitaka mai na Yalotabu vua ka vakakina vei keimami na vakatulewa o ya.

Au sa mai kila tu oqo niu a vakila na ibalebale ni ka e tukuna tiko na ivolanikalou ni dodonu vei peresitedi me bose vata kei ira na nona lewe ni kuoramu.¹ Niu sa mai bisopi ena veiyabaki e tarava keitou a vulica vata kei rau na kuoramu ni bete na veika au a vulica mai niu se bete cauravou lailai kina.

Ni oti e ruasagavulu na yabaki, niu se bisopi kina, au a raica kina na mana ni dua na matabose, sega walega e valenisogoni, ia ena veilunivanua talega. A vakayacori ena dua na Siga Vakarauwai e dua na itaviqaravi ka yali e loma ni veikau ena bogi e dua na lewe ni neitou kuoramu. Keimami kila ga ni a tiko duadua ka sega na nona isulu ni katakata, kakana, se valelaca. Keimami sa vakaqarai koya ka se yali ga.

Au sa qai nanuma me keimami sa masu vata, o au kei iratou na kuoramu ni bete, kau sureti ira yadua mera vosa mai. Au a vakarorogo vagumatua sara kau kila ni ra sa vakayacora vakakina, vakai ira. Ni sa oti, sa sobuti keimami e dua na yalo vakacegu. Au vakila ni sa taqomaki ka mamaca vinaka tiko ena dua na vanua o lewe ni kuoramu a yali.

Sa matata sara kina vei au na ka me cakava na kuoramu kei na kena me kakua ni cakava. Ena gauna era sa vakamacalataka kina o ira era a kunei koya na veikau a laki vakaruru toka kina au vakila niu kila na vanua o ya. Na cakamana levu vei au meu raica na kaukauwa ni nodra vakabauti Jisu Karisito e dua na matabose duavata ni matabete me kauta mai na ivakatakila vei koya sa tu vua na idola ni

matabete. Keimami a qaqaco taucoko sara ena siga o ya ena kaukauwa ni matabete.

Na ikarua ni idola me torocake kina na vuli o ya na veilomani vakai keda e tadu mai ena vakabauta cecere. E sega mada ni matata vei au o cei me liu ia e vaka me rau tiko ruarua kina ena gauna e yaco kina e dua na vuli cecere ka totolo ena matabete. A vakavulica vei keda ena ivakaraitaki na ka oqo o Josefa Simici.

Ni se qai tekivu walega na Lotu ena itabagauna oqo, a ciqoma kina e dua na ivakaro mai vua na Kalou me tara cake na veivaqacotaki ena matabete. Me na tauyavutaka na koronivuli me nodra na matabete. Sa tuvanaka kina na Turaga e dua na ivakarau mera na veilomani o ira era na veivakavulici kei ira era na vuli. E vaka oqo na vosa ni Turaga me baleta na kena tauyavutaki e dua na vanua ni vuli ena matabete kei na veika ena yaco vei ira era na vuli tiko kina:

“Raica dou cokonaki kemudou . . . dou tara e dua na vale ni . . . vuli, ka vale ni caka dodonu. . . .”

“Dou lesia e dua me nomudou qasenivuli, ia mo dou kakua ni

vakamacala kecega ena dua vata na gauna; raica me dua ga e vosa ka ra vakarorogo na kena vo ki na nona ivakamacala, ia ni dou sa vosa oti kece, dou sa qai vuli ka veivakavulici kece talega, raica ena soli vakatautavata na dodonu ki na tamata yadua.”²

Sa vakamacalataka tiko na Turaga na veika eda sa raica oti o ya na kaukauwa ni matabose ni matabete se kalasi me yaco mai kina na vakatakila mai vua na Yalotabu. Ena vakatakila duadua ga ena yaco meda kila kina ni o Jisu sa Karisito. Ni vakabauta sa imatai ni kalawa ena ikabakaba eda sa kabata tiko meda vulica kina na ivakavuvuli ni kosipeli.

Ena wase 88 ni Vunau kei na Veiyalayalati ena tikina e 123 kei na 124 e vakamatatataka tiko kina na Turaga na veilomani ka sega ni veivakacacani. Na curu ki na koronivuli ni matabete a tauyavutaka na Turaga o ya na kena vakayacori e dua na veiyalayalati ena laveliga me “nomudou itokani ka weka-mudou . . . ka sa kenai vau na loloma.”³

Eda sa sega ni cakava tiko oqo, ni-kua ia ena veivanua kece, au raica kina na gugumatua vakavuli ena matabete sa tiko kina na ivau ni loloma oqo. Au

sa raica tale, ni sa yaco ka mana kina na vulica na dina ni kosipeli. Na loloma e sureta na Yalo Tabu me mai tiko ka vakadeitaka na dina. Kei na marau ni kena vulici na dina vakalou e tauyavutaka na loloma e lomadra na tamata era dau wasea na veika ni nodra vuli.

E dina talega na kena veibasai. Na yaloca se vuvu e vakaluluqataka na sasaga ni Yalo Tabu me vakavulici keda kei na noda ciqoma na rarama kei na dina. Kei na yaloluluqa e vakatetea mai na sorenikau ni yaloca butobuto kei na veivakacacani ena kedra maliwa era namaka tiko mera vuli ka sega ni yaco mai.

O ira na lewe ni matabete era vuli vata vinaka vakavinaka e dau yaco me tiko kei ira o ira era daunitataro cecere. Ena laurai oqo ena kalasi ni matabete kei na matabose. Sai koya na isolisoli mera vukei kina na tamata mera kunea na veika era tautavata kina ni ra raica na duidui e tiko o ira tale eso. Sai koya na isolisoli mera vukei na tamata mera raica vakaisolisoli na nona cau mai e dua ka sega ni me ka ni veivakadodonutaki.

Ena veirauti ni loloma uasivi i Karisito kei na gagadre mo daunitataro, ena kune na duavata ena matabose kei na kalasi. E gadrevi kina na vosota kei na yalomalumulumu, ia au raica ni yaco oqo ena gauna mada ga e dredre kina na veivosaki ni dau duidui toka na ituvaki ni nodra kila o ira era tiko ena matabose se kalasi.

Sa rawa me yacovi na ivakatagedegede cecere sa tuvanaka tu na Turaga baleti ira na lewe ni matabete ni ra vakatulewa ena kuoramu. Ena rawa oqo ni sa tiko na vakabauta e cecere kei na veilomani ka sega kina na veileti. Oqo na ilalavaki ni Turaga me vakadonuya kina na noda vakatulewa: “Ia na lewa kece e tau e na dua vei iratou na kuoramu oqo, e dodonu mera vakadonuya kece na lewena, io mera vakadonuya kece na lewe ni kuoramu yadua, me maucokona kina na lewa ni nodra kuoramu.”⁴

Na ikatolu ni veivuke ni vuli ena matabete e yaco mai ena dua na lomavata ki na vuna sa mai vakalougatataka ka nuitaki keda kina na Turaga meda lewena ka cakacakataka na

Nona matabete. O ya na noda cakacaka kataka baleta na nodra vakabulai na tamata. Na lomavata oqo e kauta mai na duavata ena loma ni kuoramu. Eda na tekivu meda vulica oqo mai na ivolanikalou ka tukuna tiko ni da sa vakarautaki taumada mai lomalagi oi keda na luvena tagane vakayalo ni bera na noda mai sucu meda mai lewena talei vakaturaga na matabete.

A kaya vakaoqo na Turaga me baleti ira sa soli vei ira na inuinui cecere ni matabete ena bula oqo, “Raica ko ira kece oqo kei na lewevuqa tale era a sa tekivu vakavulici mai na vuravura ni yalo, ni ra sa bera ni mai sucu eke; ia era a vakarautaki mai kea, mera na qai lako mai ena gauna sa lewa na Turaga, ka ia na cakacaka ena nona were ni vaini me vakabulai kina na yalo ni tamata.”⁵

Eda veivotayaka ena matabete na itavi vakalou ni cakacaka ni nodra vakabulai na tamata. Meda gugumatua cake sara ka sega walega ni vulica ni sa noda itavi. Mena teivaki titobu sara ki lomada me kakua ni vagolei keda tani mai na kena inaki na ogaoga ni noda bula vakacauravou se na veitemaki e lako mai ena veitabayabaki ni bula.

Ena dua na gauna au a laki sikova e dua na bete levu e nona vale. Sa sega ni dau yaco tiko mai ena neimami soqoni ni kuoramu. E tiko duadua ga o

koya. Sa leqa na watina totoka ka ra sa dui tu vakayawa na luvena. Ena vuku ni gauna kei na tauvimate sa sega kina ni rawa me mai veiqaravi. Se dau lave ka bi tiko o koya me vakaukauwataka tikoga kina na yagona.

Niu sa curu yani e nona vale, a tucake ena nona itautauri me kidavaki au. A sureti au meu dabe tikivi koya. Keirau a veitalanoataka sara na marau ni veimaliwai ena matabete.

A vakasauri ka totolo sara na nona kaya mai, “Na cava au se bula tiko kina? Na cava au se tiko ga kina eke? Au sa sega ni cakava rawa e dua na ka.”

Au a kaya vua ni cakava tiko vei au e dua na ka. Sa laveti au cake tiko o koya ena nona vakabauta kei na nona loloma. Ena gauna lekaleka ga o ya a cakava o koya meu gadreva meu vinaka cake. Na ivakaraitaki ni nona saga me vakayacora e dua na ka dina a vakauqeti au sara meu tovolea vakaukauwa cake meu qaravi ira na tamata kei na Turaga.

Ena rarawa ni domona kei na irairai ni matana au vakila niu a se bera ni sauma na nona taro. Se vakasamataka tikoga o koya na vuna se vakabulai koya tikoga kina na Kalou ena kena ituvaki malumalumu oqo sa sega ni veiqaravi rawa kina.

Ena nona ivakarau ga a vakavina-vinakataki au ena noqu mai sikovi

koya. Niu sa tu meu gole a curu mai ena dua tale na rumu na nasi e dau mai veiqaravi e nona vale ena vica na auwa e veisiga. Ena neirau veivosaki taurua a talanoataki nasi tiko vakalailai. A kaya ni marama vinaka o koya. E voleka ni nona bula taucoko e bula maliwai ira tikoga na Yalododonu Edaidai ia se bera ga ni lewenilotu.

A lako sara mai o nasi me dolava vei au na katuba. A rai yani vei nasi ka kaya ena matadredredre, “Raica, au sa sega ni cakava rawa e dua na ka. Au sa saga dede tiko mai me papitaiso o koya ki na Lotu ia e sega ni rawa.” A dredre lesu mai vei keirau o nasi. Au curu yani i tuba ka lesu yani i vale.

Au sa qai kila e kea ni sau ni nona taro sa teivaki oti tu e lomana. A saga sara na bete levu qaqa o ya me cakava na nona itavi ka vakavulici vua ena nona veiyabaki ena matabete.

Sa kila tu o koya ni sala duadua ga me taura kina o goneyalewa o ya na veivakalougatataki ni veivakabulai ena kosipeli i Jisu Karisito o ya me vakayacora e dua na veiyalayalati ena nona papitaiso. Sa vakavulici o bete levu me vaka na nodra veiyalayalati na peresitedi yadua ni veikuoramu vakatekivu mai vei ira na dikoni kivei ira na bete levu.

E nanuma ka vakila tiko na nona bubului kei na veiyalayalati ena matabete. Sa maroroya tikoga o koya.

Sa yaco o koya me ivakadinadina bula ka daukaulotu baleta na iVakabula ena vanua cava ga e kauti koya kina na bula oqo. Sa teivaki oti tu e yalona. Na gagadre ni yalona o ya me veisau na yaloi nasi ena Veisorovaki i Jisu Karisito kei na nona maroroya na veiyalayalati tabu.

Na nona gauna ena koronivuli ni matabete ena bula oqo ena lekaleka wale sara me vakatauvataki ki na veigauna tawamudu. Ia ena gauna lekaleka mada ga oqori sa taucoko sara o koya ena lewenivuli tawamudu. Ena kauta vata tiko kei koya, na lesoni ni matabete e kilikili tawamudu ena vanua cava ga e kacivi koya kina na Turaga.

E sega walega mo sasagataka tiko mo vulica na nomu lesoni ni matabete ena bula oqo ia e dodonu talega

mo raica vakararama tiko na veika e rawa ni yaco. E vica vei keda ena dau yalana tiko e noda vakasama na noda rawa ni vulica na veika sa tuvanaka tu vei keda na Turaga ena Nona veiqaravi.

A biuta mai na nona koro mai Welesi e dua na cauravou, rogoci ira na iapositolo ni Kalou, ka yacova rawa mai na matanitu ni Kalou e vuravura. A soko vata kei ira na yalododonu ki Amerika ka muataka takoso e dua na qiqi ki na veibucabuca. A lewena o koya na ilawalawa ka tarava ni oti

nona tadu mai ki na buca oqo o Brigham Young. A okati talega ena nona veiqaravi ni matabete me samaka ka cukiraka na were.

A volitaka na were oqo ena dua na isau lailai sara me gole rawa ki na kaulotu baleta na Turaga ki na dua na vanua dravuisiga me vakabulai ira na sipi. A kacivi mai kea me takosova na wasawasa me laki kaulotu sara ki na nona koro ni dravudravua ka biuta tu mai ena nona muria na Turaga.

Mai na veika kece oqo a raica kina e dua na sala me vuli vei ira na veitacini matabete. Me vaka ni daukaulotu qaqa, a taubaletaka yani na gaunisala mai Welesi ki na itikotiko levu ni dua na tamata a paraiminisita vakava ni Igiladi me solia vua na kosipeli i Jisu Karisito.

A vakacurumi koya na tamata oqo ki na nona itikotiko vakaturaga. E qeretueti mai na Eton College kei na Oxford University. A vakamacalataka na daukaulotu na itekitekivu ni tamata, na iusutu ni ilesilesi i Jisu Karisito ena ivolatukutuku kei vuravura, kei na kedra icavacava na veimatanitu.

Ni sa oti na nodrau veivosaki, a sega ni ciqoma na tamata o ya na veisureti me papitaiso. Ia ni rau sa veitalatala, a taroga vei daukaulotu yalomalua oqo na iliuliu ni dua vei ira na matanitu qaqa kei vuravura:

“O a vuli mai vei?” A sauma yani: “Ena matabete ni Kalou.”

O a rairai vakasamataka beka ena dua na gauna ni na vinaka cake na nomu bula ke o a laki vuli beka ena dua tale na koronivuli. Sa noqu masu ni ko na raica na cecere ni loloma ni Kalou vei kemuni kei na madigi sa solia mai o Koya mo ni curu ki na Nona koronivuli.

Kevaka mo ni gugumatua tikoga ka talairawarawa tiko ena matabete, ena sovaraki mai vei kemuni na iyau levu ni kila ka vakayalo. Ena qaqaqo na nomuni kaukauwa mo ni vorata rawa na tevero ka kaburaka yani na dina e veimuataki ki na veivakabulai. Ko ni na rekitaka ni ra marau o ira o sa mai liutaka yani mera bula vakalou. Ena yaco na nomuni matavuvale me dua na itikotiko ni vuli.

Au sa vakadinadinataka ni sa vakalesuimai na idola ni matabete. Sa vakatikori ka cakacaka tiko ena idola oqo o Peresitedi Thomas S. Monson. E bula tiko na Kalou ka kilai kemuni tiko vakavinaka. E bula tiko o Jisu Karisito. Ena dokai ko ni sa mai digitaki mo ni lewena na matabete oqo. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 107:87.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 88:119, 22.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 88: 133.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 107:27.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 138:56.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Kaukauwa ni Matabete

Me da ciqoma ena kilikili na kaukauwa vakalou ni matabete eda taura tu. Me vakalougatataka na noda bula ka meda vakayagataka meda vakalougatataka kina na nodra bula eso tale.

Au a masulaka ka vulica tu mai vakadede na veika meu na mai cauraka ena bogi nikua. Au sega ni vinakata meu vakalomacataka e dua. Au a vakasamataka, “Se cava mada na veika eda bolei tiko kina? Na veika cava beka au sotava ena veisiga e vakavuna meu dau laki tagi tu ena bogilevu?” Au nanuma meu na vosa ena bogi nikua me baleta e vica na bolebole oqori. Eso sa baleti ira na cauravou. Eso sa baleti ira na uabula. Eso sa baleti ira era qase cake mai vei ira na uabula. Eda dau sega ni veivosa-kitaka na yabaki ni bula ni qase sara.

Au na tekivu toka ga ena noqu tukuna, ni sa dua na gauna vinaka vei keda meda mai soqoni vata ena yakavi nikua. Eda rogoca na veitukutuku vakasakiti ka taudonu me baleta na matabete ni Kalou. Au sa laveti cake ka vakauqeti vata kei kemuni.

Ena bogi nikua au gadreva meu cavuta eso na ka au vakasamataka voli vakalevu ena dua na gauna leka-leka oqo kau vakauqeti kina meu wasea vei kemuni. Na veika kece oqo era semati ena sala duidui eso, ki na bula kilikili ni tamata yadua ka gadrevi me rawa kina me da ciqoma ka vakayagataka, na kaukauwa tabu ni matabete e tu vei keda.

Meu tekivu ena noqu wiliwili vei kemuni mai na wase 121 ni Vunau kei na Veiyalayalati:

“Raica na kaukauwa ni ilesilesi vakabete sa kaukauwa ga vakalomalagi, ia . . . e sega ni rawa me taurivaki se vakayacori na kaukauwa vakalomalagi ena sala tani, ena kena ivakarau dodonu ga.

“Sa dina ni rawa ni lesi vei keda; ia kevaka me da via ubia na noda ivalavala ca se me da qaciqacia, dokadoka se viavia lewai ira na tani, se taurivaka ena ivalavala e sega ni dodonu, sa na tasogo ko lomalagi; a sa rarawa na Yalo ni Turaga; ia sa lako tani, sa oti e kea na kaukauwa vakabete se na ilesilesi ni tamata oya.”¹

Kemuni na taciqo, oqori na vosa veivakadeitaki ni Turaga me baleta na Nona lewa vakalou. E sega ni rawa ni da vakatitiqataka na icolacola sa vakataqara vei keda yadua eda taura tu na matabete ni Kalou na veimalani-vosa oqo.

Eda lako mai ki vuravura ena veigauna leqaleqa. Na madigi ni nodra kabasi ni bula savasava e dua na iwase levu ni tamata sa dusia tu na “cakava ga na ka o via cakava.”

Sa balavu na noqu bula kau sa vakadinadinataka e vuqa na veisau ena ivakarau ni bula savasava ena

veitikotiko. Ena veika a dau veivolekati kina ena dua na gauna na ivakatagedegede ni Lotu kei na itikotiko, ena gauna oqo sa dua na maliwa levu e koto kina, ka sa rabailevu cake tikoga.

E vuqa na iyaloalo yavala kei na retiyaloalo era vakaraitaka na itovo ni bula e veisaqasaqa sara ga vakadodonu kei na lawa ni Kalou. Kakua ni soli iko ki na lasu kei na veika vakasisila e dau kune kina vakawasoma. Na qaqanisere ena vuqa na sere ni gauna oqo era tautauvata vinaka. Na veivosa rogorogo ca sa takalevu tu vei keda nikua era a sega ni dau ciqomi ena dua na gauna lekaleka sa sivi. E ka ni rarawa na kena cavuti vakaveitalia wasoma na yaca ni Turaga. Nanuma lesu mada vata kei au na ivakaro—e dua vei ira na tini—ka vakatakila na Turaga vei Mosese na Ulunivanua ko Saineai: “Mo kakua ni cavuta walega na yaca i Jiova na nomu Kalou; ni na sega ni vakadonui koya ko Jiova sa cavuta wale na yacana.”² Au rawataka kevaka e dua vei keda e dau cavuta na vosa ca, kau vakatakekere vei kemuni mo ni kakua ni dau cavuta oqori. Au vakamasuti kemuni mo ni kakua ni cavuta se cakava e dua na ka ena sega ni rawa ni o ni marautaka.

Kakua sara ga ni toro volekata na iyaloalo vakasisila. Kakua ni vakatara mo raica, kua vakadua. Sa vakadinadinataki ni dau veivakatotogani ka na dredre sara ni da lako tani mai kina. Levea na alakaolo kei na tavako se dua tale na waigaga, kei na ka ni veivakatotogani tale eso ena dredre sara vei iko mo biuta.

Na cava ena taqomaki iko mai na ivalavala ca kei na veika ca e tu vakavolivoliti iko? Au dei toka ni na raica mo taqomaki vakavinaka na nomu ivakadinadina tudei me baleta na iVakabula kei na Nona kosipeli. Kevaka o se bera ni wilika na iVola i Momani, wilika oqo. Au sega ni gadreva mo ni laveliga mai. Kevaka o vakayacora vakakina ena yalo masumasu kei na gagadre dina mo kila na dina, ena vakatakila vei iko na Yalo Tabu na kena dina. Kevaka e dina—ni vaka *dina* kina—e Parofita dina o Josefa Simici ka a raica dina na Kalou na Tamada kei na Luvena o Jisu Karisito. E dina na Lotu. Kevaka e se bera ni tiko na nomu ivakadinadina

me baleta na veika oqo, cakava na veika e yaga me caka me rawati kina e dua. Sa ka bibi sara vei iko me dua na nomu ivakadinadina vakataki iko, na nodra ivakadinadina na tani ena vakaiyalayala walega na vanua ena kauti iko kina. Ni sa rawati, ena gadrevi me na vakayadrati ka vakabulabulataki tiko na ivakadinadina ena noda talairawarawa ki na ivakaro ni Kalou kei na masu kei na wili ivolanikalou e veigauna. Dau lako i Lotu. Kemuni na cauravou ni dau tiko ena semineri kei na inisitute kevaka e tu volekati kemuni.

E dodonu beka me yali tiko e dua na ka ena nomu bula, e tadola tu vei kemuni e dua na sala. Muduka na caka cala. Veitalanoa kei na nomu bisopi.

Se cava ga na leqa, e rawa ni wali ena veivutuni dodonu. Ena rawa mo ni sasava tale. E kaya na Turaga, ni vosa tiko me baleti ira era sa veivutuni, "Ke sa vaka na ka kulakula na nomudou ivalavala ca, sa na vulavula me vaka na uca vulavula,"³ "ia koi au na Turaga au na sega ni nanuma tale."⁴

Na ivakabula ni kawatomata e vakamacalataki koya ni tiko e vuravura ia e sega ni vakavuravura.⁵ O keda talega, e rawa ni da tiko e vuravura ka sega ni vakavuravura ena noda besetaka na vakasama lasu kei na ivakavuvuli cala ka dinata tikoga na veika sa vakarota na Kalou.

Ia au, vakasamataka tale tikoga vakalevu ena vica na gauna oqo me baleti kemuni na cauravou o ni sa yacova na yabaki ni vakawati ka se bera ni vinakata mo ni vakayacora vakakina. Au raici ira na goneyalewa totoka, ka ra sa gadreva tu me ra vakawatitaki ka vakamatavuvale, ia e vakaiyalayala toka vei ira na madigi oqo baleta ni levu na cauravou era vakayaraka tiko na vakawati.

E sega ni ka vou oqo. E levu na ka era sa tukuna me baleta na ka oqo o ira na veiperesitedi e liu ni Lotu. Au na wasea vei kemuni e dua se rua na ivakaraitaki ni nodra ivakasala.

E kaya o Peresitedi Harold B. Lee, "Eda sa sega ni vakayacora tiko na noda itavi vakamatabeti ni da sa siviva na yabaki ni vakawati ka qai vakadaro tiko na vakawati dokai vei ira na marama totoka oqo."⁶

E kaya vaqo o Peresitedi Gordon B. Hinckley: "E gole na yaloqu vei . . . ira na marama sega ni vakawati, ka ra gadreva tu me ra vakawati qai sega tiko ni rawa. . . . Au sega ni duavata kina kei ira na cauravou, me vaka na kena ivakarau vei keda sa nodra dodonu me ra vakavuna yani na ka oqo ia ena vuqa na gauna era vakawelewetaka tiko."⁷

Au raica ni vuqa na vuna o ni vakaberabertaka tiko kina na kena cavuti na ikalawa ni vakawati. Kevaka o leqataka tiko na veika vakailavo vua na watimu kei na matavuvale, au vakadeitaka vei iko ni sega ni madualaki na nodrau qai mamaqi ka maroroi ilavo e dua na veiwatini. Vakarakaba ena veigauna dredre vakaoqo eda qai dau veivolekati kina ka da vulica me da solibula ka vakatulewa ena veika dredre eso. De o rerevaka tiko beka ni na cala na nomu digidigi. Ekeri au na kaya kina ni o na gadreva mo cakacakataka na nomu vakabauta. Raica e dua e rawa ni o drau veiyaloni. Mo kila tiko ni sega ni dua na itokani ena taucoko na nona vinaka ena sega ni rawa ni o namaka na veibolebole kece ena yaco mai, ia me dei tiko vei iko ni veika kecega e rawa ni kune na kena iwali kevaka o vakasama ka vinakata me vinaka na nomu bula vakawati.

De rairai sa rui levu beka na veilasamaki vakacauravou, na gade ni vakacagicagi isau lelevu, voli motoka isau lelevu kei na ka ni vakatatalo ka marautaka na bula galala vata kei ira na

nomu itokani. Au dau sotava vakalevu na vakailala, kau via tukuna niu dau vakataroga se cava o ni sega ni tiko kina kei ira na goneyalewa uasivi eso.

Kemuni na taciqo e dau yaco mai na gauna e dodonu me da vakasamataka kina vakabibi na vakawati ka me vakasaqarai e dua na itokani o vinakata mo drau na bula vata ki na tawamudu. Kevaka o digidigi vakayalomatua, ka gadreva dina me qaqa na nomu bula vakawati, e sega tale ni dua na ka ena bula oqo me na kauta mai na marau e cecere cake.

Ena gauna o vakawati kina, o na gadreva mo vakawati ena Vale ni Turaga. Vei kemuni na matabete, e sega ni dodonu me dua tale na digidigi e tiko. Qarauna, de o vakacacana na nomu rawa ni vakawati vakaoqori. E rawa ni o ni marautaka toka ga na gauna vakasakiti ni nomu veimusumusuki ena loma ni kena iyalayala.

Oqo, kemuni na taciqo, au gadreva meu goleva tale e dua na ulutaga kau nanuma meu vosa kina vei kemuni. Ena tolu na yabaki me tekivu mai na gauna au a tokoni kina meu Peresitedi ni Lotu, au vakabauta ni itavi rarawataki ka veivakayalolailaitaki duadua beka oya na kena qaravi na bokoci na veivauci. Ni bera ni mai yaco na cakacaka yadua oqori a liu mada e dua na vakamau marautaki ena Vale ni Turaga, erau a tekivuna vata kina e dua na veiwatini veilomani e dua na bula vou ka rau vakanamata kina me rau na

tiko vata ga ena tawamudu taucoko. Ia ni sivi na veivula kei na veiyabaki, ena vuku ni veika eso, sa mate yani na loloma. E vu beka ena leqa vakailavo, ni sega ni dau caka na veitalanoa, ni sega ni qarauni na cudru, na nodra veivakasosataki na itubutubu, na tacori ena ivalavala ca. E vuqa tu na vuna. Ena vuqa na gauna, a sega ni dodonu me laki yaco sara na veisere.

Na iwase levu ni kerekere me baleta na bokoci ni veivauci e lako mai vei ira na marama era a segata vagumatua me ra vakabula na nodra bula vakawati, ia, era a sega ni rawata.

Digitaka vakamatau ena yalomasumasu e dua na itokani; ia ni drau sa vakamau, drau veidinadinati vakaukauwa sara. E dua na ivakasala sega ni saumi rawa vakailavo e lako mai na dua na itukutuku vakawaqataki au a raica ena nodrau loma ni vale e dua na momo kei na nei. E vaqo: “Digitaka o koya mo lomana; lomana na nomu digidigi.” E koto ena vica na malanivoso oqori na yalomatua cecere. Sa ka bibi sara na yalodina ena bula vakawati.

E drau tautauvata kei watimu. Ena bula vakawati e sega ni dua vei kemudrau e levu cake ka sega ni dua e lailai sobu. Mo drau lako veitikivi me vaka ni drau luvena tagane ka luvena yalewa na Kalou. Me kakua ni

vakararawataki se rulaki ia me rokovi ka lomani. E kaya o Peresitedi Gordon B. Hinckley, “Na tagane ena Lotu oqo ka dau vakatulewa . . . vakatawado-donu vua [na watina] sa sega ni kilikili me taura tu na matabete. E dina beka ni sa tabaki oti, ena tasogo ko lomalagi, ena rarawa na Yalo ni Turaga, ka emeni ki na dodonu ni nona matabete na tamata oqori.”⁸

E kaya vaqo o Peresitedi Howard W. Hunter me baleta na bula vakawati: “Na bula vakawati mamarau ka qaqa e sega ni baleta na noda vakawatitaka *na tamata donu*.” Au taleitaka o ya. “Na kena segati me cakava vakavinaka e dua na nona itavi sai koya na tikina cecere duadua me yaco kina na qaqa.”⁹

Ena vica vata na yabaki sa oti ena tabanalevu au vakatulewa kina vakabisopi, erau tiko kina e dua na veiwatini dau veileti ka veisaqasaqa sara vakaukauwa. Oqo na veisaqasaqa dina. Oi rau yadua, erau dui vakadonui rau ga. Ena sega ni dua vei rau me vakamalumalumu vua kadua. Ni rau sega ni veileti tiko, erau na daberu rau toka ena ka au vakatoka me veidinadinati sega ni dei.

Ena 2 na kaloko ena dua na mataka erau qiriti au mai na veiwatini. Erau via vosa vei au, ka rau vinakata sara

ga ena gauna oya. Au duri mai na imocemoce, vakaisulu ka lako yani ki nodrau vale. Erau duidabe ena yasa ni rumu veibasai, ka rau sega ni bau veivosaki. Ena vosa vei watina o yalewa ena nona vosa vei au. Ena qai sauma o tagane na vosa vei yalewa ena nona vosa mai vei au. Au veinanuyaka, “Se na rawa vakacava me rau vakaduavataki na veiwatini oqo?”

Au a masuta na veivakauqeti, qai yaco mai vei au e dua na vakasama meu tarogi rau ena dua na taro. Au a kaya, “Na cava na iotioti ni gauna drau a lako kina ki na valetabu ka raica e dua na veivauci ena valetabu?” E rau vakadinadinataka ruarua ni sa balavu sara. Ia erau bula kilikili tu ka tiko na nodrau ivolatara ni valetabu ka rau dau lako ki na valetabu ka cakava na nodra cakacaka vakalotu na tani.

Au kaya vei rau, “E rawa ni drau lako vata kei au ki na valetabu ena mataka ni Vukelulu ena walu na kaloko? Edatou na laki vakadinadinataka e dua na soqoni ni veivauci e kea.”

E rau taroga vata ga mai ena dua na gauna, “O cei na nona soqo?”

Au a sauma, “Au sega ni kila. Na nona ga o koya ena vakamau ena mataka oya.”

Ena Vukelulu ka tarava ena auwa sa lokuci tu, keitou a laki sota ena

Valetabu e Salt Lake. Keitou a lako na lewe tolu oqo ki na dua vei ira na rumu totoka ni veivauci, e sega ni bau dua keitou kila vakavo ga o Elder ElRay L. Christiansen, ivukevuke tiko ena Kuo-ramu ni Le Tinikarua, a vakaillesilesi tiko vakaitutu raraba ena gauna ko ya. Sa lesi tu o Elder Christiansen me qarava e dua na soqoni ni veivauci me baleti rau e dua na veiwatini ena rumu oya ena mataka oya. Au kila ni ratou a nanuma na yalewa vakawati kei na nona mata-vuvale, “Oqo beka o iratou na itokani nei tagane” ka ratou nanuma na tagane kei na nona matavuvale, “Oqo beka o iratou na itokani nei yalewa.” Oi rau na noqu veiwatini e rau dabe toka ena dua na idabedabe balavu ka rauta ni rua na fute (0.6 m) na kedrau veiyawaki.

A tekivuna o Elder Christiansen ena nona ivakasala vei rau na veiwatini erau vakamau, e totoka na nona qarava. E tukuna na ivakarau me lomana kina na watina e dua na tagane, na ivakarau me raici koya kina ena vakarokoroko kei na veinanumi, ka dokai koya me vaka ni uto ni vuvale. Oti sa qai vosa vua na yalewa vakawati ena ivakarau me doka kina na watina me vaka ni iliuliu ni vuvale ka tokoni koya ena veisala kece sara.

Au raica rawa ena nona vosa tiko o Elder Christiansen vei rau na tagane kei na yalewa vakawati, ni rau toso vata tiko mai vakamalua na noqu veiwatini. Segga ni dede erau sa dabe veivolekati sara toka. Na ka au taleitaka oya ni tautauvata na totolo ni nodrau toso vata mai. Ni oti na soqoni, rau sa dabe veitikivi sara toka ga na noqu veiwatini me vaka ga *erau* se qai vakamau vou. Ka rau matadredredre.

Keitou biuta mai na valetabu ena siga ko ya, ka sega ni dua e bau kilai keitou kei na vuna keitou lako yani kina, ia erau sa veitauri liga mai na noqu itokani ena nodrau curu mai katubalevu. Sa biu vakatikitiki na duidui. Au sega ni bau cavuta tale e dua na vosa. Sa raica, erau nanuma lesu na nodrau siga ni vakamau kei na veiyalayalati erau sa cakava ena Vale ni Kalou. Erau yalataka me rau tekivu tale ka me rau tovolea vagumatua ena gauna oqo.

Kevaka e dua vei kemuni e sotava tiko na dredre ena nona bula

vakawati, au kerei iko mo cakava na veika kece o rawata mo vakavinakata kina na veika kece e gadrevi, me rawa kina ni o marau me vaka ga na nomu a marau ena gauna a tekivu kina na nomu bula vakawati. O keda eda vakamau ena Vale ni Turaga eda sa cakava me baleta na gauna oqo kei na veigauna tawamudu, ia me da vakayacora na cakacaka e gadrevi me rawa ni yaco me vakakina. Au kila ni dau yaco eso na ka sa sega kina ni rawa ni vakabulai tale na bula vakawati, ia au vakila vakaukauwa ena vuqa na gauna ni rawa ka dodonu me rawa ni vakakina. Kakua ni laiva na nomu bula vakawati me laki yacova e dua na itutu ca.

E vakatavulica o Peresitedi Hinckley ni sa dui vakatau vei keda eda taura tu na matabete ni Kalou me da vakaitovotaki keda me da tu kina ena veivanua e cecere cake mai na veisala vakavuvura. Ia e yaga me da tamata dokai ka bula vakadodonu. Me kakua ni dau vakamelei rawa na noda ivalavala.

O ikeda na turaga kei na cauravou na vosa eda cavuta, na noda itovo vei ira na tani, kei na ivakarau ni noda bula era na vakaimawe ena mana ni noda taura tu na matabete.

Na isolisoli ni matabete e sega ni saumi rawa vakailavo. E koto kina na lewa me da veiqaravi vaka nona italai na Kalou, me da masulaki ira na tauvimate, me da vakalougatataka na

noda matavuvale ka vakalougatataka ira talega na tani. Na kena lewa ena rawa ni yacova yani na ilati ni mate, ki na veigauna tawamudu. “E sega tale ni dua na ka e rawa ni vakatauvatani vata kaya e vuravura taucoko oqo. Taqomaka, vakamareqeta, ka bula mo kilikili kaya.”¹⁰

Kemuni na taciqo lomani, me tubera na noda ikalawa yadua na buladodonu ena noda ilakolako ni bula. Me da ciqoma ena kilikili, me tekivu nikua ka lako yani, na kaukauwa vakalou ni matabete eda taura tu. Me vakalougatataka na noda bula, me da vakayagataka me da vakalougatataka kina na nodra bula na tani, me vakataki Koya a bula ka mate ena vukuda—io ko Jisu Karisito, na noda Turaga ka iVakabula. Oqo na noqu masu, ena Yacana tabu ka savasava, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 121:36–37.
2. Lako Yani 20:7.
3. Aisea 1:18.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 58:42.
5. Raica na Joni 17:14; Vunau kei na Veiyalayalati 49:5.
6. “President Harold B. Lee’s General Priesthood Address,” *Ensign*, Jan. 1974, 100.
7. Gordon B. Hinckley, “What God Hath Joined Together,” *Ensign*, May 1991, 71.
8. Gordon B. Hinckley, “Personal Worthiness to Exercise the Priesthood,” *Liahona*, July 2002, 60.
9. *The Teachings of Howard W. Hunter*, ed. Clyde J. Williams (1997), 130.
10. Raica na Gordon B. Hinckley, *Liahona*, July 2002, 58–61.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Wawa Toka Ga ena Gaunisala i Tamasiko

O ira era vakasaqara matua mera vuli mai vua na Karisito era na yaco mera kilai Koya.

Ena ivolatukutuku kei vuravura a yaco ena gaunisala ki Tamasiko e dua na ka veivakurabuitaki. Ko ni kila vakavinaka na italanoa kei Saula, e dua na cauravou a dau “vakacacani ira vakalevu na isoqosoqo lewe ni lotu, ni sa curu ki na veivale kecega . . . [biuti ira na Yalododonu] ki valeniveivesu.”¹ A gugumatua sara o Saula ka ra sa dro kina mai Jerusalemi e vuqa na lewe ni Lotu taumada ni ra nuitaka mera dro mai na nona ivalavala kaukauwa.

A muri ira o Saula. Ia ni sa “yaco voleka ki Tamasiko . . . a sa cila vakavolivoliti koya vakasauri e dua na rarama mai lomalagi:

“A sa bale sobu ki na qele, ka sa rogoca e dua na domo sa kaya vua, I Saula, I Saula, ko sa vakacacani au ena vuku ni cava?”²

Na veivakaituvakitaki vou oqo a veisautaki Saula sara ga vakadua. Sa dina sara, ni a veisautaki vuravura.

Eda sa kila kina ni dau yaco na ka dina vakaoqo. Eda vakadinadinataka ni sa dina vakakina na veika vakalou a yaco ena 1820 vua e dua na cauravou o Josefa Simici. Sa noda ivakadinadina matata ka dina ni sa tadola tale

ko lomalagi ka sa vosa mai na Kalou vei ira na Nona parofita kei na iapositolo. Sa dau rogoca ka sauma mai na Kalou na nodra masu na Luvena.

Ia, eso era nanuma vakavo ga ke ra sotava na veika vata a sotava o Saula se o Josefa Simici era na sega ni vakabauta. Era na tu ga ena wai ni papitaiso ia era na sega ni curu rawa. Era na wawa ka tao toka ga ena ivakadinadina ia era sega ni rawa mera ciqoma na ka dina. A dodonu mera sa tekivu kakalawa tiko ki liu ena vakabauta ena salatu ni bula vakatisaipeli, ia era gadreva me yaco e dua na ka veivakurabuitaki me vakayavalati ira mera qai vakabauta.

Era wawa toka ga e veisiga ena gaunisala ki Tamasiko.

E Yaco Mai na Vakabauta ena Dua na iKalawa ena Dua na Gauna

E dua na marama daulomani yalodina sa lewena tu mai na Lotu ena nona bula taucoko. Ia e dau rarawa lo tu ga. Ena vica na yabaki sa oti a mate na luvena yalewa, ni oti na nona tauvimate toka vakalekaleka, ka se kauta voli tu ga e lomana na leqa oqo. A vakararawataki koya tu na taro bibi eso

e dau yaco mai ena mataqali ka vakaoqo. A vakadinadinataka ni sa sega ni vaka e liu na nona ivakadinadina. E nanuma ni vakavo ga ke sa tadola mai vua ko lomalagi, ena sega tale vakadua ni vakabauta e dua na ka.

Sa mani mai wawa toka ga.

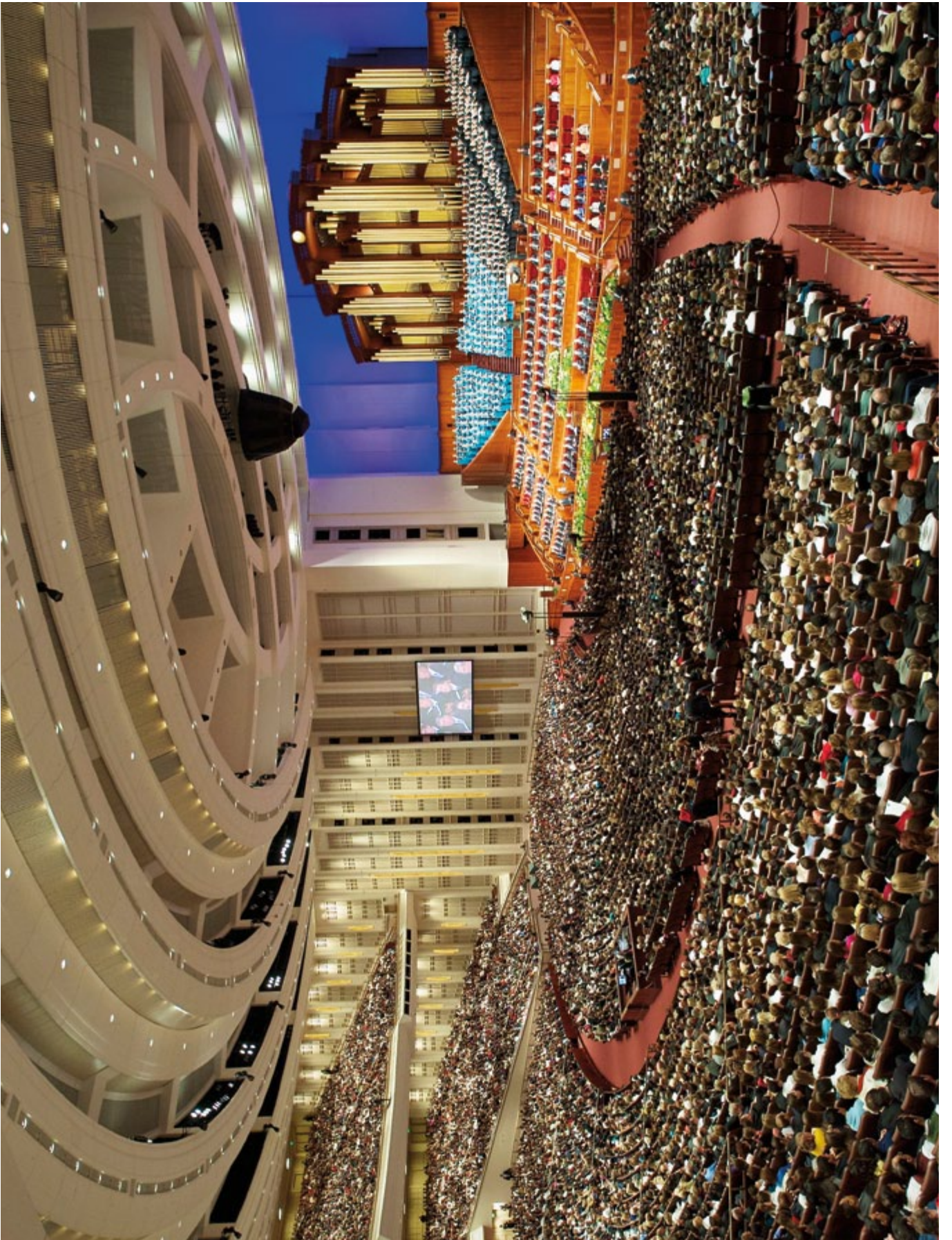
E vuqa talega ena veimataqali iulubale eso, era sa mai wawa toka ga kina ena gaunisala ki Tamasiko. Era sa mai lokuyarataka kina na nodra itavi taucoko vakatisaipeli. Era nuitaka tiko mera ciqoma na matabete ia era lokuyara tiko me ra kilikili kaya na madigi o ya. Era gadreva mera curuma na valetabu ia era vakabera tiko na iotioti ni cakacaka ni vakabauta mera digitaki kina. Era sa wawa toka ga me kau yani na Karisito vei ira me vaka e dua na droini nei Carl Bloch—me qai vagalalataka kina vakadua ka vakaoti na nodra lomatarotaro kei na rere.

Na dina oqo, ni o ira era vakasaqara matua mera vuli mai vua na Karisito era na yaco mera kilai Koya. Era na ciqoma kina na ivakatakilakila vakalou ni iVakavuvuli. Ia era na yaco mai ena itu-vatuva vuni—vakayadua ena kena gauna. Ena rairai sega beka ni kilai koya vakaikoya na veitikina yadua oqo—ena rairai sega beka ni matata na kena semati ki na kena taucoko. Ia ena vukei keda na veitikina yadua oqo meda kila vakavinaka cake kina na kena iusutu. Ni ra sa qai kumuni vata na veitikina eso, eda sa qai raica na kena totoka taucoko. Ni da qai raicalesu na veika eda sa sotava, eda sa raica kina ni sa lako dina mai vei keda na iVakabula—sega ni taucoko ena dua ga na gauna ia ena vakanomodi, vakamalua, ka voleka ni sega ni kilai rawa.

Eda na rawa ni sotava oqo kevaka meda toso yani ki liu ena vakabauta ka sega ni laki wawa tiko vakabalavu ena gaunisala ki Tamasiko.

Rogoca ka Vakamuria

Au sa vakadinadinataka vei kemuni ni sa lomani ira na Luvena na Tamada mai Lomalagi. E lomani keda o Koya. E lomani kemuni. Sa rawa sara ga vua na Turaga ni sa gadrevi vakakina me laveti kemuni mo ni kakua ni vakataotaki ena nomuni vakasaqara na Nona vakacegu ena yaloramusumu kei

Na Vakaitutu Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Epereli 2011

NA MATAVEILUTAKI TAUMADA

Henry B. Eyring
iMatani ni Duunvakasala

Thomas S. Monson
Peresitidri

Dieter F. Uchtdorf
iKarua ni Duunvakasala

NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA

Boyd K. Packer

L. Tom Perry

Russell M. Nelson

Dallin H. Oaks,

M. Russell Ballard

Richard G. Scott

Robert D. Hales

Jeffrey R. Holland

David A. Bednar

Quentin L. Cook

D. Todd Christofferson

Neil L. Andersen

NA MATAVEILUTAKI NI VITUSAGAVULU

Ronald A. Rasband

Claudio R. .M. Costa

Steven E. Snow

Walter F. Gonzalez

L. Whitney Clayton

Joy E. Jensen

Donald L. Hallstrom

NA IMATAI NI KUORAMU NI VITUSAGAVULU

(kena ituvatuva vakamatanivola)

Marcos A. Aquikalis

Jose L. Alonso

Carlos H. Amado

Ian S. Arden

Mervyn B. Arnold

David S. Baxter

Shayne M. Bowen

Gerald Cousse

Yoon Hwan Choi

Craig C. Christensen

Don R. Clarke

Gary J. Coleman

Carl B. Cook

Lawrence E. Conbridge

Leonard R. Curtis Jr.

Benjamin De Hoyos

John B. Dickson

Kevin R. Durcan

David J. Evans

Enrique R. Falabella

Eduardo Gavaret

Carlos A. Goady

Christoffer Golden Jr.

Gerrit W. Gong

C. Scott Grow

James J. Hamula

Keith K. Hibbig

Richard G. Hinckley

Martin K. Jensen

Daniel L. Johnson

Paul V. Johnson

Patrick Kearon

Yoshitoko Kikuchi

Paul E. Koelliker

Erich W. Kopschke

Richard J. Maynes

Marcus B. Nash

Brent H. Nielson

Allan F. Pucker

Kevin W. Pearson

Won Yang Ko

Larry R. Lawrence

Peg G. Mahn

James B. Marino

Anthony D. Perkins

Paul B. Pieper

Rafael E. Pino

Bruce D. Porter

Carl B. Pratt

Dale G. Renlund

Michael T. Ringwood

Lynn G. Robbins

Cecil O. Samuelson Jr.

Joseph W. Sitati

Jano Mazzagrandi

Kent F. Richards

Gregory A. Schwitzer

Lowell M. Snow

Ulisses Soares

Gary E. Stevenson

Michael John U. Teh

Jose A. Teixeira

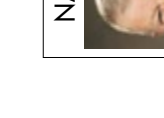
Octaviano Tenorio

Juan A. Ureba

Francisco J. Vinas

Richard C. Edgley
Ministro in
Doomkakasala

H. David Burton
Bishop Vakatulewa
Doomkakasala

Keith B. McMullin
Kopurini
Doomkakasala

Paul K. Sybrowsky

Kent D. Watson

Larry P. Wilson

NA MATABISOPI VAKATULEWA

NA IKARUA NI KUORAMU NI VITUSAGAVULU

(kena ituvatuva vakamatanivola)

Wilford W. Andersen

Koichi Aoyagi

Randall K. Bennett

Tad R. Callister

Craig A. Condon

Bruce A. Carlson

J. Denn Cornish

Keith R. Edwards

Stanley G. Ellis

Bradley D. Foster

Larry W. Gibbons

O. Vincent Haleck

James B. Marino

Larry R. Lawrence

Peg G. Mahn

James B. Marino

Jano Mazzagrandi

Kent F. Richards

Gregory A. Schwitzer

Lowell M. Snow

Paul K. Sybrowsky

Kent D. Watson

Larry P. Wilson

W. Christopher Weddell

William R. Walker

F. Michael Watson

Kazuhiko Yamashita

Jorge F. Zaballés

Claudio D. Zúric

W. Craig Zwick

“Dou sa koro vata kei ira era sa lotu” (Ephesians 2:19) era soqoni vata e vuravura taucoko ena i ka 181 ni Koniferedi Raraba ni Lotu. iTuvatuva ni taba e cake mai na i mawi oira na Yalododonu Edaidai mai Lusaka, Zambia; Kyiv, Ukraine; St. Catherine, Jamaica; São Paulo, Brazil; Odenton, Maryland, USA; Dortmund, Germany; Coimbra, kei Portugal.

na yalo bibivoro. Sa dau vosa o Koya vei keda ena sala eda na rogoca walega ena lomada. Me vinaka cake na noda rogoci Koya, ena vinaka meda toroya sobu na irogorogo kei vura-vura ena noda bula. Kevaka meda na vakawalena se sabaya na veivakuqeti ni Yalotabu ena inaki cava ga, era na sega ni kilai rawa me yacova sara ni da sa sega tale ni rogoca rawa. Meda sa qai vulica meda rogoca na veivakuqeti ni Yalotabu ka meda qai maqusa meda vakamuraia.

E noda ivakarataki ena ka oqo na noda parofita lomani o Thomas S. Monson. E levu sara na kena italanoa ni nona dau vakarorogo ki na vosa malua ni Yalotabu. E tukuna o Elder Jeffrey R. Holland e dua na kena ivakaraitaki:

E dua na gauna a laki vakaitavi o Peresitedi Monson e Louisiana, ka kerei koya kina e dua na peresitedi ni iteki ke rawa ni laki sikova mada e dua na goneyalewa yabaki 10 o Christal ka sa kaukauwa sara vua na kenisa. E ratou a masulaka tiko na matavuvale nei Christal me gole mai o Peresitedi Monson. Ia e yawa sara toka na nodratou itikotiko, ka sa levu na osooso sa lailai kina na gauna. Sa qai

kerea o Peresitedi Monson vei ira era masu tiko ena gauna ni koniferedi ni iteki mera masulaki Christal talega. E dina ni na ciqoma na Turaga kei iratou na matavuvale.

Ena gauna ni koniferedi ena soqoni ni Vakarauwai, ena gauna sa tucake kina o Peresitedi Monson me vosa, a vosa mai vakamalua vua na Yalotabu, “Dou laivi ira na gonelalai mera lako mai vei au, ka mo dou kakua ni tarovi ira: ni sa vakataki ira na lewe ni mata-nitu ni Kalou.”³

“Sa buwawa mai na veika e vola. A saga o koya me tomana tikoga na itoko ni soqoni o ya a tuvanaki tu, ia a sega ni takali mai na nona vakasama na yacai goneyalewa lailai kei na kena ituvaki.”⁴

A vakarorogo ki na Yalotabu ka veisautaka na nona ituvatuva. Ena mataka lailai ka tarava, a biuti ira tu mai na ciwasagavulu ka ciwa ka lakova yani o Peresitedi Monson e vuqa na maile me laki tiko e yasana e dua.

Ni sa yaco, a “raica sobu e dua na gone lailai sa malumalumu sara me lamata mai, ka sega ni rawa me vosa. Sa buwawa sara mai na matana ena vuku ni mate o ya. Ena kena tarai koya vakalevu na ka sa raica kei na Yalotabu

ni Turaga . . . , a taura o Baraca Monson e ligana na ligana malumalumu na goneyalewa lailai, ka vakasolokakana, ‘Christal, au sa yaco mai.’

“A vakaukauwataki koya ka sauma mai, ‘Baraca Monson, au kila ni ko na yaco mai.’”⁵

Kemuni na taciqu kei na ganequ, meda sasagataka meda duavata kei ira sa vakararavi tiko kina na Turaga meda rogoca rawa na nona vosa malua mai ka sauma yani, me vakataka a cakava o Saula ena *nona* gaunisala ki Tamasiko, “Kemuni na Turaga, a cava ko ni sa vinakata meu cakava?”⁶

Veiqaravi

E dua tale na vuna eda dau sega kina ni kila na domo ni Turaga ena noda bula baleta ni sega ni dau yaco mai vakadodonu vei keda na ivakatakila ni Yalotabu me isau ni noda masu.

Sa namaki keda tiko na Tamada mai Lomalagi meda na vulica tau-mada ka masuta na veidusimaki ni da vakasaqara na isau ni noda vakatataro kei na lomaleqa ena noda dui bula. Sa vakadeitaka kina vei keda na Tamada Vakalomalagi ni na rogoca ka sauma mai na noda masu. Ena rawa ni yaco

kina na ivakadinadina ni ka dina vei ira e kila o Koya ni ra na laki wasea vei ira na tamata. Sa vaka tu mai oqo vei ira na parofita yadua vakatekivu mai na gauna i Atama. Sa namaka tiko na Turaga vei keda na lewe ni Nona Lotu “[meda] vunautaka tikoga yani na [Nona] ivakavuvuli e na veigauna kecega ena yalomarau.”⁸

E sega toka ni ka rawarawa. Eso era vinakata cake mera drete tu na qiqibili me udolu na maile ena bucabuca ka sega ni rawa me kauta yani na itukutuku ni vakabauta kei na lotu vei ira na nodra itokani kei ira era cakacaka vata. Era dau lomaleqataka na veika era na kilai kina se na rawa ni vakacacana na nodra veimaliwai. E sega ni gadrevi me vaka o ya baleta ni sa tiko e dua na itukutuku taleitaki meda na wasea yani, ka sa dua na noda itukutuku ni marau.

Ena vica na yabaki sa oti, keitou a vakaitikotiko ka cakacaka vata tiko kei ira eso era sega ni noda lewe ni vakabauta. Ni ra dau taroga mai se a vavei na neitou mua ni macawa, keitou dau saga me keitou gole tani mai na ulutaga dau taleitaki—na qito, yaloyalo yavala, se na draki—ka saga ga me keitou wasea na neitou bula vakayalo vakamatavuvale ena mua ni macawa—me vaka a tukuna e dua na cauravou ena soqoni ni sakaramede me baleta na ivakatagedegede mai na *Me iSakisaki ni iTabagone* se na kena tarai na yaloi keitou ena nona vosa e dua na cauravou ni sa vakarau gole ki kaulotu se na kena sa vukei keitou na kosipeli kei na Lotu me keitou valuta rawa vakamatavuvale e dua na bolebole. Keitou sega sara ni vunau se veivakasaurarataki. E dau maqosa sara o watiqiu, o Harriet, ena nona dau raica na veika e veivakauqeti, veilaveti, se lasa me wasei. Oqo e dau veimutataki sara ki na veivosaki e titobu. E veivakakurabuitaki, ni gauna keitou dau veivosaki vata kina kei ira na itokani baleta na kena valuta rawa na bolebole, keitou dau rogoca ni ra kaya “E rawarawa vei kemudou; ni tiko na nomudou lotu.”

Ni sa vuqa tu na ivurevure ni soli itukutuku raraba kei na vuqa na gacagaca yaga sa tu meda taurivaka, sa ka

mai na kena isau mai na domodra kei na nodra vuku na itokani eda nuitaka kei na matavuvale, na ivolanikalou, na nodra vosa na parofita.

Au sa sotava oti ni so vei ira na veivakauqeti kaukauwa eda ciqoma era sega walega ni baleti keda ia sa yaga talega vei ira na tamata. Kevaka meda qai nanumi keda tikoga, eda na rawa ni calata eso na ka vakayalo me sotavi kei na ivakatakila bibi ni noda bula.

A vakavulica o Peresitedi Spencer W. Kimball na ivakarau oqo ena nona kaya, “E kilai keda tiko na Kalou, ka sa dau wanonovi keda. Ia sa dau vukea na noda leqaleqa mai vua e dua tale na tamata. O koya gona, sa ka bibi sara meda vei qaravi vakai keda.”⁷ Kemuni na taciqiu kei na ganequ, sa tu na noda itavi ni veiyalayalati meda yadrava tiko kina na nodra gagadre na

tamata ka vei qaravi yani me vakataka na iVakabula meda dodoliga yani, veivakalougatataki, ka laveti ira cake era tiko wavoliti keda.

Sa vakavuqa, ni sega ni dau yaco mai na isau ni noda masu ena gauna eda tekiduru tiko kina ia ena gauna eda tucake tiko kina ni da qarava tiko na Turaga ka qaravi ira era tiko wavoliti keda. Na vei qaravi sega ni nanumi koya ga kei na soli-ka e dau vakasavasavataka na yaloda, cilumi laivi na malamala mai na matada vakayalo, ka tadolava na katuba kei lomalagi. Ni da sa isau ni masu ni dua na tamata, eda na dau kunea vakakina na isau ni noda masu.

Wasea

Eso na gauna e vakatakila mai na Turaga na veika sa baleti keda ga. Ia, ena vuqa sara na gauna sa vakatikora

rawarawa sara na noda rawa ni wasea na itukutuku vinaka ka sa na mana cake sara na kena kaukauwa mai na kena e liu. Na ka dina, au viavia rivarivabitaka ni so era vakarogoci au tiko mai nikua era sa vakau itukutuku oti vei ira na nodra itokani ena tex ka ra kaya “Sa 10 mai na miniti na nona vosa tiko, ka se bera ga na kena ibalebale vakawaqavuka!” Kemuni na noqu itokani itabagone lomani, sa veivakayaloqataki beka ni Turaga meda “vunau yani,” ena noda gauna oqo ka meda “vakayagataka talega na ligada,” meda tex, vola ena komipiuta, vakauta na itukutuku vinaka ni kosipeli! Ia mo ni kila tiko, ena kena vanua dodonu kei na kena gauna sara ga.

Kemuni na taciq kei na ganequ, ni da sa vakalougatataki tu ena tekinolaji ni gauna oqo, sa rawa meda

vakaraitaka na noda vakavinavinaka kei na marau ena vuku ni ituvatuva cecere ni Kalou baleti ira na Luvena ena sala me rogoci kina sega walega ena noda vanua ni cakacaka ia e vuravura taucoko. Eso na gauna e dau vakayaco-ka e dua bau wale na malanivosa ni ivakadinadina ka na caka mana sara ki na bula ni dua na tamata ki na veigauna tawamudu.

Na sala mana duadua me vunautaki kina na kosipeli o ya ena noda ivakaraitaki. Kevaka meda bulataka tiko na veika eda vakabauta, era na raica na tamata. Kevaka mena serau e noda bula na ituvaki i Jisu Karisito,¹⁰ ke da reki ka vakacegu tiko ena vuravura oqo, era na taroga na ka oqo na tamata. E dua vei ira na vunau cecere me baleta na cakacaka ni kaulotu o ya na vakasama rawarawa ni St. Francis

mai Assisi: “Vunautaka na kosipeli ena veigauna taucoko, kevaka e rawa, vakayagataka na vosa.”¹¹ Sa tu wavoliti keda tu na kena vanua. Kakua ni calati ira ena nomuni laki wawa toka ga ena gaunisala i Tamasiko.

Na Noda Gaunisala ki Tamasiko

Au vakadinadinataka ni sa vosa tiko na Turaga vei ira na Nona parofita kei na iapositolo ena noda gauna oqo. Sa vosa talega vei ira kece era sa lako yani Vua ena yalodra dina kei na inaki dina.¹²

Kakua ni vakatitiqa. Me nanumi tiko, “Sa kalougata ko ira era sa sega ni raica, ka ra sa vakadinata.”¹³ E lomani kemuni na Kalou. Sa dau rogoca na nomuni masu. Sa dau vosa vei ira na Luvena ka solia vei ira na vakacegu, na sautu, kei na yalo ni kila vei ira era vakasaqarai Koya ka dokai Koya ena nodra lako ena Nona salatu. Sa noqu ivakadinadina tabu oqo ni sa mua donu tiko na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. E tiko na noda parofita bula. Sa liutaka tiko o Koya na Lotu oqo ka da sa vakatokai ena yacana, o Jisu Karisito saraga na iVakabula.

Kemuni na taciq kei na ganequ me da kakua ni laki wawa tiko vakadede ena *noda* gaunisala i Tamasiko. Meda sa qai yaloqaqa ka lako yani ki liu ena vakabauta, inuinui, kei na loloma, ka da na vakalougatataki meda raica rawa na rarama eda sa vakasaqara taucoko tiko ena salatu ni cakacaka vakatisaipeli. Sa noqu masu ka’u solia vata na kena veivakalougatataki ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Cakacaka 8:3.
2. Cakacaka 9:3–4.
3. Marika 10:14.
4. Raica na Jeffrey R. Holland, “President Thomas S. Monson: Always ‘on the Lord’s Errand,’” *Tambuli*, Okot.–Nove. 1986, 20.
5. Jeffrey R. Holland, *Tambuli*, Okot.–Nove. 1986, 20.
6. Cakacaka 9:6.
7. *Nodra iVakavuuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* (2006), 82.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 28:16.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 60:2.
10. Raica na Alama 5:14.
11. Ena William Fay and Linda Evans Shepherd, *Share Jesus without Fear* (1999), 22.
12. Raica na Moronai 10:3–5.
13. Joni 20:29.

São Paulo, e Brazil

Mai vei Elder Paul V. Johnson
Ena Vitusagavulu

Eda sa Gumatua Sara Kina ena Vukui Koya sa Lomani Keda

Na veivakatovolei oqo e sega walega ni vakatovolei keda. Sa ka bibi sara oqo ka me rawa ni da na rawata kina na veika sa vakalou.

Na bula e vuravura e wili kina na vakatovotovo, veivakatovolei kei na veivakararawataki, ia eso na veivakatovolei eda sotava sa bau mosimosi sara ga. Na veivakararawataki e tiki ni bula eda mai sota eke, kevaka sara mada ga me tauvimate, beitaki vakailasu, veivakatovolei, nona mate e dua na wekada voleka, vakacaca, se dua ga na ka rarawa. E levu era taroga se cava meda sotava kina na bolebole dredre. E dua na vuna sa ikoya me vakatovolei kina na noda vakabauta me laurai kina se da na cakava na ka e vakarota na Turaga.¹ Eda kalougata ni bula e vuravura sa ganita meda na sotava—ka walia kina—na veivakatovolei oqo.²

Na veivakatovolei oqo e sega walega ni vakatovolei keda. Sa ka bibi sara oqo ka me rawa ni da na rawata kina na veika sa vakalou.³ Kevaka meda na walia vakavuku na veika dredre oqo, era na vakalougatataki keda.⁴

A tukuna o Elder Orson F. Whitney: “E sega ni dua na mosi eda na rarawa

kina, sega ni dua na veivakatovolei eda na sotava me na maumau. . . . Na ka kece eda na rarawa kina kei na ka eda na vosota, vakabibi ni da vosota vata tu kei na yalomalua, ena tara cake na noda ivakarau, vakasavasavataka na yaloda, vakarabailevutaka na noda rai, ka na vakavuna meda dauloloma ka yalololoma. . . . Sa ikoya na rarawa kei na veivakararawataki, cakacaka vakaukauwa ni sotavi na dredre, eda sa na qai rawata na vuli ka da lako mai kina eke meda mai vulica.”⁵

E laurai vua e dua na gone tagane lailai yabaki ciwa na kenisa ni sui ena dua na gauna lekaleka sa oti. Vakama-calataka o vuniwai ni kena iwali me na dau mai qaravi ka wili kina na kimo-cerapi kei na veisele levu vakavula. E kaya ni na dua na gauna dredre vua na gonetagane vakakina o ratou nona matavuvale ia e kuria ka kaya, “Era tarogi au na tamata, ‘Au na vaka tiko beka ga oqo ni sa oti?’ Au kaya vei ira, ‘Sega o na sega ni o iko tikoga. O na kaukauwa cake sara. O na rairai totoka cake sara!’”

Ena so na gauna na noda vakatovolei ena tara sara ga na iwase ni noda bula kei na yaloda ka na sega ni ka rararawa na noda saga meda walia. Me vaka ni gadrevi meda tubu vakayalo na dredre vakaoqo, e sega ni dodonu me tauri vakamamada—me vikataki sara vakamatau me na ganita na ka eda gadreva kei na noda malumalumu. Ena sega ni dua ena vakuwai mai kina, e sega sara mada ga ni o ira na Yalododonu ka ra cakava tiko na veika e dodonu. Ena so beka na Yalododonu talairararawa era na taroga, “Na cava e yaco kina vei au? Au tovolea tiko meu vinaka! Na cava e vakatara tiko kina na Turaga me yaco?” Na buka ni veivakararawataki ena vukei ira na Yalododonu vinaka duadua ena kena na savai laivi na duka mai na nodra bula ka na qai kune mai na koula dina,⁶ Na iyau talei duadua ena gadrevi me na vakavinakataki me kau laivi na veika ca e tu kina. Segga ni vinakati meda vinaka walega. Meda na gadreva meda vaka na iVakabula ka a vulica me vosota na veivakararawataki, “na mosi kei na veivakatovolei kece e a sotava.”⁷

Dua na noqu vanua talei ni taubale na Crimson Trail ena Logan Canyon. Na vanua talei duadua ni taubale e tiko ena dela ni veivatu cecere ka toka mai kina na vanua ni sarasara vinaka duadua ena saravi ni buca mai ra. E sega ni rararawa na kena yacovi yani na dela ni veivatu. Ia, ni muri na barinivatu eda na cabe cake tikoga; ni bera ni da na yaco sara ki cake, ena sotavi na vanua sa dredre sara ga me cabeti; ka ni donumaka na barinisavu ka na ubia tu mai na kedra rawa ni saravi na totoka ni buca mai ra. Na iotioti ni sasaga me cabeti ena ganita me sagai me rawa baleta ni da sa rawata, na totoka ni veika eda na sarava sa bau totoka dina sara ga. Me rawa ni laki saravi mai na ka oqo sa na dodonu ga me na sagai me cabeti.

Tiko na ituvatuva ena ivolanikalou vakakina ena noda bula ka na vakaraitaka ni levu sara na gauna ena noda bula, ena dau yaco eso na ka dredre sara ena gauna sara ga sa vakarau yacovi keda mai e dua na ka vinaka. “Ni sa oti na veika rarawa ena yaco na veivakalougatataki.”⁸ Era a tao tu na

Isireli ni se bera ni tawasei na Wasa Damudamu.⁹ O Nifai e a sotava na dredre, na cudruvi mai vei iratou na tuakana kei na leqa levu eso ni bera ni qai rawa vua me laki kauta mai na peleti parasa.¹⁰ E a voleka sara ni rawai ka vakarusai o Josefa Simici ena veitemaki ni vuni ca. Na gauna sara ga sa voleka ni rawai kina sa qai vakaukauwataki koya ka masuta na Kalou, sa qai basika mai vua na Tamada kei na Luvena.¹¹ Era dau sotava na dauvakatataro na dredre ena gauna sa voleka kina me ra papitaiso. O ira na tina era kila ni bolebole ni vakasucu gone ena muria mai na mana ni sucu e dua na gonevou. Ena veigauna

kece sara eda na raica ni rau na veimuri ga mai na dredre kei na kalougata.

Ni yabaki 19 o buqu e a tauvi koya e dua na mate levu. E muri e qai kaya, “Au sega ni lako rawa. Sa buli vakatani na yavaqu niu sa davu tu ka vica vata na vula. Na sui ni yavaqu sa vaka tu na sipaji, ka vaka me dau kati au na livaliva niu butuka yani na qele meu taubale.”¹² Ena gauna e davu tu kina ena gauna sa bibi kina na mate, e a soli vua eso na tiki dua ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ka mai vakawilika tu yani. E a qai veisau ka papitaisotaki. Ena levu sara na gauna eda na sotava na bolebole ka na

vakarautaki keda ki na dua na ka e bibi cake sara.

Ena loma ni leqa eda sotava tiko ena dau ka dredre sara meda raica ni veivakalougatataki ena yaco mai ena levu cake sara mai na mosi, na madua, se mosi ni yalo, eda sotava tiko ena gauna o ya. “Ia, ka sega ni ka ni marau na dauveicudruvi ni sa ia tiko, a ka rarawa ga; ia e muri sa qai vuataka na vua ni yalododonu era sa vakacegui kina ko ira sa caka vei ira.”¹³ A vakavulica o Paula na iApositolo, “Ia na noda rarawa mamada, sa dede vakalailai sara ga, sa vakayacora vei keda na iserau levu sa uasivi cake vakalevu sara ka tawamudu.”¹⁴ Ena bibi me kilai ni vakayagataki o Paula na itamo ni vosa, “rarawa mamada” Oqo e lako mai vua e dua na tamata ka sa vakanakuitataki, virilaki ena vatu, voca ena waqa, sogolati e valeniveivesu, ka sotava e levu tale na ka ni veivakatovolei.¹⁵ Au sega ni vakabauta ni levu vei keda eda na vakatoka na noda vakatovolei me rarawa mamada. Ia, ni vakatauvatani kei na kalougata, vakakina na tubu vakayalo eda na ciqoma, ena bula oqo kei na bula sa bera mai, eda na qai kila ni noda vakararawataki sa ka mamada sara.

Eda na sega ni vaqara na noda vakatovotovo, na noda vakatovolei, kei na noda vakararawataki. Na noda bula e vuravura ena vakarautaka na veika ena gadrevi meda na sota kaya. E levu na veivakatovolei eda na sotava e tiki ga ni bula oqo, ia era sa ka bibi sara ena noda tubucake.

Ni sa vakarau me mai cava na nona veiqaravi na iVakabula, e a sotava o Koya na veitemaki levu duadua—na veivakararawataki e Kecisemani vakakina mai Koliokoca. Oqo e qai muria mai na Tucaketale kei na yalayala ni dua na siga ena sega kina na noda vakararawataki. Na Nona vakararawataki e dodonu me a yaco ni bera ni mai vakalalai na ibulubulu ena mataka ni Siganimate vakakina na noda na sega ni rawa ni na mate tale kei na bula tawamudu.

Ena so na gauna eda na vinakata meda tubucake ka sega ni sotava na dredre ka meda vakaukauwataki me sega kina na sasaga bula. Ia na tubucake ena sega ni rawa kevaka me na muri na sala rawarawa. Eda sa kila

deivaki tu ni dua na dauqito ena sega ni rawa ni dauqito rogo e vuravura ke- vaka me a sega ni sotava na vakauka- uwa yago e dredre. Meda na qarauna meda kakua ni cata na ka sara ga ena vukei keda meda na rawata kina na ivakarau e vakalou.

E sega ni dua na veivakatovolei se veivakararawataki eda sotava me na dredre cake mai na noda rawa ni wa- lia, baleta ni tiko na noda sala ni veita- ratara kei na Turaga. Eda sa rawata na ka kecega ena vukui Karisito, o koya sa vakaukauwataki keda.¹⁶

Ni bula mai o Elder Robert D. Hales ena dua na tauvimate bibi e a qai mai wasea ena dua na soqoni ni konife- redi raraba na veika oqo: “Ena vica na gauna, au a tukuna vua na Turaga niu sa vulica na lesoni meu vakavulici kina ka sa na sega kina ni ganita meu sotava tale eso na veivakararawataki. Na kerekere vakaoqori e a sega ni vakakina ni a vakadeitaki mai vei au ni veivakasavasavataki oqori ena yaco ena nona gauna na Turaga kei na nona gaunisala. . . . Au . . . vulica niu na sega ni tu taudua ena noqu sotava tiko na dredre oqo ka ni ra na tu na nona agilosu me ra veitaqomaki ka tuberi au. E tiko eso na agilosu era vo- leka sara me vakataki ira na vuniwai, na nasi, ka bibi duadua o Mary, na noqu daulomani. Ena so na gauna, ni gadreva na Turaga me vakakina, au na vakalomavinakataki ena so na veisiko

vakalomalagi ka ra na kauta mai ena gauna sara ga au gadreva kina na vakacegu kei na veivakadeitaki tawamudu.”¹⁷

E lomani keda na Tamada Vakalo- malagi, ka da kila ni “ko ira kecega sa vakabauta na Kalou sa dau vukei ira ko koya ena nodra leqa, ka vakace- gui ira mai na nodra rarawa, ia era na laveti cake ena siga mai muri.”¹⁸ Ena dua na siga ni da sa yaco ki na yasa ni ilati kadua, eda na sega ni vinakata me dua e tukuna ga vei keda “Sa vinaka, sa oti oqo.” Ia, eda na vinakata me tukuna mai na Turaga, “E vinaka, a tamata vinaka ka dina.”¹⁹

Bucharest, Romania

Au taleitaka na vosa nei Paula:

“O cei me na tawasei keda mai na loloma i Karisito? A ka rarawa li se na yaluma, se na dauveivakacacani, se na dausiga, se na luvaiwale, se na dauvei- vakarerei, se na iseileiwau? . . .

“E segai, ena ka kecega oqo eda sa gumatua sara kina, ena vukui koya sa lomani keda.”²⁰

Au kila ni bula tiko na Kalou, kei na luvena, o Jisu Karisito. Au kila talega ni Nodrau veituberi, sa rawa vei keda meda “gumatua sara” ena veidredre eda na sotava ena bula oqo. Sa rawa ni da vakataki Rau. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 1 Pita 1:6–8; Eparaama 3:25.
2. Raica na 1 Pita 2:20.
3. Raica na 2 Pita 1:4.
4. Raica na 2 Nifai 2:21.
5. Orson F. Whitney, ena Spencer W. Kimball, *Faith Precedes the Miracle* (1972), 98.
6. Raica na Aisea 48:10; 1 Nephi 20:10.
7. Raica na Alama 7:11–12.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 58:4.
9. Raica na Lako Yani 14:5–30.
10. Raica na 1 Nifai 3–4.
11. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:15–17.
12. Amalie Hollenweger Amacher, unpublished history in possession of author.
13. Iperiu 12:11.
14. 2 Korinica 4:17.
15. Raica na 2 Korinica 11:23–28.
16. Raica na Filipai 4:13.
17. Robert D. Hales, “The Covenant of Baptism: To Be in the Kingdom and of the Kingdom,” *Liahona*, Jan. 2001, 6.
18. Alama 36:3.
19. Maciu 25:21.
20. Roma 8:35, 37.

Mai vei Bisopi H. David Burton
Bisopi Vakatuilewa

Na Cakacaka Veivakasavasavataki ni Welefea

Na cakacaka ni nodra kauwaitaki na tamata ka “lomani o ira na dravudravua ” sa cakacaka e veivakasavasavataki, ka vakarota na Tamada.

Ni yadra vinaka kemuni na taciqū kei na ganequ. Ena 1897, ni se cauravou kina o David O. McKay a tucake tu ena dua na katuba ka taura tu e dua na tikidua. Sa dau cakava tiko mai vakavuqa oqo ena nona kaulotu tiko e Stirling, mai Sikotiladi. Ia ena siga o ya, a dolava mai vua na katuba e dua na marama ka rairai oca sara. A vakaisulu tu vakaca, ka salulu na baluna ka sega tu ni seru na uluna.

A taura sara na tikidua mai vei Elder McKay ka cavuta e ono ga na vosa ena sega ni guilecava vakadua: “Ena voli beka kina na madrai?”

Na ka oqo sa qai dau nanuma tu ga ena nona bula taucoko na cauravou daukaulotu oqo. E muri a qai vola, “Mai na gauna o ya au sa qai kila kina vakaidina na cava me cakava na Lotu i Jisu Karisito, o ya, me kauwai sara ki na nodra welefea na tamata. Au biuta mai na katuba o ya kau vakila ni [marama] o ya, sa . . . cudruva sara [ena yalona] na tamata kei na Kalou, ka sa sega ni rawa vua me ciqoma na

itukutuku ni kosipeli. [Sa gadreva] dina o koya me vukei, kau kila ni sega ni tiko e dua na kena mataisoqosoqo, e Stirling me vukei [koya] kina.”¹

Ena vica na yabakitini ka tarava a sotava na dredre o vuravura ena vuku ni tarabi ni Vakaloloma Levu. Ena gauna vata o ya, ena ika 6 ni Epereli, 1936, a kacivaka raraba kina o Peresitedi Heber J. Grant kei rau na nona daunivakasala, o J. Reuben Clark kei David O. McKay, e dua na ka sa mai vakatokai e muri me parokaramu ni welefea ni Lotu. Veivakurabuitaki, ni oti e rua na macawa, a soli na ilesilesi vei Elder Melvin J. Ballard me isevu ni kena jeameni ka isevu ni kena manidia dairekita o Harold B. Lee.

Oqo e sega ni sasaga wale tu ga. E dina ga ni sa mai tubera cake na Turaga eso na tamata vinaka me ra na veiqaravi kina, a vakamatatataka kina o Peresitedi J. Reuben Clark ni kena “tauyavutaki na gagacaca ni [welefea] a yaco mai ena ivakatakila ni Yalo Tabu vei Peresitedi Grant, ni sa yaco tiko mai na ka

vakaoqo ena ivakatakila vei ira na veitacini era sa vakaisilesi ena welefea.”²

Sa tudei ka sega ni vakayavalati na nodra yalodina na iliulu ni Lotu me ra vakaceguya kina na nodra rarawa na tamata. A vinakata o Peresitedi Grant “e dua na ituvatuva ena dodoliga yani ka vukei ira na tamata ena isau cava ga.” A kaya ni sa rawa sara vua me na “sogota na semineri, tarova tu vakawawa na cakacaka ni kaulotu, se me na sogota mada na valetabu, ia era na sega ni raica me ra walokai ena viakana na tamata.”³

Au a toka tikivi Peresitedi Gordon B. Hinckley e Managua, mai Nicaragua ena gauna a vosa kina vei ira na 1,300 na lewe ni Lotu era a bula mai na cagilaba rerevaki ka ra mate kina e 11,000 na tamata. “Me vaka ga ni sa tu na ivurevure ni Lotu,” a kaya vei ira, “keimami na sega ni laiva mo ni walokai ena viakana se sega ni vakaisulu, se sega na nomuni vale. Keimami na cakava na neimami igu taucoko mo ni vukei kina ena sala sa vakarautaka tu na Turaga me vakayacori kina.”⁴

E dua vei ira na ituvaki cecere veivakauqeti yavutaki vakosipeli ni sasaga o ya me vakamatatataka na nodra itavi yadudua na tamata kei na nodra bula rawati ira. A vakamacalataka o Peresitedi Marion G. Romney, “E vuqa na parokaramu era sa tauyavutaka eso na tamata vinaka me ra vukei kina o ira era vakaleqai tu. Ia, e vuqa vei ira na parokaramu oqo era tuvanaki ena veika ga ni siga nikua me ra ‘vukei kina na tamata,’ ka sega ni ‘vukei ira na tamata me ra vukei ira vakai ira.’”⁵

Na bula rawati koya e rawati mai na bula mamaroroi ka bula vakaiavakarau ena veika dodonu vakaiyau. Mai na ivakatekivu, sa vakatavulica tu mai na Lotu—ni sa rawa vei ira—ka gadrevi na nodra qarava tale na nodra itavi ni welefea vakayago. E sa vinakati me ra na vulica vakai ira na itabatamata yadua na ivakavuvuli yavu ni bula rawati koya: kakua ni dinau, tauyavutaki ni ivakavuvuli ni mamaroroi, vakarau ki na gauna ni leqa, vakarogoca ka muria na nodra vosa na parofita bula, vulica na kedrau duidui na gadreva kei na ka e vinakata ga, ka bula vakakina.

Na inaki, yalayala, kei na ivakavuvuli e vakacokotaka na noda cakacaka ni veiqaravi vei ira na vakaleqai kei na vakaloloma me teteva tawamudu yani na iyalayala ni bula vakayago oqo. Na cakacaka vakalou oqo ena sega walega me ra kune vinaka ka vakalou-gatataki ga kina o ira era vakararawataki se vakaleqai. Vakaluvana yalewa kei na tagane na Kalou, sega ni da na rawa ni taukena na taucoko ni bula tawamudu kevaka eda sega ni soli keda taucoko ki na noda veirairai kei veivukevukei ni da se bula tiko e vuravura. Sai koya na noda veikauwaitaki ni solibula kei na noda soli keda vei ira na tamata eda sa qai rawata kina na ivakavuvuli ni solibula kei na veivakatabui.⁶

A vakavulica o Penijamini na Tui qaqa ni dua vei ira na inaki ni noda vota na ka sa noda vei ira na dravudravua ka qarava na nodra vakacegui o ya me na bokoci rawa tikoga kina na noda ivalavala ca ena veisiga ka dodonu kina ena mata ni Kalou.⁷

Vakatekivu mai na kena tauyavu ko vuravura, sa nodra isakisaki tu mai na veimataisoqosoqo ni tamata dodonu na cakacaka ni loloma. Eda gadreva kece na vuravura e veivakacegui kei na itikotiko raraba e rawa-ka. Eda sa masuta na veimataisoqosoqo dauloloma ka caka dodonu e sega kina na ivalavala ca ka gugumatua kina na caka vinaka kei na dina. Se cava na

levu ni valetabu eda na tara, se levu sara vakacava na keda iwiliwili, se vakacava sara na noda dokai tiko mai vei ira na lewe i vuravura—meda qai luluqa mai ena iusutu ni vunau o ya meda “vukei ira sa malumalumu, vakaukawataki na liga sa wadamele, kei na duru sa malumalumu,”⁸ se vagoleta tani na yaloda mai vei ira sa rarawa ka tagi, eda sa qai cudruvi sara ka sega ni vakayalovinakataka rawa na Turaga, ka na takali mai vei keda na inuinui marautaki ni yaloda.⁹

E vuravura taucoko, era gole yani e 28,000 na bisopi vei ira na dravudravua me ra laki qarava na nodra leqa. Ena veivuke ki na bisopi yadua na matabose ni tabanalevu ni iliuliu ni matabete kei na mataisoqosoqo, ka vakakina o peresitedi yalodina ni isoqosoqo ni Veivukei. Era na “vuka yani me laki vukei na tamata o ya; . . . livia kina na waiwai kei na waini vei ira na vakaleqai sa mavoa na yalodra; . . . [ka] tavoya na wainimatadra na gone luveniyali ka laki vakamarautaka na yalodra na yada.”¹⁰

Sa vakauqeti ka dusimaki kina vakadodonu na yalodra na lewe ni Lotu kei ira na kena iliuliu e vuravura taucoko ena vunau kei na yalo vakalou me ra lomana ka kauwaitaki ira na wekadra.

A lomaleqataka sara vakalevu e dua na iliuliu ni matabete e Sauca Amerika na nodra sa walokai ena viakana ka sotava tiko na leqa o ira na lewe

ni nona iteki lailai. Ena nona sega ni vinakata me ra vakaleqai na gone ena viakana, a raica sara e dua na tikini qele lala ka kerei ira na matabete me ra laki samaka ka teivaka. Era a kauta mai e dua na ose qase ka vakataqara vua e dua na siviya makawa ka tekivu siviya. Ia ni sa voleka ni oti, a mai leqa yani na ose qase oqo.

Ena nodra sega ni vinakata me ra walokai na tacidra kei na ganedra, era sa qai vakaivuataka e tabadra na siviya makawa oqo o ira na veitacini matabete ka drete yani ena qele voravora oqo. Era sa vakaivuataka dina sara ga vei ira na nodra rarawa kei na icolacola bibi nei tacidra kei ganedra.¹¹

E dua na tikina mai na ivolatukutuku ni noqu matavuvale e vakaraitaka na yalodina ki na nodra kauwaitaki na vakaleqai. E vuqa era sa rogoca na kedrau italanoa na ilawalawa ni qiqidreti nei Willie kei Martin kei na nodra sotava na rarawa levu kei na mate o ira na painia yalodina oqo ni ra vosota dredre yani na vuluibatabata sara kei na draki voravora ena ilakolako ki na yasayasa vaka-ra. A dua vei ira oqo o Robert Taylor Burton, e dua vei ira na tukaqu vakarua, ka a dua vei ira a ke-rea o Brigham Young me ra vodo ose ka laki vueti ira mai na Yalododonu lomani ka ra sa vakaleqai tiko.

St. Catherine, Jamaica

Na gauna oqori, a vola kina ena nona ivolaniveisiga o tukaqu “Sa vavaku na uca cevata ka batabata sara. . . [Keimami] sa sega ni toso rawa ni sa batabata sara. . . Na ivakarau ni batabata sa sivia na saiva ki na 11 na diqiri [-24°C] . . . ; sa batabata dina sa sega ni rawa me dua e lako rawa.”¹²

Sa veisoliyaki sara yani na iyaya ni veivueti vei ira na Yalododonu era sa tao tu oqo, ia “e dina [ni ra] sa mai cakava rawa na nodra kaukauwa taucoko, e vuqa vei ira era sa mai kacikaci toka ni cagi e kea.”¹³

Ni ra sa mua tiko yani o ira na Yalododonu sa mai vueti oqo ka ra curuma yani na barivatu na Echo Canyon, era sa kele vakatikitiki eso na qiqi me ra vukea na kena sucu mai e dua na gone yalewa dramidrami. A raica sara o Robert ni sega vei tina na isulu me viviraki kina na gone me katakata. E dina ga ni sa batabata cevata tu na draki, a “luvata na nona sote cula mai vale ka solia vei tinani gone me ologa kina na gonelailai.”¹⁴ A vakatokai na gone oqo me o Echo—Echo Squires—me ivakananumi ni vanua kei na ituvaki ni nona sucu.

Ni oti e vica na yabaki a kacivi o Robert me lewena na Matabisopi Vakatalewa ni Lotu, ka sivia na tolusagavulu na yabaki na nona veiqaravi kina. Ni sa yabaki 86, a tauvimate o Robert Taylor. A kacivi iratou sara e yasana na nona matavuvale me solia vei iratou na iotioti ni nona veivakalougatataki. E dua vei ira na iotioti ni nona malani-vosa a kaya kina na ivakasala bibi oqo: “Dou lomani ira na dravudravua.”¹⁵

Kemuni na taciqo kei na ganequ, eda dokai ira na tamata qaqa sa kacivi ira na Turaga me ra tauyavutaka ka qarava na kena parokaramutaki na nodra vukei yani na lewe ni Nona Lotu era vakaleqai tu. Eda sa dokai ira, era sa dodoliga tiko yani vakavuqa, ena noda gauna oqo ena sala lo e vuqa era “lomani ira kina na dravudravua,” vakani ira sa viakana, vakaisulutaki ira sa luvawale, qaravi ira sa tauvimate, ka sikovi ira sa vesuki tu.

Sai koya oqo na cakacaka tabu sa namaka tiko na iVakabula mai vei ira na Nona tisaipeli. Oqo na cakacaka e taleitaka o Koya ena gauna a bula voli kina ena vuravura oqo. Sai koya oqo na cakacaka au kila ni da na raica me na cakava tiko o Koya ke maliwai keda tiko nikua.¹⁶

Ena vitusagavulu ka lima na yabaki sa oti, a cila mai ena dua na itekitekivu vakaloloma e dua na parokaramu e vakatabakidua ki na nodra vakabulai vakayalo vakayago na kawatamata. Mai na gauna o ya sa vakatorocaketaka ka vakalougatataka na nodra bula e tini vakacaca na milioni na tamata e vuravura taucoko. Na ituvatuva vakaparofita ni welefea e sega walega ni dua na italanoa lailai ena ivolatukutuku ni Lotu. Na ivakavuvuli e vakayavutaki tu kina e tukuna tiko o cei oi keda. Sai koya oqo na ituvaki bibi ni noda ilesilesi vakatisaipeli yadua ni noda iVakabula ka daunivakaraitaki, o Jisu na Karisito.

Na cakacaka ni nodra kauwaitaki na tamata ka “lomani o ira na dravudravua” sa cakacaka e veivakasavasa-vataki, ka vakarota na Tamada, ka sa

tuvanaki vakalou me ra vakalougatataki, vakadodonutaki, ka bula vakacerecerei kina o ira na Luvena. Meda vakamura na ivakasala ni iVakabula vua na daunilawa ena vosa vakatauta-uvata ni kai Samaria dauloloma: “Mo lako ko iko, ka kitaka vakakina.”¹⁷ Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Cherished Experiences from the Writings of President David O. McKay*, comp. Clare Middlemiss (1955), 189.
2. J. Reuben Clark Jr., “Testimony of Divine Origin of Welfare Plan,” *Church News*, Aug. 8, 1951, 15; raica talega na Glen L. Rudd, *Pure Religion* (1995), 47.
3. Glen L. Rudd, *Pure Religion*, 34.
4. Ena “President Hinckley Visits Hurricane Mitch Victims and Mid-Atlantic United States,” *Ensign*, Feb. 1999, 74.
5. Marion G. Romney, “The Celestial Nature of Self-Reliance,” *Liahona*, Mar. 2009, 15.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 104:15–18; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 105:2–3.
7. Raica na Mosaia 4:26–27.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 81:5; raica talega na Maciu 22:36–40.
9. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 104:18.
10. Josefa Simici, ena *History of the Church*, 4:567–68.
11. Veivakatarogi kei Harold C. Brown, manidia dairekita vakacegu ni Welfare Services.
12. Journal of Robert T. Burton, Church History Library, Salt Lake City, Nov. 2–6, 1856.
13. Robert Taylor Burton, ena Janet Burton Seegmiller, “Be Kind to the Poor”: *The Life Story of Robert Taylor Burton* (1988), 164.
14. Lenore Gunderson, ena Jolene S. Allphin, *Tell My Story, Too*, tellmystorytoo.com/art_imagepages/image43.html.
15. Robert Taylor Burton, ena Seegmiller, “Be Kind to the Poor,” 416.
16. Raica na Dieter F. Uchtdorf, “Sai Kemudou na Ligaqu,” *Liahona*, 2010, 68–70. 75.
17. Luke 10:37.

Mai vei Silvia H. Allred

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Na iBalebale Dina Sara ni Bula Vakatisaipeli

Ni sa yaco me ivakavuvuli ni noda kauwaitaki ira na tani na loloma, sa yaco me kosipeli cakacakataki na noda vei qaravi ena vukudra.

Ena itekivu ni gauna, sa vakavuvulitaka na Turaga kevaka me da yaco me nona tamata eda na gadreva me da duavata ka yalovata.¹ Sa vakavuvulitaka talega na iVakabula ni ivunau cecere e rua ena lawa sai koya “Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanuma kecega” ka “lomana na kai nomu me vaka ko lomani iko.”² Kena iotioti, ni oti ga na kena tauyavu na Lotu, a vakaroti ira na Yalododonu na Turaga me ra “raici ira na dravudravua kei na luveniyali ka vukea na nodra leqa.”³

Na cava na vakasama e tiko ena ivakaro kece oqo? Me da veilomani ka vei qaravi vakataki keda. Sai koya oqo, na ibalebale dina ni bula vakatisaipeli ena Lotu dina i Jisu Karisito.

Ni da marautaka na ika 75 ni yabaki ni parokaramu ni welefea ena Lotu, sa dau vakananumi tiko vei keda na inaki ni welefea, sai koya me ra vukei kina na lewenilotu me ra vukei ira vakataki ira me ra bula rawati ira,

me ra dau raici ira na dravudravua kei na vakaleqai, ka dauveiqaravi. Sa tuvalaka tu na Lotu na ivurevure e tu kina me ra vukei kina na lewenilotu me ra vakarautaka na veika me ra tiko vinaka kina vakayago, vakayalo, vakaveimaliwai, vakakina na veika me baleta na lomadra, lomadra na nodra matavuvuale, kei ira tale eso. E tiko ena itutu vakabisopi e dua na itavi bibi ni nodra raici na dravudravua kei na vakaleqai ka me vakayagataka na ivurevure eso oqori me baleti ira na lewenilotu ena nona tabanalevu. Ena vukei ena nona sasaga mai vei ira na kuoramu ni matabete, iSoqosoqo ni Veivukei, ka vakauasivi vei ira na dauveituberi kei na siko vuvuale.

Sa dau tu ga na iSoqosoqo ni Veivukei ena loma ni welefea. Ni tauyavutaka na Parofita o Josefa Simici na iSoqosoqo ni Veivukei ena 1842, a kaya kina vei ira na marama, “Oqo na itekivu ni veisiga vinaka vei ira na dravudravua kei na vakaleqai.”⁴ E tukuna vei ira na marama ni inaki ni isoqosoqo na “veivukei vei ira

na dravudravua, ira na vakaloloma, na yada kei na luveniyali, kei na cakacakataki ni veinaki vinaka kece sara. . . . Era na liviraka kina na waiwai kei na wainiki na yalodra mavoa na kune rarawa, era na vakamamacataka na wainimata-dra na luveniyali, ka vakamarautaka na yalodra na yada.”⁵

E kaya talega ni isoqosoqo, “Ena vakavuna me ra caka vinaka na tagane ena nodra raica na nodra gagadre na dravudravua—ena nodra vakasaqara na veika ni loloma cecere, ka qarava na veika era vinakata—me ra veivuke ena kena vakadodonutaki na ivakarau ni bula ka vaqacacotaki na ivalavala dodonu ena noda veitikitiko.”⁶

Era cakacaka vata ena gauna nikua na tagane kei na yalewa ena Lotu ena nodra vakacegui o ira era leqa tu. Era vakarautaka na matabete na veitokoni e gadrevi vei ira era gadreva tu na veituberi vakayalo kei na veivuke. Era na vakalougatataka na bula ka vakarautaka na veivakalougatataki ni kosipeli ki na veimatavuvuale yadua o ira na dauveituberi vakamatavuvuale era vakauqeti. Me kuria, era dau solia na nodra kaukauwa kei na taledi ena veisala tale eso, me vaka nodra vukei na matavuvuale e gadrevi tu me vakavinakataki nodratou vale, ena vukei ni dua na matavuvuale sa toki, se ena nona vukei e dua na tagane me kunea na cakacaka e gadreva.

Era na sikova e dua na vale na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei me dikeva na veika e gadrevi ena vukuna na bisopi. Era dau vakatawa ka qaravi ira na marama kei na matavuvuale na dausiko vuvuale vakauqeti. E vakavuqa ni o ira sara ga na imatai ni idewadewa ni veivuke ena gauna ni leqa vakasauri. Era dau vakarautaka na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei na kakana, vei qaravi ni yalololoma, ka veitokoni ena gauna ni dredre.

Era dau reki na lewe ni Lotu e vuravura raraba ena veigauna e liu ka dodonu me da reki ena gauna oqo ena madigi e yaco mai vei keda me da vei qaravi ena vukudra na tani. Na noda sasaga cokovata e kauta mai na vakacegu vei ira na dravudravua, na viakana, o ira era kune rarawa, se vakaleqai, ka da sa vakabula tiko kina na yalo.

E tadola tu vei ira yadua na bisopi na nona lololo na Turaga, ka tauyavu ena nodra “solia vei bisopi na lewenilotu yalodina na nodra gauna, taledi, nodra kila vakacakacaka, yalololoma, na iyaya, kei na ilavo me baleta na nodra qaravi na dravudravua kei na kena tarai cake na matanitu ni Kalou e vuravura.”⁷ Ena rawa me da cau kece ki na nona lololo na Turaga ena noda sauma na noda isolisoli ni lolo ka solia na ivurevure kece e tu vei keda vua na bisopi me ra vukei kina o ira era leqa tu.

E dina ni sa totolo sara na veisau e vuravura ni toso tiko o gauna, ia e sega ni veisau na ivakavuvuli ni welefea baleta ni sa veivakauqeti vakalou, ka dina vakatakilai mai. Ni ra sa cakava na lewe ni Lotu na veika kece era rawata me ra bula kina ka ra sega tikoga ni rawata na veika taumada ni bula, sa na tu vakarau na Lotu me veivuke. Ena soli na veika e gadrevi vakatotolo, ka tauyavutaki e dua na ituvatuva me vukei kina me rawa ni bula vakataki koya o koya e leqa tiko. Na bula rawati koya sai koya na nona rawata e dua me vakarautaka na veika vakayalo kei na veika vakayago e gadreva o koya kei na nona matavuvale me rawa kina na bula.

Ni da vakalevutaka cake na noda ivakatagedegede ni bula rawati keda, eda sa vakalevutaka tiko na noda rawa ni vukei ira ka qaravi ira na tani me vaka e dau kitaka na iVakabula. Eda muria na nona ivakaraitaki na iVakabula ena noda qaravi ira era leqa tu, o ira na tauvimate, kei na kune rarawa. Ni sa yaco me ivakavuvuli ni noda kauwaitaki ira na tani na loloma, sa yaco me kosipeli cakacakataki na noda veiqaravi ena vukudra. Sai koya na kosipeli ena kena gauna uasivi duadua. Sai koya na lotu savasava.

Ena noqu ilesilesi vaka-Lotu eso, sa dau vakayalomalumalumutaki au na loloma kei na kauwai era dau vakaraitaka na bisopi kei na veiliutaki ni iSoqosoqo ni Veivukei vei ira na nodra qelenisipi. Niu veiqaravi tiko vakaperesitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei ena iteki mai Chile ena ivakatekivu ni 1980 vakacaca, a sotava tiko kina na matanitu e dua na dredre ni bula ca sara ka tara sara na 30 na pasede na

kedra levu na sega ni cakacaka. Au a vakadinadinataka na nodra yaloqaga na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei kei ira na dausiko vuvale yalodina ena nodra ia tikoga ena “caka vinaka”⁸ ena veigauna dredre vaka koya. Era matanataka na ivolanikalou ena Vosa Vakabilebale 31:20, “Sa dodoka yani na ligana me soli ka vei ira sa dravudravua; io, sa dodoka na ligana vei ira sa luveniyali.”

O ira mada ga na marama era sota kaya tiko na dredre na nodra matavuvale era ia tikoga na veivukei vei ira era nanuma ni ra vakaleqai vakalevu cake. Au qai kila vakavinaka cake kina na veika a raica na iVakabula ena nona kaya ena Luke 21:3–4:

“Au sa kaya vakaidina vei kemudou, na yada dravudravua oqo sa biuta vakalevu kina, ko ira kecega era biuta vakalailai ga:

“Ni ra sa biuta eso ko ira kecega oqo, mai na nodra ka e vuqa, ki na kato ni soli, ia ko koya, sa dravudravua, sa biuta kecega kina na nona ka me bula kina.”

Ena vica na yabaki e muri au vakadinadinataka na ka vata oqo niu a peresitedi tiko ni iSoqosoqo ni Veivukei ena iteki mai Argentina ena kena tubu cake vakasivia na isau ni yaya ka ra vakaleqai kina vakalevu e vuqa na noda lewenilotu yalodina

ena kena lutu sobu na kaukauwa ni bula vakailavo. Au baci vakadinadinataka tale ena noqu veisiko ena dua na gauna lekaleka sa oti ki Kinshasa ena Democratic Republic kei Congo, e Antananarivo, mai Madagascar, kei Bulawayo e Zimbabwe. O ira kecega na lewenilotu, vakauasivi o ira na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei, era tomana na tarai cake ni vakabauta, vaqacacotaki ni tamata yadua kei na matavuvale, ka ra vukei na vakaleqai.

E veivakurabuitaki ni da vakasamataki ni rawa vua e dua na marama se turaga yalomalumalumumu vakaitavi vaka-Lotu me curuma yani e dua na vale ka tu kina na dravudravua, na yaluma, na tauvimate, se na leqa ka rawa me kauta yani na sautu, na vakacegu, kei na marau. Veitalia na vanua e tu kina na tabanalevu se tabana se na kena levu se lailai na ilawalawa, e tu vei keda kece na lewenilotu e vuravura raraba na madigi oqori. E dau yaco e veisiga yadua, ka yaco tiko ena dua na vanua ena gauna sara ga oqo.

O Karla na tinadrua gone e lewe rua. Na watina, o Brent, e dau balavu na nona gauna ni cakacaka ka dua na auwa na balavu ni nona dau lako tiko se lesu mai ena cakacaka. Ni oti vakalailai na nona sucu mai na ikarua ni nodrau goneyalewa lailai, a tukuna kina na veika oqo: “Ena siga ni oti na

noqu kacivi meu daunivakasala ena mataveiliutaki ni iSoqosoqo ni Veivu-kei ena noqu tabanalevu, au a vakadrukai. Ena rawa vakacava meu colata na itavi ni nodra vukei na marama ena noqu tabanalevu niu sa taqeya dredre tiko mada ga meu qarava vakavinaka na noqu itavi vakaradinivale ka tina vua e dua na gone yabaki rua waribariba kei na dua na gone se qai sucu mai? Niu vakananuma toka na veisau oqo, sa tauvimate na yabaki rua. Au sega ni kila na cava me caka vua ka qarava tiko na gone dramidrami ena gauna vata oqori. Ena gauna oqori, a basika mai kina e katuba o Sisita Wasden, e dua vei ira na noqu dausiko vuvale. E kila vinaka o koya na sala me veivuke kina, ni ra sa ka lelevu tu na luvana. E tukuna vei au na ka meu cakava ena gauna e lako kina ki na sitoa ni wainimate me laki volivoli mai. A qai veivosakitaka na nona laki kau mai na siteseni ni sitimanivanua na watiq me rawa ni yaco totolo mai ki vale me vukei au. Ena nona rogoca na ka au vakabauta ni veivakauqeti ni Yalo Tabu, kei na nona lomasoli me qaravi au, sai koya sara ga na

veivakadeitaki au gadreva mai vua na Turaga, ni na vukei au meu rawata vakavinaka na noqu ilesilesi vou.”

E lomani keda o Tamada Vakalomalagi ka kila na veika eda dui sotava kei na veika eda rawa ni rawata. E dina ni da vakasaqara e veisiga na Nona veivuke ena noda dau masu, e vakavuqa ni na dau sotava na noda gagadre mai vua e dua tale na tamata.⁹

E kaya na Turaga, “A ka oqo era na kila kina na tamata kecega ni dou sa noqu tisaipeli, kevaka dou sa veilomani.”¹⁰

Ena vakaraitaki na loloma savasava i Karisito ena noda vei qaravi ka guilecava na veika e baleti keda. Na noda dau veivukevukei e veivakasavasavataki, ena laveta cake o koya e ciqoma ka vakayalomalumalumutaka o koya e solia. E vukei keda me da tisaipeli dina nei Karisito.

Na ituvatuva ni welefea sai koya na kena vakayagataki na ivakavuvuli tawamudu ni kosipeli. Sai koya dina na veivuke ena Nona ivakarau na Turaga. Me da vakavouya na noda gagadre me da iyaya ena Nona lololo na Turaga ena nodra vakalougatataki na tani.

Au masuta me vakalougatataki keda na Turaga me levu cake vei keda na yalo ni loloma vakarisito, loloma veivueti, kei na yalololoma. Au vakamamasu me vakalevutaki cake na noda gagadre kei na noda rawata me da dolele yani ka veivuke vei ira era kalouca, o ira na vakaleqai, kei ira era vakararawataki, me sotavi na nodra gagadre, me vaqacacotaki na nodra vakabauta, ka me vakasinaiti na yalodra ena vakavinavinaka kei na loloma.

Me vakalougatataki keda na Turaga ena noda lako voli ena talairawarawa ki na Nona ivakaro, Nona kosipeli, kei na Nona rarama. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Mosese 7:18.
2. Raica na Maciu 22:36–40.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 44:6.
4. *Joseph Smith, in History of the Church*, 4:607.
5. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 452.
6. *Teachings: Joseph Smith*, 452.
7. *Providing in the Lord's Way: A Leader's Guide to Welfare* (1990), 11.
8. Cakacaka 10:38; Yavu ni Vakabauta 1:13.
9. Raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* (2006), 82.
10. Joni 13:35.

Mai vei Elder David A. Bednar
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Yalo ni iVakatakila

E ka dina na yalo ni ivakatakila—ka na rawa ni cakacaka ena noda dui bula yadua kei na Lotu.

Au vakavinavinakataka na veivakauqeti me digitaki rawa kina na serenilotu ka na lagati ni oti na noqu vosa, “Au Caka Vinaka Li e Edai?” *Serenilotu*, naba 131. Au sa kila rawa.

Au sureti kemuni, mo ni vakasamataka e rua na ka, eda sa sotava voleka ni o keda kece me baleta na rarama.

Na kena imatai e yaco ena nomu curu yani ena dua na rumu butobuto ka waqaca e dua na ivakasari bariba ni cina. Nanuma na vakasauri ni kena vakasinaiti na rumu ena dua na rarama serau ka vakavuna me seyavu yani na butobuto. Na veika a sega ni laurai ka sega ni vakadeitaki sa yaco me makare ka laurai rawa. Na ka oqo e vakavotukana mai na kena laurai vakasauri ka vakaukauwa mai na rarama.

Na kena ikarua e yaco ena noda vakaraica toka na malawa cake ni mataka. O nanuma rawa beka na kena vakamalua ka voleka ni sega ni laurai rawa na toso cake tiko ni rarama mai na vunilagi? Na kedrau duidui kei na waqaci ni cina ena dua na rumu butobuto, na rarama mai na cabe ni siga e sega ni vakasauri mai. Ia e vakamalua ka qai toso cake tikoga na kena rarama, ka ubia yani na butobuto ni bogi, na rarama ni mataka. Me yacova ni sa basika mai na matanisiga ena vunilagi. Ia na ivakatakilakila ni kena

sa vakarau cabe mai na matanisiga, sa laurai tu ni se vo e vica na auwa me basika mai na matanisiga ena kena icabecabe. Na ka oqo e vakavotukana mai na kena laurai vakamalua mai na tubu cake tiko mai ni rarama.

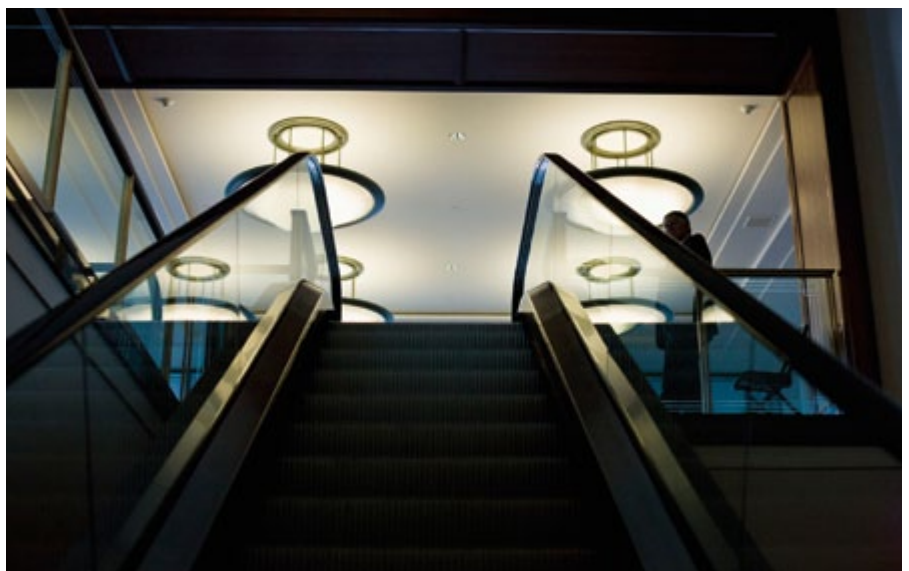
Mai na rua na ka rawarawa eda dau sotava oqo me baleta na rarama, e rawa ni da vulica kina e vuqa na ka me baleta na yalo ni ivakatakila. Au masuta me vakauqeti keda na Yalo Tabu ka dusimaki keda ena noda sa vakanamata oqo ki na yalo ni ivakatakila kei na ivakarau taumada e dau ciqomi kina na ivakatakila.

Na Yalo ni iVakatakila

Na ivakatakila sai koya na nona veitaratara na Kalou vei ira na Luvena e vuravura, ka dua vei ira na veivakalougatataki cecere e sala vata mai kei na isolisoli kei na veitokani ni Yalo Tabu. E vakavuvulitaka na Parofita o Josefa Simici, “Na Yalo Tabu na daunivakatakila,” ka na “sega ni rawa ni dua na tamata e ciqoma na Yalo Tabu ka sega ni ciqoma talega vakakina na ivakatakila” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici*, [2007], 148).

E vakarautaki tu na yalo ni ivakatakila vei ira yadua era ciqoma na cakacaka vakalotu ni veivakabulai ni papitaiso, ena tabadromuci me bokoci kina na ivalavala ca kei na veitabaki ni liga me baleta na isolisoli ni Yalo Tabu, mai vei ira e tu vei ira na kena dodonu—kei koya e cakacaka tiko ena vakabauta, me vakayacora na ivakaro ni matabete ni “ciqoma na Yalo Tabu.” Na veivakalougatataki oqo e sega ni baleti ira walega na iliuliu vakatulewa ena Lotu; ia, e nodra ka dodonu me cakacaka tiko ena nodra bula na turaga, marama, kei na gone ka ra sa yacova na yabaki ni vakatulewa, ka vakayacora na veiyalayalati tabu. Ena sureta na yalo ni ivakatakila ki na noda bula na gagadre dina kei na bula kilikili.

Erau a rawata o Josefa Simici kei Oliver Cowdery na kila yaga vakalevu, me baleta na yalo ni ivakatakila ena nodrau vakadewataka na iVola i

Momani. Erau vulica na turaga oqo ni rawa ni rau rawata na kila-ka e gadrevi, me vakacavari kina na nodrau caka-caka kevaka erau kerea ena vakabauta, kei na yalo dina, ka vakabauta ni rau na ciqoma. Ia ni sa toso na gauna sa toso talega na nodrau kila ni dua na ivakarau ni kena cakacaka na yalo ni ivakatakila, o ya na vakasama kei na ka eda vakila ka yaco mai ki na noda vakanananu kei na yaloda ena kaukauwa ni Yalo Tabu. (Raica na V&V 8:1-2; 100:5-8). Ni dusimaki ira na Turaga, “Ia sai koya oqo na yalo ni ivakatakila; raica, oqo na kaukauwa sa kauti ira rawa mai kina na mataqali i Isireli ko Mosese, ka ra kosova na wasa damudamu ena qele mamaca. Raica sa soli vei iko na isolisoli oqo: ia mo vakayagataka sara” (V&V 8:3-4).

Au vakabibitaka na malanivosa “vakayagataka sara” ena yalo ni ivakatakila. Ena ivolanikalou, e vakavuqa ni dau vakamacalataka na veivakayararataki ni Yalo Tabu me “domo lailai” (1 Tui 19:12; 1 Nifai 17:45; raica talega na 3 Nifai 11:3) kei na “rogo lailai ka malumu” (Ilamani 5:30). Me vaka ni dau vakasolokakana vei keda na Yalotabu vakamalua ka malumu, e rawarawa kina ni da kila na vuna meda biuta laivi kina na veitukutuku tawakilikili, na iyalo yalo vakasisila, kei na itovo kei na veika e veivakacacani ka veivakabobulataki. Na nona iyaya oqo na meca, e rawa ni vakamalumlumutaka ka vakarusa sara na noda kaukauwa meda kila ka cakacakataka, na itukutuku malumu ni Kalou ka soli mai ena kaukauwa ni Nona Yalotabu. O keda yadua e dodonu meda vakasamataka sara vakabibi, ka vakananuma vakatitobu ena masumasu na sala meda vakanadakuya kina na veitemaki ni tevoroka “vakayagataka sara” ena buladodonu, na yalo ni ivakatakila ena noda dui bula yadua kei na matavuvuale.

Na ivakarau ni ivakatakila

E dau soli na ivakatakila ena veisala duidui eso, e okati kina, me ivakaraitaki, na tadra, raivotu, veivosaki kei ira na italai vakalomalagi, kei na veivakuqeti. Eso na ivakatakila ena ciqomi vakasauri ka vakaukauwa; eso ena

kilai mai vakamalua ena sala malumu. Ena vukei keda meda kila vakavinaka na iwalewale e rua ni ivakatakila oqo, mai na ivakamacala e rua ni rarama au sa vakamacalataka oti.

Na vakacaudrevi ni cina ena dua na rumu butobuto e vaka na kena ciqomi vakatotolo e dua na itukutuku mai vua na Kalou, e taucoko, ka lako ga mai vakadua. E vuqa vei keda eda sa sotava na iwalewale ni ivakatakila oqo ena saumi ni noda masu yalodina se ni vakarautaki mai, na veidusimaki eda gadreva se na veitaqomaki, me vaka na nona lewa kei na nona gauna na Kalou. Na ivakamacala eso ni ivakatakila totolo ka kaukauwa vakaoqo era kunei ena ivolanikalou, tukuni ena itukutuku ni Lotu, ka vakadinadinataki ena noda bula. Io, e dau yaco dina na cakamana vakaoqo. Ia na iwalewale ni ivakatakila vakaoqo e dau vakavudua ka sega ni wasoma.

Na kena toso cake tiko vakamalua na rarama ena kena mai na matanisiga, e vaka ni da ciqoma e dua na itukutuku mai vua na Kalou “na vosa ena vosa, na vunau ena vunau” (2 Nifai 28:30). Ena vuqa na gauna, e dau yaco mai vakalalai na ivakatakila ka dau soli mai me vaka na noda gagadre, noda bula kilikili, kei na noda vakavakarau. Na veitaratara vakaoqori mai vei Tamada Vakalomalagi, ena turuma yani vakamalua ena sala malumu na yaloda me vaka na tegu sa lutu mai lagi” (V&V 121:45). Na ivakarau ni ivakatakila oqo, e dau vakawasoma ka sega ni vakavudua ka vakaraitaki ena nona tovolea ko Nifai, e vica na iwalewale ni bera ni qai rawata na peleti parasa mai vei Lepani (raica na 1 Nifai 3-4). A kauti koya na Yalotabu ki Jerusalemi ka “sega ni kila na ka [me] laki kitaka” (1 Nifai 4:6). Ka sega ni a vulica ena dua ga na gauna na itata ni waqa, a vakaraitaka vua na Turaga “na itata ni kau ni waqa” (1 Nifai 18:1).

Na itukutuku ni Lotu kei na noda dui bula yadua era vakasinaiti tu ena nona ivakaraitaki ni nona ivakarau na Turaga ni kena ciqomi na ivakatakila “na vosa ena vosa, na vunau ena vunau.” Kena ivakaraitaki, a sega ni soli taucoko vua na Parofita o Josefa Simici ena dua ga na gauna ena Veikau Tabu

na veidina bibi ni kosipeli vakalesui mai. Era a vakatakilai mai na iyau kunekune dredre oqo ena kena gauna dodonu me veisotari kei na veika e yaco tiko.

A vakamacalataka o Peresitedi Joseph F. Smith, na sala e yaco kina ena nona bula na ivakarau ni ivakatakila oqo: “Niu se gonetaganane . . . au dau . . . kerea vua na Turaga ena so na gauna me vakaraitaka vei au eso na ka vakasakiti, meu rawata kina e dua na ivakadinadina. Ia e qai tabonaka vei au na Turaga na ka vakasakiti, ka vakaraitaka vei au na dina, na vosa ena vosa . . . me yacova ni sa rawa meu kila na dina mai na boto ni uluqu ki na qeteqete ni yavaqu, vakakina me yacova ni sa yali tani vakadua vei au na vakatitiqa kei na rere. E sega ni tala mai o Koya e dua na agilosi mai lomalagi me vakayacora oqo, ka sega talega ni vosa mai me vaka ena nona domo ni biukila ni agilosi liu. Ena vakasolokakana ni domo malumu ka malua ni Yalo ni Kalou bula, a solia kina vei au na ivakadinadina au taukena. Ia ena ivakavuvuli kei na kaukauwa oqo, ena solia kina vei ira kecega na luve ni tamata me ra kila na dina ka na tudei tu vei ira, ka ra na kila kina na dina, me vaka na Nona kila na Kalou, ka me ra cakava na loma i Tamada me vaka na nona cakava ko Karisito. Ena sega ni dua na veivakatakilai vakasakiti me na rawata rawa oqori” (ena Conference Report, Apr. 1900, 40-41).

Me vaka ni da lewenilotu ena so na gauna eda sa rui dau vakabibitaka vakasivia na veivakatakilai vakayalo vakasakiti eso, e dau laurai votu ka da calata kina meda vakavinavinakataka ka so na gauna eda guilecava sara meda raica na ivakarau tudei e dau qarava kina na Yalo Tabu na nona cakacaka. Ni sa “rui rawarawa na ka me ra kitaka” (1 Nifai 17:41) ena kena ciqomi vakalalai na veivakuqeti vakayalo, ka dau lewena na veika eda gadreva kei na vanua meda gole kina, ni toso na gauna na kena isoqoni taucoko, e rawa ni vakavuna meda “sega ni raica na ka dina” (Jekope 4:14).

Au sa veitalanoa kei na vuqa na tamata era dau vakatitiqataka na

kaukauwa ni nodra ivakadinadina, ka ra beca na nodra kaukauwa vakayalo baleta ni ra sega ni dau ciqoma ena veigauna eso na veivakauqeti cakamana ka qaqa. De rairai ni da vakasamataka na veika eratou a vakila o Josefa ena Veikau Tabu, o Paula ena gaunisala ki Tamasiko, kei Alama Lailai, eda nanuma ni dua na ka sa leqa vei keda, se sega ni tiko vei keda ni da sega ni rawata ena noda bula na ivakaraitaki vakayalo veivakauqeti vakaoqo. Kevaka sa dau yaco vei iko na vakasama se na vakatitiqa vakaoqo, yalovinaka kila tiko ni sega ni dua na leqa e tiko vei iko. Toso tikoga ki liu ena talairawarawa kei na vakabauta na iVakabula. Ni o vakayacora vakakina, o na “sega ni tale lala” (V&V 80:3).

E veivakasalataki vakaoqo o Peresitedi Joseph F. Smith: “Vakaraitaki ira mai na Yalododonu Edaidai vei au era dau vakararavi ki na cakacaka mana, na ivakatakilakila kei na raivotu me ra tudei tiko kina ena Lotu, kau na qai vakaraitaka vei iko na lewenilotu . . . e sega ni vinaka tu na kedra ituvaki ena mata ni Kalou, ka ra dau lakova na veisala titidara eso. Eda na sega ni vakadeitaki ena dina mai na veivakatakilai vakasakiti, ia ena talairawarawa ena yalodina kei na yalomalua ki na ivakaro kei na lawa ni Kalou” (ena Conference Report, Apr. 1900, 40).

E dua tale na ka eda dau sotava, me baleta na rarama ena vukea na noda vulica e dua tale na ikuri ni dina me baleta na ivakarau ni ivakatakila “na vosa ena vosa, na vunau ena

vunau.” Ena so na gauna e dau cabe mai na matanisiga ena dua na mataka rugurugua ka kabukabu. Ena vuku ni ituvaki rugurugua oqori ena dredre kina ni da raica na matanisiga, ka na sega kina ni rawa ni da kila na gauna sara ga e basika cake kina na matanisiga mai na vunilagi. Ia ena mataka vakaoqori ena rauti keda na rarama e basika mai meda vakila kina e dua na siga vou, ka qarava kina na noda cakacaka.

Ena sala vata oqori, e vuqa na gauna eda dau ciqoma kina na ivakatakila, ka da sega ni kila sara vakavinaka na ivakarau se na gauna cava eda ciqoma tiko kina na ivakatakila. E dua na ka ena itukutuku ni Lotu e vakaraitaka na ivakavuvuli oqo.

Ena vulaitubutubu ni 1829, a qasenivuli tiko kina e Palmyra, mai Niu Ioka o Oliver Cowdery. Ni kila na veika e baleti Josefa Simici kei na cakacaka ni kena vakadewataki tiko na iVola i Momani, a vakauqeti o Oliver me laki vukea na parofita cauravou. A mani lako yani kina ki Harmony, Pennsylvania, me laki nona vunivola o Josefa. Na gauna e yaco yani kina kei na veivuke e laki solia sa ka bibi sara ki na kena yaco mai na iVola i Momani.

A qai vakatakila kina na iVakabula vei Oliver ena wasoma ni nona dau masuta na veituberi, sa dau ciqoma kina na idusidusi mai na Yalo ni Turaga. “Ke a sega o ya,” e kaya na Turaga, “ke a sega ni o lako mai ki na vanua ko sa mai tiko kina oqo. Raica ko sa kila ni ko sa kerekere vei au kau sa vakararamataka na nomu vakasama; ia au sa tukuna vei iko na veika oqo mo kila ni sa vakararamataki iko na Yalotabu na vu ni ka dina” (V&V 6:14–15).

Eke, sa ciqoma kina o Oliver e dua na ivakatakila mai vua na Parofita o Josefa Simici ka tukuni kina vua ni sa ciqoma tiko na ivakatakila. E matata, ni a sega tiko ni kila rawa o Oliver na ivakarau kei na gauna a ciqoma tiko kina na veidusimaki ni Kalou ka gadreva kina na idusidusi oqo me vakalevutaki na nona kila-ka me baleta na yalo ni ivakatakila. Sa vakakina, ni a lako voli o Oliver ena

rarama ni cabe ni siga ena dua na mataka rugurugua.

Ena vuqa na veilecayaki kei na dredre eda dau sotava ena noda bula, e gadreva vei keda na Kalou meda cakava na noda vinaka dua-dua, me da tu ka cakacaka ka me kua ni caka vei keda na ka (raica na 2 Nifai 2:26), ka vakabauti Koya tiko. Eda na sega beka ni raica na agilosi, rogoca na domo vakalomalagi eso, se ciqoma na veivakauqeti vakayalo. Ena veigauna eso eda na toso ga ki liu ena vakanuinui kei na masu—ia e sega na veivakadeitaki matata—ni da sa cakacaka tiko me vaka na loma ni Kalou. Ia ni da rokova tiko na noda veiyalayalati ka talairawarawa ki na ivakaro, ni da segata tikoga meda caka vinaka ka yaco me vinaka cake, e rawa ni da lako ena yalodei ni na tubera na noda ilakolako na Kalou. Eda na vosa ka yalodei tiko ni na vakauqeta na Kalou na veika eda cavuta. Oqo na kena ibalebale vakatikina na ivolanikalou ka tukuna ni na: “Taucoko sara kina na nomu vakabauta ena mata ni Kalou” (V&V121:45).

Ni o segata vakadodonu ka vakayagataka na yalo ni ivakatakila, au yalataka ni ko na “lako ena rarama i Jiova” (Aisea 2:5; 2 Nifai 12:5). Ena so na gauna ena cakacaka vakatotolo ka vakaukauwa na yalo ni ivakatakila, ena so tale na gauna ena malumu ka malua, ka vakavuqa ni na dau vakanomodi o na sega kina ni vakila vakavinaka sara. Ia veitalia ga na ivakarau e ciqomi kina na veivakalougatataki oqo, ena vakararamataka ka vakalevutaka na yalomu, vakararamataka na nomu vakasama (raica na Alama 5:7; Alama 32:28), ka dusimaki iko ka taqomaki iko kei na nomu matavuvale na rarama e kauta mai.

Au cavuta kina na noqu ivakadinadina vakaiapositolo ni rau bula tiko na Tamada kei na Luvena. E ka dina na yalo ni ivakatakila—ka na rawa ni cakacaka ena noda dui bula yadua kei na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Au vakadinadinataka na dina oqo ena yaca tabu ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Na Valetabu Savasava—e Dua na Bikeniki Vuravura

Na veivakalougatataki bibi ka cecere duadua ni noda lewena na Lotu sai koya na veivakalougatataki eda ciqoma ena valetabu ni Kalou.

Kemuni na taciq kei na ganequ, au vakauta yani na noqu iloloma kei na veikidavaki vei kemuni yadua ka masuta me na dusimaka na Tamada Vakalomalagi na noqu vakasama ka vakauqeta na vosa au cavuta ena noqu vosa vei kemuni nikua.

Meu tekivu ena noqu cavuta e dua se rua na malanivosa ena vuku ni itukutuku uasivi eda rogoca ena mataka nikua mai vei rau o Sisita Allred kei Bisopi Burton kei ira tale eso me baleta na parokaramu ni welefea ena Lotu. Me vaka sa vakaraitaki oti, na yabaki oqo sa ika 75 ni yabaki ni parokaramu vakauqeti oqo, ka sa vakalougataka e vuqa na bula. A noqu madigi meu kilai ira eso era a tauyavutaka na sasaga cecere oqo—tamata dauloloma ka raiyawa.

Me vaka erau sa tukuna o Bisopi Burton kei Sisita Allred kei ira tale eso, sa nona na bisopi ni tabanalevu na itavi ni nodra vukei o ira era gadreva tu na veivuke ka ra tiko ena loma ni nodra tabanalevu. A vaqori na noqu galala niu se dua na bisopi gone ka

vakatulewa voli e Salt Lake City ena dua na tabanalevu ka 1,080 na lewena, oka kina e 84 na yada. E vuqa era gadreva na veivuke. Sa dua na ka na levu ni noqu vakavinavinaka ena vuku ni parokaramu ni Welefea ena Lotu kei na veivuke ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na kuoramu ni matabete.

Au tusanaka ni sa vakauqeti mai vua na Kalou na parokaramu ni welefea ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Kemuni na taciq kei na ganequ, na koniferedi oqo sa ikatolu ni yabaki mai na gauna au a tokoni kina meu Peresitedi ni Lotu. Io sa dina e so na yabaki osooso, ka vakasinaiti ena veivakalougatataki e sega ni wiliki rawa. Na veivakalougatataki rekitaki ka tabu duadua mai na veivakalougatataki kece sara oqo sai koya na madigi e donumaki au meu vakatabuya ka vakatabuya tale na veivaletabu eso, kau gadreva kina meu vosa vei kemuni nikua me baleta na valetabu.

Ena koniferedi raraba ni Okotova ena 1902, voleka ni duanadrau kaciwa na yabaki sa oti, a vakaraitaka kina na Peresitedi ni Lotu o Joseph F. Smith ena nona vosa idola ni koniferedi na nona vakanuini ni na dua na siga me na “tara na veivaletabu ena veiyasai [vuravura] era gadrevi kina me voleka vei ira na tamata.”¹

Ena imatai ni 150 na yabaki ena kena tauyavu na Lotu, mai na 1830 ki na 1980, a tara kina e 21 na valetabu wili kina na valetabu mai Kirtland e Ohio, kei Nauvoo e Illinois. Vakatauta-uvataata oya kei na tolusagavulu na yabaki me tekivu mai na 1980, a tara ka vakatabui kina e 115 na valetabu. Ena kena sa kacivaki ena noa e 3 na valetabu vovou, sa na vakuri kina na iwiliwili oya ena 26 na valetabu era sa tara se sa vakarau tiko me tara. Ena toso tikoga na iwiliwili oqori.

Na lalawa a vakanuini kina o Peresitedi Joseph F. Smith ena 1902 sa vakavotukana tiko mai. Na noda gagadre me da toroya voleka yani vei ira na noda lewenilotu na valetabu.

E dua vei ira na valetabu e tara tiko ena gauna oqo mai Manaus e Brazil. Ena vuqa na yabaki sa oti au a wilika me baleta e dua na ilawalawa rauta ni sivia na duanadrau na lewenilotu ka ra a biuti Manaus, ena loma ni veikau loa ena Amazon, me ra lako ki na valetabu voleka duadua vei ira ena gauna ko ya, mai São Paulo e Brazil—e 2,500 na maile (4,000 na kilomita) mai Manaus. Era a vodo boto na Yalododonu yalodina oqo me va na siga ena Uciwai na Amazon kei na veibasogana. Ni sa oti na ilakolako e wai, era sa qai vodo basi ka ra sisinai tu me—tolu tale na siga ena veigaunisala sukuksukura, e lailai na kakana, ka sega na vanua logavinaka me ia kina na moce. Ni oti e va na siga kei na bogi, era sa yaco yani ki na valetabu e São Paulo, ka laki vakayacori kina na veicakacaka vakalotu e tawamudu na kena yaga. E dina ni a dredre vakakina na ilakolako lesu. Ia era sa ciqoma na cakacaka vakalotu kei na veivakalougatataki ni valetabu, ka dina ga ni sa lala na nodra pausi, o ira vakataki ira era sa vakasinaiti ena yalo ni valetabu kei na vakavinavinaka ena veivakalougatataki era sa rawata.²

Ena vuqa na yabaki e muri mai, era sa reki tiko na noda lewenilotu ena kena sa duri cake tiko na nodra valetabu ena bati ni Rio Negro. Na Valetabu e dau kauta mai na reki vei ira na noda lewenilotu yalodina ena veivanua kecega era tara cake kina.

E sega ni rawa ni dau sega ni tara na yaloqu na itukutuku eso ni veisolibula e vakayacori me rawa ni ciqomi kina na veivakalougatataki e kunei duadua ga ena valetabu ni Kalou ka dau kauta mai vei au na yalo vakavoui ni vakavinavinaka me baleta na veivaletabu.

Meu wasea mada vei kemuni e dua tale na itukutuku vakaoqori e baleti Tihi kei Tararaina Mou Tham kei ira na luvedrau e 10. Eratou a lewena na Lotu na matavuvale kece vakavo ga edua na luvena yalewa oqo ena itekivu ni 1960 vakacaca ena nodra lako yani ki na nodratou yanuyanu na daukaulotu, na nodratou yanuyanu e koto rauta vakacaca ni 100 na maile (160 na kilomita) ena ceva kei Taiti. Segani dede eratou sa gadreva na veivakalougatataki ni matavuvale tawamudu vauci vata ena valetabu.

Ena gauna ko ya na valetabu

voleka duadua vei iratou na matavuvale na Mou Tham na Valetabu e Hamilton Niu Siladi, e sivia ni 2,500 na maile (4,000 na kilomita) ki na ceva-i-ra, ka na rawa duadua ga ni yacovi ena waqavuka isau lelevu. Na matavuvale levu oqo na Mou Tham, e rawa tiko ga na nodratou bula mai na dua na iteitei lailai, e sega vei iratou na ilavo ni vodo waqavuka, ka sega vakakina ni rawa e dua na madigi ni cakacaka ena nodratou yanuyanu ena pasifika. Erau sa mani tauca kina o Baraca Mou Tham kei na luvena o Gerard na lewa dredre me rau sa laki tomana na luvena tagane tale kadua ka cakacaka tiko mai New Caledonia, ka 3,000 na maile (4,800 na kilomita). E dau sauma na itaukei ni cakacaka na ivodovodo ki na qara ka sega na ivodovodo lesu ki vale.

Eratou a cakacaka na tagane ni matavuvale na Mou Tham me va na yabaki. E a lesu duadua ga i vale o Baraca Mou Tham vakadua, ena gauna walega a vakamau kina na luvena yalewa.

Ni oti e va na yabaki, eratou sa maroroya rawa o Baraca Mou Tham kei rau na luvena tagane na ilavo e rauta me ratou lako kina vakamatavuvale ki na Valetabu e Niu Siladi. Eratou lako kece na sa lewena na lotu vakavo ga e dua na luvedrau yalewa, ka nanamaki tiko me vakasucu. Eratou vauci vata me baleta na gauna oqo kei na gauna tawamudu, e dua na gauna sega ni vakamacalataki rawa na kena marautaki.

A lako mai na valetabu o Baraca Mou Tham ka vakadodonu tale ki New Caledonia, ka laki cakacaka tale ena rua na yabaki me saumi kina na nona ivodovodo na luvena yalewa ka a sega ni lako vata kei iratou ki na valetabu—na luvena yalewa vakawati kei na luvena kei na watina.

Ena nodrau veiyabaki e muri, erau gadreva o Baraca kei Sisita Mou Tham me rau laki veiqaravi ena valetabu. Ena gauna oya sa tara ka vakatabui oti kina na Valetabu e Papeete Taiti, ka rau veiqaravi kina vakava vakadaukaulotu.³

Kemuni na taciqo kei na ganequ, na valetabu e sega ni vatu walega kei na simede. Era vakasinaiti tu ena vakabauta kei na lolo. Era tara cake ena

veivakatovolei kei na ivakadinadina. Era sa vakasavasavataki ena solibula kei na veiqaravi.

Na imatai ni valetabu a tara ena itabagauna oqo na valetabu mai Kirtland e Ohio. Era a dravudravua sara vakalevu na Yalododonu ena gauna ko ya, ia sa vakarota na Turaga me tara e dua na valetabu, era sa mani tara kina. A vola kina o Elder Heber C. Kimball na veika e a sotava, “Sa kila ga na Kalou na ivakaraitaki ni dravudravua, na dredre ni bula, kei na yaluma keimami lako sivita me keimami vakacavara rawa kina.”⁴ Ia, ni oti na veika kece ka sotavi kina na mosi me rawa ni vakacavari, era vakasaurarataki na Yalododonu me ra biuti Ohio kei na nodra valetabu lomani. Era qai kunea na ivakaruru—e dina ni na vakawawa walega—ena bati ni Uciwai na Mississippi ena yasana ko Illinois. Era vakatoka na nodra itikotiko ko Nauvoo ka, ra lomasoli me ra solia tale na nodra igu, ni sega ni yavalati na nodra vakabauta, era tara cake tale e dua na valetabu vua na nodra Kalou. E baci vorati tale na veivakacacani, ia, ni se bera mada ga ni vakaoti vakavinaka na Valetabu e Nauvoo, era se baci vakasavi tale mai na nodra veivale, ka ra laki vakaruru ena dua na vanua dravuisiga.

Sa baci tekivu tale na sasaga kaukauwa kei na solibula ena nodra cakacaka vagumatua ena 40 na yabaki

me ra tara na Valetabu e Salt Lake sa duri tu vakaturaga ena gauna oqo ena lomanibai ki na ceva vei keda eda tiko nikua eke ena Vale ni Koniferedi.

Sa dau itokani tawamudu ni tara valetabu kei na sokalou ena valetabu na solibula. E sega ni wiliki rawa o ira era a cakacaka ka vorata na veika dredre me ra rawata kina ena vukudra kei na vukudra na nodra matavuvale na veivakalougatataki e kune duadua ga ena valetabu ni Kalou.

Na cava era lomasoli kina e lewevuqa me ra solia e vuqa na ka me ra ciqoma kina na veivakalougatataki ni valetabu? O ira era kila na veivakalougatataki tawamudu e rawa mai na valetabu era kila ni sega ni dua na solibula e cecere cake, e sega ni dua na kena isau me bibi sara, ka sega ni dua na sasaga me dredre cake me da rawata kina na veivakalougatataki oya. E sega ni sa rui sivia na maile me da lakova, sivia na dredre me da lako sivita se levu na logaloga ca me da vosota. Na veicakacaka vakalotu eda ciqoma ena valetabu ena vakatara vei keda me da lesu tale vei Tamada Vakalomalagi ena dua na siga ena dua na isema vakamatavuvale e tawamudu ka da vakalougatataki ena kaukauwa mai lomalagi e veiganiti vinaka kei na solibula kei na veisasaga yadua.

Nikua e vuqa vei keda era sega ni

sotava na veidredre lelevu me ra lako rawa kina ki na valetabu. E walusagavulu ka lima na pasede ni lewe ni Lotu era tiko ena loma ni 200 na maile (320 na kilomita) mai na dua na valetabu, vei keda e vuqa, e lekaleka sara.

Kevaka o sa lesu mai na valetabu me baleti iko kevaka o tiko voleka ki na dua na valetabu, na solibula beka e rawa ni o cakava mo biuta e dua na gauna ena nomu bula osooso mo dau lako kina ki na valetabu e veigauna. E levu tu na ka me caka ena loma ni noda veivaletabu ena vukudra o ira era sa wawa tu mai na daku ni ilati. Ni da cakava na nodra cakacaka, eda na kila ni da sa cakava rawa ena vukudra na veika e sega ni rawa me ra cakava ena vukudra. Ena dua na nona ivakaro bibi na Peresitedi vakacegu ni Lotu o Peresitedi Joseph F. Smith, e kaya kina, “Mai na noda sasaga ena vukudra ena lutu tani kina mai vei ira na sinucodo era vesu tu kina, ka seyavu yani na butobuto e vakavolivoliti ira, me cilavi ira kina na rarama ka ra na rogoca kina ena vuravura ni yalo na cakacaka sa caka ena vukudra mai vei ira na luvedra eke, ka ra na reki vata kei iko ena nomu qarava na itavi eso oqo.”⁵ Kemuni na taciqo kei na ganequ, e noda na cakacaka me da cakava.

Ena noqu matavuvale, e dua vei ira na gauna tabu ka vakamareqeti duadua sai koya na gauna keitou sota vata kina

ena valetabu me caka na cakacaka vakalotu ni veivauci ena vukudra na tubui keimami era sa yali yani.

Kevaka o se bera ni lako ki na valetabu, se kevaka o sa *lako* oti ka se bera tiko ni rawa ni dua nomu ivolatara ena gauna oqo, e sega tale ni dua na takete bibi cake mo cakacakataka ena gauna oqo mai na nomu segata mo kilikili kaya mo lako ki na valetabu oti mo qai lako! Na nomu solibula beka mo vakatora na nomu bula me salavata kei na veika e gadrevi me rawa kina e dua na ivolatara, ena noda biuta laivi beka na itovo ni bula eda kauta tu mai vakabalavu ka sega tiko kina ni da rawata na ivolatara. Na nomu rawata beka na vakabauta kei na ivakarau e gadrevi me da sauma rawa kina na noda ikatini. Se cava ga, rawata mo curu ki na valetabu ni Kalou. Rawata e dua na ivolatara ni valetabu ka wilika ni dua na nomu iyaya talei, ni vakādina kina.

Me yacova ni o sa curuma na vale ni Turaga ka ciqoma na veivakalougatataki kece ka waraki iko tu mai kina, o se bera ga ni rawata na veika kece e vakarautaka tu na Lotu. Na veivakalougatataki bibi ka cecere duadua ni noda lewena na Lotu sai koya na veivakalougatataki eda ciqoma ena valetabu ni Kalou.

Kemuni na noqu itokani gone yabaki tinivakacaca, me dau tu ga e matamuni na valetabu. Kakua ni cakava e dua na ka e rawa ni tarova na nomu curuma na kena katuba ka laki vakaiivotavota ena kena veivakalougatataki tabu ka tawamudu. Au vakacautaki kemuni o ni sa dau lako tiko e veigauna mo ni laki papitaiso ena vukudra na mate, nomuni mata ena mataka caca mo ni laki vakaitavi ena veipapitaisotaki vakaoqori ni bera ni tekivu na vuli. Au sega ni vakasamataka rawa e dua na sala vinaka cake me tekivu kina e dua na siga.

Kemuni na nodra itubutubu na gone, meu wasea mada vei kemuni eso na ivakasala yalomatua nei Peresitedi Spencer W. Kimball. E kaya o koya: “Sa dua na ka talei kevaka . . . e rawa ni ra biuta na itubutubu ena veirumu ni moce yadua ena nodra vale e dua na iyaloalo ni valetabu me

rawa kina vei [ira na luvedra], mai na gauna [era se] gonelalai kina, me ra dau raica na iyaloalo e veisiga [me yacova] ni sa yaco me tiki ni [nodra] bula. Ni [ra] sa yacova na yabaki [era] na gadreva me ra vakayacora [na] veivakatulewa bibi [me baleta na lako ki na valetabu], sa na caka oti tu.”⁶

Era dau lagata na luveda ena Lalai:

*I love to see the temple,
I'll go inside someday.
I'll cov'nant with my Father;
I'll promise to obey.*⁷

Au kerea vei kemuni mo ni vakavulica vei ira na luvemuni na bibi ni valetabu.

Na vuravura e rawa ni vanua ni bolebole ka dredre me da tiko kina. Eda dau vakavolivoliti vakavuqa mai na veika e dau dreti keda sobu. Ni daru lako yani ki na veivale savasava ni Kalou, ni da nanuma na veiyalayalati eda cakava e lomana, sa na rawarawa cake kina vei keda me da sotava na veivakatovolei ka da vakamalumulumutaka na veitemaki. Ena veivanua tabu oqori eda na kunea kina na vakacegu; eda na vakavoui ka vakadeitaki.

Kemuni na taci qu kei na ganequ meu tukuna tale mada e dua na valetabu ni bera niu tinia. Ena sega ni dede, ni ra sa duri cake na veivaletabu vovou e vuravura raraba, e dua ena duri cake ena dua na siti ka a tu ena

2,500 na yabaki sa oti. Au vosa tiko me baleta na valetabu sa tara tiko ena gauna oqo mai Roma e Itali.

Na veivaletabu kece sara era vale ni Kalou, ka tautauvata na kedra yaga kei na kena veivakalougatataki kei na cakacaka vakalotu e tautauvata. E duatani kina na Valetabu e Roma mai Itali, ni tara toka ena dua na vanua kilai levu ena itukutuku ni veivanua e vuravura, na siti erau a vunautaka kina na kosipeli i Karisito na iApositolo ni gauna makawa o Pita kei Paula ka rau a vakamatei ruarua talega kina ena nodrau vakabauta.

Ena Okotova sa oti, ni keimami soqoni vata ena dua na vanua totoka ena dua na tutu ena muaicake kei Roma, a noqu madigi meu cabora e dua na masu ni vakatatabu ni vakarau me kelivaki na qele. Au a vakauqeti meu sureta na Seneta e Itali o Lucio Malan kei na ivukevuke ni turaganikoro e Roma o Giuseppe Ciardi me rau okati vata kei ira na imatai me ra kelivaka na qele. Erau a vakaitavi ena kena lewai me vakatarai vei keda me da tara e dua na valetabu ena nodra siti.

A ruguruguwa na siga koya ia e kakatakata, e dina ni tu na ivakatakilakila ni uca, a miri ga vakalailai e vica na matana. Ni ra lagata vaka-Itali na matasere totoka oya na ilagalaga talei ni “Na Yalo ni Noda Kalou,” eda vakila ni vaka me rau semati vata na lomalagi kei vuravura ena dua na serenilotu

lagilagi ni vakacaucau kei na vakavinavinaka vua na Kalou Qaqa.

E sega ni tarovi rawa na wainimata.

Ena dua na siga mai qo, era na ciqoma o ira na yalodina eke, na “Siti Tawamudu” na veicakacaka vakalotu ka tawamudu na kena yaga ena dua na vale ni Kalou savasava.

Au vakaraitaka na noqu vakavinavinaka sega ni oti rawa vua na Tamaqu mai Lomalagi me baleta na valetabu sa tara tiko ena gauna oqo e Roma ka vakakina me baleta na noda veivaletabu kece sara, ena vanua cava ga era tu kina. Era duri yadua tu me ra bikeni ki vuravura, e dua na ivakaraitaki ni noda ivakadinadina ni bula na Kalou na Tamada Tawamudu, ka Nona gagadre me vakalougatataki keda, io me vakalougatataki ira na Luvena tagane kei na Luvena yalewa ena veitabatamata kecega. Na noda veivaletabu yadua era sa ivakaraitaki ni noda ivakadinadina ni bula ena yasa kadua ni ibulubulu e dina ka vakadeitaki me vaka ga na noda bula e vuravura oqo. Au vakadinadinataka.

Kemuni na taciqo kei na ganequ lomani, ena noda saga ena gaunisala cava ga ni solibula meda lako kina ena valetabu ka taukena na yalo ni valetabu kina yaloda kei na noda veivale. Me da vakamuraia na imawe ni yavana na noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito o koya sa mai solia na nona bula baleti keda, me rawa ni da taukena na bula tawamudu ka vakacecerei ena nona matanitu na Tamada Vakalomalagi. Sa noqu masu ni yalodina, kau cabora ena yaca ni noda iVakabula, o Jisu Karisito na Turaga, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joseph F. Smith, ena Conference Report, Okot. 1902, 3.
2. Raica na Vilson Felipe Santiago and Linda Ritchie Archibald, “From Amazon Basin to Temple,” *Church News*, Maji 13, 1993, 6.
3. Raica na C. Jay Larson, “Temple Moments: Impossible Desire,” *Church News*, Maji 16, 1996, 16.
4. Heber C. Kimball, in Orson F. Whitney, *Life of Heber C. Kimball* (1945), 67.
5. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Joseph F. Smith* (1998), 247.
6. *The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball (1982), 301.
7. Janice Kapp Perry, “I Love to See the Temple,” *Children’s Songbook*, 95.

Mai vei Elder Richard G. Scott

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Veivakalougatataki Tawamudu ni Vakamau

Sa vakaibalebale vakalevu cake na veivauci ni valetabu ni sa toso tiko na bula. Ena vukei kemuni mo ni veivolekati vakalevu cake ka kune marau kei na vakacegu ena bula oqo.

Na itukutuku totoka o ya mai na matasere vakasakiti oqo au nanuma ni vakamacalataka na noda ivakarau ni bula e vuqa vei keda ni da: “tovolea me da vakataki Jisu.”

Ena ika 16 ni Julai, 1953, keirau a tekiduru kina vakaveiwatini gone kei Jeanene na noqu daulomani ena dua na icabocabo ni soro ena Valetabu e Manti Utah. A vakayagataka o Peresitedi Lewis R. Anderson na dodonu ni veivauci ka cavuti keirau me keirau veiwatini, keirau sa vakawati ena bula oqo kei na veigauna tawamudu. E sega vei au na kaukauwa meu vakamacalataka kina na sautu kei na vakacegu mai na veivakadeitaki, niu tomana na noqu bula me kilikili tiko, ena rawa meu na tikoga kei Jeanene na noqu daulomani kei ira na luvei keirau me tawamudu ena vuku ni cakacaka vakalotu tabu o ya ka vakayacoroni ena kaukauwa dodonu ni matabete ena dua na nona vale na Turaga.

Eratou sa vauci vei keirau na luvei keirau e vitu ena vuku ni cakacaka vakalotu tabu ni valetabu. O Jeanene na watiqo talei kei na rua na luvei

keirau eratou sa tiko ena tai ni ilati kadua. Eratou sa vakavuna vei keitou yadua na vo ni matavuvale na gagadre kaukauwa me keitou bula me rawa kina ni keitou rawata vata na veivakalougatataki tawamudu kece ka yalataki ena loma ni valetabu.

E rua na duru bibi ka tokona na nona ituvatuva ni marau na Tamada Vakalomalagi o ya na vakamau kei na matavuvale. Sa ivakadinadina ni kedrau bibi na nona segata tiko vakaukauwa o Setani me voroka na matavuvale ka vakawalena na bibi ni cakacaka vakalotu ni valetabu, e vauca vata na matavuvale me tawamudu. Sa qai vakaibalebale vakalevu cake na veivauci ni valetabu ni sa toso tiko na bula. Ena vukei kemuni mo ni veivolekati vakalevu cake ka kune marau kei na vakacegu ena bula oqo.

Au a vulica e dua na leseni bibi mai vei watiqo ena dua na gauna. Au dau veilakoyaki vakalevu ena noqu cakacaka. Au lako tu voleka ni rua na macawa kau lesu mai ki vale ena mataka ni Vakarauwai. Se vo toka e va na auwa ni bera niu qai lako ki na

dua tale na soqoni. Au raica ni sa ca na neitou misini lailai ni savasava ka savasava tikoga e ligana na watiq. Au sa tekivu cakava sara na misini.

A lako mai o Jeanene ka kaya, “Rich, na cava o cakava tiko?”

Au kaya, “Au cakava tiko na misini ni savasava mo kakua kina ni savasava e ligamu.”

E kaya o koya, “Kua. Laki qito vata kei iratou na gone.”

Au kaya, “Au rawa ni qito vata kei iratou e veigauna kecega. Au via vukei iko.”

E qai kaya o koya, “Richard, yalovina laki qito vata kei iratou na gone.”

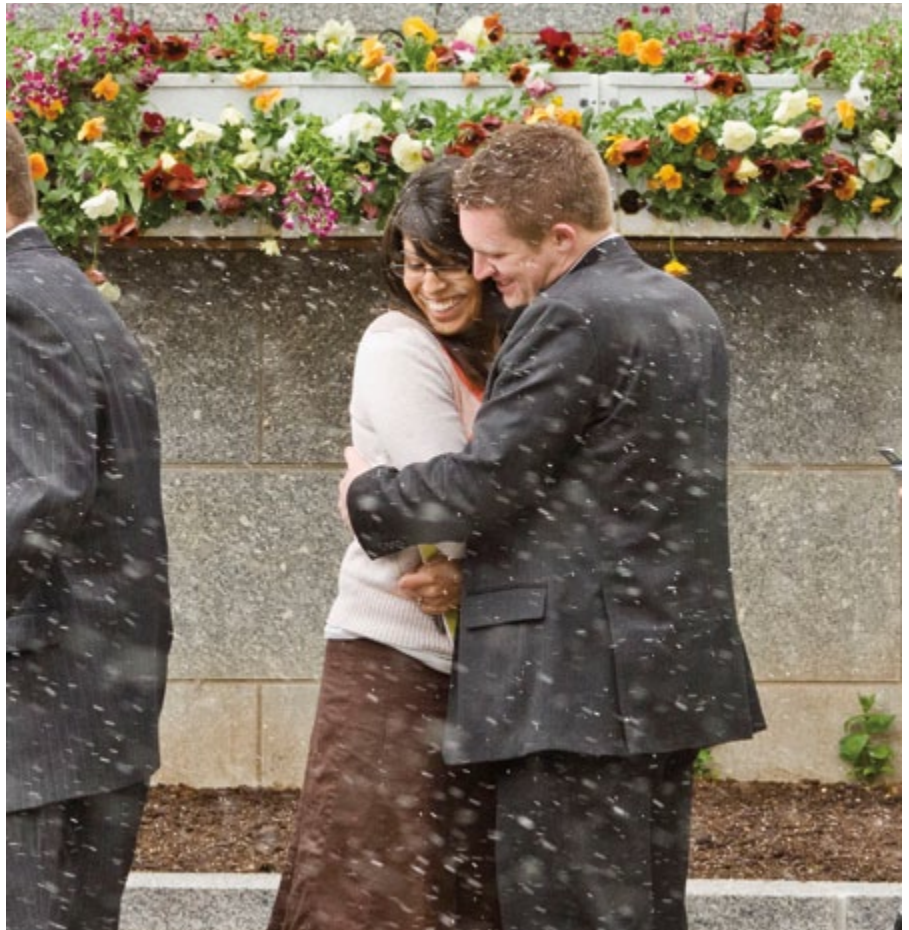
Ni vakaroti au vaka o ya, au muria.

E dua na gauna vakasakiti au tiko kina kei iratou na gone. Keitou veicemuri wavoki ka vaqiqiqi ena mimira ni draunikau ni vulaimago. Oti au qai lako ki na noqu soqoni. Keu a sa guilecava beka na gauna o ya kevaka a sega na leseni a vinakata o koya meu vulica.

Ena mataka o ya rauta na 4 na kaloko, au yadra mai niu vakila e rua na liga lalai e domoqu, dua na iregu e baluqu, ka vakasolokakanataki e daligaqu na vosa oqo, kau na sega vakadua ni guilecava: “Ta au lomani iko. O iko na noqu itokani vinaka duadua.”

Kevaka o ni sotava tiko na veika o ya ena nomu matavuvale, sa yaco tiko vei kemuni e dua na reki vakalomalagi ni bula.

Kevaka o cauravou sa veiganiti na nomu yabaki ni bula ka se bera ni o vakawati, kakua ni vakaoti gauna ena veika wale. Tosoya na nomu bula ka sasaga vakatabakidua mo vakawati. Kakua ni vakawelewele ena gauna oqo ni nomu bula. Kemuni na cauravou, laki kaulotu ena bula kilikili. Qai biuta me nomu sasaga bibi duadua mo raica e dua na nomu itokani tawamudu bula kilikili. Ni o vakila ni o sa taleitaka tiko e dua na goneyalewa, vakaraitaka vua ni o iko e dua na tamata vinaka ka na taleitaka o koya me kila vakavinaka cake. Kauti koya ki na veivanua vivinaka eso. Veisautaka na vanua drau dau gadi kina. Kevaka o vinakata me dua na watimu vakasakiti, o na gadreva sara me na

raica o koya ni ko tagane vinaka ka rawa ni vakawatitaki.

Kevaka o sa kunea e dua, e rawa ni o cakava e dua na ivakarau matalia ni veimusumusuki kei na vakamau me vuabale kina na nomu marau tawamudu ena nomu tikoga ena loma ni iyalayala ni bula kilikili sa virikotora tu na Turaga.

Kevaka o sa vakawati, o sa yalodina tiko beka vua na watimu ena nomu vakasama kei na yagomu? O sa yalodina tiko li ena nomu veiyalayalati ni vakamau ena nomu sega ni vakaitavi ena dua na mataqali veitalanoa kei na dua tale na tamata o na sega ni vinakata na watimu me rogoca? O sa dau yalovinaka ka veitokoni tiko vua na watimu kei ira na luvemu?

Kemuni na taciq, o dau liu beka ena itaviqaravi vakamatavuvale me vaka na vulici ni ivolanikalou, masu vakamatavuvale, kei na lotu vakamatavuvale, se dau veisosomitaki na watimu ena vuku ni nomu vakawelewele. O sa dau tukuna tiko beka

vakavuqa vua na watimu na levu ni nomu lomani koya? Ena kauta mai vua na marau cecere. Au dau rogoca vei ira eso na tagane niu tukuna vaqori vei ira na vosa oqo, “Oi sa kila tiko o koya.” Mo tukuna vua. Ena tubu, ka vakalougatataki vakalevu e dua na marama ena veivakadeitaki o ya. Vakavinavinakataka na veika e cakava vei iko na watimu. Dau vakaraitaka wasoma na loloma kei na vakavinavinaka oqori. Oqori ena vutuniyau vakalevu cake kina ka logavinaka ka vakainaki na bula. Kakua ni kinoca na ivakaraitaki ni loloma eda sucu kaya mai oqori. Ena uasivi cake kevaka o mokoti koya tiko ni o tukuna vua.

Au vulica mai vua na watiq na bibi ni ivakaraitaki. Ena itekivu ni neirau bula vakawati e vakavuqa niu dau cega na noqu ivolanikalou meu tukuna e dua na itukutuku kau na raica e dua na itukutuku veivakauqeti, ka veitokoni mai vei Jeanene ni tu e loma. Ena so na gauna e dau luvuci au sara ka voleka kina ni curuoso na

lomaqu. Na veitukutuku talei oqori mai vua e dua na yalewa vakawati dauloloma sa yaco me iyau talei ni vakacegu kei na veivakauqeti.

A tekivu meu dau cakava na veika vata oqori vua, kau sega ni kila na levu ni kena ibalebale vua. Au nanuma ena dua na yabaki sa sega na ka meu volia kina vua e dua na iloloma ni valentine, au mani nanuma kina meu boroya e dua na iyaloyalo ena katuba ni katoniwaililiwa. Au cakava na noqu maqosa duadua; ia e dua na cala au cakava. Niu a vakayagataka na iboro waiwai, ka sega ni iboro wai. A sega ni vakatara meu tovolea meu savata laivi na iboro tudei o ya.

Au nanuma ena dua na siga, au a taura eso na pepa mokimokiti lalai ka dau basika ni da via vaqarataka na pepa kau vola kina na naba 1 ki na 100. Au vukici ira sobu, ka vola vua e dua na itukutuku, e dua na vosa ena dua na pepa momokiti. Au qai tomiki ira ka biuta ena dua na waqanivola. Au nanuma ni na dredrevaka.

Ni sa takali yani, au raica ena nona veika vakaitaukei na levu ni nona dau taleitaka na veitukutuku rawarawa keirau dau veiwaseitaka. Au raica ni sa kabira vakavinaka sara tu ena dua na tiki ni pepa na pepa momokiti yadua oqori. E sega walega ni a maroroya tu na itukutuku me nona ga, ia e taqomaki ira ena valasitika me vaka ni ra dua na iyau talei. E dua ga e sega

ni biuta vata kei na kena vo. E se toka ga ena daku ni iloilo ni neitou kaloko e valenikuro. E vakaoqo, “Jeanene, sa kena gauna meu tukuna vei iko niu lomani iko.” Ena toka ga e kea kau dau vakananuma kina na luvena yalewa vakasakiti o ya na Tamada Vakalomalagi.

Niu vakasamataka lesu na neirau bula vata, au vakila na levu ni neirau sa vakalougatataki. Keirau sega ni dau veileti ena neirau vale se tau na vosa rogorogo ca ena keirau maliwa. Au sa qai kila oqo ni yaco mai na veivalougatataki oqori ena vukuna. E basika ena nona dau solisoli, veiwasei, ka sega ni dau nanumi koya ga. Ena neirau bula vata mai muri, au na tovolea meu vakatotomuria na nona ivakaraitaki. Au vakatura mo ni dau vakayacora vakakina vakaveiwatini ena nomuni veivale.

Na loloma savasava sai koya na kaukauwa sega ni vakatauvatani rawa ka mana ni vinaka. Na loloma dodonu sa yavu ni bula vakawati qaqa. Sa ivuvu taumada ni gone bula mamarau, ka susugi vakavinaka. O cei beka e rawa ni vakarautaka vakadodonu sara na veivakauqeti dodonu ni nona loloma e dua na tina? Na vuanikau cava ena basika mai na sorenikau ni dina ka bucina vakamaqosa e dua na tina qai vakabulabulataka ena loloma ena qele bulabula ni nona vakasama kei na yalona dau veivakabauti e dua

na gone? Ni o tina sa soli vei iko na yalokidakida vakalou me vukea na nomu kidava na veitaleidi digitaki eso nei luvemu kei na veika duatani e rawa ni rawata. Ena rawa vei iko kei na watimu mo drau susuga, ka vaqa-qacotaka, ka vakavuna me seraka na veitovo ni bula oqori.

Sa dua na ka veivakavutuniyautaki na vakawati. E vakasakiti na bula vakawati. Ni toso na gauna sa na tekivu me tautauvata na nomudrau vakasama ka tautauvata na nomudrau nanuma kei na veika drau vakila. Ena so na gauna drau na mamarau kina, gauna ni vakatovotovo, kei na gauna ni veivakatovolei, ia ena tuberi kemudrau vata na Turaga ena gauna ni nomudrau tubu oqori.

Ena dua na bogi a yadra tagitagi mai o Richard na luvei keirau tagane lailai ka leqa tiko na nona uto. Keirau a rogoca vata. E kena ivakarau ni dau duri na watiq me raica na gone ni tagi, ia ena gauna oqo au kaya, “Au na laki raici koya.”

Ena vuku ni leqa e tiko vua, ni sa tekivu tagi, ena tatuki vakatotolo sara na utona. Ena lua ka vakaduka na iubi ni mocemoce. Ena bogi o ya au a roqoti koya vakavoleka sara meu vakamalumutaka na tatuki ni utona ka vakadulai koya ena noqu veisautaka na nona isulu ka veisautaka na iubi ni imocemoce. Au roqoti koya toka me yacova ni sa moce. Au a sega ni kila ena gauna ko ya ni oti ga e vica na vula sa na takali yani. Au na dau nanuma tiko ga na noqu roqoti koya toka ena loma ni bogi o ya.

Au nanuma vinaka toka na siga e takali yani kina. Ni keirau lesu mai kei Jeanene mai valenibula, keirau a kele e yasa ni gaunisala. Au mokoti koya. Keirau veitagicaki vakalailai, ia keirau kila ni keirau na laki tiko vata kei koya ena yasa kadua ni ilati ena vuku ni veiyalayalati keirau sa vakayacora ena valetabu. Oqori a vakavuna me rawarawa ni ciqomi na nona takali.

Na nona dau yalo vinaka o Jeanene sa vakavulica vei au e vuqa sara na veika yaga. Au se yalowai vakalevu, o koya e vakaitovo na nona bula ka vakayalo. Na bula vakawati e vakarautaka e dua na gauna me biu laivi

kina na kocokoco kei na nanumi koya ga. Au vakabauta ni dua na vuna eda vakasalataki kina meda vakawati vakatotolo ena noda bula me levei kina na kena tarai cake na ivakarau ni bula e qai dau dredre na kena veisautaki.

Au lomana na tagane e se bera ni vakayacora na digidigi o ya me vakasagara na nona itokani tawamudu ka tagi na yaloqu ena vukuna na marama e sega ni dua na nona madigi ni vakawati. Eso beka vei kemuni era na galili ka nanuma ni sega ni taleitaki ka sega ni kila se na rawa vakacava ni yaco mai vua na veivakalougatataki ni vakawati kei na gone ena nona matavuvale. E rawa vua na Turaga na ka kecega, ka dau dinata na Nona yalayala e vakuqeti ira kina na Nona parofita me ra tukuna. Na tawamudu e dua na gauna balavu. Vakabauta na veiyalayala oqori ka bula me rawa ni ganiti iko, baleta ni yaco mai na Nona gauna ena rawa ni vakataucokotaka na Turaga ena nomu bula. E vakadeitaki tu, ni o na ciqoma na yalayala kece sara sa yalataki tu o bula kilikili kaya.

Yalovinaka ni vosoti au niu tukuna tiko na watiqo talei o Jeanene, ia o keirau matavuvale tawamudu. E dau mamarau o koya, ia e vuqa na marau e yaco mai na nona dau qaravi ira na tani. Ena gauna sara mada ga e tauvimate bibi koto kina, ena nona masu e veimataka ena kerea na Tamana mai Lomalagi me tuberi koya ki vua e dua e rawa ni vuqea. Na kerekere ena yalodina oqori sa dau saumi ena veigauna eso. A vakamamadataki na nodra icolacola e vuqa; a vakararamataki na nodra bula. Sa dau vakalougatataki tikoga me iyaya ni cakacaka ka dusimaki mai vua na Turaga.

Au kila na nona lomani e dua na luvena yalewa na Tamada Vakalomalagi ka a bulataka ena loloma vakalou kei na yalodina na taucoko ni bula dina vakamarama. E dei na yaloqu ni, ena neirau gauna mai muri, niu raici koya tale ena yasa kadua ni ilati, keirau na vakila ni sa qai titobu cake ga na neirau veilomani. Keirau na veitaleitaki vakalevu cake, ni keirau tu voli ena gauna oqo ka tawasei keirau tu na ilati. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder D. Todd Christofferson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

“O Ira Kecega Kau sa Lomana, Kau sa Vunauca ka Cudruva”

Sa rawa me vakavoutaka ka vakarautaki keda ki na veimadigi vakayalo e cecere cake na noda vosota sara tikoga na noda cudruvi.

Na Kalou na Tamada Vakalomalagi e cecere sara na veika e namaka. Na veika e namaka vei keda sa vakamatatataka tiko vei keda na Luvena, o Jisu Karisito, ena malanivosa oqo: “O koya mo dou qai vinaka sara me vakataki au, se mo dou vinaka sara me vaka na Tamamudou sa tiko mai lomalagi” (3 Nifai 12:48). E vaktura o Koya me vakasavasavataki keda me rawa ni da “tiko rawa ena iserau [vakasilesitili]” (V&V 88:22) ka “tiko rawa e matana” (Mosese 6:57). E kila tu o Koya na veika e gadrevi, ia me rawa na veisau, sa vakarautaka tu o Koya na Nona ivakaro kei na kena veiyalayalati, na isolisoli ni Yalo Tabu, kei na kena ka bibi duadua, na Veisorovaki kei na Tucaketale ni Luvena Daulomani.

Ena veika kece oqo, sa inaki ni Kalou o ya, meda vakila oi keda na Luvena, na marau cecere, meda tiko tawamudu vata kei Koya, ka yaco meda vakataki Koya. Ena vica na yabaki sa oti a vakamacalataka o Elder Dallin H. Oaks: “Na iotioti ni veilewai e sega ni

dikevi walega kina na isoqoni taucoko ni ivalavala vinaka kei na ivalavala ca—na veika eda sa *cakava*. Sa mai vakadeitaki kina na iotioti ni noda cakacaka kei na vakasama—na ituvaki *sa yaco* vei keda. E sega ni rauta vua e dua me curuma tu ga yani. Na vunau, cakacaka vakalotu, kei na veiyalayalati ni kosipeli e sega ni dua na lisi me vakacurumi ki na dua na akaude vakalomalagi. Na kosipeli i Jisu Karisito e dua na ituvatuva me vakaraitaka vei keda na sala me da yacova rawa kina na ituvaki e gadreva vei keda na Tamada Vakalomalagi.”¹

E ka ni rarawa ni vuqa na vakabauta Vakarisito ena gauna oqo era sega ni vakadinadinataka ni gadreva na Kalou e levu na ka vei ira era vakabauti Koya, ka ra raici Koya me vaka e dua na dauveiqaravi “ka na sotava na nodra gagadre ena gauna e gadrevi kina” se dua na dauveiqaravi ni bula ka nona itavi me dau vuqei ira na tamata “me ra logavinaka ena vukudra.”² Na rai vakalotu “e sega ni dau vakalecavaca na veisautaki ni bula.”³ “Na kena

veibasai,” me vaka e tukuna e dua na dauvolaivola, ni taroga “na Kalou ka tukuni ena iVolanikalou vaka-Iperiu kei na kena Vakarisito, sega ni baleta walega na yalayala, ia me baleta sara ga na noda bula. Na Kalou ni iVolatabu e vakacuruma mai na bula kei na mate, sega ni tiko vakavinaka, ka vinakata na loloma soli wale, sega ni vakalomavinakataka na ka kecega.”⁴

Au gadreva meu vakamacalataka mada e dua na mataqali itovo ka ivakarau e dodonu meda vakamura kevaka meda na vakayacora rawa na ka e namaka vakalevu na Tamada Vakalomalagi. Sai koya qo: me da tu vakarau me da ciqoma se da vakasaqara sara mada ga me da vakadodonutaki. Sa ka bibi sara na veivakadodonutaki kevaka meda na vakataudonutaka na noda bula “meda tautauvata kei na ivakarau ni tamata dina, [o ya], era sa sinai sara kei Karisito” (Efeso 4:13). E tukuna kina o Paula na veivakadodonutaki se cudruvi vakalou, “O koya sa lomana ko Jiova sa cudruva ko koya” (Iperiu 12:6). E dina ga ni dau dredre toka me vosoti, e dina sara e dodonu ga meda marautaka ni nanumi keda tikoga na Kalou ni sa yaga sara na gauna kei na cakacaka eda vakadodonutaki kina.

Na cudruvi vakalou e tolu na kena inaki: (1) me vakauqeti keda meda veivutuni, (2) me vakavoutaki keda ka vakasavasavataki keda, kei na (3) gauna meda na vakadodonutaka kina na noda ilakolako ena bula oqo ni kila vakavinaka tu na Kalou na sala vinaka cake.

Me vakayacori rawa mada na veivutuni, na gacagaca e gadrevi ena veivosoti kei na veivakasavasavataki. E vakaraitaka kina na Turaga, “O ira kecega kau sa lomana, kau sa vunauca ka cudruva: mo gumatua kina, ka veivutuni” (iVakatakila 3:19). A kaya tale o Koya, “A sa kilikili mera vakararawataki na noqu tamata; io mera kune rarawa mada me ra qai talairawarawa kina” (V&V 105:6; raica talega na V&V 1:27) Ena dua na ivakatakila ni gauna oqo, a vakarota kina na Turaga e va na iliuliu ni Lotu me ratou veivutuni (ni sa dau vakarota e vuqa vei keda) ni ratou sega ni vunauca ira vakavinaka na luvedratou “me vaka na vunau” ka ra sega ni “kilikili me vakavulici ira vinaka na

[nodratou] lewe ni vuvale” (raica V&V 93:41–50). A veivutuni na taci Jereti ena iVola i Momani ni sa tucake tu na Turaga ena o ka vosa mai vua “e na tolu na auwa; a sa cudruvi koya ni sa sega ni dau nanuma me masuta na yaca ni Turaga” (Ica 2:14). Ena vuku ga ni a lomana dina sara me vakarorogo ni sa cudruvi vakaukauwa, a soli kina vei taci Jereti na madigi me raica e matana ka vakasalataki mai vua na Dauveivueti ni bula taumada (raica Ica 3:6–20). Sa vua ni nona veicudruvi na Kalou na veivutuni e veimuataki ki na ivalavala dodonu (raica Iperiu 12:11).

Me ikuri ni kena vakabulabulataki na noda veivutuni, sa rawa me vakavoutaka ka vakarautaki keda ki na veimadigi vakayalo e cecere cake na noda vosota sara tikoga na noda cudruvi. E kaya kina na Turaga, “Raica sa kilikili mera vakatovolei na noqu tamata ena ka kecega, mera marautaka kina na veika lagilagi au sa vakarautaka tu me nodra, io na lagilagi kei Saioni; ia ko koya sa sega ni vosota rawa na veika rarawa, sa sega ni kilikili me curu ki na noqu matanitu” (V&V 136:31). Ena dua tale na vanua a kaya o Koya, “Raica ko ira kecega era sa sega ni vosota ni ra sa cudruvi, ka ra sa cakitaki au, era na sega ni vakasavasavataki” (V&V 101:5; raica talega na Iperiu 12:10). Me vaka e tukuna ena mataka oqo o Elder Paul V. Johnson, me da qarauna me da kakua ni besetaka na veika sara ga ena vukei keda me da rawata na ituvaki vakalou.

Era a tauyavutaka na ilawalawa i Alama e dua na itikotiko i Saioni mai

Ilami ia era a mani tauri vakabobula. A sega ni dodonu me ra sotava na veivakararawataki—e veibasai sara toka—ia e tukuni ena kena itukutuku:

“Ia raica sa dau cudruvi ira na nona tamata na Turaga, ka sa dauvakatovolea na nodra dina kei na nodra vakabauta.

“Io—sa yaco vakakina vei ira na tamata oqo. Ia ko koya yadua sa vakararavi vua na Turaga ena laveti cake ena siga mai muri” (Mosaia 23:21–22).

A vaqacacotaki ira na Turaga ka vakamamadataka na nodra icolacola ka sa laki mamada sara ena usousou ni tabadra, ka yaco sara me vakabulai ira (raica Mosaia 24:8–22). Sa kaukauwa sara vakalevu na nodra vakabauta mai na veika era sotava, ka laki yaco sara me dua na veivinkati cecere kei na Turaga.

E dau vakayagataka na Kalou e dua tale na mataqali veicudruvi se veivakadodonutaki me dusimaki keda ki na veisiga ni mataka eda sega ni raica rawa oqo, ia sa kila tu o Koya ni sa sala vinaka cake vei keda. E vakaoqo na veika a sotava o Peresitedi Hugh B. Brown, e dua na lewe taumada ni Le Tinikarua ka daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada. A kaya ni a volia ena vuqa na yabaki sa oti mai Kenada e dua na were sa tubua tu. Ni sa tekivu samaka ka vakavinakataka na nona itikotiko oqo, sa laki yaco sara ki na so na vuniberi makawa e ono na fiti (1.8 na mita) na kena balavu ka sega na vuadra, sa qai tekivu me samaka vakavinaka sara, mera sa dulumi leleka ga. Sa qai raica e deladra yadudua na dulumi

leleka oqo na tiri ni wai me vaka era sa tagi mai na vuniberi makawa oqo ka nanuma ni sa kaya mai:

“E rawa vakacava mo cakava oqo vei au? Au sa bula vakavinaka sara tu ga, . . . ia oqo o sa musuki au. Era na raici au sobu o ira kece na kau ni were. . . . E rawa vakacava mo cakava oqo vei au? Au nanuma ga ni o iko na dauteitei eke.”

E sauma o Peresitedi Brown, “Raica, vuniberi lailai, oi au na dauteitei eke, kau kila na cava me yaco vei iko. Au sega ni vinakata mo dua na vu ni vuata se dua na ivakaruru. Au vinakati iko mo vuniberi levu, ka dua na siga, vuniberi lailai, ni ko sa sobe tu ena vuamu, ko na qai tukuna oqo, ‘Vinaka vakalevu, Dauteitei, nomu a lomani au ka samaki au.’”

Ni oti e vica na yabaki, a laki sotia veiliutaki o Peresitedi Brown ki na Mataivalu ni Kenada mai Igiladi. Ni sa mate e dua na iliuliu vakaivalu ena bucanivalu, sa na toso cake na itutu nei Peresitedi Brown ki na turaga ni valu liu, ka sa laki kacivi sara ki Lodoni. E dina ga ni sa tu vei koya na kila taucoko me toso cake kina, a sega ga ni rawa baleta ni o koya e Momani. A kaya mai vakadodonu o turaganivalu e veiliutaki tiko, “Sa rawa mo taura na itutu, ia au sega ni rawa ni solia vei iko.” Na veika a waraka tu mai ena vakanuini ena loma ni 10 na yabaki o Peresitedi Brown, ena masu, kei na vakavakarau sa mai cawadru laivi ena gauna ko ya baleta ga na veivakaduiduitaki. E tomana tale o Peresitedi Brown ka nanuma lesu:

“Au a vodo ena sitima ni vanua ka lesu . . . ena kavoro ni yalo, ka cudru sara na lomaqu. . . . Niu sa yaco ki na noqu valelaca, . . . au kolotaka na noqu isala ki na noqu loga. Au sa bulivacu, kau dodoka yani ki lomalagi. Au a kaya, ‘Turaga, e rawa vakacava mo cakava oqo vei au? Au sa cakava na veika kece meu rawata rawa. E sega tale na ka meu sega ni cakava rawa—ka dodonu meu cakava—kau se bera ni cakava. E rawa vakacava mo cakava oqo vei au?’ Au sa cudru sara ga vakalevu.

“Au sa qai rogoca e dua na domo, kau sa kila rawa sara na itautau ni domo o ya. A domoqu ga, ka kaya

mai na domo o ya, ‘Oi au na dauteitei eke. Kau kila na cava mo cakava.’ Sa takali sara na cudru ni lomaqu, kau sa tekiduru ena yasa ni loga ka kerea meu vosoti ena noqu sega ni vakavinavinaka. . . .

“. . . Ia oqo ni oti e volekata na 50 na yabaki, au rai cake vua na [Kalou] ka kaya, ‘Vinaka vakalevu, Dauteitei, na nomuni a samaki au, ka lomani au sara mo ni vakararawataki au.’”⁵

Sa kila tu na Kalou na cava me na yaco vei Hugh B. Brown kei na veika e gadrevi me rawati kina, ka tuvanaka vou na nona ilakolako me vakarautaki koya ki na vei qaravi vakaiapositolo vakalou.

Kevaka meda na gadreva dina ka sasagataka meda yacova rawa na nanamaki cecere nei Tamada

Vakalomalagi, ena vakadeitaka o Koya meda ciqoma na veivuke kece eda gadreva ena veivakacegui, vaqaqacotaki, se veivakasavasavataki. Kevaka meda dolavi keda kina, ena yaco mai na veivakadodonutaki ena ituvaki e vuqa kei na vuqa na ivurevure. Ena rawa ni yaco mai ni da masulaka ni na vosa mai na Kalou ki na noda vakasama kei na yaloda mai vua na Yalo Tabu (raica V&V 8:2). Ena rawa talega ni yaco mai ena noda masu e tukuni mai kina, sega, se na duatani mai na kena eda a namaka tiko. Ena rawa ni yaco na veivakasavasavataki ni da vulica na ivolanikalou ka meda qaraura tiko na malumalumu eso, talaidredre, se na veika eda dau vakawalena.

Era na veivakadodonutaki talega mai eso, vakabibi o ira sa vakauqeti

ira na Kalou mera vakatorocaketaka na noda bula marau. Era sa vakatikori vakakina ki na Lotu ena gauna oqo o ira na iapositolo, parofita, peteriaki, bisopi, kei ira eso me vaka e liu “me ra vakavinakataki kina ko ira sa lotu, me ia na cakacaka ni talatala, me vakata-taki cake na ivakakoso nei Karisito” (Efeso 4:12). Eso beka na ka sa cauraki yani ena koniferedi oqo ko ni sa kacivi tiko kina mo ni veivutuni se veisau kevaka mo ni qai vakamura ena laveti kemuni ki na dua na vanua e cecere cake. Sa rawa meda veivukei vakalewe ni Lotu vata; ni oqo sa dua na inaki taumada a tauyavutaka kina na iVakabula e dua na lotu. Ena gauna mada ga eda dau sotava kina na nodra dau vosacataki keda vakaca sara eso era sega ni kauwai mai se lomani keda, ni sa rawa oqo meda yalomalumulumu kina ka vakadikeva sara ka taura vakatikitiki na veika meda na vinaka kina.

Sa rawa talega me yaco mai vei watina e dua na veivakadodonutaki ena yalomalua. Se qai vosa oti ga oqo vei keda o Elder Richard G. Scott ka nanuma lesu o koya na gauna se qai vakamau vou ga kina, ka sa vakasalataki koya sara o Jeanene na watina, me dau raica vakadodonu na matadra na tamata ni vosa vei ira. “O dau raica na vuloa, na siligi, na katubaleka, kei na ka kecega ia na matadra e sega,” a kaya o watina. A taura vakabibi e lomana na veivunaci o ya, ka yaco sara me mana kina na nona veivakasalataki

ka cakacaka vata kei ira na tamata. Me vaka niu sa veiqaravi oti mai ena kaulotu ena veidusimaki nei Peresitedi Scott, au sa vakadinadinataka ni sa dau raica vakadodonu na matadra na tamata ni veivosaki kei ira. Au kaya talega eke ni gauna me vakadodonutaki kina e dua, sa rawa me laubasika na rai o ya.

E gadrevi ka dodonu mera veivakadodonutaki tiko na itubutubu, ka veivakasavasavataki kevaka mera na kakua ni laki kuitaki vakatani na luvudra ena veirawai nei koya sa sega ni dauloloma o vunimeca kei ira na nona ilawalawa. E raica o Peresitedi Boyd K. Packer ni gauna e sega ni veivakadodonutaki kina e dua ka nona itavi me cakava, sa nanumi koya ga. Me vakayacori ena kena gauna donu na veivunauaci, ena dodonu kei na savasava, “e na veivakauqeti ni Yalo Tabu; ia me kusarawa me lomani koya tale a vunauca, kevaka e sega, sa na okata o koya me kena meca” (V&V 121:43).

Meda kila tiko ni gauna eda vorata kina na veivakadodonutaki, ena sega tale ni tomani mai vei ira eso, e dina ga ni ra lomani keda. Kevaka meda qai guce tiko meda cakacakataka na veivakasavasavataki ni Kalou sa dauloloma, sa na vakasuka vakakina o Koya. A kaya kina o Koya, “Ena sega ni veileti tiko na noqu Yalo Tabu kei na tamata me sa sega ni mudu” (Ica 2:15). Sa yaco kina, me vuqa ga na veivakasavasavataki ena lako mai

lomada—e dodonu meda vakadodonutaki keda ga. E dua na sala a yaco kina o na wekada vakacakacaka lomani o Elder Joseph B. Wirthlin, me tisaipeli savasava ka yalomalua, o ya ni dau vakadeuca tikoga na nona cakacaka ni ilesilesi kei na itavi kecega. Ena nona gadreva me vakalomavina-kataka na Kalou, sa yalona kina me lewa na veika me vakayacora vakavinakacake, ka qai bulataka vagumatua o koya na ivakavuvuli yadua a vulica.

Sa rawa vei keda kece meda rawata na ka e namaka vakalevu duadua na Kalou, se cava ga na kena levu se lailai ni noda rawa-ka kei na taledi. E a vakadeitaka kina o Moronai, “Ia kevaka dou sa biuta tani na ivalavala sa sega ni vakalotu ka lomana na Kalou ena lomamudou taucoko kei na yalomudou taucoko, kei na nomudou igu taucoko, sa na qai rauti kemudou na nona loloma [na Kalou], ia na loloma dou sa vinaka kina ena vuku i Karisito” (Moronai 10:32). Sa qai noda sasaga dina, kei na gugumatua me na kaciva na loloma vakalou veivakaukawataki ka veivagumatua oqo, na kena ena oka meda vakasavasavataki ena liga ni Kalou, kei na veivutuni yalodina sega ni vakailavaki. Meda sa qai masuta na Nona veivakadodonutaki ena loloma.

Me na tokoni kemuni na Kalou ena nomuni sasaga mo ni rawata na Nona inanamaki cecere ka me na solia vei kemuni na taucoko ni marau kei na vakacegu e dau yaco ga mai. Au kila ni sa rawa vei iko kei au me daru duabau vua na Kalou kei Karisito. Ena vuku ni Tamada Vakalomalagi kei na Luvena Duabau Lomani kei na gugumatua marautaki sa tu vei keda ena Vukudratou, sa noqu ivakadinadina ena yaloniidei kei na yalomalua, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Dallin H. Oaks, “The Challenge to Become,” *Liahona*, Janu. 2001, 40.
2. Kenda Creasy Dean, *Almost Christian: What the Faith of Our Teenagers Is Telling the American Church* (2010), 17.
3. Dean, *Almost Christian*, 30; raica talega na Christian Smith and Melinda Lundquist Denton, *Soul Searching: The Religious and Spiritual Lives of American Teenagers* (2005), 118–71.
4. Dean, *Almost Christian*, 37.
5. Hugh B. Brown, “The Currant Bush,” *Liahona*, Maj. 2002, 22, 24.

Mai vei Elder Carl B. Pratt
Ena Vitusagavulu

Nona Veivakalougata-taki Cecere Duadua na Turaga

Ni da sauma ena yalodina na noda ikatini, ena dolava na Turaga na katuba mai lomalagi ka sovaraka mai vei keda na Nona veivakalougatataki cecere duadua.

Au vakavinavinaka vakalevu ena vukudra na tubuda buladodonu era a vakavuvulitaka na kosipeli vei ira na luedra mai vale ni se bera sara ni lewai mai me dau caka na lotu vakamatavuvale. Oi rau na tubuqu ena yasana vei tinaqu o Ida Jеспerson kei John A. Whetten. Erau vakaiti-kotiko ena koro lailai ko Colonia Juarez, Chihuahua e Mexico. Eratou a vakavulici na gone ena matavuvale na Whetten ena ivakavuvuli kei na nodratou dau raica na nodrau ivakaraitaki na nodratou itubutubu.

E gauna dredre sara e Mexico na 1920 vakacaca. Se qai oti wale na veisaqasaqa ena ivalu. E lailai sara na ilavo qaqa e veivolitaki tiko, ka levu ga na ilavo siliva. Era vakayacora na tamata na nodra bisinisi ena veivoli, se na veisau ivoli kei na veiqaravi.

Ena dua na siga ena mua ni vulai-katakata, a lako mai vale o Tutu John, ni oti mai e dua na veivoli, ka rawata mai e 100 na peso ena ilavo siliva me tiki ni veivoli oya. A solia na ilavo vei

Ida ka vakarota me na vakayagataki na ilavo oqori me saumi kina na nodra vuli na gone ni sa voleka mai na gauna ni vuli.

E vakavinavinakataka vakalevu na ilavo o Ida ia a tukuna vei John ni ratou se bera ni bau saumi ikatini ena vulaikatakata taucoko. E sega ni dua na ilavoqaqa eratou se bau ciqoma, ia e tukuna vua o Ida ni ratou sa rawata tiko na kedratou lewe ni manumanu, yaloka, kei na sucu mai vei ira na manumanu. E levu na vuata kei na kakana draudrau e rawa mai na nodratou iteitei, ka ratou sa rawata tale ga eso na iyaya mai na veisau ivoli ka sega ni vakayagataki kina na ilavo. E nanuma o Ida me soli na ilavo vua na bisopi me nodratou ikatini.

A rarawa vakalailai o John, ni rawa me veivuke sara vakalevu na ilavo ena nodratou vuli na gone, ia e duavata ni dodonu me ratou sauma na nodratou ikatini. A kauta yani na taga bibi oqori ki na valenivolavola ni ikatini ka solia vua na bisopi.

Sega ni dede sa rogo mai ni na tadu mai ena macawa ka tarava e dua na daunibisinisi vutuniyau mai Amerika, o Mr. Hord, kei ira e vica tale na turaga ka ra na mai tiko siga vica ena veiulunivanua me ra vakasasa ka siwa.

A sotavi ira na ilawalawa turaga oqo ena siteseni ni sitimanivanua volekati Colonia Juarez o Tutu John. Sa vakarautaka tu e dua na ilala ose vakaidabedabe kei na manumanu me ra dreketi na kato kei na iyaya ni keba ki na veiulunivanua. Ena macawa ko ya eratou a veikau tiko vei ira na turaga oqori ka yadravi tiko na keba kei na manumanu.

Ena mua ni macawa, era lesu mai ki na siteseni ni sitimanivanua na ilawalawa turaga oqo me ra vodo sitimanivanua lesu ki Amerika. A saumi o John ena siga oya ena nona cakacaka ka soli vua e dua na taga peso siliva me saumi kina na vo ni veiqaravi. Ni ra sa saumi oti na tamata, a vakasuka o John na vo ni ilavo vei Mr. Hord, ka a kurabui ni sega ni a namaka me vo e dua na ilavo. A vakatarogi John me vakadeitaka se sa saumi kece sara na veika e dodonu me saumi, e kaya o John ni sa saumi kece na veika e dodonu me saumi ena ilakolako oya, ka sai koya oqori na vo ni ilavo.

Sa tagi na sici ni sitimanivanua. E vuki o Mr. Hord me lako, qai vuki lesu mai ka viritaka yani vei John na taga bibi oya. “Qori, kauta i vale vei rau nomu cauravou.” E ciqoma na taga o John ka gole yani ki Colonia Juarez.

Ena bogi oya ni ratou soqoni vata mai na matavuvale me ratou rogoca na italanoa ni ilakolako oya, qai nanuma o John na taga ka laki kauta mai ki na dela ni teveli. E tukuna o John ni sega ni kila se vica e tiko ena taga, sa mani sova na ilavo ena dela ni teveli me ka ni lasa—e dua toka na ibinibini—ni wili, e 100 vinaka sara ga na peso siliva. Sa dua dina na veivakalougatataki levu na nona nanuma o Mr. Hord me vakayacori na ilakolako oya. Eratou saumi vakavinaka o John kei ira na nona cauravou, ia na 100 na peso a vo tu sa vakananuma vei iratou na levu ni ilavo eratou a sauma me nodratou ikatini ena macawa sa oti. Vei ira eso, oqori e dua na vakacala

Oqo na ka e namaka na Turaga vei ira kece na Nona tamata. E namaka vei keda me da sauma na ikatini e sega mai na gauna e levu tu kina ka sega mai na “ivovo” ni ilavo ni matavuvale ia, me vaka na Nona ivakaro ena gauna makawa, mai na “ulumatua” ni noda ilavo, se lailai se levu. Sa vakarota na Turaga, “Dou kakua ni bera-bera ni cabora na isevu . . . ni nomu vuata” (Lako Yani 22:29). Ena veika au sa kila, na sala dei duadua me saumi kina ena yalodina na ikatini sai koya me saumi ena gauna ga au ciqoma kina na kequ isau. Na kena dina, ni oqo duadua ga na sala au kila.

Eda vulica mai vei rau na tubuqu na Whetten ni katini e sega dina ni baleta na ilavo, e ka ni vakabauta—vakabauta na Turaga. E yalataka ko Koya na veivakalougatataki kevaka eda talairawarawa ki na Nona ivakaro. E matata, ni rau vakavotukanataka o John kei Ida Whetten na vakabauta cecere ena nodrau sauma na nodrau ikatini. Me da vakaraitaka na noda vakabauta vua na Turaga ena noda sauma na noda ikatini. Sauma tau-mada; sauma vakadodonu. Vakavulica vei ira na luveda me ra dau saumi ikatini mai na nodra ivakatawa sara mada ga ni taga se na ilavo tale eso era rawata, ka kauti ira vata kei keda ki na veivakatarogi ni ikatini me ra kila na noda ivakaraitaki kei na noda lomana na Turaga.

E rawa ni yaco na vakavakadewa cala ena italanoa oqo mai vei rau na tubuqu. Eda na nanuma ni da na vakalougatataki ga ena ilavo ni da saumi ikatini ena ilavo. Dau vaqori noqu nanuma niu se gone. Au sa vulica mai na gauna koya ni sega ni dau vaqori. Sa yalataka tu na Turaga na veivakalougatataki vei ira era sauma na nodra ikatini. E yalataka me na “dolava . . . na katuba ni lomalagi, ka sovaraka . . . na veivakalougatataki me sautu dina sara” (Malakai 3:10). Au vakadinadinataka ni dau vakayacora o Koya na Nona yalayala, kevaka eda sauma ena yalodina na noda ikatini eda na sega ni leqa ena veika ni bula, ia e sega ga ni yalataka na iyau. E sega ni nona veivakalougatataki cecere duadua na ilavo kei na akaude ni baqe.

ka taleitaki na kena yaco, ia vei iratou na matavuvale na Whetten, e matata ni oqo e dua na leseni mai vua na Turaga ni na nanuma tiko o Koya na Nona yalayala vei ira era sauma ena yalodina na nodra ikatini.

Niu se gone, au dau taleitaka na italanoa oya, ni baleta na keba kei na vodo ose ena veilunivanua me ra vakasasa ka siwa. Au dau taleitaka baleta ni vakavuvulitaki kina ni da talairawarawa eda na vakalougatataki. E vica na ka e rawa ni da raica o keda taucoko me baleta na ikatini mai na italanoa oqo.

Taumada, o ni na raica ni saumi ikatini eke e sega ni semati ki na levu ni ilavoqaqa e rawa mai. Eratou sa vakatulewa na matavuvale na Whettens me ratou vakayagataka na imatai ni ilavoqaqa eratou rawata me ikatini baleta ni ratou sa bula vinaka tiko mai na nodratou manumanu kei na vuvuai vinaka ni nodratou loga ni vuata kei na kakana draudrau. Ka ratou kila vakamatata ni ratou dinau tu vua na Turaga ena vuku ni veivakalougatataki oqo.

Oqori na ivakananumi ni ibalebale ni nona vosa na Turaga ena Nona taroga: “E dua li na tamata me butakoci koya na Kalou? Ia dou a butakoci au.” Era taroga vaqo na tamata, “Keitou a butakoci kemuni vakaavei?” Qai kuruvaka yani na Turaga: “Dou sa butakoca na isigana kei na imadralli” (Malakai 3:8). Io, kemuni na taciqu kei na ganequ, me vaka na nodrau a vakila ena vulaikatakata ni vicasagavulu na yabaki sa oti o John kei Ida Whetten, eda sa dinau kece tu vua na Turaga. Me da kakua ni beitaki ni da butakoca na Kalou. Me da dina ka sauma na noda dinau vua na Turaga. E 10 ga na pasede e kerea o Koya. Ni da sauma vakadodonu na noda idinau vua na Turaga ena vukea me da dina vei ira na wekada.

Na ikarua ni ka au raica rawa ena italanoa oya ni rau a saumi ikatini ga na Tubuqu ka rau sega ni via kila na ituvaki dravudravua vakailavo ni nodrau matavuvale. Erau kila na ivakaro ni Turaga, erau vakatautauvatataka na ivolanikalou vei rau (raica 1 Nifai 19:23–24) ka talairawarawa ki na lawa.

E vakalougatataki keda o Koya ena yalomatua me da lewa vakamatau na veika lalai e tu vei keda, na yalomatua me rawa kina ni da bula vakavinaka cake ena 90 na pasede ni keda isau mai na 100 na pasede. Ni vaqori, era na kila vinaka na dau saumi ikatini vadadodonu na ivakarau ni bula manini ka rawa me ra bula rawati ira.

Au sa qai kila ni nona veivakalougatataki cecere duadua na Turaga era ka vakayalo, ka dau baleta na matavuvale, na itokani, kei na kosipeli. E vakavuqa ni vaka me dau vakalougatataki keda ena yalo e dau kidava vakatotolo na veivakauqeti kei na veituberi ni Yalo Tabu, vakauasivi ena bula vakawati kei na veika e baleta na matavuvale me vaka na susu gone. Na kidava na ka vakayalo oqori ena rawa ni vukei keda me da marautaka na veivakalougatataki ni duavata kei na sautu e vale. E vakatura o Peresitidi James E. Faust ni saumi ni ikatini e dua na inisua vakasakiti mai na veisere (raica na James E. Faust, “Enriching Your Marriage,” *Liahona* kei na Ensign, Epe. 2007, 2–6).

Na saumi ikatini e vukei keda me da tara cake e dua na yalo talairawarawa ka malumalumu, kei na dua na yalo dau vakavinavinaka ka dau “vakatusa . . . ni sa bulia na ka kecega na Kalou” (V&V 59:21). Na saumi ikatini ena vakavurea e lomada na yalo solisoli ka dau veivosoti kei na yalo dauloloma ka sinai ena loloma savasava i Karisito. Ena yaco me da taleitaka me da vakalougatataki ira na tani ena dua na yalo talairawarawa, ki na loma ni Turaga. O ira era dau saumi ikatini e veigauna era na raica ni na vaqaqacotaki na nodra vakabauti Jisu Karisito ka tara cake e dua na ivakadinadina tudei ka veivesuki me baleta na Nona kosipeli kei na Nona Lotu. E sega ni dua vei ira na veivakalougatataki oqo e ka vakailavo se ka vakayago, ia e dina sara ni sai ira oqo na veivakalougatataki cecere duadua ni Turaga.

Au vakadinadinataka ni da sauma ena yalodina na noda ikatini, ena dolava na Turaga na katuba mai lomalagi ka sovaraka mai vei keda na Nona veivakalougatataki cecere duadua. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Lynn G. Robbins
Ena Vitusagavulu

A Cava na iValavala ni Tagane kei na Yalewa sa Kilikili Kei Kemudou?

Me vuavuai vinaka na nomuni sasaga mo ni tara cake na itovo ni bula Vakarisito, me rawa ni laurai kina ena kemuni irairai na kena iyaloalo ka vakaimawe ena nomuni itovo na ivakarau ni Nona bula.

E dua na taro uasivi oqo “Mo Vakakina se mo sega ni vakakina?”¹ A biuta na taro oqo na iVakabula ena dua na kena ivakarau cecere, sa yaco kina me taro titobu vakaiunau vei keda yadua: “A cava na ivalavala ni tagane [kei na yalewa] sa kilikili kei kemudou? Au sa kaya vakaidina vei kemudou mo dou *vakataki Au*” (3 Nifai. 27:27; vakaikuritaki). Ni cavuti taumada na iyatuvosa oqo, na vu ni vosa *kilikili* ena vakaoqo *vakataki Au*. E sureti keda o Koya meda taura na yacana kei na Nona ivalavala.

Meda *vakataki Koya* sa dodonu meda *cakava* talega na veika *a cakava* ko Koya: “Au sa kaya vakaidina vei kemudou oqo na noqu ivakavuvuli; ia dou sa kila na ka sa dodonu mo dou *kitaka* ena noqu lotu; ia mo dou *kitaka* na ka kecega dou sa raica niu sa *kitaka*” (3 Nifai 27:21; vakaikuritaki).

Na *vaka* kei na *kitaka* erau sega ni na tawase rawa. Erau dau

veivaqacotaki ka veivakatataki cake vakataki rau me vaka ni rau ivunau drua. Me vaka beka oqo, na vakabauta ena vakauqeta e dua me dau masu, ia na masu ena vaqacotaka na nona vakabauta.

Na iVakabula e vakacalai ira o ira era dau *kitaka* ka sega ni *yaco me vakakina*—ka vakatokai ira me ra dauveivakaisini: “Ko ira na tamata oqo era sa vakarokorokotaki au ena tebenigusudra, ia na yalodra sa yawa tani vei au” (Marika 7:6). *Mo cakava* ka sega ni *vakakina* e veivakaisini, se vakamatavulo ena dua na ivakarau e sega ni nomu—mo vakalasalasui iko.

Ena veivosaki na *vakaka* sega kina na *kitaka* e sega ni vakabau, me vaka na “vakabauta kevaka sa sega ni tu vata kei na cakacaka, *sa mate ga* ni sa tu duadua ga” (Jemesa 2:17; vakaikuritaki). Na *vakakina* e sega kina na *kitaka* e sega dina ni *vakakina*—eda sa cavilaki keda tikoga vakataki keda, ena nona vakabauta tiko e dua ni sa

vinaka, baleta walega ni vinaka na veika e gadreva.

Na *kitaka* ka sega ni *vaka* —e veivakaisini— e boroya vei ira na tani e dua na iyaloalo lasu, ia na *vaka* ka sega na *kena cakacaka* e boroya e dua na iyaloalo lasu vei keda vakatiki keda.

A vosataki ira na Farisi kei na vuni-vola na iVakabula me baleta na nodra veivakaisini: “Ena ca vei kemudou na vuni-vola kei na Farisi, na dauveivakaisini! ni dou sa solia na ikatini”—e dua na ka era dau *cakava* —“ni botebotekoro kei na co vakaoqo, ia dou sa biuta laivi na veika bibi ena vunau, na ivalavala dodonu, kei na loloma, kei na vakadinata” (Maciu 23:23). Era sega ni rawata me ra *vaka* na ka e dodonu me ra *vakakina*.

E dina ni raica o Koya na bibi ni *kitaka*, e vakaraitaka na iVakabula ni ka “bibi cake” meda *vakataka*. Na kena bibi levu cake na *vaka* e koto ena ivakaraitaki eso oqo:

- E dua na ka eda *cakava* o ya na noda sobu ki na wai ni papitaiso. Na *vaka* e dodonu me tarava mai sai koya na vakabauti Jisu Karisito kei na veisau levu ni yaloda.
- Na vakai-votavota ena sakaramede e dua na ka eda dau *cakava*. Na *noda* bula kilikili me rawa kina vei keda, e levu ka bibi cake sara.
- Na veitabaki ki na matabete e dua na ivalavala se *cakacaka*. Ia na ka bibi cake, sai koya na kaukauwa ni matabete ka yavutaki ena “ivakavuvuli ni buladodonu” V&V 121:36, se *me vaka*.

E vuqa vei keda era bulia na veika *me caka* me vakananumi kina vei keda na veika eda vinakata meda cakava. Ia e dau vakavudua sara ni tu na nodra ituvatuva ni veika me ra *vaka*. Baleta na cava? Na veika *me caka* era itaviqaravi se soqo ka rawa ni toqai ena ituvatuva ni ka sa *caka oti*. Ia, na *vaka*, e sega ni dau caka. O na sega ni rawata na itoqa *ena vaka*. Au rawa ni kauti watiq ki na dua na bogi ni gadi vakasakiti ena Vakaraubuka oqo, oqori *ena caka*. Ia *mo yaco* mo tagane vakawati vinaka e sega ni dua na ka

me caka; e dodonu meu *vakakina* me tiki ni noqu bula, me noqu ivakarau tudei se ocei koi au.

Se niu itubutubu, na gauna cava e rawa niu toqa laivi kina e dua na gone mai na noqu ituvatuva ni sa *caka oti*? Ena sega ni oti rawa ena dua na gauna na noda *vaka tiko* na itubutubu vinaka. Ia meda itubutubu vinaka, e dua vei ira na ka bibi duadua e rawa ni da vakavuvulitaka vei ira na luveda na ivakarau me ra *vaka* vakalevu cake kina na iVakabula.

E sega ni rawa ni laurai na noda vinakata meda *vaka* na Karisito, ia oqori na kaukauwa e veivakauqeti tiko ena veika me *caka*, ka rawa ni laurai. Ni dua na itubutubu e vukea tiko na luvena me vulica na lako, me kena ivakaraitaki, eda raica ni *cakava* tiko na itubutubu, na nona vakataudeitaka ka vakacaucautaka na luvena. Na *veicakacaka* oqori e vakavotuya na loloma sega ni laurai e tu e yalodra, kei na nodra vakabauta sega ni rairai kei na vakanuinui ena vuku ni veika ena rawata na luveda. Ena tomani tiko e veisiga na nodra sasaga—na ivakatakilakila ni *vakakina* sega ni rairai ni vosota kei na gugumatua.

Me vaka ni vakasucuma na *cakacaka* na *vaka* ka dau veivakauqeti ena *cakacaka*, ena vakavinakataka vakalevu cake na itovo na vakavulici ni *vakakina* mai na noda vakanamata ena *cakacaka*.

Ni ra sega ni vakaitovotaki ira na gone, taura mada ni ra veivala vakataki ira, e vakavuqa ni da dau vagolea cala na noda veivakadodonutaki ena ka era *cakava* se na veivala eda a raica. Ia na *ka e caka*—na nodra itovo—e ivakaraitaki walega ni veivakauqeti sega ni rairai e yalodra. Eda na tarogi keda beka, “Na veika cava soti, kevaka e kila na gone, ena vakadodonutaka na itovo vakaoqori ena veigauna mai muri? Na dau vosota vakadede kei na veivosoti ena gauna e cudru kina? Dauloloma ka dautataro? Meda lewai keda vakavinaka ena noda ivalavala ka kakua ni dau veibeitaki?”

Era na vakavulica vakacava vei ira na luveda na ivakarau ni bula oqo o ira na itubutubu? Ena sega tale ni dua na madigi vinaka cake meda

vakavulica kina vei ira na luveda na ivakarau ni bula Vakarisito mai na ivakarau eda na vakadodonutaki ira kina. Na vosa vakavalagi ni *veivakadodonutaki* e vu mai na vosa vakavalagi ni *tisaipeli* ka kena ibalebale na noda vosota vakadede kei na veivakavulici. Me kakua ni vakayacori ena cudru. E rawa ka dodonu meda veivakadodonutaki me vaka e vakavuvulitaki vei keda ena Vunau kei na Veiyalayalati 121 ena “veivakauqeti, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalomalumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini; ena yalo veidokai kei na yalomatua (tikina e 41–42). Oqori kece na *vakakina* Vakarisito e dodonu me tiki ni noda bula, *ni da* itubutubu ka tisaipeli i Karisito.

Ena vulica na gone na isau ni ivalavala mai na veivakadodonutaki. Ena vinaka meda vukica na ca ki na vinaka ena veigauna vakaoqori. Kevaka e vakatusa na nona cala e dua na gone, vakacaucautaka na nona yaloqaqa me vakatutusa. Taroga na gone na veika e vulica mai na cala se na baleca ka rawa kina vei iko, vakauasivi cake na Yalotabu na madigi mo tarai koya ka vakavulici koya kina. Ni da vakavulica vei ira na ivunau ena Yalotabu, na ivunau oqori e tiko kina na kaukauwa me veisautaka na nodra bula ni *vaka* ena kena gauna.

A raica rawa o Alama na ivakavuvuli vata oqo, ni “laki vunautaki vei ira na vosa ni Kalou, *me ra* veivutuni kina ka ivalavala dodonu—raica, sa gata na vosa ni Kalou, ka mucu na iseileiwau (Alama 31:5; vakaikuritaki). Baleta na cava? Baleta na iseileiwau e kila ga na itovo ni veivakatotogitaki—se *cakava*—ni vunautaki na vosa ni Kalou e veisautaka na bula ni tamata—o cei *o ira* se o cei e rawa ni ra yaco me *vaka*.

Na gone talei ka talairawarawa ena vakavulici vakavinaka walega e dua na tama kei na tina ena iTavi Vakaitubutubu. Kevaka o vakalougatataki ena dua na gone ka na vakatovolea vakaukauwa sara na nomu dauvosota, o na vulica Vakavinaka Cake Sara kina na nomu iTavi Vakaitubutubu. Kakua ni taroga se cava o a cakava ena nomu bula taumada mo mai sotava kina na

gone vakaoqori, mo vakasamataka ni o vakalougatataki ena gone dredre oqori ka soli kina vei iko na madigi me va-Kalou cake kina vakalevu na nomu bula. Mai vei ira na gone ena vakatovolei, vakatorocaketaki ka vakasavasavataki kina na nomu vosota kei na dauvosota vakadede kei na ivalavala tale eso ni bula va-Karisito? E rawa beka ni o gadreva vakalevu na gone oqori me vaka ga na nona gadrevi iko o koya?

Eda sa rogoca kece na ivakasala meda cata na ivalavala ca ka sega o koya e ivalavala ca. Ka vakakina, ni ra baleca na luveda meda qarauna me kakua ni tau na vosa era na nana kina ni sai *ira* na veika cala era *cakava*. “Kakua ni laiva me yaco na malumalumu me kedra ivakatakilakila me vaka na “lialia”—“berabera”—“vucesa” se “sakulevu.”² O ira na luveda era luve ni Kalou. Oqori na kedra ivakatakilakila dina kei na ka era rawata. Na nona inaki sai koya me vukei ira na Luvena me ra lakosivita na nodra malumalumu kei na nodra cakacala ka toso yani ka yaco me *vakataki Koya*. O koya sa yaga kina me laurai na ivalavala vakatuburawara me ka vakawawa ga—sega ni tudei, e dua ga na ivalavala ka sega ni ivakatakilakila.

Sa dodonu kina meda qarauna na noda vakayagataka na veimalanivosata tudei me vaka “O dau . . .” se “O sega vakadua . . .” ena nomu veivakadodnutaki. Qarauna na veimalanivosata me vaka na “O sega ni bau dau nanumi au” se “na cava me keitou dau waraki iko kina e veigauna?” Na veimalanivosata vakaoqori e dau laurai kina me ivakatakilakila na ivalavala e vakayacori ka na vakacala na nona ivakarau ni vakasama kei na nona nuitaki koya na gone.

E rawa talega ni yaco na veilecayaki ni da taroga e dua na gone se cava ena *via cakava* ni sa tubu cake, me vaka beka ni kena *ituvaki* e dua na tamata ena vakatau ena ka e *cakava* me rawata kina nona bula. Ena sega ni vakatakilakila na nona bula se na kena yaga e dua na tamata ena nona cakacaka se na veika e taukena. Na iVakabula e dua na matai

yalomalumalumu, ia oqori e sega ni vakatakilakila kina na Nona bula.

Ena noda vukea e dua na gone me kilai koya ka vaqacacotaka na kena yaga, e rawa ni da vakacacautaka ena kena ivakarau dodonu na veika era rawata se nodra itovo—*na cakacaka* ia ena daumaka cake sara kevaka e vagolei na noda veivakacautaki ena nodra ivakarau ni bula kei na nodra vakabauta—*o cei o ira*.

Ena qito, e dua na ivakarau uasivi me vakacacautaki kina nodra vakaitavi na luveda—*cakava*—ena rai ni *vaka*—me vaka nodra igu, sega ni guce, tu vakarau e matana na meca, kei na so tale—oqori eda sa vakacacautaki rau ruarua kina na *vaka* kei na kena *caka*.

Ni da kerei ira na gone me ra *cakacaka* e vale, e rawa ni da vaqara na veisala eso meda vakacacautaki ira kina ena nodra *vakakina*, me vaka na, “Au dau marau ni o cakava na nomu cakacaka ena yalo dina.”

Ni taura e dua na gone na kadi ni ripote mai koronivuli, e rawa ni da vakacacautaki koya ena nona maka vinaka, ia ena yaga vakalevu sara me vakacacautaki ena nona *gugumatua*: “O dau solia lesu tale na nomu ilesilesi ni cakacaka ni vuli. O iko e dua e kila me cakava ka vakaotia na veika dredre. Au marautaki iko.”

Ena gauna ni wili ivolanikalou, vakaraica ka veitalanoataka na ivakarau ni bula a kunei ena nomudou wiliwili ena siga ko ya. Me vaka ni ra isolisoli mai vua na Kalou na ivalavala va-Karisito ka sega ni rawa ni vakatorocaketaki ke sega na Nona veivuke,³ ena masu vakamatavuvale kei na masu yadua, masulaka na veisolisoli oqori.

Dou dau veitalanoataka ena gauna ni vakayakavi na ivakarau ni bula, vakauasivi na kena dou a raica mai na ivolanikalou ena mataka o ya. “Ena ivakarau cava beka o itokani vinaka kina nikua? Na sala cava o vakaraitaka kina na nomu yalololoma? A vukei iko beka vakacava mo sotava na bolebole ena siga nikua na vakabauta? Ena ivakarau cava beka o a nuitaki? dina, lomasoli, yalomalumalumu kina?” E levu tu ena ivolanikalou na ivakarau ni bula me vakavuvulitaki ka vulici.

Na sala bibi duadua meda vakavuvulitaki kina na *vakakina* sai koya *me da* itubutubu vinaka vei ira na luveda me vakataki Tamada Vakalomalagi vei keda. O Koya duadua ga na itubutubu sa uasivi sara ka sa wasea tu vei keda o Koya na nona ivoladusidusi vakaitubutubu—na ivolanikalou.

Na noqu vosa nikua a vagolei tiko vakatabakidua vei ira na itubutubu, ia na kena ivakavuvuli e baleti keda kece. Me vuavuai vinaka na nomuni sasaga mo ni tara cake na itovo ni bula Vakarisito, me rawa ni laurai kina ena kemuni irairai na kena iyaloalo ka vakamawe ena nomuni itovo na ivakarau ni Nona bula. Ia, ni ra vakila na nomu loloma ka raica na nomu itovo na luvemu kei ira tale eso, sa noqu masu kei na ivakadinadina, ni na dreti ira Vua, oqori na noqu masu ka noqu ivakadinadina, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. William Shakespeare, *Hamlet, Prince of Denmark*, act 3, scene 1, line 56.
2. Carol Dweck, cavuti ena Joe Kita, “Bounce Back Chronicles,” *Reader’s Digest*, Me 2009, 95.
3. Raica na *Vunaitaka na Noqu Kosipeli: E Dua na iDusidusi ni Veigaravi ni Daukaulotu* (2004), 129.

Mai vei Elder Benjamin De Hoyos
Ena Vitusagavulu

Vakatokai me Yalododonu

Eda sa vakalougatataki vakalevu ena noda curuma mai na veitokani oqo ni Yalododonu Edaidai!

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, sa noqu masu ni na vukei au na Yalo Tabu meu vakasavuya rawa na noqu itukutuku.

Niu dau vakayacora na noqu veisiko ka tiko ena koniferedi ni iteki, tabanalevu, kei na tabana, e dau tuburi au na yalo marau niu sotavi ira kina na lewe ni Lotu, o ira ena gauna oqo ka vakakina ena taucoko ni gauna era sa vakatokai me ra Yalododonu. Na yalo ni vakacegu kei na loloma au dau vakila niu dau maliwai ira e dau vukei au, meu kila rawa niu sa tiko ena dua vei ira na iteki kei Saioni.

E dina ga ni vuqa vei ira era tadu mai ena veimatavuvale era sa lewe ni Lotu tu mai ena rua se sivia na itabatamata, ia e levu tale vei ira era se qai saumaki vou ga mai. Vei ira oqo eda sa tokaruataka kina na vosa ni veikidavaki nei Paula na iApositolo vei ira na kai Efeso:

“O koya oqo dou sa qai sega tiko ni vulagi kina se kai tani, dou sa koro vata ga kei ira sa lotu, ka dou sa lewe ni vale ni Kalou;

“Ka dou sa tara cake ena nodra yavu nai apositolo kei ira na parofita, ia sai koya ko Jisu Karisito sa kena ivakadei ena tutu ni vale” (Efeso 2:19–20).

Ena vica na yabaki sa oti, niu a se cakacaka tiko ena valenivolavola ni veika raraba ni Lotu e Mexico, keitou a sureti me keitou laki vakaitavi ena dua na mataveivosaki ena retio. Na inaki ni mataveivosaki oqo me vakamacalataki ka veivosakitaki kina na duidui matalotu sa tu e vuravura. E rua vei keitou a lesi me rau matataka na Lotu me laki sauma na vakatataro ena rawa ni tarogi mai ena mataqali parokaramu vakaoqo. Ni sa “vakacagau na veivosaki,” me vaka e dau

tukuni tu ena ivosavosa ni retio, a kaya sara mai o dairekita ni parokaramu: “Ena yakavi nikua rau tiko talega kei keda e rua na italatala qase mai na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.” A cegu vakalailai ka taroga sara, “Na cava na vuna sa rui balavu kina na yaca ni Lotu? Na cava na vuna dou sega kina ni vakalekalekataka se vakayagataka e dua na yaca vakabisinisi?”

Keirau a veidredrevaki ena vuku ni taro totoka o ya ka tekivu sara me keirau vakamacalataka ni yaca ni Lotu a sega ni digitaka na tamata. A solia mai na iVakabula vua e dua na parofita ena iotioti ni gauna oqo. “Raica ena yaca ni noqu lotu na Lotu i Jisu Karisito me Baleti Ira na Yalododonu ena Gauna Oqo” (V&V 115:4). A sauma sara mai ena veidokai o dairekita ni parokaramu, “Keimami na marautaka vakalevu me keimami cavuta vakakina.” Au sa sega tale ni nanuma rawa oqo na levu ni gauna e cavuta kina na yaca bibi ni Lotu, ia au se nanuma tikoga na kena sobu tiko na yalo veivakacegui ena neirau a sega walega ni vakamacalataka na yaca ni Lotu, ia na kena ibalebale talega vei ira na lewe ni Lotu—na Yalododonu Edaidai.

Eda wilika kina ena Veiyalayalati Vou ena nodra a vakatokai taumada na lewe ni Lotu i Jisu Karisito me ra sa Vakarisito mai Anitioki (raica na Cakacaka 11:26), ia era veikacivi ka

Ushuaia, Argentina

vakatokai ira me ra Yalododonu. Sa qai dua dina na veivakauqeti levu vei ira me ra rogoca ni sa vakatokai ira o Paula ni ra “sa koro vata ga kei ira sa lotu, ka dou sa lewe ni vale ni Kalou” (Efeso 2:19), ka vakakina “sa kacivi *me yalosavasava*” (Roma 1:7; vakaikuritaki).

Ki na ivakatagedegede ni nodra bulataka tiko na lewe ni Lotu na kosipeli ka muria na nodra ivakasala na parofita, ena yaco, me vakayacori tiko vakalalai eke ka vakalalai e kea ka ra na sega mada ga ni vakila, ni sa yaco me ra bula vakalou. O ira na lewe ni Lotu yalomalumulumu era dau vakayacora e veisiga na nodra masu vakamatavuvale kei na wili ivolanikalou, ka cakava na vola kawa, ka vakatabuya na nodra gauna me ra laki sokalou vakawasoma ena valetabu, era sa yaco me ra Yalododonu. Sai ira oqo era sa yalodina ki na kena tauyavutaki na matavuvale tawamudu, ka yaco vakakina, me vaqacacotaki na matanitu ni Kalou. Sai ira talega oqo era sa vakatikitiki-taka e dua na nodra gauna mai na nodra osooso ni bula oqo me ra laki vueti ira mai era sa vakayawaki ira mai na Lotu ka vakayaloqaqataki ira me ra lesu mai ka laki dabe ena teveli ni Turaga. Sai ira oqo na cauravou kei na goneyalewa daukaulotu, kei ira na veiwatini qase era sa ciqoma na veikacivi me ra daukaulotu ni Turaga. Io, kemuni na taciqu kei na ganequ, era sa yaco me ra Yalododonu ki na kena ivakatagedegede era sa kunea rawa kina na yalo veivakatakataki ka totoka e vakatokai na loloma, se na loloma uasivi i Karisito (raica na Moronai 7:42–48).

Era sa kila talega vakakina na iVakabula o ira na Yalododonu, se o ira na lewe ni Lotu ni ra sotava na rarawa kei na vakatovolei. Meda kakua ni guilecava ni a sotava sara mada ga o Koya na ka kecega. “Ena soli koya me mate me sereka kina na ivesu ni mate sa vesuki ira tu na nona tamata; ia sa mai bula vakatamata ko koya me kila kina na nodra malumulumu na nona tamata ka vakabulai ira ena nona yalololoma” (Alama 7:12).

Ena vica na yabaki sa oti au a raica kina na nodra vakararawataki e vuqa na tamata, era oka kina e vuqa vei ira na noda Yalododonu. Keimami sa qai masulaki ira tiko, ka kerea na veisotavi ni Turaga me kakua ni malumulumu na nodra vakabauta ka me ra toso yani ki liu ena vosota. Ena ka oqo eda na tokaruataka kina na vosa veivakacegui nei Jekope na parofita mai na iVola i Momani:

“Oi kemudou na wekaqu lomani, dou lako mai vua na Turaga na Yalosavasava. Mo dou kila ni sa dodonu na nona sala. Raica sa qiqo na matamata ni koro me ra curu kina na tamata ka sa dodonu na sala me ra muria, ia na ivakatawa ni matamata ni koro sai Koya na Yalosavasava ni Isireli; ka sa sega ni lesia kina e dua tale na tamata, ia sa sega e dua tale na katuba me ra curu kina, ena matamata ga, ia sa sega ni rawa me vakaisini ko Koya, ni sai Koya na Turaga na Kalou.

“Ia ko koya yadua sa tukituki, ena dolava vua” (2 Nifai 9:41–42).

Se cava ga na ituvaki, veivakatovolei se bolebole eda sa solegi kina; sa na yaco me noda ivurevure ni kaukauwa kei na vakacegu na noda kila vakavinaka na ivunau nei Karisito kei na nona veisorovaki. E dina, kemuni na taciqu kei na ganequ, o ya na veivakacegui e lomada sa sucu ena Yalotabu ka sa solia yani na Turaga vei ira na nona yalododonu era yalodina. E vakabulai keda ena Nona kaya: “Au sa laiva vei kemudou na vakacegu. . . . Me kakua ni rarawa na yalomudou, se rere” (Joni 14:27).

Sa vuqa mai na yabaki na noqu vakadinadinataka tiko na nodra yalodina tikoga na lewe ni Lotu, o ira na Yalododonu edaidai, ena nodra vakabauta tiko na ituvatuva ni Tamada Vakalomalagi kei na Veisorovaki ni noda iVakabula, o Jisu Karisito, sa yaco kina me ra valuta rawa na veika dredre kei na ka rarawa ena yaloqaqa kei na yalo gugumatua, ka ra kakavaki ka mua tikoga ena salatu rabalailai ka qiqo ni bula vakalou. E sega vei au na vosa meu vakamacalataka rawa kina na noqu marautaka ka qoroira na Yalododonu yalodina au sa mai kilai ira rawa!

E dina ga ni sega sara ni titobu na noda kila vakavinaka na kosipeli me vakataka na noda ivakadinadina ni ka dina, ia kevaka meda nuitaka tikoga na Turaga, eda na tokoni ena veika dredre, noda vakatovolei kei na rarawa eda sotava (raica na Alama 36:3). Na yalayala ni Turaga oqo vei ira na Nona Yalododonu e sega ni kena ibalebale ni da na vakuwai mai na sotavi ni rarawa se na veivakatovolei ia eda na tokoni ni da na sotava tiko ka da na kila ni sai koya ga na Turaga e tokoni keda tiko.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, eda sa kalougata vakalevu dina ena noda curuma mai veitokani oqo ni Yalododonu Edaidai! Eda sa kalougata ni sa mai muavata kei ira na parofita makawa kei ira ena gauna oqo na noda vakadinadinataka na noda iVakabula!

Au vakadinadinataka ni sa bula tiko na noda Turaga, na Yalosavasava nei Isireli, ka sa dusimaka tiko na Nona Lotu, Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, vua na noda parofita lomani, o Thomas S. Monson. Ena yaca ni noda Turaga, o Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder C. Scott Grow
Ena Vitusagavulu

Na Mana ni Veisorovaki

E sega ni dua na ivalavala ca se caka cala, rarawa se tagi, me sega ni vakabulai rawa ena kaukauwa ni Nona Veisorovaki.

Niu vakarautaka tiko na noqu vosa ni koniferedi oqo, au ciqoma e dua na qiri veivakurabitaki mai vei tamaqu. A kaya ni sa leqa o taciqu gone ena nona moce toka ena mataka o ya. E mosita dina na utoqu. E se qai yabaki 51 ga o koya. Niu se vakasamataki koya tikoga. Au sa vakauqeti meu wasea eso na ka baleta na nona bula vei kemuni. Sa soli oti mai na veivakadonui.

E cauravou totoka o taciqu ni se qai tubu tiko mai ka dau veikilai, ka veimaliwai—ka dina sara ena kosipeli. Ni vakacavara vakavinaka na nona ka- ulotu, a vakamautaki nona daulomani ena valetabu. Rau a vakalougatataki ena dua na luvedrau tagane ka dua na yalewa. Sa dua na ka na yalayala ni veivakalougatataki era tu ena nona bula.

Ia a mani luluqa vakalailai na nona bula. Sa tekivu me bulataka na marau vakavuravura, ka vakacacana na nona bula vakayago, nona vakamau, kei na nona lewena na Lotu.

Sa laki tu vakayawa mai vale. E tini vakacaca na yabaki na nona sa vakacacani koya tikoga vakaoqo, ia a sega ni guilecavi koya na iVakabula se biuti koya. Mai na rarawa ni veilecayaki, a

yaco me curuma na yalona e dua na yalomalumulumu. Sa vaka me takali yani na nona cudrucudru, veivorati kei na veivala. Me vaka ga na gone cidroi, “ni sa kilai yalona tale.”¹ Sa tekivu me gole yani vua na iVakabula ka lesu tale ki nona vale kei rau na nona itubutubu yalodina ka rau a sega vakadua ni guilecavi koya.

Sa muria sara na salatu ni veivutuni. A sega ni rawarawa. Ni oti e 12 na yabaki na nona yali tu mai ena Lotu, a papitaisotaki tale o koya ka ciqoma tale na isolisoli ni Yalo Tabu. A vakalesui tale vua na nona matabete kei na veivakalougatataki ni valetabu.

A kalougata o koya ni a raica e dua na marama ka sega ni kauwaitaka na tauvimate veitaravi ka vu mai na ivakarau ni nona bula e liu, ka rau vauci vata sara ena valetabu. Sa mai rua na luvedrau. A yalona dina sara na nona veiqaravi ena matabisopi ena vica na yabaki.

A mai leqa o taciqu ena mataka ni Moniti, na ika 7 ni Maji. Ena yakavi ni Vakaraubuka yani e liu rau a gole vakaveiwatini ki na valetabu. Ena mataka ni Sigatabu, ni vo e dua na siga me leqa kina, a vakavulica na lesoni ni

matabete ena ilawalawa ni bete levu. A laki moce ena yakavi o ya, ka sega ni yadra tale mai ki na bula oqo—ia ena tucake vata mai kei ira na tamata dodonu.

Au sa vakavinavinakataka kina vakalevu na mana ni Veisorovaki ena bula nei taciqu. Sa vakarautaki tu kivei keda yadua na Veisorovaki ni iVakabula—ena veigauna.

Ni da veivutuni eda na rawata na Veisorovaki. Ni da sa veivutuni, sa vakatara vei keda na Turaga meda guilecava vakadua na noda caka cala sa oti.

“Raica ko koya sa veivutunitaka na nona ivalavala ca, ena vosoti, ia koi au na Turaga, au na sega ni nanuma tale na nona ivalavala ca.

“Raica oqo ga na sala dou na kila kina na tamata sa veivutuni vakaidina—ena tusanaka na nona ivalavala ca, ka biuta laivi sara vakadua.”²

Eda na kila tiko e dua a bolei sara vakalevu na nona bula—e dua ka sa gole yani se vuki tani. O koya e rawa ni nomu itokani se wekamu, itubutubu se gone, tagane se yalewa vakawati. E rawa sara ga ni o iko.

Au sa vosa raraba tiko, kivei iko sara mada ga. Kau tukuna tiko na mana ni Veisorovaki.

Sa tadu mai kina na Mesaia me mai vakabulai ira na tamata mai na Lutu i Atama.³ Na veika kece e tiko ena kosipeli i Jisu Karisito e dusia tikoga na nona isoro ni veivakaduavatataki na Mesaia, na Luve ni Kalou.⁴

Ena sega ni rawa ni yaco na yavu ni veivakabulai ke sega na veisorovaki. “Ia sa mai sorovaka na Kalou na nodra ivalavala ca na kai vuravura me ra bula kina; io me vakayacori kina na lewa dodonu ni Kalou, ni sa yalododonu ka dauloloma talega ko Koya.”⁵

Sa dodonu kina vua na Luve ni Kalou sa tawa cala me vakayacora na solibula veisorovaki, ni sa sega ni rawa me vakabulai koya ga na tamata mai na nona ivalavala ca.⁶ Sa dodonu kina me tawayalani ka tawamudu na Veisorovaki oqo—me baleta na tamata kecega ki na veigauna tawamudu.⁷

Mai na Nona vakararawataki ka mate, sa sorovaka kina na iVakabula na ivalavala ca ni tamata kecega.⁸ A tekivu mai Kecisemani na Nona

Veisorovaki ka laki tomani ena kauveilatai ka laki cecere sara ena Tucaketale.

“Ia, . . . ena kau yani ko koya, me vakoti ki na kauveilatai, ka vakamatei, ia sa talairawarawa ga me mate; ni sa duavata ga na loma i Tamana kei na Luvena.”⁹ Mai na Nona solibula veisorovaki, sa cakava “na yalona me isoro ena vuku ni ivalavala ca.”¹⁰

Ni sa Luvena Duabau ga na Kalou, sa soli Vua na kaukauwa me vakadrukai mate. Sa yaco kina Vua me taura tale na Nona bula ni sa vakararawataki ka “o koya sa sega ni vosota rawa na tamata; me yaco sara ki na mate, ena vuku ni nodra i valavala ca kei na nodra i tovo vakasisila na nona tamata, ka sa bunotaka kina na dra.”¹¹

A sega walega ni sauma o Koya na nodra ivalavala ca na tamata kecega, ia “sa colata ko Koya na nodra rarawa kei na nodra ivalavala ca na Nona tamata.” Ka yaco Vua “me kila kina na nodra malumalumu na nona tamata, ka vakabulai ira ena nona yalololoma.”¹²

Sa vakila kina na iVakabula na bibi ni nodra rarawa na kawatamata—na mosi ni ivalavala ca kei na tagi. “E dina sa colata ko Koya na noda rarawa, ka sa colata na rarawa ni lomada.”¹³

Mai na Nona Veisorovaki a sega walega ni vakabulai ira era sa caka cala; sa vakabulai ira vakakina na tawa cala era vakararawataki ena vuku ni ivalavala ca o ya. Ni ra sa vakabauta na Veisorovaki ni iVakabula o ira na tawa cala ka vosoti ira na caka cala, era sa na vakabulai talega kina.

Eso na gauna “[eda] gadreva tu [meda] sereki mai na [noda] kilai [yalodataka] na [noda] caka cala kei na ivalavala ca.”¹⁴ Ni da sa veivutuni, ena vagalalataka sara na iVakabula na kila oqo mai na yaloda.

Sa vosoti kina na noda ivalavala ca mai na Nona solibula ni veisorovaki. Vakavo ga o ira na luve ni ivalavala ca e sega ni vosoti rawa, sa vakarautaki tu na Veisorovaki ki na tamata yadua ena veigauna kece, se cava ga na levu se lailai ni ivalavala ca, “ia ko ira kecega sa veivutuni.”¹⁵

Me baleta na Nona loloma tawayalani. Sa sureti keda tiko o Jisu Karisito

meda veivutuni me na kakua kina ni da sotava na rarawa taucoko ni noda ivalavala ca vakai keda:

“Mo veivutuni— . . . raica ko na rarawa vakalevu—ia ko na sega ni vosota rawa na kena bibi, na kena mosi kei na kena kaukauwa.

“Raica koi au na Kalou, au sa vosota oti na veika oqo, me ra bula kina ko ira sa veivutuni;

“Ia kevaka era sa sega ni veivutuni, era na vakararawataki me vakataki Au;

“Raica koi au na Kalou sa kaukauwa sara, au sa sautaninini ena mosi ni veivakararawataki ko ya; au a bunotaka na dra ka sa yaluma sara kina na yagoqu kei na yaloqu.”¹⁶

Sa solia tu na iVakabula na veivakabulai kivei ira era sa vakararawataki tu ena ivalavala ca. “Ia dou na sega li ni veivutunitaka na nomudou ivalavala ca ka saumaki ka lesu mai vei au meu vakabulai kemudou?”¹⁷

Sa Dauveivakabulai Cecere ni yaloda o Jisu Karisito. Vakavo ga na ivalavala ca e sega ni vosoti rawa, e sega ni dua na ivalavala ca se caka cala, rarawa se tagi, me sega ni vakabulai rawa ena kaukauwa ni Nona Veisorovaki.

Ni da sa ivalavala ca, ena tukuna o Setani ni da sa yali. E sega ni vakakina, sa veivakabulai ki na tamata taucoko—na noda Dauveivuetai, se cala cava ga eda cakava—vakakina vei iko kei au.

Ni o vakasamataka na nomu bula, e tiko beka na ka me na veisautaki kina? Se vo beka na ka cala e dodonu mo vakavinakataka?

Kevaka o se vakararawataki tiko ena yalo ni kila vakaiiko na nomu cala se veivutuni, se cudru, se yali na vakabauta, au sureti iko mo vakasaqara na vakacegu. Veivutuni ka biuta vakadua na nomu ivalavala ca. Mo qai masu, ka kerea vua na Kalou mo vosoti. Kere veivosoti vei ira o caka cala kina. Vosoti ira era caka cala vei iko. Vosoti iko vakaiiko.

Ke rawa gole vei bisopi. O koya na idewadewa ni loloma vakalou ni Turaga. Ena vukeyi iko ena nomu saga tiko mo bula savasava ena nomu veivutuni.

Vakatitobutaka na nomu bula ena masu kei na vulica na ivolanikalou. Ni ko vakayacora oqo, ko na vakila na veivakauqeti savasava ni Yalotabu. E kaya kina na iVakabula, “Io

dou vakasavasavataki kemudou, ka yalosavasava sara; raica dou savata na ligamudou . . . e mataqu, meu qai vakasavasavataki kemudou.”¹⁸

Ni da sa vakasavasavataki ena kaukauwa ni Nona Veisorovaki, sa yaco kina na iVakabula me noda daunitarotaro vua na Tamada, a sa kaya kina;

“Tamaqu, mo ni nanuma na nona rarawa ka vakamatei ko Koya sa tawacala; io ko ni sa dau lomani Koya vakalevu; mo ni nanuma ni sa mai dave na nona dra na Luvemuni; io ko ni sa lewa me mai dave na nona dra, mo ni vakarokorokotaki kina;

“Ia Tamaqu, mo ni lomani ira na wekaqu oqo ka ra sa vakabauta na yacaqu; io me ra lako mai vei au ka rawata na bula tawamudu.”¹⁹

Sa soli tu vei keda yadua na isolisoli ni bula galala. “A ra sa sereki na tamata kecega . . . me ra digitaka na galala kei na bula tawamudu, ena vuku i koya na Dauveisorovaki ni tamata kecega, se me ra digitaka na tiko vakabobula kei na mate, me vaka na nona . . . inaki na tevoro.”²⁰

Ena vuqa na yabaki sa oti a vakayagataka o taciqu na galala ni nona digidigi ena nona digitaka e dua na bula ka

vakacacani kina na nona bula vakayago, nona matavuvale, kei na nona lewena na Lotu. Ni oti e vica na yabaki, a vakayagataka tale na galala ni digidigi vata ga o ya me veivutuni kina, me tuvanaka na nona bula ki na ivakavuvuli ni iVakabula, ka me sucu vou vakaidina ena kaukauwa ni Veisorovaki.

Au sa vakadinadinataka eke na mana ni Veisorovaki. Au sa raica na kena kaukauwa ni veivakabulai vei taciqu ka vakila talega ki na noqu bula.

Sa vakarautaki tu kivei keda yadua na kaukauwa veivakabulai ni Veisorovaki—ena veigauna kece.

Au sa vakadinadinataka ni o Jisu na Karisito—na Dauveivakabulai ni yaloda. Sa noqu masu ni da na digitaka meda vakaio ki na veisureti ni iVakabula, “Ia dou na sega li ni veivutunitaka na nomudou ivalavala ca ka saumaki ka lesu mai vei au meu vakabulai kemudou?”²¹ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Luke 15:17.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 58:42–43.
3. Raica na 2 Nifai 2:25–26.
4. Raica na Alama 34:14.
5. Alama 42:15.
6. Raica na Alama 34:11.
7. Raica na Alama 34:10.
8. Raica na Alama 22:14.
9. Mosaia 15:7.
10. Mosaia 14:10.
11. Mosaia 3:7.
12. Alama 7:11–12.
13. Mosaia 14:4.
14. *Vunautaka na Noqu Kosipeli: E Dua na iDusidusi ni Veiqaravi ni Daukaulotu* (2004), 2.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 18:12.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 19:15–18.
17. 3 Nifai 9:13.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 88:74.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 45:4–5.
20. 2 Nifai 2:27.
21. 3 Nifai 9:13.

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Drotini ki na Veimatanitu

Kevaka keimami veivakavulici ena Yalotabu ka mo ni vakarorogo ena Yalotabu, e dua vei keimami ena tara yani na veika o ni sotava tiko.

Sa tarai au vakalevu na veiqaga ni sere yadua sa lagati kei na veimalanivosa sa cavuti au sa masuta kina me rawa mada ga niu vosa.

Ni vakarau biubiu tiko mai Nauvoo o Peresitedi Brigham Young ena vulaiatabata ni 1846, a tadra e dua na agilosi ni tucake tu ena dua na dela momoto ni dua na ulunivanua ena yasayasa vaka-Ra, ka dusia sobu e dua na buca. Ni gauna sa butuka kina na Buca mai Salt Lake ni oti e 18 na vula, a raica o koya ena dela ni vanua eda mai soqoni vata tiko kina nikua na delana vata ga a raica ena raivotu.

E dau tukuni vakawasoma ena itutu ni vunau oqo, na nona a liutaka o Baraca Brigham eso na iliuliu ki na ulunivanua o ya ka vakatoka me Ensign Peak, e dua na yaca ka umani tu kina na ibalebale vakalotu me baleti ira na kai Isireli vou oqo. A kacivaka vakaoqo na parofita o Aisea ena ruasagavulu-kalima na udolu na yabaki sa oti ni na yaco ena gauna mai muri “ni na vakataudeitaki na ulunivanua ni vale i Jiova me sivia na veiulunivanua,” ia ena “vakarewataka ko koya e kea e dua na kuila vei ira na veimatanitu.”¹

Ni ra sa raica na kedra itukutuku ni veigauna oqo sa tiki tiko ni parofisai sa mai yaco, era sa gadreva kina na Veitacini mera vakarewataka e dua na drotini me sa vakaibalebale dina kina na vakasama ni “drotini me baleta na veimatanitu.” A taura mai o Elder Heber C. Kimball e dua na itavoi dromodromo. A qai vesuka o Baraca Brigham na itavoi ki na ititoko i Elder Willard Richards ka qai vakacobara na kuila oqo, ka vakatoka na buca levu oqo e Great Salt Lake kei na kena veiulunivanua me sa vanua parofisaitaki me na tadu mai kina na vosa ni Turaga ena gauna mai muri.

Kemuni na taciq kei na ganequ, sa dau tomani tiko ena koniferedi raraba oqo kei na kena soqoni vakayabaki kei na kena vakaveimama ni yabaki na ivakaro taumada o ya ki vuravura. Au sa vakadinadinataka ni soqoni ena rua na siga sa oti sa dua tale na ivakadinadina, me vaka na qaqa ni noda sere, “Saioni vou sa qai laurai”²—ka vakadeitaka dina na rua na ibalebale ni vosa *vou* e vakainaki. E sega ni ka vakacala-ka ni sa mai tabaki tu Vakavalagi na itukutuku ni koniferedi raraba ena dua na mekesini e vakatokai, *Na Liaona*.

Ni sa mai cava tiko na noda koniferedi oqo, au sa kerei kemuni mo ni rai yani ki liu, sega walega ena itukutuku ko ni sa mai rogoca ia ki na kena talei veivakurabuitaki na koniferedi raraba vakai koya—o ya na veika eda vakabauta na Yalododonu Edaidai me baleta na koniferedi vakaoqo kei na veika eda sureti vuravura kina mera rogoca ka kila mai kina. Keimami sa vakadinadinataka ki na veimatanitu kecega, kawatamata, duivosavosa, kei na tamata ni sega walega ni bula tiko na Kalou ia e vosa tale tikoga, ena noda gauna oqo kei na noda siga edai na ivakasala ko ni sa mai rogoca, sa yaco tiko ena veidusimaki ni Yalo Tabu, ni “sa loma ni Turaga, . . . sa vosa ni Turaga, . . . ka domo ni Turaga, io sa kaukauwa ni Kalou me ia kina na veivakabulai.”³

Ko ni sa rairai kila beka (ke sega sa dodonu mo ni kila) ni dau tu yadua sara, me dua na tagane se yalewa e vosa yani eke me tukuni vua na ulutaga me vosa kina. Era na lolo ka masulaka, vulica ka vakasaqara, tekivu ka tinia ka tekivu tale me yacova ni sa vakadeitaka, ni, ena koniferedi oqo ena gauna oqo, na nona na ulutaga e gadreva vua na Turaga me vosa kina veitalia na nona nanuma se na ka e taleitaka me tukuna. Era sa saga vakaidina kina mera dina ki na veivakuqeti oqori na turaga kei na marama yadua ko ni sa mai rogoca ena loma ni 10 na auwa ni koniferedi raraba oqo. Era tagi, lomaleqa ka vakasaqara vagumatua na ivakasala ni Turaga me dusimaka na nodra vakananau kei na nodra ivakamacala. Me vaka ga a raica o Brigham Young e dua na agilosi ni a tucake tu ena vanua oqo, au sa raici ira vakakina na agilosi era sa tucake tu kina. Era na sega ni dabedei beka na taciq kei na ganequ ena vakailesilesi raraba ni Lotu ena ivakamacala o ya, ia oqori na ituvaki au raici ira kina—o ira na italai vakayagodra ka kauta voli na itukutuku vakaagilosi, na tagane kei na yalewa era kovuti tu ena veika dredre ni veika vakayago, ilavo kei na matavuvale e yaco tiko vei iko kei au ia era sa solia na nodra bula ena vakabauta ki na veikacivi sa yaco mai vei ira kei na ilesilesi mera vunautaka na vosa ni Kalou, ka sega ni nodra.

Mo ni qai vakasamataka mada na levu ni itukutuku ko ni sa mai rogoca—ni ra sa cakamana kece ka ni sega ni bau veitalanoataki ia na veidusimaki ga mai lomalagi. Ia na cava na vuna mera sega kina ni levu? E vuqa vei ira na noda ivavakoso, era tiko oqo ka so e sega, era lewe ni Lotu. Ia, ena totoka ni iwalewale vou ni veivosaki, sa levu cake tikoga kina na kedra iwiliwili era se bera ni lewenilotu era dau vakarorogo tiko mai ki na noda koniferedi—ena gauna oqo. Meda sa qai vosa vei ira era kilai keda vakavinaka kei ira era sega sara ga ni kilai keda. Ena loma mada ga ni Lotu meda sa vosa tiko vei ira na gone, vei ira na itabagone kei na itabagone qase cake, o ira na uabula, kei ira sa qase sara. Meda na vosa tiko vei ira na noda matavuvale kei na itubutubu kei ira na luveda ena noda itiketiko sa vakakina vei ira era se bera tiko ni vakamau, sega ni vakalueni, ka rairai yawa sara tiko mai vale. Ena ituvatuva ni dua na koniferedi raraba, e dau vakabibitaki kina na dina tawamudu ni vakabauta, inuini, loloma,⁴ kei na mate i Karisito⁵, ka tukuna vakakina vakadodonu na veigacagaca ni bula vakayalo ni veisiga. Eda sa vakaroti ena ivolanikalou meda “vunauci ira na itabatamata oqo mera veivutuni,”⁶

ka vakakina ena gauna vata ga meda sa vunautaka “na irogorogo vinaka [vei ira] era sa yalomalumulumu ka vakabulai ira sa ramusu na yalodra.” Se cava ga na kedra ituvaki, na itukutuku ni koniferedi oqo ena “vunautaka na veisereki vei ira na bobula”⁷ ka vunautaka “na iyau nei Karisito.”⁸ Sa namaki tiko ena veimataqali vunau sa mai cauraki sa na tara tiko na yalo yadudua. Ena kena vakasama, au vakabauta ni dina sara na ka a tukuna o Peresitidi Harold B. Lee ena vica na yabaki vivinaka sa oti ni a kaya, “Na inaki ga ni kosipeli o ya me vakacegui ira na vakararawataki ka vakararawataki ira era sa tiko [vakacegu].”⁹

Keimami vinakata na neimami veivakavulici ena koniferedi raraba me ka ni veilomani ka veiciqomi raraba yani me vaka a vakavulica taumada na Karisito, ka nanuma tiko na bula vakaivakarau e dau laurai ni muria tikoga mai na Nona itukutuku. Mai na vunau kilai levu duadua a cauraki, a tekivutaka o Jisu ena Nona a solia na veivakalougatataki totoka malumu eda vinakata kece meda taukena—na veivakalougatataki sa yalataki tu vei ira na dravudravua vakayalo, na yalo sa savasava, o ira na dautataro, kei ira sa yalomalua.¹⁰ Sa veilaveti dina na Veivakalougatataki

oqori ka sa vakavinakataka na yalo. Era dina. Ia a tomana tale na iVakabula ena vunau vata ga oqori, ka vakaraitaka ni sa gadrevi sara me na dodonu cake tikoga na nodrau sala sa dautataro kei ira sa yalo savasava. “Dou rogoca sa kainaki vei ira e liu, Mo kakua ni laba,” A kaya tale. “Ia koi au kau sa kaya vei kemudou, O koya yadua sa cudru walega vua na wekana . . . ena cudruvi koya na mataveilewai.”¹¹

Sa vakakina,

“Dou sa rogoca sa kainaki vei ira e liu, Mo kakua ni dauyalewa:

“Ia koi au, kau sa kaya vei kemudou, O koya yadua ena raica na yalewa me dodomo kina, sa dauyalewa oti kaya e lomana.”¹²

E laurai ni sa gumatua tiko na salatu vakatisaipeli, sa rabalailai sara mai na sala oqo me yacova ni da sa yaco ki na ilalavaki cecere ni vunau se qai vosa oti kina o Elder Christofferson: “O koya mo dou qai vinaka sara, me vaka sa vinaka sara na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.”¹³ Na veika rawarawa eda sotava taumada mai ena noda veiqaravi sa yaco me dredre sara vakalevu ka veibolei ni da sa yacova na vanua cecere duadua ni cakacaka vakatisaipeli. Kevaka e dua e nanuma tiko ni sega ni vakavulica o Jisu ni da na sega ni beitaki ena noda cala e sega ni wilika vakavinaka na ivola ni veiyalayalati! E sega, na veika ni noda cakacaka vakatisaipeli e sega kina ni vale ni kana ni kakana vakarautaki totolo na Lotu; eda na sega ni “vakayaco lomada” kina. Ena yaco na siga ena tekiduru na tamata *kecega* ka vakatusa na yame *kecega* ni ko Jisu na Karisito ka na rawa duaduaga na veivakabulai ena *Nona* sala.¹⁴

Ni gauna e gadrevi me kaukauwa kina na veivunauci se malua toka ga ena koniferedi raraba, me nanumi tiko ni gauna e cauraki yani kina eso na ulutaga dredre, sa kilai vinaka tu ni tamata kece e sega ni sarava tiko na iyalo vakasisila se luluqa tiko na nona vakamau se vakayacora tiko na itovo vakasisila ni veidauci. Keimami kila ni sega ni tamata taucoko era voroka tiko na Siga ni Vakacegegu se veibeitaki vakailasu se vakacacani watina. Keimami kila ni vuqa vei kemuni o ni vakarorogo tiko mai o ni *sega* ni cala ena veika

vakaoqo ia sa neimami ilesilesi vakalou me keimami veivakaroti tiko vei ira eso, se na vanua cava ga era tiko kina ena vuravura. Kevaka o ni sa qai vakayacora tiko na nomuni vinaka taucoko—me kena ivakaraitaki mada, ko ni sa saga me vakayacori tikoga na lotu vakamatauvuale se cava ga na osooso e dau veivakataotaki ena dua na vuvale era vakosakosa kina na gone—mo qai kaya ni ko sa gugumatua ena ulutaga o ya ka mo laki vakarogoca e dua tale na vosa e cauraki mai kina e dua na ulutaga o luluqa tiko kina. Kevaka keimami veivakavulici ena Yalotabu ka mo ni qai vakarorogo ena Yalotabu, ena dua vei kemami ena tara yani na veika o ni sotava tiko, ka na cavuta e dua na vosa vakaparofita me baleti iko ga.

Kemuni na taciqo kei na ganequ, keimami na vakaraitaka ena koniferedi raraba na neimami ivakadinadina kei na kena tale eso ena dau yaco mai, baleta ena sala oqo se ena dua tale na sala ena dau vakarogoya ga Na domona na Kalou. “Raica au sa talai kemudou yani mo dou veivakavulici ka vunauci ira na tamata,” a kaya vakaoqo na Turaga vei ira na Nona parofita.¹⁵

“[Ia] ni sa oti na nomudou vunau, sa na qai yaco na tavuki ni vanua . . . na domo ni kurukuru, . . . na tibi ni liva, kei na . . . liwa na cava, ia ena vadugu na ua mai takali ka tubu ka tubu me ulabaleta na kena iyalayala. . .

Bucharest, Romania

“A ra na vuka na agilosi . . . ka kaci e na domo levu, era na uvuca na davui ni Kalou.”¹⁶

Era na gole mai na agilosi tamata ena itutu ni vunau oqo, ena nodra ilesilesi ga, ka “uvuca na davui ni Kalou.” Na vunau yadua e tiko na kena ibalebale, mo ivakadinadina ka ivakaro, me vaka ga na veika ni bula oqo sa ivakadinadina ka veivakaroti tiko ena iotioti ni gauna oqo.

Ni oti oqo ena gole mai ki na itutu ni vunau o Peresitedi Monson me mai tinia na koniferedi oqo. Meu tukuna mada eso na ka vakatamata yadua me baleta na turaga lomani oqo, na iApositolo iliuliu ka parofita ni gauna eda bula tiko kina oqo. Me baleta na ilesilesi au tukuna tiko kei na veika kece o ni sa rogoca ena koniferedi oqo, e vakadinadinataki ni sega ni rawarawa na nodra bula na parofita ka vakakina na bula nei Peresitedi Monson. A tukuna tiko o koya ena soqoni ni matabete ena bogi. A kacivi me iapositolo ni se qai yabaki 36, ka ratou se yabaki 12, 9, kei na 4 na luvana. Sa mai sivi oqo e 50 na yabaki ena nodratou solia tu o Sister Monson kei iratou na gone na watina kei na tamadrato ki na Lotu kei na kena ilesilesi. E ratou vosota mai na tauvimate kei na oga, na veika dredre kei na leqaleqa eda dau sotava kece na tamata, ka kilakasamataki tiko ni so ena yaco tikoga mai. Ia ena tudei tikoga o Peresitedi Monson ena yalomarau. E sega ni rawai koya e dua na ka. E kaukauwa na nona vakabauta ka matalia na nona igu.

I Peresitedi, me baleta na ivavakoso kece oqo, o ira eda raica kei ira e sega, au kaya ni keimami lomani kemuni ka rokovi kemuni. Sa ivakaraitaki vei keimami na nomuni yalodina. Sa vakavinavakataki na nomuni veiliutaki. O ira na le tinikava tale era taura tu na itutu vakaiapositolo, kei ira ena tavata oqo, o ira na ivavakoso era sa mai tiko oqo, kei na lewevuqa era vakasoqoni vata tiko mai e vuravura taucoko era lomani kemuni, tokoni kemuni, ka vakaicolacola vata kei kemuni ena cakacaka oqo. Keimami na vakamamadataka na nomu icolacola ena veisala kecega keimami rawata. Sai kemuni e dua vei ira na agilosi italai a kacivi ni bera ni tauyavu ko vuravura mo ni mai vakaraitaka na drotini ni kosipeli i Jisu Karisito ki vuravura taucoko. E totoka dina na nomuni veiqaravi. Ena vuku ni kosipeli oqori sa mai vakaraitaki kei na veivakabulai e vakarautaka. Au sa vakadinadinataki ena yaca cecere ka lagilagi ni Turaga ko Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Aisea 2:2; 11:12.
2. “Mataka Sa Qai Kida Mai,” *Sere ni Lotu*, naba 1.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 68:4.
4. Raica na 1 Korinica 13:13.
5. Raica na 1 Korinica 1:23.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 6:9; 11:9..
7. Aisea 61:1.
8. Efeso 3:8.
9. Raica na Harold B. Lee, ena “The Message,” *New Era*, Janu. 1971, 6.
10. Raica na Maciu 5:3–12.
11. Maciu 5:21–22; raica talega 3 Nifai 12:22.
12. Maciu 5:27–28.
13. Maciu 5:48.
14. Raica na Roma 14:11; Mosaia 27:31.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 88:81.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 88:89–90, 92.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Ni da Veitalatala

Au vakabauta ni sega ni dua vei keda e rawa ni kila taucoko sara na veika a vakayacora ena vukuda na Karisito mai Kecisemani, ia au vakavinavinaka tu ga ena veisiga kece sara ni noqu bula me baleta na Nona solibula ni veisorovaki ena vukuda.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa vakasinaiti na yaloqu ni da yacova mai na itinitini ni koniferedi oqo. Eda sa vakila vakalevu sara na Yalo ni Turaga. Au vakavinavinaka ka vakakina o ira na lewenilotu kece sara ena veivanua kecega vei ira kece era sa vakaitavi, oka kina o ira era vakacabo masu. Me da nanuma na veitukutuku eda sa rogoce me dua na gauna balavu sara. Ni da sa taura na mekesini ni *Ensign* kei na *Liaona* ka na volai tu kina na itukutuku oqo, me da wilika ka vulica.

Vakadua tale, sa vakasakiti dina na ivakatagi kei na sere ena veisoqoni yadua. Au vakavinavinakataki ira yadua era lomasoli me ra wasea vata kei keda na nodra taledi, era sa tarai keda ka vakauqeti keda kina.

Eda sa veitokoni, ena laveliga, vei ira na Veitacini era sa kacivi ki na veitutu vovou ena koniferedi oqo. Eda vinakata me ra kila ni da sa vakanamata tu me da cakacaka vata ena nona inaki na iVakavuvuli.

Au vakavinavinakataki rau ka lomani rau na noqu daunivakasala yalodina, o Peresitedi Henry B. Eyring kei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf. Erau turaga yalomatua ka dau veinanumi.

Sa yaga vakalevu sara na nodrau veiqaravi. Au lomani ira ka tokoni ira na Taciqu ena Kuoramuni ni iApositolo Le Tinikarua. Sa mana vakalevu na nodra veiqaravi, ka ra soli ira vakadua ki na cakacaka. Au vakavinavinaka talega vei ira na lewe ni Vitusagavulu kei na Matabisopi Vakatilewa.

Eda sotava tiko e vuqa na bolebole e vuravura nikua, ia au vakadeitaka vei kemuni ni kauwaitaki keda na Tamada Vakalomalagi. E lomani keda yadua ka na vakalougatataki keda ni da vakasaqarai Koya ena masu ka segata me da muria na Nona ivakaro.

O keda e dua na lotu ni vuravura raraba. Era tu e vuravura taucoko na noda lewenilotu. Me da lewenivanua vinaka ena veivanua eda tiko kina ka da itokani vinaka ena noda veitikitiko, me da tarai ira yani ena matavakabauta tale eso ka vakakina vei ira na noda. Me da ivakaraitaki ni dina kei na buladokai ena veivanua kecega eda lakova kei na veika kecega eda cakava.

Kemuni na taciqu kei na ganequ vinaka vakalevu na nomuni masu ena vukuqu kei na vukudra na Vakaitutu Raraba tale eso ni Lotu. Keimami sa vakavinavinaka vakalevu sara vei

kemuni kei na veika kece sara o ni vakayacora tiko mo ni tosoya tiko kina na cakacaka ni Turaga.

Ni o ni lesu yani ki vale, ni qaqauni. Me tiko kei kemuni na veivakalougatataki mai lomalagi.

Ni bera ni da veisukayaki nikua, meu wasea mada vei kemuni na noqu lomana na iVakabula kei na Nona veisorovaki cecere ena vukuda. Ena loma ni tolu na macawa mai oqo eda na vakananuma tiko kina na vakabauta Vakarisito kece e vuravura na Siganimate. Au vakabauta ni sega ni dua vei keda e rawa ni kila taucoko sara na veika a vakayacora ena vukuda na Karisito mai Kecisemani, ia au vakavinavinaka tu ga ena veisiga kece sara ni noqu bula me baleta na Nona solibula ni veisorovaki ena vukuda.

A rawa Vua me vakasuka ena iotioti ni gauna. Ia a sega. A sotava kina na veika kecega me vakabula na veika kecega. Ni vakayacora vakakina, a solia kina vei keda na bula ni sa oti na bula oqo. Sa vueti keda mai na Lutu i Atama.

Au vakavinavinaka Vua, mai na boto ni yaloqu. E vakavulica vei keda na ivakarau ni bula. E vakavulica vei keda na ivakarau ni mate. A rawata na noda vakabulai.

Niu tinia, meu wasea mada vei kemuni na veimalanivosa laulau oqo ka vola o Emily Harris ka vakamacalataka vakavinaka sara na lomaqu ni sa yaco mai na Siganimate:

Sa lala na isole lineni ka solegi kina ko Koya.

Sa no ga e kea,

Bulabula, vulavula ka savasava.

Na katuba e dola no ga.

Na vatu sa qiqi ya-wa,

Voleka sara me rogo vei au, nodra sere na agilosi ni vakacaucau.

Sega ni tarovi Koya rawa na lineni.

Sega vakakina na vatu iqaqi.

Voqa ni domo mai loma ni qaravatu lala,

“Sa sega eke ko Koya.”

Sa lala na isole lineni ka solegi kina ko Koya.

Sa no ga e kea,

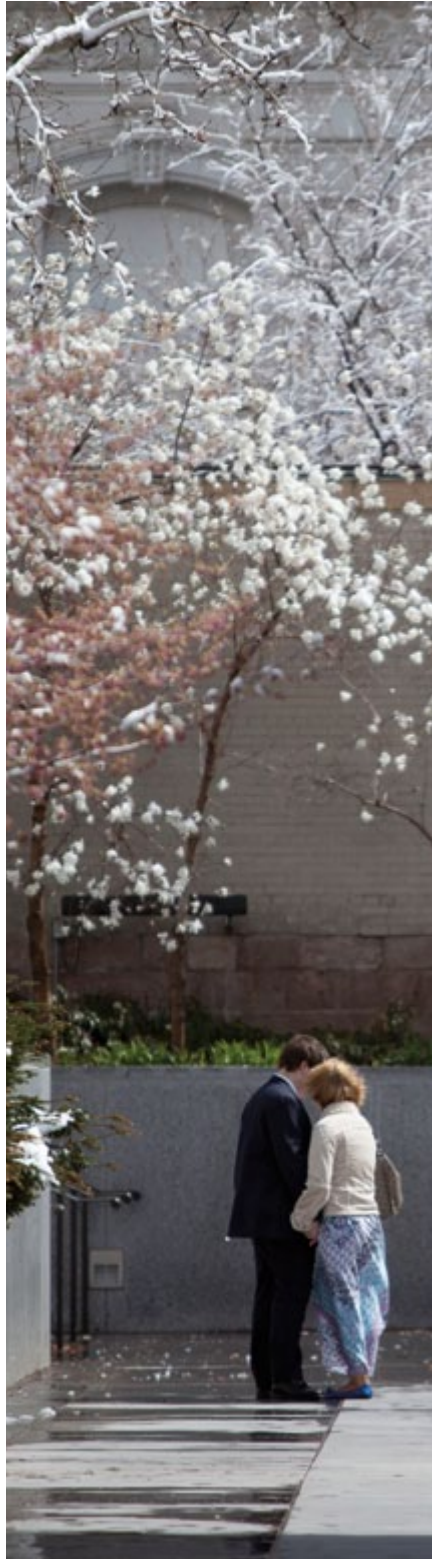
Bulabula, vulavula ka savasava.

Isa, alehuya, sa lala ga.¹

Ni kalougata, na taciqū kei na ga-nequ. Ena yaca i Jisu Karisito, na noda iVakabula, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Emily Harris, “Empty Linen,” *New Era*, Epe. 2011, 49.

Mai vei Ann M. Dibb

iKarua ni Daunivakasala ena
Mataveiliutaki Raraba ni Goneyalewa

Au Vakabauta ni Sa Dodonu Meda Yalododonu ka Yalodina

Ni da yalodina tiko ki na noda vakabauta—ena gauna mada ga e sega tu kina ni kilai raraba, rawarawa, se taleitaki—ena taqomaki keda tiko ena salatu e muataki keda tiko ki na bula tawamudu vata kei na Tamada Vakalomalagi.

Kemuni na noqu goneyalewa lomani, oqo e dua na madigi ka gauna cecere vei au meu mai tu e matamuni ena yakavi nikua. E totoka ka veivakauqeti na kemuni irairai.

Na ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta sa itoko ni Muavata ni 2011. Ena noqu dau tiko ena soqoni ni itabagone kei na sakaramede ena yabaki oqo, au rogoca kina na nodra veiwaseitaka tiko na cauravou kei na goneyalewa na ibalebale ni ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta kivei ira kei na nodra rawa ni bulataka vakacava. E vuqa era sa kila tiko ni oqo na iotioti ni yavu ni vakabauta, e balavu duadua, e dredre duadua me ra kila, ka sa ikoya na yavu ni vakabauta era nuitaka tiko me kakua ni kerei ira o bisopi me ra cavuqaqataka. Ia, e vuqa vei kemuni

o ni kila talega ni titobu sara toka na ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta.

E idusidusi na ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta ki na bula dodonu Vakarisito. Vakasamataka mada na itu-vaki kei vuravura kevaka era digitaka na tamata yadua me ra bulataka na ivakavuvuli ni ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta: “Keimami vakabauta ni sa kilikili meda yalododonu, yalodina, talairawarawa, lomasoli, ivalavala sava-sava, ka caka vinaka vei ira na tamata kecega; e dina, ni sa rawa me tukuni ni keimami sa muria na ivunau nei Paula—Keimami sa vakabauta na ka kecega, keimami sa vakanuinitaka na ka kecega, keimami sa vosota oti na ka e vuqa, ka keimami nuitaka ni na rawa me keimami vosota na ka kecega. A ka kecega e vinaka, na ka e totoka,

Montalban, Philippines

se rogorogo vinaka, se daudokai se vakaturaga, keimami sa gadreva na veika oqori.”

Ena nona vosa na parofita o Peresitēdi Thomas S. Monson ena mataka ni imatai ni Siga Tabu ena koniferedi raraba, a cauraka kina na vakamamasu nei Paula ena Filipai 4:8, ka vakauqeta e vuqa na ivakavuvuli era tiko ena ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta. A veivakayaloqaqataka o Peresitēdi Monson nona a vakamacalataka na veibolebole e tarai keda tiko ena gauna ni noda bula oqo. A kaya kina, “Ena so na gauna na ilakolako sega ni tudei oqo ni bula vakayago, meda . . . muria na ivakasala o ya mai vei Paula na iApositolo ka na veivuke meda taqomaki ka muadonu tiko ga.”¹

Ena bogi nikua au na vosa vakabibi tiko ena rua na ivakavuvuli veiwekani mai na ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta ka na vukei keda dina meda “taqomaki ka muadonu tiko ga.” E kakauwa na noqu vakadinaditaka kei na dina baleta na bibi ni ivakavuvuli meda yalododonu ka yalodina.

iMatai, “[Au] vakabauta ni sa kilikili meda yalododonu.” Na cava na kena ibalebale meda yalododonu? Ena ivolalailai *Tudei ena Vakabauta* e vakavulica, “Na ibalebale ni yalododonu sa ikoya meda savasava, dau dina, ka sega ni veidabui ena veigauna tau-coko.”² Sa ivakaro mai vua na Kalou meda yalododonu,³ ka sa “ka bibi ki na noda vakabulai.”⁴

E vakavulica o Peresitēdi Howard W. Hunter ni sa dodonu

meda gadreva meda yalododonu vakaidina. A kaya kina:

“Ena vica na yabaki sa oti era a vakabiri tu ena neimami olo kei na icururu ni valenilotu eso na posita ‘Mo Yalododonu Tiko Vakai Iko.’ E vuqa vei ira sa baleta tiko na veika lalai, ka rawarawa ni bula oqo. E na bucini eke na ivakavuvuli ni yalododonu.

“Eso era na vakadinaditaka ni sa ivalavala ca na lawaki ena veika lelevu ia era vakabauta ni sa rawa me vakaiulubaletaki kevaka era sega ni ka bibi na veika oqori. E dua beka na kena duidui na lawakitaki ni udolu na dola kei na dua ga na sede? . . . E vaka ivakatagedede tu beka na lawaki, ka vakatau ga na kena levu se lailai na ka o ya?”

E tomana o Peresitēdi Hunter: “Kevaka me na salavata tiko kei keda na iVakavuvuli kei na Yalo Tabu, e dodonu meda na yalododonu tiko vakaikeda, yalododonu vua na Kalou, vakakina vei ira na wekada. Ena yaco kina na reki dina.”⁵

Ni da yalododonu ena veika kecega, ka lelevu ka lalai, ena yaco vei keda na vakacegu ni vakasama ka savasava na yaloda. Ena bulabula cake na noda veimaliwai ni ra sa yavutaki tu ena veivakabauti. Na veivakalougatataki cecere e lako mai ni da yalododonu sa ikoya ni na dau tiko vata kei keda na Yalo Tabu.

Meu tukuna mada e dua na italanoa ka vaqacacotaka sara meu yalododonu vakaidina ki na veika kecega:

“E dua na tamata . . . a laki butako sila ena were nei wekana ena yakavi.

Rau a lako vata kei luvena tagane lailai me dabe toka ena bai ka veiraiyaki, me kacivaka mai ke sa basika mai e dua. A ladeva na bai o tamana ka taura tiko e dua na taga levu, ka veiraiyaki sara ni bera ni beti sila, a rai e yasana o ya ka rai tale ena yasana ka dua, ka sega ni raica e dua na tamata ka sa vakarau me tawatawa. . . .

[A kaci mai o cauravou lailai]:

“Ta, e dua na vanua o se bera ni rai kina! . . . O guilecava mo rai icake.”⁶

Ni da temaki meda lawaki, ni sa dau yaco kece vei keda, eda na nanuma beka ni sega ni dua e kila. Na italanoa e vakavotuya vei keda ni sa dau kila tiko na Tamada Vakalomalagi, ni da na soli itukutuku Vua. E vukei au na kila oqo meu tomama tiko noqu sasaga ka bulataka sara na yalodina oqo: “[Au] vakabauta ni sa kilikili meda yalododonu.”

Na ikarua ni ivakavuvuli e vakavulici tiko ena ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta sa ikoya “[Au] vakabauta ni sa . . . yalodina.” Na ibalebale ni vosa *yalodina* o ya na “tudei,” “dina,” “dodonu,” se “sega ni veivukiyaki.”⁷

E dua vei ira na noqu ivola talei o ya e kilai levu sara e Peritania, *Jane Eyre*, ka vola o Charlotte Brontë ka tabaki ena 1847. E talanoataki tiko kina o Jane Eyre, ni dravudravua sara, ka gone susugi ka dau vakaraitaka na ibalebale dina ni “yalodina.” Ena italanoa buli oqo, a domoni Miss Eyre e dua na tagane o Mr. Rochester, ia a sega ni rawa me vakamautaki koya. Ia, a mani

vakamasuti Miss Eyre me rau laki vakaitikotiko vata me kua ga ni rau vakamau. Sa domoni Mr. Rochester tale tikoga o Miss Eyre, ka sa temaki sara kina, ka vakataroga lo, “O cei mada ena vuravura oqo e lomani *iko?* se o cei beka ena mavoa ena veika ko na cakava?”

A sauma mai e yalona o Jane: “*Au* lomani au ga. Niu tudei tu vakaoqo, sega na noqu itokani, sega ni dua e tokoni au, ena levu cake na noqu dokai au ga. Au na maroroya tiko na vunau sa solia mai na Kalou. . . . Ena sega ni yaga na lawa kei na ivakavuvuli ni sega ni yaco na veitemaki: era sa yaga ga ena gauna vakaoqo. . . . Kevaka ena noqu lewa ga meu na voroka, era na qai yaga ena cava? Sa tiko na kedra yaga—au sa dau vakabauta na ka oqo. . . . Na vakasama sa bucini oti, na sasaga sa oti yani, sa ikoya ga na ka au sa ravi kina ena gauna oqo: sa teivaki tu kina na yavaqu.”⁸

Ena kaukauwa taucoko ni veitemaki, a dina tu ga o Jane Eyre ki na veika e vakabauta, a vakararavi ga ki na lawa sa solia mai na Kalou, ka teivaka na yavana ena nona vorata na veitemaki.

Ni da yalodina tiko ki na noda vakabauta—ena gauna mada ni sega tu ni kilai raraba, rawarawa, se taleitaki—ena taqomaki keda tiko ena salatu ni muataki keda tiko ki na bula tawamudu vata kei na Tamada Vakalomalagi. Au taleitaka na ivakaraitaki oqo nei dua na goneyalewa me vakavotuya

tikoga vua na nona gagadre me rawata na marau ni laki bula tawamudu vata kei na Tamada Vakalomalagi.

Ni da dina tiko ena yaco tale ga meda rawata kina na veika dodonu ena nodra bula eso na tamata. Au a rogoca ena dua na gauna lekaleka sa oti na italanoa veivakauqeti ni dua na goneyalewa ka a yalodina tiko me dina ki na nona vakabauta, ni a vakauqeta sara na nona bula e dua tale na goneyalewa.

Ena vica na yabaki sa oti, rau a lewe tiko ni dua na matasere ni kalasi o Kristi kei Jenn mai Hurst, e Texas. E dina ga ni rau sega soti ni veikilai vakavinaka sara, e dua na siga a rogoci Kristi o Jenn ni wasea vata tiko kei ira nona itokani me baleta na itukutuku ni lotu, nodra duidui ni vakabauta vakalotu, kei na italanoa taleitaki mai na iVola Tabu. Dua na gauna sa oti, ni veivosaki oti kei Kristi, a talanoataka oqo o Jenn:

“Au rarawa sara ga niu sega ni kila e dua na ka ena veika dou a veitalanoataka tiko vakaveitokani, au a qai kerea e dua na iVola Tabu, mai vei rau na noqu itubutubu ena Siganisucu. Au a taura na iVola Tabu ka tekivu wilika sara. Sa tekivu kina na noqu ilakolako

vakalotu kei na vakasaqara na Lotu dina. . . . Sa sivi yani e tinikarua na yabaki. Ena gauna o ya au sikova sara e vica na lotu ka lai lotu sara vakawasoma ia au se vakila tiko ga ni se vo tale tiko eso na ka. Ena dua na bogi au a tekiduru ka kerea meu kila na ka meu cakava. Ena bogi o ya au a tadrai iko, Kristi. Au se bera tale ni raici iko mai na gauna sara daru a qeretueti kina mai na koronivuli toro cake. Au nanuma ga ni vakatani na noqu tadra, ia au sega ni sakitaka kina e dua na ka. Au a tadrai iko tale ena tolu na bogi veitaravi. Au sa qai vakasamataka tu na ibalebale ni noqu tadra. Au sa kila tiko ni o dua na Momani. Au a raica sara na mataveilawa ni Momani. Na imatai ni ka au a raica na Vosa ni Vuku. Ena rua na yabaki sa oti a mate o tinaqu ena kenisa ni yatevuso. A dau vakatavako o koya, ka tarai au sara na noqu mai wilika na Vosa ni Vuku. Ni oti o ya au a gole sara ki na vale i tamaqu. Au a laki dabe toka e loma ni vale, ka tekivu meu masu. Au a kerea meu kila se meu gole kivei kei na cava meu cakava. Ena gauna o ya, a vakaraitaki sara mai ena TV e dua na itukutuku saumi ni Lotu. Au a vola na naba ka qirita sara ena bogi o ya. Rau a qirita au mai na daukaulotu ni oti e tolu na siga ka kerea me rau na kauta mai ki neitou vale e dua na iVola i Momani. Au a kaya, ‘Io.’ Au a papitaiso ni oti e tolu veimama na vula. Ni oti e rua na vula keirau a sota kei watiq e

valenilotu. Keirau a laki vakamau sara ena Valetabu e Dallas. Sa mai rua tiko na luvei kerou totoka ena gauna oqo.

“Au vinakataka meu vakavinavinakataka iko, Kristi. E totoka dina na nomu ivakaraitaki ni veigauna taucoko ena koronivuli torocake. O dau lomasoli ka bula dodonu. Rau a vakavulici au na daukaulotu ena leseni ka sureti au meu papitaiso, ia o iko o ikatolu ni noqu daukaulotu. Ko a teivaka e dua na sorenikau ena nomu ivakarau, ka vakayacora me vinaka cake na noqu bula. Sa tawamudu tu oqo na noqu matavuvale. Era na tubu cake na luvequ ka kila na taucoko ni kosipeli. Oqo na veivakalougatataki cecere duadua e rawa ni soli vua e dua vei keda. O a veivuke ena kena yaco oqo vei au.”

Niu a veitaratara yani vua, a wasea mai o Kristi: “Au vakabauta ni so na gauna eda rogoca kina na isakisaki sa tuvanaki tu ena ikatinikatolu ni Yavu ni Vakabauta, ka sa dau luvuci keda sara. Ia, au kila ni gauna eda bulataka kina na ivakatagedegede oqo ka saga meda muria na ivakaraitaki i Karisito, eda rawa ni vakayacora. . . . Au sa vakataki Amoni ena Alama 26:3 ni a kaya, ‘Ia tou sa kalougata vakalevu ni sa talai kedatou na Kalou me vakayacori kina na cakacaka levu oqo.’”

Sa noqu masu ni o kemuni vakayadua o ni na sega ni cavuta walega “Au vakabauta ni sa kilikili meda yalododonu ka yalodina” ia mo ni bulataka tale ga na yalayala oqori ena veisiga yadua kece sara. Sa noqu masu me na qai tokoni kemuni na kaukauwa, na loloma, kei na veivakalougatataki ni Tamada Vakalomalagi ni ko ni vakayacora oqo, ena nomuni vakayacora tiko na cakacaka ko ni a talai mai kina eke. Au cavuta na veika oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IVAKAMACALA

1. Thomas S. Monson, “Rai ki Muri ka Toso ki Liu,” *Liaona*, Me 2008, 87.
2. *Tudei ena Vakabauta* (2004), 205.
3. Raica Na Lako Yani 20:15–16
4. *iVakauvuli Talei* (2009), 156.
5. Howard W. Hunter, “Basic Concepts of Honesty,” *New Era*, Feb. 1978, 4, 5.
6. William J. Scott, “Forgot to Look Up,” *Scott’s Monthly Magazine*, Dec. 1867, 953.
7. See *Merriam-Webster’s Collegiate Dictionary*, 11th ed. (2003), “true.”
8. Charlotte Brontë, *Jane Eyre* (2003), 356.

Mai vei Mary N. Cook

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Goneyalewa

“Nanuma Tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au”

Na lomasoli e rawa me kauta mai na reki kei na duavata ena nomuni vuvale, nomuni kalasi, nomuni tabanalevu, kei na nomuni koronivuli.

Au vulica e dua na leseni bibi ena vica na macawa sa oti, mai vua e dua na iSakisaki ka vosa ena itabagone ni neitou tabanalevu. E tara na yaloqu na nona veivakavulici ena yalodei ka vakadinadinataki Jisu Karisito. A tinia nona itukutuku ena vosa oqo: “Niu vakadeitaka me uto ni noqu bula o Jisu Karisito, e toso vinaka cake noqu veisiga, au lomani ira vakalevu cake na noqu daulomani, kau vakasinaiti ena reki.”

Au a vakadikeva vakayawa toka mai na goneyalewa oqo ena vica na vula sa oti. E dau kidavaki ira kece na tamata ena iserau ni matana kei na matadredredre. Au raica na nona dau rekitaka na nodra rawa ka na itabagone tale eso. Walega oqo erau tukuna vei au e rua na Leba nona vakatulewa na goneyalewa oqo me vakasuka lesu tale nona tikite ni yaloyalo ena nona sa qai kila ni na sega kina na “ivalavala dodonu ka totoka.”¹ E dau loloma, yalovinaka, ka talairawarawa. E lako mai ena dua na vuvale itubutubu dua, ka sega kina ni

yali na veibolebole ena nona bula, kau dau lomatarotarotaka na nona rawata vakacava me dau marau, ka yalololoma tiko ga. Ena nona vakadinadinataki na goneyalewa oqo, “e uto ni noqu bula o Jisu Karisito,” sa saumi noqu taro.

“Keimami vakabauta ni sa kilikili meda yalododonu, yalodina, talairawarawa, lomasoli, ivalavala savasava, ka da caka vinaka vei ira na tamata kece ga.” Na ituvaki Vakarisito totoka oqo, e kunei ena ika tinikatolu ni yavu ni vakabauta, ena vakavakarautaki keda me baleta na veivakalougatataki ni valetabu kei na bula tawamudu.

E dua vei ira na vosa oqo au gaudreva meu vakanamata kina—*lomasoli*. E sega ni da dau rogoca wasoma na vosa totoka oqo na lomasoli. E vu mai na vosa vaka-Latini, ka kena ibalebale “vakanuinui vinaka vua e dua.”² Ni da lomasoli sa ikoya meda dauloloma, vakasama vinaka, ka dausolisoli. E vuqa vei kemuni o ni vulica mai na Lalai na veivakasama ni lomasoli ka sega ni guilecava rawa na qaqa ni sere oqo:

*Au dau via lomani ira ga,
Na itovo dina tu, mo raica.
Au qai mai kaya lo, "Nanuma tu:
Loloma noqu igu."*³

E vakavulici keda ka bulataka na Noda iVakabula na bula ni lomasoli. E lomani keda kece ka qaravi keda kece o Jisu. Ena vukea noda ivakarau ni lomasoli, ke uto ni noda bula o Jisu Karisito. Me vukea noda vakatubura na ivakarau Vakarisito vata ga oqo, e dodonu meda vulica na veika me baleta na iVakabula ka "muria Nona sala."⁴

Eda vulica mai na vosa vakatautauvata ni kai Samaria dauloloma ni dodonu meda lomani ira na tamata kecega. E tekivu na italanoa ena Luke wase 10, ena nona taroga na iVakabula e dua na loya, "A cava meu kitaka meu rawata kina na bula tawamudu?"

Na kena isau: "Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko kei na yalomu taucoko, kei na nomu kaukauwa taucoko, kei na nomu nanuma kecega; kei na kai nomu me vakataki iko."

Oti a qai taroga na loya, "Ko cei na kai noqu?" Sa dua na taro taleitaki dina me taroga na loya, me vaka ni o ira na Jiu era tu na kai nodra ena vualiku, o ira na kai Samaria, era dau veicacati vakalevu ena nodra dau lako mai Jerusalemi ki Kalili, era na muria na gaunisala balavu mai na Buca e Joritani ka sega ni takosovi Samaria.

A sauma o Jisu na taro ni loya mai na nona tukuna na vosa vakatautauvata ni kai Samaria. Me vaka ga na vosa vakatautauvata:

"Sa dua na tamata sa lako sobu mai Jerusalemi ki Jeriko, a sa si-kabotea na daubutako eso, a ra sa luvata tani na nona isulu, ka

vakamavoataka, ka lako tani, a ra biuta ka sa voleka ni mate. . . .

"A sa dua na kai Samaria, ni sa lako tu, sa yaco vua: ia ni sa raica, sa lomana sara,

"A sa lako mai, ka vauca na tikina sa mavoa, ka livia kina na waiwai kei na waini, ka vakavodoka ki na nona manumanu, ka kauta ki na bure ni vulagi, ka sa maroroi koya.

"Ia ena mataka ni sa lako tani, sa taura e rua na pene, ka solia vua na itaukei ni bure, ka kaya vua, Mo vakaraici koya; ia na ka tale mo na kuria, au na sauma vei iko niu sa lako tale mai."⁵

E sega ni vaka na italatala ni Jiu kei na Livai ka rau lako sivita mai na tamata mavoa, dua ga vei ira nodrau kaivata, na kai Samaria e yalovinaka ka sega ni veivakaduiduitaki. A vakaraitaka na dodoliga Vakarisito ni lomasoli. Mai na italanoa oqo e vakavulica vei keda o Jisu ni o ira vakayadua na tamata era kainoda.

A qai wasea walega oqo e dua na daunivakasala ena matabisopi na ka a sotava ni vakavulica na bibi ni kainoda vakayadua. Ena nona raici ira tiko yani na ivavakoso, a raica e dua na gone vata kei na dua na pakete levu ni peni roka ka sinai tu ena veimataqali roka. Ena nona raici ira e vuqa na lewe ni nona tabanalevu, e nanuma lesu me vaka na peni vakarokana, era tautauvata vinaka, ia era duidui kece talega.

A kaya: "E nodra ga vakataki ira na roka era kauta mai ki na tabanalevu kei na vuravura. . . . E tu na nodra kaukauwa kei na malumalumu vakataki ira, gagadre vakatamata, tatadra yadudua. Ia o ira na lewe ni tabanalevu era waki vata ki na dua na qiqi roka ni duavata vakayalo. . . .

"Na duavata sa dua na itagede vakayalo. Na kamica ni vakilai ni vakacegu kei na keda yaga ni da lewena e dua na matavuvale. . . . Na kena vinakati na vinaka me baleti ira tale eso me vaka sara ga nomu vinakata o iko vakataki iko. . . . Na kena kilai ni sega ni dua ena vakamavoataki iko. [Kena ibalebale ni o na sega vakadua ni galili]."⁶

Meda tara cake na duavata oqori ka wasea na keda roka kilai tani mai na lomasoli: ivakarau ni yalovinaka yadudua.

O sa bau vakila na galili? O sa bau raici ira era galili, ka rarawa tiko? Kemuni na goneyalewa, au vakasarava tiko na nomuni kauta mai na duidui ni kemuni roka kei na nomuni matadredredre ki na nodra bula eso, nomuni vosa ni loloma, se dua na vosa ni veivakauqeti.

E vakatavulica vei keda o Peresitedi Thomas S. Monson na ka meda cakava vei ira noda icaba kei ira kecega eda sotava ena nona tukuna vei ira na goneyalewa ena Lotu, “Kemuni na ganequ itabagone talei, au sa vakamamasu mo ni yaloqaqa ka kakua ni vakalewa ka vakaucacataki ira era vakavolivoliti iko, ka vakakina mo ni yaloqaqa me ra lomani ka kauwaitaki na tamata kecega.”⁷

E rawa meda muria na ivakaraitaki ni kai Samaria ka “veisautaka na vuravura” ni dua bulu na tamata ena noda lomasoli.⁸Ena macawa mai qo au gadreva meu sureti kemuni vakayadua mo ni cakava e dua mada ga na cakacaka vaka na kai Samaria. E gadrevi beka mo ni vakayacora vei ira era sega ni nomuni itokani, se ravuta nomuni daumamadua. Ena rawa mo ni digia ena yaloqaqa na nomuni qarava e dua ka sega ni dau caka vinaka vei kemuni. Au yalataka vei kemuni ni kevaka o ni na sudra yani ki na veika e rawarawa me caka, o ni na vakila na vinaka e lomamuni ni loloma oqori ena tekivu me yaco kina me tiki ni nomuni

bula ni veisiga. O ni na raica ni na kauta mai na reki kei na duavata ena nomuni vuvale, nomuni kalasi, nomuni tabanalevu, kei na nomuni koronivuli, na ivakarau vinaka oqori. “Nanuma tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au.”

Na noda iVakabula a sega walega ni lomani keda kece, a qaravi keda kece o Koya. Vakateatea na nomuni caka vinaka kivei ira na lewe vuqa. E rawa me ra vakalougatataki vakalevu na qase kei na gone ena nomuni veiqaravi ena loloma. Ena gauna a se cauravou kina o Peresitedi Monson, e dau vakananumi ira vakalevu sara na sa qase. E kila na kena bibi ni dua na veisiko lekaleka, na daumatadredredre, se dua na ibobo ni dua na liga sa qase ka salulu. Na cakacaka rawarawa ni loloma vaka o ya e kauta mai na roka ki na dua na bula ni veisiga ena so na gauna e balavu, galili ka dau rarawataki. Au na sureti kemuni vakayadua mo ni dau vakasamataki ira tiko na nomuni tutu kei na bubu kei ira na sa qase. Ena lotu ni mataka mo ni vakararai wavoki ka raica e dua na qase e rawa me vakayagataka na iseravou ni rokamuni me vakaikuritaka kina na nona bula. E sega soti ni dredre: kida-vaki ira ena yacadra, drau veitalanoa vakalekaleka, tu vakarau mo vukei ira. E rawa mo ni dolava e dua na katuba se solia na veivuke ena nodra vale se iteitei? Ena nomuni yabaki ni bula gone na ka e cakacaka rawarawa vei kemuni e rawa me cakacaka veivakurabuitaki

vua e dua e sa qase. “Nanuma tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au.”

Ena noda dui matavuvale ena so na gauna meda lomasoli sa bau dua dina na ka dredre. E gadrevi na sasaga meda matavuvale kaukauwa. “Dau mamarau, veivukei, ka dau nanumi ira na tani. E levu na leqa ni matavuvale e vure mai na nodra dau vosataka ka cakava eso na ka tawa kilikili. Dau kauwaitaka na nodra leqa na lewe ni matavuvale tale eso. Tovolea mo dau tataro, ka sega ni dauveivakanini, veivala, ka tiko veisei.”⁹ “Nanuma tu: Na Yalovinaka e Tekivu vei Au.”

E lomani ira na gone o Jisu, e keveti ira, ka tabaki ira ena Ligana.¹⁰ Me vaka na iVakabula, e rawa mo ni vakalougatataki ira na gone ena nomuni dau yalovinaka, sega ni o ira ga na tiko ena nomuni itikitiko.

O ni na sega beka ni kila na ka ena cakava na nomuni bula kei na ivakaraitaki kivua e dua na gone lailai. Wale tiko ga oqo au ciqoma e dua na ivola mai vua e dua na itokani ka manidia tiko ni vale ni qaravi gone ena dua na koronivuli torocake. Era vuli tiko ena koronivuli o ya e vica na cauravou kei na goneyalewa era lewena na Lotu. A wasea vei au na ka a sotava oqo: “Ena noqu lako tiko ena vale ni soqoni vata kei ira na gone lalai e sa totoka dina niu raica e vica na loka era kabi tu e loma ni katuba na iyalovalo kei Jisu se valetabu. E dua vei ira na gone e raica na iyalovalo kei Jisu ena loma ni dua na katuba ni loka [ni dua vei ira na goneyalewa] ka dola tu na katuba ni loka ka kaya, ‘Raica, o Jisu e tiko ena noda koronivuli!’ A tuturu na wainimatana na gonevuli ena nona cuva sobu ka mokota na gone. Au vakavinavinakataka na goneyalewa ena ivakaraitaki vinaka kivei ira era tu vakavolivoliti koya. E sa veivakauqeti ni da kila ni vuqa na itabagone era tovolea tiko me ra tutaka na dina kei na bula savasava ka cakava nodra itavi ena sureti ni Yalotabu ena nodra bula, e dina ga ni dau dredre ena so na gauna ena levu ni rorogo kei na dredre ena vuravura wavoliti ira. Era tu eso na itabagone qoroi ena Lotu.”

Au sa duavata vakalevu sara! Kemuni na goneyalewa, o ni sa veisautaka tiko na vuravura ni sa uto tiko

ni nomuni bula o Jisu Karisito, kei na nomuni sa “yaco mo ni vaka na ka e vinakata o Koya.”¹¹

Vinaka vakalevu na nomuni bula lomasoli; nomuni okati ira era duidui beka; nomuni lomani ira na nomuni icaba, o ira na qase, nomuni mata-vuvale, kei ira na gone lalai; nomuni veitokani kivei ira era galili tu kei ira era sotava na veiboleole kei na mosi ni yalo. Mai na nomuni lomasoli, o ni sa “dusimaki ira eso ki na rarama ni [iVakabula].”¹² Vinaka nomuni nanuma tiko na “loloma noqu igu.”

Au kila ni o Peresitedi Thomas S. Monson e dua na parofita ni Kalou ka sa ivakaraitaki ni lomasoli sa rawa meda vuli mai kina. Muria noda parofita. Vuli mai na nona ivakaraitaki ka rogoca na nona vosa. Au vakabauta na kosipeli i Jisu Karisito, kau kila ni sa vakalesui mai ki vuravura na matabete mai vei Josefa Simici.

Au kila ni bula tiko na noda iVakabula ka lomani keda vakayadua. A solia na Nona bula me baleti keda kece. Sa noqu masu me na uto ni noda bula o Jisu Karisito ka “muria na Nona sala” ena lomani ira ka qaravi ira tale eso.¹³ Ena noda vakayacora, au kila ni rawa meda cakava na vuravura me dua na vanua vinaka cake baleta, “keimami vakabauta ni sa kilikili meda . . . lomasoli.”¹⁴ Au vakadinadinataka, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:13
2. Raica na *Oxford English Dictionary Online*, 2nd ed. (1989), “benevolent,” oed.com.
3. “Kindness Begins with Me,” *Children’s Songbook*, 145.
4. “Guardians of Virtue,” *Strength of Youth Media 2011: We Believe* (DVD, 2010); tiko talega ena lds.org/youth/video/youth-theme-2011-we-believe.
5. Luke 10:25, 27, 29, 30, 33–35.
6. Jerry Earl Johnston, “The Unity in a Ward’s Uniqueness,” *Mormon Times*, Feb. 9, 2011, M1, M12.
7. Thomas S. Monson, “Mo ni Yaloqqa Tikoga,” *Liaona*, Me 2009, 123.
8. “iVakatawa ni iValavala Dodonu.”
9. *Me iSakisaki ni iTabagone* (ivolalailai, 2001), 10-11.
10. Raica na Marika 10:16.
11. “iVakatawa ni iValavala Dodonu.”
12. “iVakatawa ni iValavala Dodonu.”
13. “iVakatawa ni iValavala Dodonu.”
14. Yavu ni Vakabauta 1:13

Mai vei Elaine S. Dalton

Peresitedi Raraba ni Goneyalewa

iVakatawa ni iValavala Dodonu

Vakavakarau ena gauna oqo me rawa kina ni o ni ciqoma na veivakalougatataki kece sara sa waraki kemuni tu ena nona valetabu savasava na Turaga.

Etu eso na gauna eda sega ni dau vakamacalataka rawa kina na lomada. Au masuta me na vakadinadinataka ki yalomuni na Yalotabu na kemuni ivakatakilakila vakalou kei na nomuni itavi tawamudu. Sa ikemuni na inuinui nei Isireli. O ikemuni na luvena yalewa digitaki ka vakaturaga na Tamada Vakalomalagi.

Ena vula sa oti, a noqu kina na madigi meu tiko ena nona vakamau ena valetabu e dua na goneyalewa au a kila ni se qai sucu mai. Niu dabe ena rumu ni veivauci, ka vakaraica na itutu ni cinalili ka tatalivaliva ena rarama ni cina ni valetabu, au nanuma lesu na siga o ya kau a roqoti koya kina ena imatai ni gauna. E vakadarama vua na tinana e dua na ivinivo vulavula lailai, kau nanuma ni oqo na gonelailai rairai totoka duadua au qai bau raica. Qai tayabe tale mai katuba na goneyalewa oqo ena ivinivo vulavula. E serau ka mamarau. Ni curu yani ki na rumu, au diva mai vu ni yaloqu me rawa ni ra raica na goneyalewa kece sara na gauna oqo ka segata me ra dau kilikili tiko me ra cakava ka rokova na veiyalayalati tabu ka ra ciqoma na veicakacaka vakalotu ni valetabu ena nodra

vakavakarau me ra rawata na veivakalougatataki ni bula vakacerereci.

Ni rau tekiduru na veiwatini oqo ena icabocabo ni soro tabu, erau ciqoma na veiyalayala eso eda na sega ni kila rawa ena bula oqo ka na veivakalougatataki, veivaqacacotaki, ka veivuke vei rau ena nodrau ilakolako ena bula oqo. Oqo e dua vei ira na gauna ko ya ka na tu kina vakadua ko vuravura ka marau ko lomalagi raraba. Ni rau raica yani na veiwatini vou na iloilo levu ena rumu, a tarogi o tagane se cava e raica. E kaya o koya, “O ira kece era sa liu vei au.” E rau a qai rai yani na veiwatini ki na iloilo levu ena lalaga kadua ka qai kaya o yalewa ena mata tagitagi, “Au raici ira kece era na qai muri keirau mai.” A raici ira na nona matavuvale mai muri—na nona kawa. Au kila ni a kila ena gauna o ya na kena bibi meda vakabauta na bula savasava kei na ivalavala dodonu. E sega tale ni dua na ka e rairai vinaka cake mai na dua na veiwatini, ka rau sa vakavakarau tu vakavinaka, ni rau tekiduru vata ena icabocabo ni soro ena valetabu.

Na nomuni veiyabaki ni Goneyalewa ena vakarautaki kemuni ki na valetabu. E kea o ni na ciqoma kina

na veivakalougatataki e nomuni me vaka ni o ni luvena yalewa vakama-reqeti na Kalou. E lomani kemuni na Tamada Vakalomalagi ka vinakata mo ni marau. Na sala me rawa kina oqo sa ikoya mo ni “lakova na sala ni ivalavala dodonu”¹ ka “kukuva matua na [nomuni] veiyalayalati.”²

Kemuni na goneyalewa, ena dua na vuravura ka tubu cake tikoga kina na vakawaleni ni bula savasava, na ivalavala ca, na vakalolomataki ni marama, ka vakawaleni na itavi, sa dodonu meda qarauni keda, noda matavuvale, kei ira eda dau veimaliwai kaya. Sa dodonu meda ivakatawa ni ivalavala dodonu.

Na cava na ivalavala dodonu ka cava na ivakatawa? “Na ivalavala dodonu e dua na ivakarau ni vakasama kei na itovo ka yavutaki ena ivakatagedegede cecere ni bula savasava. E rau oka kina na tiko savasava kei na bula savasava.”³ Ka cava na ivakatawa? Na ivakatawa e dua ka dau veitaqomaki, veivakarurugi, ka veimaroroi.⁴ Ena nomuni ivakatawa ni ivalavala dodonu, o ni na taqomaka, vakaruruga, ka maroroya na ivalavala ni tiko savasava baleta na kaukauwa ni kena buli na bula oqo e kaukauwa tabu ka vakacerereci ka dodonu me maroroi vinaka tiko me yacova ni o ni sa vakamau. Na ivalavala dodonu e dua na ka e gadrevi me rawa ni tiko kina kei keda na veitokani kei na veituberi ni Yalo Tabu. O ni na gadreva na veituberi o ya me rawa ni o ni sokota ena qaqa na vuravura eda bula tiko kina oqo. Ena gadrevi meda ivalavala

dodonu tiko me rawa kina ni da curu ki na valetabu. Ka sa gadrevi talega me rawa ni kilikili kina kei keda meda tu ena nona iserau na iVakabula. O ni sa vakavakarau tiko ena gauna oqo me baleta na gauna ko ya. Erau sa ka bibi kina na Torocake Yadudua kei na ivakatagedegede e kune ena *Me iSakisaki ni iTabagone*. Ni da bulataka na ivakavuvuli e kunei ena ivolalailai oqo eda na vaqaqacotaki ka vukei me yaco me “ganiti keda vakavinaka cake na matanitu.”⁵

Ena vulaikatakata sa oti, era a lewa kina e dua na ilawalawa goneyalewa mai Alpine, Utah, me na “ganiti ira vakavinaka cake na matanitu.” Era lewa me ra na vakanamata ki na valetabu ena nodra taubale mai na Valetabu e Draper Utah ki na Valetabu e Salt Lake, e 22 na maile na kena yawa, me vaka ga a dau vakayacora o John Rowe Moyle, e dua na ivuvu ni lotu. O Baraca Moyle e dua na matai ni dautavatu a kacivi koya na parofita, o Brigham Young, me cakacaka ena Valetabu e Salt Lake. E dau taubaletaka e veimacawa e 22 na maile mai nona vale ki na valetabu. E dua na nona cakacaka me ceuta na vosa “Holiness to the Lord” ena yasa vaka ki na tokalau ni Valetabu e Salt Lake. A sega ni rawarawa ka levu tu na ka dredre me lako sivita. Ena dua na gauna, a tekea na yavana e dua na nona bulumakau. A mani musu na yavana baleta ni a sega ni rawa ni maca. A sega ni tarovi koya ena nona yalayala vua na parofita me cakacaka ena valetabu. A

taya e dua na yavana kau, ni oti e vica na macawa sa tekivu taubaletaka tale na 22 na maile ki na valetabu me laki cakava na cakacaka sa yalataka oti tu.⁶

Era a lewa na goneyalewa ena Tabanalevu na Cedar Hills Sixth me ra taubaletaka na yawa ni vanua vata oqori me baleta e dua na tubudra ka vakakina ena vukuna e dua ka dau vakauqeti ira me ra kilikili tiko ga me ra curu rawa kina ki na valetabu. Era a vakaukauwa yago e veimacawa ena Muavata ia ni ra sa lako era a wasea vata na veika era sa vulica ka vakila me baleta na valetabu.

Era a tekivuna na nodra taubale ki na valetabu ena mataka lailai ni oti e dua na masu. Ni ra sa tekivu yani, a vakauqeti au na dei ni yalodra. Era sa vakarau vakavinaka ka ra kila ni ra sa vakarau tu. E dei na matadra ena nodra takete. Na veikalawa yadua era cavuta e ivakatakarakara vei kemuni yadua me vaka ni o ni sa vakavakarau tiko ena gauna oqo mo ni curu ki na valetabu. Sa tekivu na nomuni vakaukauwa yago ena nomuni masu yadua e veisiga, na nomuni wilika e veisiga yadua na iVola i Momani, kei na nomuni cakacakataka na Torocake Yadudua.

Ena nodra sa tekivu taubale yani na goneyalewa oqo, e tu ena loma ni ilakolako na ka me vakasesei ira, ia era vakanamata toka ga ena nodra takete. Eso sa tekivu me ra vakila na bodaka, ka so era vakila ni sa momosi mai na durudra, ia era toso tikoga. Vei kemuni yadua, e vuqa tu na ka me veivakasesei, mosi, kei na itatao ena noda sala ki na valetabu, ia sa dei tale tu ga na yalomuni ka mo ni toso tikoga. Na sala era muria na goneyalewa era a tuvalaka na nodra veiliutaki ka ra sa taubaletaka ka draiva oti kina ka ra kila na tikina e taqomaki vinaka ka dodonu vinaka me ra muria. Sa vakatakilakilataki tu na nomuni sala ka rawa ni o ni vakadeitaka ni sega walega ni sa lakova oti na iVakabula, ia ena lakova tale vata kei kemuni—ena kena veikalawa yadua.

Ena ilakolako oqo ki na valetabu era tu na tama, tina, lewe ni matavuvale, kei ira na iliuliu ni matabete ka ra ivakatawa. E nodra itavi me ra raica ni sa taqomaki vinaka na tamata kece

ka maroroi mai na veika rerevaki. Me ra raica ni veirauti na medra wai kei na ka me ra kania me ra kaukauwa tiko. E tu na siteseni ni veivuke ka ra vakarautaka na veiliutaki ni matabete kei na vanua ni vakacegu kei na gunu wai. Kemuni na goneyalewa, o ira na tamamuni, tinamuni, nomuni bisopi, kei ira e vuqa tale era na nomuni ivakatawa ena nomuni lakova na sala ki na valetabu. Era na kacivaka na ivaka-sala ni qaqarauni ka dusia na nomuni gaunisala, kevaka o ni mavoa se mosi, se lakosese, era na veivuke.

Au vakadrukai ena iotioti ni vica na maile ni nodra taubale era a lako mai na ganedra kei ira na cauravou tale eso me ra mai veitokoni vei ira na goneyalewa yalodina oqo ka vakayaloqataki ira. A laveta na ganena sa bodaka tu na yavana e dua na cauravou, ka vavai koya yani ki na valetabu. Ni ra yaco yani na goneyalewa vakasakiti oqo ki na nodra takete, e turu na wainimata ni ra lako yani ki na valetabu ka ra tara na vatu tabu o ya ka ra yalayala lo kina e lomadra me ra na bula kilikili tiko ga me ra curuma na valetabu.

Na taubale ki na valetabu e dua na ivakatautauvata ni nomuni bula. Era tu ka vakatawa tu ena ilakolako na itubutubu kei ira na veiliutaki ni matabete. Era veitokoni ka veivuke. Era veivakatawai ka veivakayaloqataki vakataki ira na goneyalewa. Era qoroya na

cauravou na nodra igu kei na yalodina na goneyalewa. O ira na tagane era vavai ira na ganedra era sa mavoa. Era reki na veimatavuvale vata kei ira na goneyalewa ni sa cava na ilakolako ena valetabu ka ra kauti ira yani ki vale.

Me rawa ni muri tiko ga na sala ki na valetabu, e dodonu mo ni ivakatawa ni nomuni ivalavala dodonu kei na nodra ivalavala dodonu o ira o ni dau veimaliwai vata kaya. Cava na vuna? E vakavuvulitaka o Momani ena iVola i Momani ni ivalavala dodonu kei na bula savasava era sa “vakamareqeti ka talei duadua mai na veika kecega.”⁷

Na cava e rawa vei kemuni vakayadua mo ni cakava mo ni ivakatawa kina ni ivalavala dodonu? E tekivu ena nomuni vakabauta ni o ni rawa ni veisautaka. E tekivu ena nomuni yalayala. Niu se goneyalewa, au a vulica ni so na vakatulewa e gadrevi me dau caka vakadua ga. Au a vola na veika au na *dau* cakava tiko ga kei na veika au na *sega sara ni* cakava ena dua na vatu lailai. E oka kina na veika me vaka na rokovi ni Vosa ni Vuku, masu e veisiga, sauma noqu ikatini, kei na yalayala meu kakua sara ni calata na lotu. Au cakava ga vakadua na vakatulewa oqori, ia ena gauna au vakatauca kina na lewa, au kila vakavinaka sara tu na veika au na cakava baleta niu sa vakatauca oti na kena lewa. Ni ra kaya na noqu itokani ena vuli torocake, “E dua ga na bilo ena sega ni dua na kena

leqa.” Au dredre ka kaya, “Au sa lewa tu niu se qai yabaki 12 niu na sega ni cakava oqori.” Ena nomuni vakatauca rawa na kena lewa ena vukeya mo ni ivakatawa ni ivalavala dodonu. Au nui-taka vei kemuni yadua ni ko ni na vola na veika o ni na *dau* cakava tikoga kei na veika o ni na *sega sara ni* cakava. Qai bulataka na nomuni ituvatuva.

Mo ni dua na ivakatawa ni ivalavala dodonu e kena ibalebale mo ni na dau rakorako sega walega ena nomuni isulusulu ia ena nomuni ivosavosa talega, nomuni ivalavala, kei na nomuni vakayagataka na sala vakaitukutuku ni veimaliwai. Mo ivakatawa ni ivalavala dodonu e kena ibalebale o ni na sega ni vakauta vua e dua na cauravou e dua na ka ena rawa ni vakavuna na kena yali vua na Yalotabu, yali na nona kaukauwa ni matabete, se yali na nona ivalavala dodonu. E kena ibalebale ni o ni kila na bibi ni bula savasava baleta ni o ni kila talega ni yagomuni e valetabu ka me kakua ni vakayagataki na kaukauwa tabu ni vakatubu kawa ni se bera na vakamau. O ni kila ni o ni taukena tu e dua na kaukauwa tabu ka okati kina na itavi savasava ni nodra kau mai ki vuravura na veiyalo tale eso me ra mai vakayago me vakavaletaki kina na yalodra tabu. Na kaukauwa oqo e oka talega kina e dua na yalo tabu. O ikemuni na ivakatawa ni dua na ka e “vakamareqeti cake mai na rupi.”⁸

Mo ni yalodina. Talairawarawa. Vaka-vakarau ena gauna oqo me rawa kina ni o ni ciqoma na veivakalougatataki kece sara sa waraki kemuni tu ena nona valetabu savasava na Turaga.

Vei kemuni na tina o ni vakarorogo tiko mai ena bogi nikua, sa ikemuni na nodra ivakaraitaki bibi duadua na luvemuni yalewa ni rakorako kei na ivalavala dodonu—vinaka vakalevu. Kakua ni vakadaroya nomuni vakavulica vei ira ni ra luvena yalewa vakatui na Kalou ka sega ni yavutaki na kedra yaga ena veirawai ni kedra irairai. Me ra raica na nomuni vakabauta ni vakatakarakarataki vakadodonu e veigauna kece ena nomuni ivakarau kei na kemuni irairai.⁹ Oi kemuni talega na ivakatawa ni ivalavala dodonu.

Ena macawa oqo au a kabata tale kina na Ensign Peak. E se mataka lailai sara kei na noqu rai sobu mai na ulunivanua ko ya ki na ulunivanua ni vale ni Turaga—na Valetabu e Salt Lake Temple—e baci makaresese tu. Era solia na ivuvu ni lotu na veika kece e tu vei ira me ra lako mai ki na dela ni veiulunivanua me rawa kina vei kedaru na veivakalougatataki ni valetabu ka vauci tawamudu kina vakamatavuvale. Na vasagavulu na yabaki ni solibula, cakacaka vagumatua, kei na taubale mada ga mai Alpine ki na valetabu—baleta na cava? Baleta, me vakataki kemuni, era a vakabauta! Era vakabauta e dua na parofita. Era vakabauta ni a raica ka veitalanoa kei na Kalou kei na Luvena Daulomani. Era vakabauta na iVakabula. Era vakabauta na iVola i Momani. Oqori na vuna e rawa kina ni ra kaya, “Keimami sa vakabauta na ka kecega, keimami sa vakanuinitaka na ka kecega, keimami sa vosota oti na ka e vuqa, ka keimami nuitaka ni na rawa me keimami vosota na ka kecega.”¹⁰ Era a vosota na ka e vuqa ka rawa vakakina vei keda. Na ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta sa ikoya na ka eda vakabauta baleta oqori sara ga na veika ena rawa kina vei keda meda kilikili ni curu ki na valetabu ka dua na siga eda na tu kina ena nona iserau na Tamada Vakalomalagi—ni da sa vakadinadinataki, savasava, ka vauci oti. Ena gadrevi kina me “ganiti iko cake na matanitu”

ka mo ni vakavakarau ena gauna oqo ka rawata me dei na yalomuni ni rawa mo ni cakava na veika dredre.

Kemuni na goneyalewa, o ni okati ena dua na cakacaka cecere! O ni sega ni tiko duadua! Ni o ni vakatawā na nomuni ivalavala dodonu kei na savasava, ena soli vei kemuni na igu. Ni o ni rokova na veiyalayalati o ni sa cakava, ena tuberi kemuni ka vakatawai kemuni na Yalo Tabu. Era na vakavivoliti kemuni na agilosi e vuqa ni lomalagi. E vakananuma vei keda o Peresitedi Thomas S. Monson, “Nanuma ni da sega ni ciciva duadua na cere ni bula oqo; e noda na nona veivuke na Turaga.”¹¹ Vakarauteki kemuni ki na siga o ni na lako mai kina ki na nona valetabu na Turaga ena bula kilikili ka vakarau tu mo ni cakava na veiyalayalati tabu. Me vaka

São Paulo, e Brazil

ni da ivakatawa ni ivalavala dodonu, o ni na gadreva mo ni *vakasaqara* na iVakabula ena Nona vale savasava.

Au vakadinadinataki na bula na Kalou ka ni bula talega na Luvena Daulomani, na noda Dauveivueti, o Jisu Karisito ia ena veivueti kei na kaukauwa ni Nona Veisorovaki tawavakaiyalayala, o ni na tuberi ka vakatawai yadua kina ena nomuni sala ki na valetabu ka lesu tale ki na Nodrau iserau. Au masuta mo ni na vaqacotaki yadua ena vuku ni cakacaka oqori ka me nomuni na gauna uasivi duadua. Ni bula tiko me baleta na siga totoka o ya ka tukuni ena ivola ni Ai Vakatakila ni o ni na “lako voli . . . ena isulu vulavula: [baleta ni o ni] sa yaga.”¹² Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IVAKAMACALA

1. Vunau kei na Veiyalayalati 25:2.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 25:13.
3. *Torocake Yadudua ni Goneyalewa* (ivolalailai, 2009), 70.
4. Raica na thefreedictionary.com/guardian.
5. “Meu Savasava Tu,” *Serenilotu*, naba 73.
6. Raica na Dieter F. Uchtdorf, “Lave ena Vanua ga o Tu Kina,” *Liaona*, Nove, 2008, 53.
7. Moronai 9:9.
8. Na Vosa Vakaibalebale 3:15.
9. Raica na M. Russell Ballard, “Tina kei na Luvedra Yalewa,” *Liaona*, Me 2010, 18–21.
10. Yavu ni Vakabauta 1:13
11. Thomas S. Monson, “Great Expectations” (Church Educational System fireside for young adults, Jan. 11, 2009), <http://lds.org/library/display/0,4945,538-1-4773-1,00.html>.
12. Nai Vakatakila 3:4.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

E Dua na iVakadinadina Bula

Na ivakadinadina e gadreva me vakabulabulataki ena masu ni vakabauta, ena viakania na vosa ni Kalou mai na ivolanikalou, kei na talairawarawa ki na dina eda sa ciqoma.

O ikemuni na ganequ gone lomani, sa ikemuni na inuinui rarama ni nona Lotu na Turaga. Na noqu inaki ena bogi nikua meu vukei kemuni mo ni vakabauta ni vaka dina kina. Kevaka e rawa ni yaco na vakabauta oqori me ivakadinadina titobu mai vua na Kalou, ena bulia na nomuni digidigi e veisiga kei na vei-auwa. Ia ena veika o ni nanuma ni digidigi lalai, ena tuberi kemuni na Turaga ki na marau ko ni vinakata. E rawa vei Koya me na vakalougatataki ira e vuqa na tamata mai na nomuni digidigi.

Sa ivakaraitaki ni digidigi bibi na nomuni digitaka mo ni tiko eke ena bogi nikua. Era a sureti e sivia ni dua na milioni na goneyalewa, tina, kei ira na veiliutaki. Mai na vuqa na ka a rawa mo ni digitaka, o ni qai digitaka mo ni tiko eke. O ni vakayacora oqori ena vuku ni nomuni vakabauta.

O ikemuni o ni vakabauta na kosipeli i Jisu Karisito. Ena nomuni vakabauta o ni lako mai kina eke mo ni rogoci ira na Nona italai ka vakakina na nomuni vakabauta ni dua na ka o ni na rogoca se vakila ena kauti

kemuni yani ki na dua na bula vinaka cake. O ni vakila e yalomuni ni sala ki na marau cecere na muri Jisu Karisito.

Ena gauna oqo, o ni sega beka ni raica oqori ni dua na digidigi o ni cakava e dua na kena yaga bibi sara. O ni a nanuma beka mo ni tiko vata kei keimami mai vei ira na nomuni itokani se matavuvale. E vu ni nomuni lako beka mai na nomuni rokova na nona veisureti e dua na tamata dau yalovinakava vei kemuni. Ia kevaka mada ga o ni a sega ni vakila, o ni a rogoca beka na voqa rogolilai ni nona veisureti na iVakabula: “Lako mai ka muri au.”¹

Sa vakatitobutaka na Turaga na nomuni vakabauti Koya ka vaqacotaka na nomuni ivakadinadina ena auwa eda tiko vata kina oqo. Sa levu cake na ka o ni rogoca mai na vosa kei na ivakatagi. O ni sa vakila na ivakadinadina bula ni Yalotabu ki yalomuni ni ra tu e vuravura na parofita bula ena nona Lotu dina na Turaga ka ni koto ga ena loma ni Nona matanitu na sala ki na mamarau. Sa tubu na nomuni ivakadinadina ni sa ikoya duadua ga oqo na Lotu dina ka bula e vuravura nikua.

Ena gauna oqo, e sega ni tautauvata vinaka sara na veika eda vakila. Vei ira eso na ivakadinadina bula ni Yalotabu sa ikoya na parofita ni Kalou o Thomas S. Monson. Vei ira tale eso, sa ikoya na nona ivakarau tudei na iVakabula na dina, na ivalavala dodonu, kei na caka vinaka vei ira kecega na tamata. Ia oqori e sala vata mai kei na gagadre cecere meda vakataki Koya.

Sa dui tu vei kemuni kece na gagadre me vaqacotaki na nomuni ivakadinadina ni kosipeli i Jisu Karisito. A raica rawa o Peresitedi Brigham Young ena nona rai vakaparofita ena 142 na yabaki sa oti, na veika e dodonu me tu vei kemuni kei na nomuni gagadre. E dua o koya na tama dau loloma ka parofita bula.

A raica na kena sa lutuki iratou tiko mai na luvena yalewa na veivakauqeti vakavuravura. A raica ni sa dreti iratou tani tiko mai na nona sala ni bulamarau na Turaga na veivakayararataki vakavuravura. Ena nona gauna na veivakayararataki oqori a kauta mai vakatikina na sala ni sitimanivanua vou ka cici kosova na vanua ka semati ira na Yalododonu era a tu ga vakataki ira ka taqomaki ira tu mai vuravura.

A sega beka ni raica o koya na vakasakiti ni kila ka vakalivaliva nikua ka rawa kina mo ni digia mo ni yacova yani na veivakasama e sega ni wili rawa kei ira na tamata e vuravura raraba ena nomuni taura toka ga e ligamuni e dua na iyaya lailai vakalivaliva. Ia a raica o koya na kena yaga vei ira na luvena yalewa—ka vakakina vei kemuni—mo ni vakayacora na nomuni digidigi mai na dua na ivakadinadina kaukauwa me baleta e dua na Kalou bula kei na Nona ituvatuva ni marau.

Oqo na nona ivakasala vakauqeti vakaparofita me baleti iratou na luvena yalewa kei kemuni ena veigauna kece.

E uto ni noqu itukutuku ena bogi nikua. A kaya ena dua na rumu ni nona vale ka lailai mai na dua na maile mai na vanua sa kaburaki yani kina na itukutuku oqo vei ira na luvena yalewa na Kalou ena veimatanitu e vuravura raraba: “Sa gadrevi vei

ira na luvedra yalewa gone na Isireli me ra rawata e dua na ivakadinadina bula ni dina.”²

A qai tauyavutaka e dua na isoqo-soqo ni goneyalewa sa yaco meda vakatoka ena gauna oqo ena Lotu ni Turaga me, “Goneyalewa.” O ni sa vakila ena bogi nikua eso na revurevu vakasakiti ni nona digidigi ena soqoni ni bogi ni Sigatabu ko ya ena rumu ni vakacegu ni nona vale.

Ni sa sivia e 100 na yabaki sa oti, era sa gadreva na goneyalewa ni Isireli e vuravura raraba me ra rawata me nodra e dua na ivakadinadina bula ni dina. Ena gauna oqo kei na vo ni nomuni gauna ni bula, o ni na gadreva na ivakadinadina bula ka tubu o ya me vaqacacotaki kemuni ka liutaka na nomuni sala ki na bula tawamudu. Mo ni idewadewa kina ni Rarama i Karisito kivei ira na ganemuni kei ira na tacimuni e vuravura raraba kei na veitabatamata.

O ni kila mai na veika o ni sa sotava se cava na ivakadinadina. E vakavuvulitaka o Elder Joseph Fielding Smith na ivakadinadina “sa ikoya e dua na kila veivakadeitaki ka vakataki-lai vua [e dua na tamata] e vakasaqara

ena yalomalumumu na dina.” E tukuna na ivakadinadina kei na Yalo Tabu, ka kauta mai na ivakatakila o ya, “Sa rui cecere na kena kaukauwa veivakadeitaki ena sega kina ni lomalomarua na vakasama ni sa vosa oti na Yalotabu. Sa ikoya duadua ga na sala me na kila dina kina e dua ni Karisito ko Jisu ka ni dina na nona kosipeli.”³

O ni sa vakila oti vakataki kemuni na veivakauqeti oqori. A vakadeitaka beka e dua na iwase ni kosipeli, me vakataki au ena bogi nikua. Niu ro-goca na malanivosa ena ika tinikatolu ni yavu ni vakabauta me baleta “na noda yalododonu, yalodina, talairawarawa, lomasoli, ivalavala savasava, [kei na] caka vinaka,” e vaka vei au ni cavuta sara ga na Turaga. Au a vakila tale ni oqori na ivakarau tudei ni Nona bula. Au vakila ni o Josefa Simici na Nona parofita. Vei au era sega ni vosa walega oqori.

Au raica ena noqu vakasama na veigaunisala kuvu mai Jutia kei na Were o Kecisemani. Au vakila e yaloqu e dua sara ga na ka, se vakacava beka kevaka meu tekiduru me vaka a kitaka o Josefa ena mata ni Tamada kei na Luvena ena dua na veikau mai

Niu Ioka. Au sega ni rawa ni raica ena noqu vakasama e dua na rarama ka sivia cake na rarama ni matanisiga ena yakavi me vakataki koya, ia au vakila na katakata kei na talei ni ivakadinadina.

Ena yacoyaco mai vakatikina kivei kemuni na ivakadinadina ni sa vakadeitaki na veitikina eso ena dina taucoko ni kosipeli i Jisu Karisito. Taura mada, ni o ni wilika ka vakana-uma vakatitobu na iVola i Momani, ena vou ka kauta mai na veivakasama vovou na veitikina eso o ni sa wilika oti. Ena tubu me rabailevu ka titobu na nomuni ivakadinadina ni sa vakadinadinataki ni dina mai na Yalo Tabu. Ena rabailevu na nomuni ivakadinadina bula ni o ni vulica, masulaka, ka vakasamataka vakatitobu na ivolanikalou.

Na ivakamacala uasivi duadua vei au na noda rawata vakacava kei na kena maroroi ni ivakadinadina bula oqo ka sa vakaraitaki oti tu. E tiko ena ika 32 ni iwase ni Alama ena iVola i Momani. O ni sa na wilika beka vakalevu. Au dau raica na rarama vou ena veigauna kece au wilika kina. Meda railesuva tale mada vakadua ena bogi nikua na leseni e vakavuvulitaki kina.

Eda vakavulici ena veimalanivosa vakauqeti oqori meda tekivuna kina noda segata na ivakadinadina ena noda “vakabauta e dua na tikina” kei na gagadre me rawa ni tubu.⁴ Ena bogi nikua o ni sa vakila na vakabauta kei na gagadre o ya ena nomuni vakarorogo tiko ena vosa veivakayavalati eso ni nona yalovinaka na iVakabula, Nona yalodina, kei na savasava eda rawata mai na Nona ivakaro kei na Nona Veisorovaki.

Sa teivaki oti tu e yalomuni e dua na sore ni vakabauta. E sa rawa mo ni vakila eso na veivakarabailevutaki e yalomuni ka yalataki ena Alama. Au sa vakila.

Ia, me vaka e dua na kau e tubu tiko, sa dodonu me vakabulabulataki de na malai. Sa ka bibi sara na masu yalodina ni vakabauta kei na veika bulabula e gadrevi. Na talairawarawa ki na dina o ni sa ciqoma ena vakabula ka vaqacacotaka tiko na ivakadinadina. E tiki ni kena vakabulabulataki

na nomuni ivakadinadina e dodonu mo ni talairawarawa ki na ivakaro.

O ni nanuma tiko na nona yalayala na iVakabula: “Kevaka e dua na tamata sa via cakava na lomai koya, ena kila se sa ka mai vua na Kalou na ivakavuvuli, seu vosa vakai au ga.”⁵

E dina vei au oqori, ka na vakakina vei kemuni. E dua na ivunau ni kosipeli au a vakavuvulitaki kina niu se gone sa ikoya ni isolisoli cecere duadua vei ira kecega na isolisoli ni Kalou na bula tawamudu.⁶ Au vulica ni tiki ni bula tawamudu sa ikoya na bula vata ena veilomani vakamatavuvale me tawamudu.

Ena imatai ni gauna au rogoca kina na dina oqori ka vakadeitaka ki yaloqu, au vakila ni sa dodonu meu na digia na veika kecega meu levea kina na veiqati ka segata na bula sautu ena noqu matavuvale kei na noqu itikitiko.

Ena gauna oqo, e rawa walega niu marautaka na taucoko ni veivakalougatataki cecere duadua oqori ena bula tawamudu, ni sa oti na bula oqo. Ia ena maliwa ni veidredre ni bula oqo, sa soli vei au meu bau raica vakalalai se na vakacava na ituvaki ni noqu matavuvale mai lomalagi. Ena veigauna oqori, sa tubu ka vaqacotaki kina na noqu ivakadinadina me baleta na dina ni kaukauwa ni veivauci e dau vakayacori ena valetabu.

Ena noqu vakaraici rau toka na luvequ yalewa ni rau papitaiso ena valetabu ena vukudra na tubudrau sa kauta na yaloqu vei rau kei ira na qase keitou a raica na yacadra. Sa vakatarai kina vei keitou na yalayala nei Ilaija ni na vagolei na yalo ena loma ni veimatavuvale vei ira vakataki ira.⁷ Sa yaco kina vei au na vakabauta me kila ka, me vaka a yalataki vei keda ena ivola i Alama.

Au sa vakila kina vakalailai eso na reki era a vakila na noqu qase ena nona lako yani ki na vuravura ni yalo na iVakabula ena Nona gauna ni veiqaravi e vuravura. Oqo na kena ivakamacala ena Vunau kei na Veiyalayalati:

“Raica era sa rekitaka sara na nodra vakabulai ko ira na yalododonu, era sa tekiduru sobu ka tusanaka ni sa nodra iVakabula na Luve ni Kalou io

sa i Koya sa sereki ira mai na ivesu ni mate kei na ibulubulu.

“A sa serau na matadra ni sa cilavi ira na iserau ni Turaga, io era sa vakacautaka tikoga na yacana tabu.”⁸

Na noqu vakila na nodrau reki a yaco mai ena noqu cakacakataka na noqu ivakadinadina ni nona yalayala na Turaga ni bula tawamudu e dina. A vaqacotaki na ivakadinadina oqori mai na noqu digidigi meu cakacakataka, me vaka a yalataka na iVakabula ni na vakakina.

Sa vakavulica talega vei keda o Koya, me ikuri ni noda digia meda talairawarawa, sa dodonu meda kerea ena masu na ivakadinadina ni dina. A vakavuvulitaka oqori vei keda na Turaga ena Nona ivakaro meda masulaka na iVola i Momani. A kaya o Koya mai vua na Nona parofita o Moronai:

“Raica au sa kaya vei kemudou, kevaka sa loma ni Kalou mo dou wilika na itukutuku oqo, dou na wilika ka kila kina na nona loloma na Turaga vei ira na luve ni tamata, me tekivu mai vei Atama ka yacova ni dou sa taura na itukutuku oqo, ia ni dou sa taura mo dou vakananuma sara e yalomudou.

“Ia ni dou sa wilika na itukutuku oqo mo dou kerea vua na Kalou na Tamada Tawamudu ena yaca i Karisito, me vakatakila vei kemudou se dina se sega, ia kevaka dou sa kerea ena yalodina ena lomamudou taucoko ka vakabauta na Karisito, ena vakatakila vei kemudou ko koya ena kaukauwa ni Yalo Tabu ni sa dina.

“Ia na kaukauwa ni Yalo Tabu ena vakatakila vei kemudou na dina ni veika kecega.”⁹

Au nuitaka ni ko ni sa dui vakadinadinataki kece vei kemuni na yalayala oqori se o ni na vakayacora ena dua na gauna wale ga oqo. Ena sega beka ni yaco mai na kena isau ena dua ga na veivakauqeti kaukauwa vakayalo. Vei au a yaco taumada mai vakamalua. Ia sa qai dau yaco mai vakaukauwa ena veigauna kece au wilika ka masulaka kina na iVola i Momani.

Au sega ni dau vakararavi ena veika sa yaco oti. Au dau taura vakavuqa

me noqu na yalayala nei Moronai me rawa niu maroroya dei toka kina na noqu ivakadinadina bula ni iVola i Momani. Au sega ni dau taura na veivakalougatataki ni ivakadinadina oqori me dua na isolisoli ena cawiri ga mai.

Na ivakadinadina e gadreva me vakabulabulataki ena masu ni vakabauta, ena viakania na vosa ni Kalou mai na veivolanikalou, kei na talairawarawa ki na dina eda sa ciqoma. E rerevaki ni vakaweleweletaki na masu. E rerevaki ki na noda ivakadinadina na kena vulici ka wiliki tu ga me rawa na ivolanikalou. Oqori na veika bulabula e vinakata na noda ivakadinadina.

O nanuma tiko na ivakasala ni qaqarauni nei Alama:

“Ia kevaka dou sa vakaweleweletaka ka sega ni qarava, ena sega ni ti na wakana; ia ni sa cilava na siga sa malai, ia ni sa sega na wakana, sa raqosa sara, dou na qai cavuta ka biuta laivi.

“Raica sa vinaka na sorenikau ka kana vinaka na vuana; ia sa mate ga ni sa dravuisiga na nomudou qele, ka dou sa sega ni qarava vinaka na vunikau; raica dou sa sega ni rawata e dua na vuana.”¹⁰

Sa dodonu me na vakayacori vaka-tautauvata ena veigauna na kanamagiti mai na vosa ni Kalou, na masu ena yalodina, kei na talairawarawa ki na ivakaro ni Turaga me rawa ni tubu ka vuavuai vinaka kina na nomu ivakadinadina. Ena so na gauna e dau yaco mai vei keda kece eso na ka eda sega ni rawa ni levea ka vakataotaka na ivakarau ni noda vulica na ivolanikalou. Eso beka na gauna eda digitaka mai eso na ilubale meda kua ni masu. Eso na ivakaro eda digitaka ena so na gauna meda vakawalena.

Ia ena sega ni vakatarai na nomu gadreva mo rawata na ivakadinadina bula kevaka o guilecava na ivakasala kei na yalayala ena Alama:

“Ia kevaka dou sa sega ni muria na vunau, ka namaka tiko na vuana ena yalo vakabauta, dou na sega sara ni betia na vuanikau ni bula.

“Ia mo dou muria na vunau ka qarava vinaka na vunikau ni sa tubu mai, ia me dei tikoga na nomudou vakabauta kei na nomudou vosota ni dou sa namaka tiko na vuana, raica kevaka sa vakakina sa na bula, ka dou na rawata kina na bula tawamudu.

“Ia mo dou gumatua ka vakabauta na vunau, dou qarava vakavinaka me bula kina e lomamudou; ia dou na tauca vakaidina na vuana sa talei sara, raica sa kamikamica sara mai na veika kamikamica kecega, io sa vulavula sara mai na veika vulavula kecega,

ka savasava sara mai na veika savasava kecega; ia dou na kania na vuanikau mo dou mamau kina, raica dou na sega tale ni viakana se viagunu.

“. . . dou na tauca vakadina na vua ni nomudou vakabauta, na nomudou gugumatua kei na nomudou vosota vakadede.”¹¹

Na vosa ena ivolanikalou o ya, “namaka tiko na vuana ena yalo vakabauta,” e dusia na ivakavuvuli vinaka o ni ciqoma ena yakavi nikua. Oqori na vuna a dusimaki kina na matamuni ki na dua na gauna mai muri ena rumu ni veivauci ni dua na valetabu. Oqori na vuna o ni vukei kina ena bogi nikua mo ni raitayaloyalotaka na rarama sega ni oti rawa eda raica ena iloilo ena lalaga ni rumu ni veivauci ka na rawa mo ni vakamau kina ena dua na valetabu ni Kalou.

Kevaka e rawa mo ni raica e dua na siga vakaoqori ena gagadre veirauti ka basika mai kina na ivakadinadina, o ni na vaqacotaki mo ni vorata na veivakatovolei ni vuravura. Ena vaqacotaki na nomuni ivakadinadina ena veigauna kece o ni tovolea kina mo ni bula me vaka na iVakabula. Ena yaco na gauna mo ni kila kina vakataki kemuni ni o Koya na Rarama ni Vuravura.

Ena yaco mo ni vakila na rarama ni tubu tiko ena nomuni bula. Ena sega ni yaco mai ke sega ni sasagatiki. Ia ena qai yaco mai ni sa tubu na

nomuni ivakadinadina ka digitaka mo ni vakabulabulataka. Oqo na yalayala mai na Vunau kei na Veiyalayalati: “Raica sa vu ni rarama na Kalou; ia ko koya sa kunea na rarama ka tudei tikoga vua na Kalou, ena vakararamatiki vakalevu; ia ena tubu cake tikoga na nona rarama me yacova na siga lagilagi ko ya.”¹²

Ena yaco mo ni rarama kei vuravura ena nomuni wasea na nomuni ivakadinadina vei ira na tani. O ni na vakacilava yani vei ira na tani na rarama i Karisito mai na nomuni bula. Ena raica na Turaga na sala me tarai ira kina o ni dau lomana na rarama oqori. Ia mai na nodra vakabauta cokovata kei na ivakadinadina na Luvena yalewa, ena tara kina na Kalou na nodra bula e milioni ena Nona matanitu ka vakakina e vuravura taucoko ena Nona rarama.

Sa davo koto na vakanuinui ni Lotu kei na veitabatamata era na muria na nomuni ivakaraitiki ena nomuni ivakadinadina kei na nomuni digidigi mo ni rogoca ka ciqoma na veisureti ni Turaga: “Lako mai, ka muri au.” E kila ka lomani kemuni na Turaga.

Au laiva vei kemuni na noqu iloloma kei na noqu ivakadinadina. O ni luvena yalewa e dua na Tamada mai Lomalagi e bula tiko ka dau loloma. Au kila ni iVakabula ka Rarama kei Vuravura na Luvena sa tucake tale, o Jisu Karisito. Kau vakadinadinataka ni sa vakauta yani na Yalo Tabu ki yalomuni ena bogi nikua na itukutuku me vakadinadinataka kina na dina. O Peresitedi Thomas S. Monson e parofita bula ni Kalou. Au vakadinadinataka, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Luke 18:22.
2. Brigham Young, ena *A Century of Sisterhood: Chronological Collage, 1869–1969* (1969), 8.
3. Joseph Fielding Smith, *Answers to Gospel Questions*, biuta vata o Joseph Fielding Smith Jr., 5 na voliiumu (1957–66), 3:31.
4. Raica na Alama 32:27.
5. Joni 7:17.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 14:7.
7. Raica na Malakai 4:5–6; Josefa Simici —Ai Tukutuku 1:38–39.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 138:23–24.
9. Moronai 10:3–5.
10. Alama 32:38–39.
11. Alama 32:40–43.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 50:24.

St. Catherine, Jamaica

iTuvatuva Vakamatanivola ni iTalanoa ni Koniferedi

Oqo na italanoa eso era sa digitaki mai na vosa ni koniferedi raraba me ra vakayagataki ena vuli ni tamata yadudua, lotu vakamatavuvale, kei na veivakavulici tale eso. Na naba sai koya na imatai ni draunipepa ni vosa o ya.

O KOYA E VOSA

ITALANOA

Jean A. Stevens	(10) Era ivakaraitaki na gone ena nodra saumi ikatini. A vakarorogo ki na domoi tamana o Liam ena gauna e qaravi tiko kina vakavuniwai.
Elder Walter F. González	(13) E vakataroga na daunitukutuku se dina na nodra dau itovo vinaka vei watidra se italanoa buli walega.
Elder Kent F. Richards	(15) E raica e dua na goneyalewa gone ni ra vakavolivoliti tu na gonelalai mai vei ira na agilosu ena dua na valenibula.
Elder Quentin L. Cook	(18) E ivakatayaloyalo ni nona bulataka na kosipeli e dua na goneyalewa na ivakatawa ni nona bausi. E vakatura e dua na marama mai Toga e dua na sala me ra vukei kina na cauravou itabaqase.
Peresitedi Henry B. Eyring	(22) Era veiqaravi na lewe ni itikotiko ni oti na kabasu ni Bainiwai na Teton.
Peresitedi Boyd K. Packer	(30) E veivakasalataki na peresitedi ni iteki vua e dua na turaga “me kakua ni tara” ni sa mate o watina.
Elder Dallin H. Oaks	(42) A sega ni moce o Kavetani Ray Cox me taqomaki ira na sotia. A rawata o Aron Ralston na yaloqaqa me vakabulai koya kina.
Elder M. Russell Ballard	(46) A vulica e dua na dau keli koula me vakamareqeta na tikitiki ni koula.
Elder Neil L. Andersen	(49) A digia o Sidney Going na kaulotu mai na qito rakavi.
Larry M. Gibson	(55) Vulica na peresitedi ni kuoramu ni dikoni na nona itavi.
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf	(58) Sega ni kila e dua na turaga na galala e tu ena dua na waqa ni saravanua.
Peresitedi Henry B. Eyring	(62) Era vakasaqara na lewe ni Kuoramu e dua vei ira ka yali voli e loma ni veikau. Sikova e dua na bete levu yalodina o Henry B. Eyring.
Peresitedi Thomas S. Monson	(66) Sureta e dua na veiwatini o Thomas S. Monson me rau laki vakadinadinataka e dua na veivauci.
Elder Paul V. Johnson	(78) Saumaki mai e dua na Goneyalewa ena dua na tauvimate balavu.
Bisopi H. David Burton	(81) Veivuke o Robert Taylor Burton ena vueti ni dua na kabani ni qiqidreti.
Silvia H. Allred	(84) Qaravi e dua na tina gone mai vua na nona dauveisiko.
Peresitedi Thomas S. Monson	(90) Era dau lakova na Yalododonu mai Brazil na veilakolako babalavu mai Manaus ki na valetabu. Solibula na matavuvale na Mou Tham me ratou lako ki na valetabu. Vakaitavi o Thomas S. Monson ena kelivaki ni qele ni dua na valetabu mai Roma e Itali.
Elder Richard G. Scott	(94) Vakauqeti o Richard G. Scott me laki qito vata kei ira na gone ka kua ni cakava na misini ni savasava. Dau maroroya tu o Jeanene Scott na ivola ni veilomani. Dau qarava na luvena gonetagane tauvi mate ni uto o Richard G. Scott.
Elder D. Todd Christofferson	(97) Musuka o Hugh B. Brown e dua na loga ni beri ka qai musuki sobu ko koya ena ivakatautauvata.
Elder Carl B. Pratt	(101) Saumi ikatini na matavuvale na Whetten ka vakalougatataki.
Elder C. Scott Grow	(108) Digidigi cala na taci C. Scott Grow ia a qai veivutuni.
Ann M. Dibb	(115) Vakadavora o Kristi e dua na ivakaraitaki ka dau nanuma tu o Jenn ena gauna e vakasaqara kina na dina.
Mary N. Cook	(118) Raica na iyaloalo kei Jisu e dua na gone ena dua na kovate mai koronivuli. Digitaka e dua na goneyalewa me kua ni sarava e dua na iyaloalo e sega ni vinaka na kena ituvaki.
Elaine S. Dalton	(121) Era taubale mai Draper e Utah eso na goneyalewa ki na Valetabu e Salt Lake.

Me Tiki ni Noda Bula na Koniferedi

Vakasamataka mo vakayagataka eso na itaviqaravi ogo kei na taro me tekivu kina na veivosaki vakamatavuvale se na vakanananu vakatitobu yadua ni o cakava me tiki ni nomu bula na ivakavuvuli ena koniferedi raraba.

Erawa ni o raica na vosa kece sara ni koniferedi raraba ena initaneti ena conference.lds.org.

iDusidusi: Na naba ni draunipepa sa tuvai koto e ra e vakaraitaka na imatai ni draunipepa ni vosa e tukuni tiko.

Me Baleti Ira na Gonelalai

• Sa kacivaka o Peresitedi Thomas S. Monson ni na tarā tale na Lotu e tolu na valetabu vou, sa na kauta mai na iwiliwili taucoko ni valetabu era sa vakayagataki tiko, sa tara tiko, se sa kacivaki oti ki na 160. Raica na mape mo kunei Meridian, Idaho, USA; Fort Collins, Colorado, USA; Winnipeg, Manitoba, Canada; kei na valetabu e

voleka duadua vei iko. Wilika se talanoataka tale eso na italanoa a tukuna o Peresitedi Monson me baleti ira na lewenilotu yalodina era sa solibula vakalevu sara me ra lako kina ki na valetabu (tabana 90). Vakatora ogo na lalawa mo curu ki na valetabu ena kena totolo o rawata, se veitalanoataka na veisala eso mo kilikili tikoga kina mo curuma na valetabu.

• Ni rau bula voli e vuravura o Atama kei Ivi, e dua na sala erau dau sokalou kina vei Tamada Vakalomalagi na nodrau dau vakacabora na manumanu me isoro. E

vakavuvulitaka o Elder L. Tom Perry ni sa mai vakatekivuna na iVakabula na sakamede vei iratou na Nona tisaipeli ena siga ni Vakacegegu me ivakarau vou ni sokalou. Eda sa tomana tiko na noda sokalou ena noda vakaivotavota ena sakamede ena Siga ni Vakacegegu. Railesuva vakamatavuvale na vosa nei Elder Perry (tabana 6) me vulici kina na ivakarau dodonu ni isulusulu ena Sigatabu kei na veisala tale eso me da vakarokorokotaka kina na sakamede kei na Siga ni Vakacegegu.

• E vakavuvulitaka o Elder D. Todd Christofferson ni sa vakaroti keda o Jisu Karisito ni dodonu me da dau segata me da vakataki Koya kei na Tamada Vakalomalagi (tabana 97). Ena so na gauna e dau “cudruvi” keda na Luvena na Tamada Vakalomalagi me vukei keda me da vakataki Koya vakalevu cake. Veitalanoataka se cava na kena ibalebale me da cudruvi. Wilika se talanoataka tale na italanoa ni loganiberi tubuwa. Veitalanoataka na sala e rawa ni vukei keda kina me da tubu ka kaukauwa cake ka vuavuaivinaka eso na leqa eda dau sotava.

Ljubljana, Slovenia

- E vakavuvulitaka o Elder Richard J. Maynes ni matavuvale e rawa ni vaka na dali (tabana 37). Na dali e levu tu na drauna lalai ka ra malumalumu ni ra tu yadua ia ena kaukauwa sara keva e tali vata. E tautauvata, ni ra cakava na lewe ni matavuvale yadua na ka dodonu ka ra veivukei, era na vaqacacotaki yadua na tamata ena matavuvale ka rawa ni ra cakava vata e vuqa sara na ka mai na ka ena rawata e dua. Solia vei ira yadua na lewe ni vuvale e dua na wa. Veitalanoataka na sala eso era na veiqaravi ka veivaqacacotaki kina na lewe ni matavuvale. Qai raica na kena kaukauwa na wa yadua oqori ni ra sa biu vata.

Me Baleti Ira na iTabagone

- Era sa duavata tiko beka ena kena levu e rawa na nomu kalasi se kuoramu? Ni o railesuva oti na vosa nei Peresitedi Henry B. Eyring me baleta na duavata (tabana 62), cakava e dua na lisi ni veika e rawa ni o cakava mo vakaveivolekatitaki ira kina na lewe ni ilawalawa.

- E vosa o Elder Russell M. Nelson me baleta na “rai vakavalenikana” ki na talairawarawa (tabana 34). Veitalanoataka ena nomu matavuvale, kalasi, se kuoramu na cava na kena ibalebale oqo kei na vuna e sega ni mana kina.

- E vakamacalataka o Elder M. Russell Ballard na loloma savasava i Karisito me loloma yavavala (tabana 46) ka vakaraitaki ena veivalavala lalai ni yalovinaka kei na veiqaravi. Tuvalaka e dua na sala e rawa ni

vakaraitaka kina na nomu kalasi se kuoramu vua e dua ena nomu tabanalevu, tabana se nomu itikotiko na loloma me qai cakacakataki sara na ituvatuva oqori.

- A talanoataka o Elder Quentin L. Cook me baleta e dua na bausi ka a kune ni oti e dua na danisi ni itabagone (tabana 18). Na veika era raica na veiliutaki ena loma ni bausi e tukuna e vuqa sara na ka me baleti koya na goneyalewa e nona. Na cava soti e tukuna me baleti iko na veika e tawa tu ena nomu bausi, waloti, se katonivuli, na veisau cava beka o na via cakava me baleta na veika o dau maroroya vakavoleka vei iko?

- E vosa o Elder Lynn G. Robbins me baleta na noda yaco me da vakataka vakalevu cake na iVakabula (tabana 103). Vakasamataka mada na kena ibalebale me da *vakataki* Jisu Karisito mai na noda *cakava* walega na veika e vinakata. Qai vakasamataka na veisau e rawa ni o cakava ena nomu bula mo vakataki Koya vakalevu cake kina na iVakabula.

Me Baleti Ira na Uabula

- A talanoataka o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf (tabana 58) e dua na italanoa me baleta e dua na tamata ka a bula tu ena ruku ni nona galala ena nona calata e vuqa na itaviqaravi kei na kakana vinaka a vakarautaki ena nona waqa ni saravanua baleta ni sega tu ni kila ni veika kece oqori sa kovuti tu ena isau ni nona tikite. Veitalanoataka vata kei ira na lewe ni

Coatzacoalcos, Mexico

matavuvale era taura tu na matabete na sala eso e rawa ni ra sotava kina na “galala” e nodra “ena kaukauwa tabu, na isolisoli, kei na veivakalougatataki e [nodra] madigi kei na dodonu ni ra taura tu na matabete ni Kalou.”

- E vakavuvulitaka o Peresitedi Boyd K. Packer me baleta na kaukauwa ni veivosoti (tabana 30). E tu beka eso na tamata e dodonu mo vosota, se tu beka eso na veika dau vakatubu leqa e dodonu mo “kakua . . . ni tara”? Vakasaqara na veivuke ni Turaga ena kena kunei na sautu kei na kaukauwa ni veivosoti.

- E tukuna o Elder Richard G. Scott na nodrau dau veivolavolai kei na watina o Jeanene, me rau vakaraitaka kina na nodrau veitaleitaki (tabana 94). Vakasamataka mo dau vola eso na ivola mo tukuna kina na nomu lomana kei na nomu vakavina-vinakata na watimu. Biuta ena dua na vanua me raica kina na watimu.

- E cavuta o Elder David A. Bednar na vosa nei Peresitedi Joseph F. Smith me baleta na veika a sotava ena nona rawata e dua na ivakadinadina (tabana 87). Railesuva na italanoa oqo ka vakasamataka na veika o sa sotava ka vakauqeta na nomu ivakadinadina. ■

Mataveiliutaki Raraba ni Veimataisoqosoqo

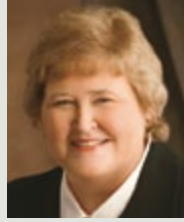
ISOQOSOQO NI VEIVUKEI

Silvia H. Allred
iMatai ni Daunivakasala

Julie B. Beck
Peresitidi

Barbara Thompson
iKarua ni Daunivakasala

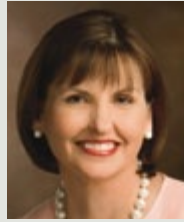
GONEYALEWA

Mary N. Cook
iMatai ni Daunivakasala

Elaine S. Dalton
Peresitidi

Ann M. Dib
iKarua ni Daunivakasala

LALAI

Jean A. Stevens
iMatai ni Daunivakasala

Rosemary M. Wixom
Peresitidi

Cheryl A. Esplin
iKarua ni Daunivakasala

CAURAVOU

Larry M. Gibson
iMatai ni Daunivakasala

David L. Beck
Peresitidi

Adrián Ochoa
iKarua ni Daunivakasala

MATAWILIVOLA NI SIGATABU

David M. McConkie
iMatai ni Daunivakasala

Russell T. Osguthorpe
Peresitidi

Matthew O. Richardson
iKarua ni Daunivakasala

iVakavuvuli ni Noda Gauna

Na lesoni ena ikava ni Sigatabu ni Matabete i Melikiseteki kei na iSoqosoqo ni Veivukei ena vagolei vakatabakidua ki na “iVakavuvuli ni Noda Gauna.” Na lesoni yadua e rawa ni vakarautaki mai na dua se sivia na vosa ena koniferedi se qai ioti ga oqo. Me ra digitaka na peresitidi ni iteki kei na tikina na vosa me vakayagataka, se e rawa ni ra lesia na itavi oqori vei ira na bisopi kei na peresitidi ni tabana. Me ra dau vakabibitaka na veiliutaki na bibi ni nodra vulica vata na turaga ena Matabete i Melikiseteki kei na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei na veivosa eso ena dua na Sigatabu.

O ira era tiko ena lesoni ni ikava ni Sigatabu era sa vakauqeti me ra vulica ka kauta mai ki na kalasi na mekesini e taba tu kina na vosa ni koniferedi se qai vakayacori oti ga.

Vakatutu ni kena Vakarautaki e Dua na Lesoni mai na Vosa Eso

Masuta me tiko vata kei iko na Yalo Tabu ena nomu vulica ka vakavulica na vosa eso. O na temaki beka

mo vakarautaka na lesoni ena nomu vakayagataka eso tale na iyaragi, na vosa ga ni koniferedi e vakadonui me lewenivuli. Na nomu ilesilesi mo vukei ira na tani me ra vulica ka bulataka na kosipeli me vaka e vakavuvulitaki ena iotioti ni koniferedi raraba ni Lotu.

Railesuva na vosa eso, vakasaqara na ivakavuvuli kei na ivunau ena sotava na nodra gagadre na lewe ni kalasi. Vakasaqara talega na italanoa, na idusidusi ena ivolanikalou, kei na veimalanivosa ka na vukei iko mo vakavuvulitaka na dina.

Cakava e dua na idusidusi ena ivakarau mo vakavuvulitaka kina na ivakavuvuli kei na ivunau. Me oka ena nomu idusidusi na taro eso era na vukei kina na lewe ni kalasi:

- Vakaraica na ivakavuvuli kei na ivunau ena vosa.
- Vakasamataka na kedra ibalebale.
- Wasea na veika o kila, nomu vakasama, na veika sotavi kei na ivakadinadina.
- Vakayagataka na ivakavuvuli kei na vunau ena nodra bula. ■

VULA

Me 2011–
Okotova 2011

Noveba 2011–
Epereli 2012

IYARAGI NI LESONI NI IKAVA NI SIGATABU

Veivosa e tabaki ena *Liaona**
ni Me 2011

Vosa e tabaki ena *Liaona**
ni Noveba 2011

*Era tu na veivosa oqo (ena vuqa na vosa) ena conference.lds.org.

Era Marautaka na Veiliutaki na Welefea, Kacivaki ni Valetabu

Esivia ni 100,000 na tamata era tiko rawa ena lima na soqoni ni ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena Vale ni Koniferedi e Salt Lake City, Utah e Amerika, e milioni tale era sarava se ra rogoca ena Retioyaloyalo, retio, kei na kakaburaki ena Initaneti.

Era vakaitavi ena koniferedi na lewenilotu mai na veiyasai vuravura ena 93 na vosa. Era sa tu oqo ena initaneti na itukutuku kaburaki, na vidio, kei na itukutuku volai ni kakaburaki ena vuqa na vosa ena conference.lds.org ka na vakarautaki talega na kena DVD kei na CD.

A dolava o Peresitedi Thomas S. Monson na koniferedi ena nona kacivaka na vanua ena tara kina e tolu na valetabu vou—Fort Collins, Colorado, USA; Meridian, Idaho, USA; kei Winnipeg, Manitoba, Canada—ka na kauta mai na iwiliwili ni valetabu sa kacivaki se sa tara tiko ki na 26. Ena gauna oqo

E caka: E tau vaini tiko e dua na cauravou ena loganivaini e taukena na Lotu mai Madera, California, Amerika, ka dau caka kina na resini ni ivakarau ni welefea ena Lotu. **iMawi e ra:** Eratou tiko e dua na matavuvale ena kakaburaki ena setilaiti ni koniferedi raraba mai Coimbra e Portugal.

sa vakayagataki tiko e 134 na valetabu.

A talaucake talega o Peresitedi Monson na bibi ni cakacaka ni kaulotu, e kaya kina, “Na cakacaka ni kaulotu na drabula ni matanitu.” E rauta ni 52,000 na daukaulotu era veiqaravi tiko oqo ena 340 na tabana ni kaulotu e vuravura raraba.

Ena yakavi ni Vakarauwai, era a tokoni kina e 10 na Vakaitutu Raraba vou ka 41 na Vitasagavulu ni iWasewase, ka ra vagalalataki e 34 na Vitasagavulu ni iWasewase. Me kena ikuri a kacivi o Elder Don R. Clarke ena iKarua ni Kuoramu ni Vitasagavulu me laki veiqaravi ena iMatai ni Kuoramu ni Vitasagavulu. Na Ripote Vakaiwiliwili ni 2010 e vakaraitaka ni sa yacova oqo na 14 na milioni na iwiliwili ni lewe ni Lotu.

E vica na vosa e tauci ena rua na siga ni koniferedi e vakanamata ki na iulutaga ni welefea ni Lotu kei na parokaramu vakasakiti ni welefea ena Lotu—ka marautaki tiko na kena ika 75 ni yabaki ena 2011.

Ena Vakarauwai, a kacivaka kina o Peresitedi Henry B. Eyring, na iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada, me ra vakananuma na ika 75 ni yabaki ni parokaramu ni welefea, era sa sureti na lewenilotu e vuravura me ra vakaitavi ena dua na siga ni veiqaravi. Me na vakayacori na siga ni veiqaravi oqori ena tabanalevu se iteki ena dua na gauna ena loma ni yabaki. Me ra vakatulewa na veiliutaki ena veivanua me baleta na veika matailalai ni cakacaka ni veiqaravi me vakayacori, ka ra sa vakayaloqaqataki na lewenilotu me ra sureti ira tale eso me ra vakaitavi ke ganita.

A sogota o Peresitedi Monson na koniferedi ena nona ivakadinadina ni Siganimata me baleti Karisito: “A rawa me tu vakasuka ena iotioti ni gauna, [o Jisu Karisito]. Ia a sega. A sotava kina na veika kecega me vakabula na veika kecega. Ni vakayacora vakakina, a solia kina vei keda na bula ni sa oti na bula oqo. ■

Elder José L. Alonso

Ena Vitusagavulu

Ni se bera mada ga ni lewena na Lotu, sa rawata e dua na ivakadinadina me baleta na kaukauwa ni masu o José Luis Alonso Trejo. “Niu se qai yabaki 11,” e kaya o koya, “a voleka niu mate. Sa oti na nodra vakanuinui na vuniwai me baleti au—au rogoca na nodra veivosaki tiko. Au sa mani masu ka masu kina vua na Turaga, qai vakabulai au ko Koya.

“E muri niu rogoca na italanoa kei Josefa Simici ka kila na nona veivosaki kei na Kalou e dua na gonetagane yabaki 14, au kila ni dina. Au kila ni rawa ni sauma na noda masu na Kalou, ni kilai keda o Koya.”

Na yalo vata oqori ni vakacegu a tuberi Elder Alonso ena nona vulica na iVola i Momani. “Ena vuku ni masu kei na ivola oqo, au sa kila deivaki kina ni Karisito ko Jisu,” e kaya o koya.

A sucu o Elder Alonso mai Mexico City, Mexico, ena Noveba ni 1958 vei rau o Luis kei Luz Alonso. Ni se cauravou yabaki tinivakacaca a toki ki na siti o Cuautla e Mexico, na vanua a laki lewena kina na Lotu. Ni dau lakova na Muavata a sota kina vata kei ira itabagone qaqaco vakalotu ka ra dau veiwasei vata kaya ka vakarautaka vua na ikarua ni nona vuvale. A sotavi Rebecca Salazar talega ena Muavata, na yalewa erau a qai veiwatini e muri.

Ni yabaki 19 o Elder Alonso, a laki kaulotu ena Tabana ni Kaulotu na Mexico Hermosillo. Ni oti na nona kaulotu, erau a vakamau o Elder Alonso kei Rebecca ena ika 24 ni Feperueri, 1981, ena Valetabu na Mesa Arizona. Erau nodrau itubutubu e rua na gone.

Me ikuri ni nona veiqaravi vakadairekita ni yavulotu ena iVakarau ni Vuli ni Lotu, e tiko vei Elder Alonso na koroi ni vuniwai vei ira na gone ka cakacaka vakavuniwai ni soli wainimate kei na veisele. Na nona cakacaka e vakaraitaka na gagadre tubalavu ni veiqaravi kei na veivakalougatataki vei ira na tani—me vaka ga na nona a vakalougatataki koya na Turaga ena nona a tauvimate ni se gonelailai. “Na veiqaravi ena vukudra na tani e tarai cake kina na duavata kei na bula ni veitacini,” e kaya o koya, “ka sureta na kaukauwa ni Turaga ki na noda bula.”

Ni bera ni kacivi ki na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu, a veiqaravi o Elder Alonso vakabisopi, peresitedi ni kaulotu ena iteki, peresitedi ni iteki, daunivakasala ni peresitedi ni kaulotu, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Mexico Tijuana Mission, ka Vitusagavulu ni iWasewase. ■

Elder Ian S. Ardern

Ena Vitusagavulu

Ena veigauna kece e taqiri kina na talevoni se dua e tukituki e katuba, na imatai ni vosa ena cavuka mai na gusui Elder Ian Sidney Ardern sai koya “E rawa beka niu vukei iko?”

A sucu vei rau o Harry kei Gwladys McVicar Wiltshire mai Te Aroha e Niu Siladi, ena Feperueri ni 1954, e nanuma lesu o Elder Ardern ni vakavuqa na veivalavala rairai lalai ni veiqaravi e dau vakavuna na duidui levu ena nodra bula o ira era solia kei ira era ciqoma. “E sega ni dau logaloga vinaka e veigauna na veiqaravi, ia ena vakalougatataki kina e veigauna kecega na nomu bula,” e kaya o Elder Ardern.

Erau a sota o Elder kei Sisita Ardern ni rau vuli tiko ena Church College e Niu Siladi ka rau vakamau ena Valetabu e Hamilton Niu Siladi ena ika 17 ni Janueri, 1976. Eratou tubu cake na luvedrau e lewe va ena dua na vuvale ka vakaliuci kina na veikauwaitaki loloma vakamatavuvale kei na kena gadrevi me kilai ka bulataki na ivakavuvuli ni kosipeli. “Sa ka ni veivakalougatataki ni laurai talega na veika oqo ena nodra vuvale na gone era sa vakawati,” e kaya o Elder Ardern.

Sa dau vakaliuci ena matavuvale na Ardern na vakamuri ni nodra ivakavuvuli na parofita. Sa yaco me itovo tudei na vuli ivolanikalou e veisiga baleta ni ra dau raica na gone me vakayacori me rawa ni ra veivukevuke kina ena kena vakabiri na sitika damudamu ena ivolanivula me vakaraitaka ni sa vakayacori na wiliwili ena siga ko ya. “Mai na veika lalai ka rawarawa sa rawa ni bulicake kina na itovo tudei vivinaka,” e kaya o Sisita Ardern.

Ni bera ni kacivi ki na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu, era wili ena nona veiqaravi vakalotu o Elder Ardern na daukaulotu mai Varanise kei Belgium, peresitedi ni Cauravou ena iteki, lewe ni matabose e cake, daunivakasala nei bisopi, bisopi, daunivakasala nei peresitedi ni iteki, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Suva mai Viti, ka Vitusagavulu ni iWasewase.

A rawata o Elder Ardern na koroi ni bachelor kei na masters ena veika ni vuli mai na University of Waikato e Niu Siladi. Na nona bula vakacakacaka e okati kina e vuqa na itutu ena iVakarau ni Vuli ena Lotu, oka kina na qasenivuli, dairekita, kodineita ni semineri e Niu Siladi, qasenivuli liu ena Church College mai Niu Siladi, ka Dairekita ena iWasewase ena Pasifika. ■

Elder Carl B. Cook

Ena Vitusagavulu

Adredre na nona vulica na vosa vaka-Jamani o Carl Bert Cook ena Language Training Mission (sa sosomitaki nikua na Missionary Training Center) ni se cauravou gone daukaulotu. Ni se tovolea tikoga me kila na veivosa rawarawa, era sa toso yani na nona ilawalawa ki na veilesoni dredre cake.

Ni nuiqawaqawa ena berabera ni nona toso, a vaqara na cauravou o Elder Cook na veivuke vakalou ena dua na veivakalougatataki ni matabete kei na masu. Ni oti e dua na nona masu mai vu ni yalona, e nanuma lesu o Elder Cook na nona ciqoma e dua na kena isau matata: e sega ni kacivi koya na Turaga me kenadau ena vosa vaka-Jamani ia me veiqaravi ena yalona taucoko, nona vaka-sama, kei na nona igu.

“E votu vei au ena gauna vata ga, ‘au rawa ni cakava oya,’” e kaya o Elder Cook, ka se qai kacivi walega me lewena na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu. “‘Au rawa ni veiqaravi mai yaloqu taucoko, noqu vakanananu, kei na noqu igu.’ Au tucake ka vakila na yalo vakacegu. E vakasauri, sa veisau na kabasi mai na nodra toso na noqu itokani kei ira na neitou ilala ki na nona nanuma na Turaga me baleta na noqu toso.”

E dina ni tukuna o Elder Cook ni a sega ni mani laki totolo cake kina na nona vulica na vosa ni oti oya, sa sega tale ni qai kauwaitaka na nona berabera ni kila ni sa cakava tiko na ka e vinakata na Turaga me cakava. E kaya o koya, ni lesoni oya, sa bibi sara ena veikacivi kece sa taura me tekivu mai na gauna oya, oka kina na bisopi, daunivakasala ena dua na mataveiliutaki ni iteki, peresitedi ni iteki, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na New Zealand Auckland, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na nona ilesilesi oqo.

A rawata o Elder Cook e dua na koroi ni bachelor ena tabana ni volivolitaki mai na Weber State College kei na koroi ni masters ni cicivaki bisinisi mai na Utah State University. Ena nona bula vakacakacaka a cakacaka voli ga ena tabana ni vakatorocaketaki iyauqaqa.

A sucu o Elder Cook mai Ogden Utah e Amerika, ena Okotova ni 1957 vei rau o Ramona Cook Barker kei Bert E. Cook levu. A vakawatitaki Lynette Hansen ena ika 14 ni Tiseba, 1979, ena valetabu e Ogden Utah. Erau nodra itubutubu e lewe lima na gone. ■

Elder LeGrand R. Curtis Jr.

Ena Vitusagavulu

Ekila o Elder LeGrand Raine Curtis Jr. ni “gadrevu na Turaga na yalo sa malumalumu ka talairawarawa” (V&V 64:34).

“E taleitaka o koya na veiqaravi ena Lotu, ka dau vakayacora vakakina ena cakacaka vakaukauwa kei na ivakarau ni bula e lomasoli,” e kaya na watina o, Jane Cowan Curtis, ka a vakamautaka ena Valetabu e Salt Lake ena ika 4 ni Januери, 1974. “E dau diva o koya na veiqaravi ka nona gadre levu duadua.”

A sucu o Elder Curtis ena Okosita ni 1952, mai Ogden, Utah e Amerika vei rau o LeGrand R. kei Patricia Glade Curtis. A yaco o tamana ena dua na gauna e muri me lewena na iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu (1990–95).

Ni bera ni kacivi ki na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu, a veiqaravi o Elder Curtis Jr. ena Tabana ni Kaulotu na Italy North ka bisopi, lewe ni matabose e cake, peresitedi ni iteki, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu e Italy Padova, ka Vitusagavulu ni iWasewase. A veiqaravi tiko ena iKalima ni Kuoramu ni Vitusagavulu ena iWasewase e Salt Lake City ena gauna e kacivi kina ki na iMatai ni Kuoramu.

A tauri ivola mai na Brigham Young University o Elder Curtis ena koroi ni economics ka rawata na nona juris doctorate mai na Univesiti e Michigan. Ena gauna e kacivi kina, a cakacaka tiko vakaloya ka itokani ena dua na kabani ni loya. Me ikuri ni lako tiko ki vuli kei na cakacaka, erau sa susuga cake o Elder Curtis kei na watina e lima na gone.

Ni oti na nona veiqaravi ena Vitusagavulu ni iWasewase mai na 2004 ki na 2011, e kaya o Elder Curtis ni dau taleitaka na madigi me cakacaka vata kei ira na Vitusagavulu ni iWasewase. “Au sa vakalougatataki ena noqu cakacaka vata kei ira eso na iliuliu uasivi ena Lotu,” e kaya o koya. “Sa dua na galala cecere me da saravi ira ka vuli mai vei ira.”

E kaya o Sisita Curtis ni dau tu vakarau o Elder Curtis ena ligana kei na yalona. “Na nona ivakarau ni bula e dau, ‘Au na cakava,’” e kaya o koya.

Na Vunau kei na Veiyalayalati 64:34 e tini ena veimalanivosa oqo: “Ia ko ira sa yalomalumulumu ka talairawarawa era na kania na veta ni vuata ena vanua ko Saioni ena siga mai muri.” Erau kaya o Baraca kei Sisita Curtis ni ratou sa vakalougatataki vakavinaka sara kei ira na luvedrau kei na makubudrau ena nodra qarava na Turaga. ■

Elder W. Christopher Waddell

Ena Vitusagavulu

E dua na ivakavuvuli veidusimaki sega ni volai ena nona matavuvale o Elder Wayne Christopher Waddell e veigauna na, “Vakararavi vua na Turaga.”

“Ni o vakararavi vua na Turaga, o na sega ni leqataka na veisau lelevu,” e kaya o Elder Waddell me baleta na veiveisau sega ni namaki e dau yaco ena bula. “Eda kila ni tu ga e yalona na noda vinaka, ka da na vakalougatataki kina.”

A sucu o Elder Waddell ena June ni 1959 mai Manhattan Beach, California e Amerika, ka luvedrau tagane o Wayne kei Joann Waddell. A rawata na nona koroi na bachelor ni Isitori ena San Diego State University, ka a qito volleyball talega kina. Sa cakacaka ena veitutu e vuqa ena dua na kabani ni vakacuru ilavo ena bisinisi e vuravura raraba.

A vakamautaki Carol Stansel o Elder Waddell ena ika 7 ni June, 1984, ena Valetabu e Los Angeles, California. E va na luvedrau. Sa dau vakaliuci ena matavuvale na Waddell na duavata. Eratou vagoleya na duavata oqori ki na nodratou segata me ratou muria na kosipeli ni iVakabula ena nodratou vuvale. Sa dau bibi talega na itaviqaravi—ena nodratou dau tiko vata vakamatavuvale ena veibaravi ena yasa ni nodratou vale ka ratou dau tiko vata vakamatavuvale ena veigauna ni qito eso.

Ni bera ni kacivi ki na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu, a veiqaravi o Elder Waddell vakadaukaulotu tudei mai Sipeni, bisopi, lewe ni matabose e cake, daunivakasala nei peresitedi ni kaulotu, peresitedi ni iteki, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Barcelona Spain, ka Vitusagavulu ni iWasewase.

E tukuna o Elder Waddell ni ra sa veisemai na veika e sotavi ia era sa laki vakaikuritaka yadua na “kato ni ivakadinadina” ka dau vakararavi kina o koya me sotava kina na dredre ni bula.

Ni vosa ena vakavakarau me baleta na nona veikacivi vou, e tukuna o Elder Waddell baleta na valetabu.

“Na cava a vakarautaki keda me baleta na ka oqo? Ni da lako ki na valetabu ena imatai ni gauna ka veiyalayalati, eda yalataka me da tu vakarau me da cakava na veika a kerea vei keda na Turaga, kevaka sara mada ga eda na sega ni logavinaka kina,” e kaya ko koya. Na veika ga e gadrevi, mo “lako ki na valetabu, laki kaulotu, cakava na veiyalayalati, qai raica toka na Ligana kei na ivakarau e dusimaka kina ko Koya na cakacaka. Eda sega ni cakava e dua na ka duidui; eda maroroya na veiyalayalati eda sa cakava, me vakataki ira kecega.” ■

Elder Kazuhiko Yamashita

Ena Vitusagavulu

Mai na gauna e yaco kina me dua na bisopi gone mai Fukuoka e Japani, ena vica vata na yabaki sa oti, sa vuli o Elder Kazuhiko Yamashita mai na nodra ivakaraitaki vinaka kei na ivakarau ni bula na nona iliuliu qase cake.

Ni oti ga na nona vakawatitaki Tazuko Tashiro na watina, o Elder Yamashita, eratou sa toki mai Tokyo ki Fukuoka, na vanua a laki kacivi kina o Elder Yamashita me bisopi ni tiko na nona yabaki ena mua ni ruasagavulu vakacaca.

“A dredre vei au kei na noqu matavuvale,” e kaya o Elder Yamashita. “E tolu na luvei keirau lalai ka keitou se vou mai ki na vanua oqori—ia a dua talega na gauna vinaka ni veivakavulici kei na vuli vei au, ka vakaukauwataki cake kina na noqu ivakadinadina kei na vakabauta.”

“Io a tu na noqu veigauna dredre, ni se qai tekivu na noqu matavuvale ka se bera ni levu na noqu kila ena veilitaki ena Lotu,” e kaya o Elder Yamashita. “Era ivakaraitaki vinaka na noqu iliuliu qase cake ka ra vakavulica vei au e vuqa na leseni mai na nodra ivakarau ni bula kei na itovo.”

E kaya o Sisita Yamashita ni raica tiko na nona ciqoma na watina e vuqa na veikacivi ka yaco me dua na tama vinaka ka iliuliu vakayalo cecere mai na bolebole e kauta mai na veikacivi oqori. Ni toso na gauna e raica o koya na veisau sa yaco vua ni sa yaco me tama ka tagane vakawati yalovinaka ka dauloloma vakalevu cake. Eratou dau marautaka na matavuvale na nodratou dau tiko vata, oka kina na nodratou dau lakova na veilakolako babalavu e gaunisala e veiyabaki.

O Elder Yamashita, ka a sucu ena Sepiteba ni 1953, e luvedrau tagane o Kiyoshi kei Sadae Yamashita. A tubu cake e Tokyo mai Japani, na vanua a kunea kina na Lotu ena 1971 ena Expo 70, na Vakaraitaki Ka ni Vuravura.

A rawata o Elder Yamashita e dua na koroi ni bachelor ni vuli mai na Univesiti e Saitama kei na dua na koroi ni master ena vakadidike ni qito mai na Univesiti na Tsukuba. A vulica talega na iwalewale ni vulici ni qito ena Brigham Young University. Sa dauveidusimaki ka parofesa o Elder Yamashita ena vica na univesiti ka veiqaravi ena vica vata na isoqosoqo ni vakadidike, itikotiko kei na qito.

Erau a vakamau o Elder Yamashita kei na watina ena ika 29 ni Maji, 1980, ka vauci vata ena Tiseba ni 1980, ni tara oti na Valetabu e Tokyo Japan. E ono na luvedrau.

Ni bera ni kacivi ki na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu, a veiqaravi o Elder Yamashita vaka: bisopi, lewe ni matabose e cake, peresitedi ni tabana ni kaulotu ena iteki, peresitedi ni iteki, ka Vitusagavulu ni iWasewase. ■

Elder Randall K. Bennett

Ena Vitusagavulu

Ena gauna ni nodrau veiqaravi vakavuniwai ni bati kei na galegale erau a vakila kina o Randall Kay Bennett kei na watina o Shelley, e dua na “na veivakauqeti matata” me rau vakavakarau me rau kaulotu. E kena ibalebale oqori ni dodonu me rau sa volitaka sara ga oqo na nodrau vale.

Na vuna e yaco mai kina na veivakauqeti oqori a sega ni matata sara mai—e taura e tolu na yabaki me qai voli rawa na nodrau vale, e dua na iwalewale ka “gadrevi kina vakalevu na vosota vakadede” ka gadrevi kina me rau “vakaraitaka vua na Turaga ni sa yaloi keirau dina sara ga,” e kaya o Elder Bennett. “Keirau tomama na neirau vakararavi tiko vua na Turaga ka keirau toro volekati Koya ena neirau dau gole wasoma ki na valetabu, vulica na ivolanikalou, masu, lolo, kei na veiqaravi ena vukudra na tani.”

Ni oti vakalailai na kena sa qai volitaki, rawa na nodrau vale sa kacivi o Elder Bennett me laki veiqaravi ena Koronivuli ni Veivakarautaki ki na Kaulotu mai Provo, ni oti oya a qai peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Russia Samara.

“E vakasakiti—ka veivakayalomalumalumutaki—me keirau kila ni kilai keirau tiko na Turaga ka a vakarautaki keirau tiko mai,” e kaya o Elder Bennett. “Sa yaco me keirau kila ni kila tiko na Turaga na vakanananu ni neirau vakasama kei na nanuma ni lomai keirau. Keirau sa vulica me keirau vakabauta ni kila vakavinaka cake o Koya mai vei keirau, ka ni lomani keirau o Koya.”

Me ikuri ni nona ilesilesi vakalewe ni iKarua ni Kuo-ramu ni Vitusagavulu ka peresitedi ni tabana ni kaulotu, sa veiqaravi oti o Elder Bennett vakaperesitedi ka daunivakasala ena dua na tabana ena Koronivuli ni Veivakarautaki ki na Kaulotu e Provo, lewe ni matabose e cake ni iteki, daunivakasala ena matabisopi, peresitedi ni Cauravou ena tabanalevu, ka daukaulotu ena Tabana ni Kaulotu na France Paris kei na France Toulouse.

A rawata o Elder Bennett na ikoroi ni doketa ena tabana ni veisele ni bati mai na Univesiti e Alberta (Canada) kei na dua na koroi na master ena vuniwai ni bati kei na galegale mai na Univesiti na Loma Linda ena Ceva kei California e Amerika.

A sucu o Elder Bennett ena June ni 1955 mai Magrath, Alberta e Canada. E rau nona itubutubu o Donald Kay Bennett kei Anne Darlene Long. A vakamautaki Shelley Dianne Watchman ena ika 23 ni Epereli, 1977, ena Valetabu e Cardston Alberta. Erau nodra itubutubu e lewe va na gone. ■

Elder J. Devn Cornish

Ena Vitusagavulu

Ekila o Elder John Devn Cornish ni sa ka bibi sara ena Lotu na lewenilotu kei na veikacivi yadua.

“Sa ka bibi me da nanuma ni da vakasamataka na veikacivi eso ena Lotu ni sega ni bibi na vanua eda dabe kina ena waqavuka—ia e bibi ga ni da sa tiko ena loma ni waqavuka,” e kaya o koya. “Sa bibi sara ena tawamudu ni da tiki ni cakacaka. Na itutu eda tu kina e sega sara ni bibi.”

Ena nona kacivi me laki veiqaravi ena Tabana ni Kaulotu na Guatemala–El Salvador me yacova mai na nona qai kacivi ena dua na gauna sa oti ki na iKarua ni Kuo-ramu ni Vitusagavulu, sa dau oga voli ga o Elder Cornish me qarava vakavinaka na nona ilesilesi ena Lotu, ka oka kina na peresitedi ni Cauravou, peresitedi ni kuoramu ni italatala qase, sekeriteri liu ni tabanalevu, iliuliu ni ilawalawa ni bete levu, lewe ni matabose e cake, bisopi, peresitedi ni iteki, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Dominican Republic Santiago, ka Vitusagavulu ni iWasewase.

A sucu ena Epereli ni 1951 mai Salt Lake City, Utah e Amerika, vei rau o George kei Naomi Cornish, a tubu cake o Elder Cornish mai Utah, Georgia, kei Virginia, e Amerika, ni bera ni lesu tale ki Utah me laki vuli ena koliji.

Ni tiko voli mai Provo, a sota kina kei Elaine Simmons ena dua na itaviqaravi ni cauravou kei na goneyalewa itabaqase. Erau a vakamau ena Valetabu e Manti Utah ena Okosita ni 1973.

Ni rau susugi ira tiko na ono na luvedrau kei watina, a veiqaravi o Elder Cornish ena tabana ni veiqaravi vakavuniwai ena United States Air Force, a rawata na koroi na bachelor kei na koroi ni veiqaravi vakavuniwai ena Univesiti na Johns Hopkins, ka sasagataka na nona ivola ni veiqaravi vakavuniwai ena Koronivuli ni Vuli Vuniwai e Havard—Valenibula ni Gone e Boston.

Na vuli kei na cakacaka e Idaho, Texas, California, kei Georgia, e Amerika, sa veitosoyaki kina vakalevu na matavuvale ena veiyabaki, ia ena vanua cava ga eratou tiko kina, erau kaya o Elder kei Sisita Cornish, ni rau taleitaka na veiqaravi ena Lotu.

“Sa tubu cake tiko ga na cakacaka e vuravura raraba, ka sa dua na veivakalougatataki cecere me rawa ni da veiqaravi vei ira na luvena na Turaga ena vanua cava ga era tu kina,” e kaya o Elder Cornish.

Na veikacivi oqo ki na Vitusagavulu, “me vaka ga na veikacivi kecega ena Lotu, sa na dua tale na madigi me da tiki kina ni Nona cakacaka na Turaga,” e kaya o Elder Cornish. “Keirau vakavinavinaka ena vuku ni galala oya.” ■

Elder O. Vincent Haleck

Ena Vitusagavulu

Ni se gone sara a dau saumi ikatini, lolo, ka vulica na ivolanikalou o Elder Otto Vincent Haleck—a qai sota kei rau na daukaulotu ka papitaiso.

O tinai Elder Haleck e lewe ni Lotu ia sa vakayabaki na nona sega tu ni lotu. E sega ni lewe ni Lotu o tamana. Io eratou dau saumi ikatini na nona matavuvale, lolo e veimacawa, wilika e veisiga na iVolatabu, ka solia na veika e tu vei iratou vei ira era vakaleqai tu. E lako mai ena dua na isolisoli ni vakabauta o Elder Haleck.

A sucu o Elder Haleck ena Janueri ni 1949 mai Samoa Vakaamerika. Erau a vakauti koya na nona itubutubu o Otto kei Dorothy me laki vuli ki California e Amerika. Ni yabaki 17, e raica ni so na nona itokani gonevuli ni matanitu era duatani mai vei ira tale eso. “Era sureti au ki na Muavata, ka sa guilecava na vo ni ka,” e kaya o Elder Haleck.

A rawata o Elder Haleck na koroi ni bachelor ena kavicaki ivoli kei na volivolitaki. E taukena e vica na bisinisi mai Samoa Vakaamerika ka vakaitavi ena veicakacaka ni kena vakailavotaki na veisasaga vivinaka eso. Erau a vakamau o Elder Haleck kei na watina o Peggy Ann Cameron, ena ika 29 ni June, 1972, ena Valetabu mai Provo e Utah. Erau nodratou itubutubu e tolu na gone.

Sa qai yaco ni ratou kunea na kosipeli na matavuvale taucoko nei Elder Haleck. A qai papitaisotaki tamana yabaki 80 o Elder Haleck ka raica na nona lesu mai ki na Lotu na tinana ni oti e 50 na yabaki ni bula vakawati.

Ni bera ni kacivi ki na iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu, a vei qaravi vakadaukaulotu tudei ena Tabana ni Kaulotu na Samoa Apia, bisopi, lewe ni matabose e cake ni iteki, peteriaki, peresitedi ni iteki, ka se qai oti toka ga oqo vakaperesitedi ni Tabana ni Kaulotu na Samoa Apia.

E vakabauta o Elder Haleck ni kauti koya mai ki na vanua sa tu kina oqo na kila sa rawata mai na nona bula taucoko. “Au raica lesu na noqu bula, sa rawa niu kaya niu rawa ni raica na liga ni Turaga,” e kaya o Elder Haleck. “Au vakavinavinaka ka doka na nona veivakabauti ena vukuda na Turaga. Au lomana na Turaga kau nuitaka niu na dua na nona iyaya vinaka. Au kila ni na vukei au na Turaga.” ■

Elder Larry Y. Wilson

Ena Vitusagavulu

Sa dua na bolebole levu vei Elder Larry Young Wilson, na nona vakatautauvatataka na nona qarava na itavi ni cakacaka, Lotu, kei na matavuvale, ia sa vakadeitaka me ra kila na nona lewe ni matavuvale na kedra bibi vua.

“Ia na veika bibi duadua au vakila sai koya niu tagane vakawati ka tama,” e kaya o Elder Wilson. “Dau tu yadua sara na gauna meu calata kina na nona vakaitavi e dua na gone ena veitacuci, ena veisoqo ni ivakatagi, se na veisoqo tale eso. Au dau wilika vei iratou na italanoa ni vakamoce ka cavuta vata kei iratou na masu ni bera niu vakadavori iratou ena bogi. Sa rui bibi sara me da tiko e kea.”

E kila vinaka tu o Elder Wilson na veika e gadrevi vua e dua e tu vua na itavi ni veiliutaki ena veiyasa kece sara ni nona bula. A sucu o koya ena Tiseba ni 1949 mai Salt Lake City, Utah e Amerika, vei rau o George kei Ida Wilson ka tubu cake e Pocatello, Idaho e Amerika. A rawata e dua na koroi ni bachelor ena Vosa Vakavalagi kei na volavola vaka-Amerika mai na Univesiti e Harvard, e muri a qai rawata e dua na koroi na master ena veiliutaki vakabisinisi mai na Stanford Graduate School of Business.

A cakacaka o Elder Wilson vakadauvakasala ka iliuliu ena tabana ni vei qaravi ni bula. E dina ni osooso vakalevu ena nona cakacaka, a vakadeitaka o Elder Wilson me kakua ni lewa na nona bula.

“Dau biuta wavokita na nomu bula vakacakacaka na veiylayala eso,” e kaya o koya. “De, qai tiloma na veika kece tale. Me tukuni vakadodonu sara, sa dodonu me ra dau tu vakawawa ena veigauna eso na cakacaka, lotu kei na gauna ni matavuvale. Masuta mo tuberi o na kila na cava me vakaliuci ena dua na siga.”

A vei qaravi gugumatua o Elder Wilson vakadaukaulotu ena Tabana ni Kaulotu na Brazil Central vakabisopi, peresitedi ni iteki, ka Vitusagavulu ni iWasewase ni bera ni qai kacivi ki na iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

E dau vukei Elder Wilson me rawa ni vakatauvatautataka na nona vei qaravi kece sara na watina o Lynda Mackey Wilson, ka a vakamautaka ena ika 10 ni Julai, 1974, ena Valetabu e Logan Utah. Erau a susuga cake na Wilson e va na gone.

“Ena veigauna kece niu lako ki na dua na soqoni ni Lotu, ena dau kaya o koya, Moce daulomani. Laki qarava na Turaga,” e kaya o Elder Wilson. “A vakavulica tiko vei iratou na luvei keirau na ibalebale titobu cake ni noqu vei qaravi. Segani dede eratou sa dau kaya, ‘Moce Tata. Laki qarava na Turaga!’” ■

Peresitedi David O. McKay, Heber J. Grant, kei J. Reuben Clark Jr. (imawi ki na imatau) nodratou veisiko na Mataveiliutaki Taumada ki na Lomanibai ni Welefea ena 1940.

Marautaki na 75 ni yabaki ni Welefea

Mai vei Heather Wrigley

Mekesini ni Lotu

Ena vica na vosa ena ika 181 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu a vagolei ki na ivakananumi ni parokaramu ni welefea ni Lotu, sa marautaki tiko ena gauna oqo na ika 75 ni kena yabaki.

Ena imatai ni siga a tauyavu kina ena 1936, a vakadeitaka kina o Peresitedi David O. McKay, se imatai kina ni daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada na vakalou ni kena buroro mai na ituvatuva ni welefea ni Lotu: “[Na parokaramu ni welefea] e tauyavu mai na ivakatakila vakalou, ka sega tale ni dua na ka e vuravura raraba me na qaravi ira vakavinaka cake na lewena.”¹

Sa yaco mai ka vakanadaku e vitusagavulu kalima na yabaki. Era drodro na veituvaki vakailavo eso ka ra tekivu tale. Sa yaco e vuravura na veiveisau lelevu ni bula vakaitikotiko kei na itovo ni bula, ka yaco ena Lotu na tubu ivakananumi eso.

Ia na veimalanivosa a cavuti me baleta na ituvatuva vakauqeti ni welefea ena siga ko ya ena 1936 era sa dina tu nikua me vaka na kedra a dina ena gauna ko ya.

iVakavuvuli ni Welefea

Ena 1929 a sotava kina o Amerika e dua na lusi vakaitamera vakailavo ena kena kasura na makete ni volitaki sea. Ena 1932 sa tara kina na 35.8 na pasede na sega ni cakacaka e Utah.

E dina ni sa tauyavu tu na ivakavuvuli ni welefea ena Lotu, oka kina na ivakarau eso ni lololo kei na parokaramu me ra vukei kina na lewenilotu me ra kune cakacaka, e vuqa ga na lewenilotu era sa goleva tiko na veivuke ni matanitu.

“Au vakabauta ni sa tubu cake tiko vei ira na tamata na vakanananu me ra tovolea me ra rawata e dua na ka mai na matanitu o Amerika ka lailai sara na vakanuinui me ra na sauma lesu tale,” A vosa kina vakaoqo o Peresitedi Heber J. Grant (1856–1945).²

Era a vinakata na veiliutaki ni Lotu me ra vukei ira na lewenilotu era sa vakaleqai tu ia me kua ni vakalasiswa na vakawelewele kei na vakasama ni dodonu me vukei. Na lalawa me ra vukei na tamata me ra vukei ira vakataki ira me rawa ni ra bula ga vakataki ira.

Ena 1933 eratou kacivaka kina na

Mataveiliutaki Taumada: “O ira na noda lewenilotu e tu vinaka tu na yagodra me ra na kakua sara, ia me qai iotioti sara ni ka era cakava, na ka vakamadua ni kena ciqomi e dua na ka e sega ni saumi. . . me ra na vakarautaka na vakaillesilesi ni Lotu era qarava tiko na veivuke na sala eso kei na ivakarau me ra na sauma kina o ira kece na lewenilotu ituvaki vinaka tu na nodra bula era vakaleqai tu na veivuke e soli vei ira ena nodra cakava eso na veiqaravi.”³

Ni sa tauyavu na ivakavuvuli ka sa cakacakataki na nodra vakabauta na Yalododonu, era sa cakacaka na veitabanilotu ka vakakina na Lotu raraba ena kena tauyavutaki na veikalasi ni culacula kei na tawaikavataki kakana, veivosakitaki ni cakacaka, voli na vanua ni teitei, ka vakabibitaki na ivakarau ni bula e dodonu, gugumatua, ka rawati koya vakataki koya.

Na iTuvatuva ni Welefea ni Lotu

Ni sa tauyavu na iTuvatuva iTataqomaki ena Lotu (qai vakayacani e muri me iTuvatuva ni Welefea ni Lotu ena 1938), a soli vei ira na tamata na madigi me ra cakacaka, me vaka na kena levu e rawa ni ra rawata, me baleta na veivuke e soli vei ira. Na ituvatuva e vakavuvulitaka vei ira na tamata me ra rai ga vei ira me ra vukei ka kua ni rai ki na dua tale me baleta na veika soli wale.

“Na noda inaki taumada sai koya me tauyavu . . . e dua na ivakarau me yali kina na cudru ni vakasavuliga, ka bokoci laivi na cala ni ilavo soli wale ka tauyavutaki tale ena kedra maliwa na noda na bula rawati koya, na gugumatua, na dau cakacaka kei na buladokai,” A kaya o Peresitedi Grant ena koniferedi raraba ni Okotova 1936. “Me vakatikori tale na cakacaka me ivakavuvuli veiliutaki ena nodra bula na noda lewe ni Lotu.”⁴

Ena loma ni veiyabaki, era sa okati ena ivakarau ni welefea ni Lotu e vuqa na parokaramu: Social Services (ena gauna oqo LDS Family Services), LDS Charities, Humanitarian Services, kei na Emergency Response. Na veiparokaramu oqo kei na so tale sa vakalougatataki kina nodra bula e drau na udolu ena loma kei na taudaku ni Lotu.

Se da buli madrai (imawi e cake), tei grapes (imatau e cake), se veivuke tiko ena so tale na sala, na inaki ni parokaramu ni Welefea ena Lotu me tara cake na bula rawati koya ena vakabauti Jisu Karisito.

Tarai Vuravura Yani

Ni sa oti na Gauna Dredre ni Bula Vakailavo ni sa tekivu na iKarua ni iValu Levu, a veivakasalataki o Peresitedi J. Reuben Clark Jr., iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada me baleta na kena tomani tikoga na parokaramu ni welefea. Ena Okotova ni 1945, a kerea kina na Peresitedi kei Amerika o Peresitedi Harry S. Truman vua na Peresitedi ni Lotu o Peresitedi George Albert Smith (1870–1951) me vakatulewataka na ivakarau kei na gauna me vakau kina ki na veivanua e Iurope sa vakacacani tu ena ivalu na iyaya. Ena nona kurabui o Peresitedi Truman, era sauma yani na iliuliu ni Lotu ni sa kumuni ka sa vakarau me veikauyaki na kakana kei na isulu kei na iyaya ni veivuke tale eso.

Ni toso na gauna, sa vakarabai-levutaka na Lotu na nona veiqaravi ni welefea kei na kena parokaramu me rabailevu na leqa e kovuta, oka kina me rabailevu cake na vanua e tara. Ena 1970 vakacaca, sa vakarabai-levutaka na Lotu na nona veiqaravi vakawelefea kei na veika e solia ki Mexico, Igiladi, kei na Yatu Pasifika. Ena yabaki tini ka tarava era sa isevu ni matanitu ena taudaku kei Amerika me duri kina na valenivolavola ni veivakacakakataki ni Lotu o Argentina, Chile, Paraguay, kei Uruguay.

Ena kena tauyavu na Church Humanitarian Services ena 1985, sa tubu vakalevu na sasaga ni welefea ki na veimatanitu e taudaku ni sa kumuni ka vakau ki veiyasai vuravura na isulu kei na iyaya tale eso me sotavi kina na gagadre ni dravudravua kei na leqa tubukoso.

Nikua na tubu ni lewe ni Lotu e veiyasai vuravura, vakauasivi ena veimatanitu era se qai vakatorocaketaki tiko, sa basika kina na veibolebole vovou, ka sa vakavakarau tiko na parokaramu me sotava.

E Dua na iTuvatuva Vakauqeti ni Gauna Oqo

Na ivakavuvuli taumada ni welefea —na bula rawati koya kei na gugumatua—e dua tu ga nikua me vaka na nona vakaroti Atama na Turaga, “Ena buno ni matamu ko na kania kina na kemu kakana” (Nai Vakatekivu 3:19).

Ena veigauna e muri oqo, sa kaya kina na Turaga “Raica sa na vakaiyautaki na lololo oqori ena veika sa soli ki na lotu, ia era na vukei kina ko ira na yada kei na luveniyali kei ira sa vakaloloma” (V&V 83:6). Qai vakananuma vei keda, “Ia me na vakayagataki ena sala sa dodonu vei au” (V&V 104:16).

Sa cakacaka tiko ena nodra bula na lewenilotu e vuravura raraba na ivakavuvuli ni welefea me vaka e dua

na ivakavuvuli ni veisiga ena veivuvale yadua.

“Na qaqa ni Lotu kei na nona lololo dina na Turaga e koto ena veivuvale kei na yalodra na tamata,” E kaya o Elder Robert D. Hales ena Kuoramuni iApositolo Le Tinikarua.⁵

Ni yaco me ra bula rawati ira na tamata ena nodra vakabauti Jisu Karisito, sa na yaco me rawati tiko ga na inaki ni parokaramu, me vaka e vakamacalataki o Peresitedi Clark: “na kena tarai cake na ivakarau ni bula tudei ena nodra bula na lewe ni Lotu, o ira era solia kei ira era ciqoma, ka vuetai na kena e vinaka duadua ka tu vakatitobu e lomadra, qai seraka mai ka vuataka na totoka ni yalotabu, ka ni sai koya na itavi ka inaki ka vu ni nodra tu ena Lotu oqo.”⁶ ■

IDUSIDUSI

1. David O MacKay ena Henry D. Taylor, *The Church Welfare Plan*, sega ni tabaki ms., Salt Lake City (1984), 26–27.
2. Heber J. Grant, ena Conference Report, Okot. 1933, 5.
3. Ena James R. Clark, comp., *Messages of the First Presidency of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*, 6 na voliumu, (1965–75) 5:332–34.
4. Heber J. Grant, ena Conference Report, Okot. 1936, 3.
5. Robert D. Hales, “Welfare Principles to Guide Our Lives: An Eternal Plan for the Welfare of Men’s Souls,” *Ensign*, Me 1986, 28.
6. J. Reuben Clark Jr., ena dua na nodra soqoni bibi na peresitedi ni iteki, 2 ni Okot., 1936.

Vosa Vakauqeti ena Cakacaka Vakauqeti: Na Veika Era Tukuna na Vosa Baleta na Welefea

Evica na vosa ena ika 181 ni Koni-feredi Raraba Vakayabaki ni Lotu a vagolei ki na kena vakananumi na parokaramu ni welefea ni Lotu, ka marautaki tiko ena gauna oqo na ika 75 ni kena yabaki.

Sa koto e ra na veimalanivosa ka tauri mai na nodra vosa eso ka vakanamata ki na parokaramu ni welefea kei na ivakavuvuli ni welefea sa virikotora tu na Turaga me vukei ira na Luvena me ra vukei ira vakataki ira.

Peresitedi Thomas S. Monson

“Au tusanaka ni sa vakauqeti mai vua na Kalou Kaukauwa na parokaramu ni Welefea ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.” (Raica na “Na Valetabu Savasava—e dua na Bikeniki Vuravura,” tabana e 90.)

Peresitedi Henry B. Eyring, iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

“Na bula dredre era sa sotava tiko na luvena na Tamada Vakalomalagi ena yaco tiko ena veigauna kece sara. Na ivakavuvuli ni Parokaramu ni Welefea ni Lotu e sega ni baleta

walega e dua na gauna, ia, na veigauna taucoko. E baleta na veigauna kei na veivanua taucoko sara.

Sa veisureti ka vakaroti keda [na Turaga] meda vakaitavi ena nodra laveti cake o ira era gadreva tu na veivuke. Eda sa ia na veiyalayalati ena wai ni veipapitaisotaki vaka kina mai na valetabu ni Kalou. Eda vakavouia na veiyalayalati oqo ena noda laki vakayagataka na sakaramede ena Sigatabu. (Raica na “Madigi ni Caka Vinaka,” tabana e 22).

Bisopi H. David Burton, Bisopi Vakatalewa

“Na ituvatuva vakaparofita ni welefea e sega walega ni dua na italoanoa lailai ena ivolatukutuku ni Lotu. Na ivakavuvuli e vakayavutaki tu kina e tukuna tiko oi cei vakatamata oi keda. Sai koya oqo na ituvaki bibi ni noda ilesilesi vaka-tisaipeli yadua ni noda iVakabula ka Daunivakaraitaki, o Jisu na Karisito.”

“Na cakacaka vakalou oqo ena sega walega mera kune vinaka ka vakalougatataki ga kina o ira era vakarawataki se vakaleqai. Ni da luvena

yalewa kei na tagane na Kalou, sega ni da na rawa ni taukena na taucoko ni bula tawamudu kevaka eda sega ni soli keda taucoko kina noda veirairaici ka veivukevukei nida se bula tiko e vuravura. Sai koya na noda veikauwaitaki ni solibula kei na noda soli keda vei ira na tamata eda sa qai rawata kina na ivakavuvuli vakasilesitili ni solibula kei na veivakatabui.”

“Sai koya oqo na cakacaka tabu sa namaka tiko na iVakabula mai vei ira na Nona tisaipeli. Oqo na cakacaka e taleitaka o Koya ena gauna a bula voli kina ena vuravura oqo. Sai koya oqo na cakacaka au kila ni da na raica me a cakava tiko o Koya ke maliwai keda tiko nikua.” (Raica na “Na Cakacaka Veivakasavasavataki ni Bula Raraba,” tabana e 81).

Silvia H. Allred, iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

“Era cakacaka vata ena gauna nikua na tagane kei na yalewa ena Lotu ena nodra vakacegui o ira era leqa tu. . . . Ni sa yaco me ivakavuvuli ni noda kauwaitaki ira na tani na loloma, sa yaco me kosipeli cakacakataki na noda veiqaravi ena vukudra. Sai koya na kosipeli ena kena gauna uasivi duadua. Sai koya na lotu savasava.” (Raica “Na iBalebale Dina Sara ni Bula Vakatisaipeli,” tabana e 84). ■

Na iLavovure ni Vuli e Vakavotukanataki Kina na Yalayala Vakaparofita

Mai vei Natasia Garrett

Mekesini ni Lotu

Ena tini na yabaki sa oti, a vakaraitaka kina o Peresitedi Gordon B. Hinckley (1910–2008) e dua na leqa—na nodra sega tiko ni rawata na lesu mai ena kaulotu kei ira eso tale na itabagone bula kilikili me ra

tara cake na veika me ra dro tani kina mai na bula dravudravua—ka vakarautaka e dua na kena iwali: na iLavovure ni Vuli (LVV). E dua na ilavocawiri ka rawa mai na nodra cau eso na lewenilotu kei ira na itokani

ni Lotu, ena vakarautaka na LVV na dinau ni vuli vei ira na itabagone ka namaki kina me ra vakarautaki ira ki na veicakacaka vivinaka ena nodra veivanua ka ra sauma lesu tale mai me rawa ni mai donumaki ira tale eso na madigi vata oqori. E kaya ni na vakararavi na Lotu vei ira na voladia kei na ivurevure vaka-Lotu sa tu rawa me rawa vinaka kina.

Vakayacori na Cakamana

Ni kalawa yani ki na itutunivunau o Peresitedi Hinckley ena ika 31 ni

ITABA MAI VEI BRIAN WILCOX

Na iLavovure ni Vuli, ka tekivu ena 10 na yabaki sa oti, sa vukei ira e 47,000 era vakaitavi kina.

Maji, 2001 ka vakaraitaka na raivotu ni iLavovure ni Vuli vei ira na matabete ena Lotu, sa ivakadinadina vei ira e lewe vuqa ni sa ciqoma na parofita ni Turaga na idusidusi.

A basika beka eso na ivakatakilakila ni na sega ni rawa ni yaco ena nodra sa kusa na iliuliu vovou ni LVV me tekivu na soli ni dinau ena vulaimago ni 2001, me vaka na veidusimaki nei Peresitedi Hinckley. Ena taudaku ni nona ituvatuva vakauqeti na parofita e sega ni dua na ituvatuva vakabisinisi, sega na vakatutu mata-ilalai. A tauyavutaki na parokaramu ena kena vakayagataki na vosa ni koniferedi nei Peresitedi Hinckley me kena idusidusi. E tasoro yani e drau vakadrau na kere dinau ki na valenivolavola liu ni Lotu ni ra se qai kacivi tiko mada ga na dairekita ka tarai cake na kena yavu.

Ia sa yaco tiko na cakamana. Ena loma ga ni imatai ni yabaki,

sa cauraki yani ki na parokaramu e milioni vakamilioni na dola. Era sa tu vakarau e vica na tamata ka ganiti ira sara ga vakavinaka na cakacaka ni LVV me vaka na nodra kila ka

“Na nona veisureti o Peresitedi Hinckley era vukei kina o ira era cau ki na LVV ka vakakina o ira [era vakayagataka] me ra vakatorocaketaki ira kina ka toro voleka vua na iVakabula.”

—Elder John K. Carmack

vakacakacaka me ra dairekita voladia. Na iyaragi e gadrevi me tokona na cicivaki ni LVV e vuravura raraba era sa cici rawa tu ena parokaramu ni yavulotu ena iVakarau ni Vuli ni Lotu

kei na Valenivolavola ni iVurevure ni Veivakacakacakataki. Era babasika ga mai vakatotolo na veika kece e gadrevi, ka vakarautaki kina ena parokaramu na veika a qai tukuna ena Epereli ni 2002 o Peresitedi Hinckley me dua na “yavu tudei.”¹

A kaya vaqo o Rex Allen, ka veiqa-ravi tiko ena gauna oqo vakavoladia dairekita ni veituberi kei na veitarata ena LVV, “Ena dua na gauna balavu sa oti, a dodoka na nona ititoko o Moses ka tawase na Wasa Damudamu. A vakatayaloyalotaka o Peresitedi Hinckley na vakabauta vata oqori ena nona dodoka na nona iyaragi vakaparofita ena wasawasa butobuto ni bula dravudravua ka vakavuna na LVV.”

“Oqo e dua na cakamana,” a vakadeitaka vakavica o Peresitedi Hinckley.

Ni oti e 10 na yabaki, e dina beka ni se qai tekivu tiko na veicakamana cecere.

Sa Vakayacori na Yalalyala

Ena nona kacivaka na LVV kei na nona veivosa tale eso, a yalataka kina o Peresitedi Hinckley ni na drodro mai na LVV e vica vata na veivakalougata-taki. Era sa vakayacori taucoko ka toso cake tikoga na kena totolo ni ra sa tauri ivola e vuqa ka ra vakaitavi ena LVV ka ra sa sauma lesu mai na nodra dinau.

Na Madigi kei na Cakacaka

“Ena rawa vei ira na [vakaitavi kina] me ra vuli vakavinaka ka ra laveti tani mai na bula dravudravua,” e kaya o Peresitedi Hinckley.²

Me yacova mai na Feperueri ni 2011, e voleka ni 90 na pasede vei ira na vaqara cakacaka ni sa oti mai na nodra vuli era sa kune cakacaka. E rauta ni 78 na pasede vei ira era sa cakacaka era kaya ni nodra cakacaka ena gauna oqo sa vinaka cake sara mai na kena ni ra se bera ni vuli. Na ivakatautauvata ni isau ni sa oti na vuli vei ira na vakayagataka na LVV e rauta ni vakatolu se vakavataki na kena ni ra se bera ni vuli, sa dua kina na toso levu ena kedra ituvaki vakailavo.

Matavuvale kei na iTikitiko

“Era na vakamau ka toso ki liu ena kila vakacakacaka ka na rawa kina ni rawa ka vakavinaka ka ra tu ena veitutu vakaitikitiko me ra cau kina vakalevu sara,” e kaya kina o Peresitedi Hinckley.³ E sivia ga vakalailai na dua na ikatolu ni iwiliwili ni vakaitavi ena LVV era sa vakamau ena gauna oqo.

E kaya o Elder John K. Carmack, na dairekita liu ni LVV: “E dua na ka veivakayaloqaqataki e vu mai na LVV sai koya na kena sa kune na inuinui vei ira na itabagone. Na inuinui oqori e solia vei ira na yalo me ra vakamau ka toso ki liu ena nodra bula.”

Ni ra vakayacora vakakina, era sa nanamaki kina na nodra matavuvale ki na veisiga ramase mai liu.

Lotu kei na Veiliutaki

“Ni ra lewe ni Lotu yalodina, era na sauma na nodra ikatini kei na isolisoli, ka na kaukauwa cake kina na Lotu ena veivanua era tiko kina ena vukudra,” e kaya o Peresitedi Hinckley.⁴

Ena veivanua eso sa cici tiko kina na LVV me vica na yabaki, sa rauta ni 10 ki na 15 na pasede ni veiliutaki ni Lotu ena gauna oqo o ira na a vakaitavi ena LVV.

“Era sa veivakauqeti o ira era vakaitavi kina vei ira tale eso na itabagone me ra dinau ena LVV ka me ra lako tani mai na bula dravudravua,” e kaya o Rex Allen. “Ni oti e 10 na yabaki eda raica ni sa rabailevu cake na iwirini ni inuinui ena nodra sa wasea na veivakalougatataki o ira era sa vakalougatataki vei ira na kena vo.”

Revurevu ena Nodra Bula e Vuqa

“Ena yaco [na LVV] me ka ni veivakalougatataki vei ira ena tara yani na nodra bula—vua na cauravou kei na goneyalewa, ki na nodrau matavuvale mai muri, ki na Lotu ka na vakalougatataki ena qaqa ni nodra veiliutaki ena nodra veivanua,” e yalataka o Peresitedi Hinckley.⁵

E sivia ni 47,000 na tamata era sa vakaitavi ena LVV me tekivu mai na vulaimago ni 2001. Oqori e sega ni wili kina o ira na lewe ni matavuvale era sa tokoni ka vakauqeti tiko mai vei ira na lewe ni matavuvale era vakaitavi ena LVV, na veitabanalevu kei na tabana ka na yaga vei ira na nodra veiqaravi kei na cau vivinaka, kei na bula vakailavo ena veivanua ni ra gadrevi o ira sa tu vei ira na kila vakacakacaka me rawa ni tubu cake kina.

“Vakasamataka na kena rabailevu ni o raici ira ena tarai ira na kena revurevu,” e kaya o Baraca Allen. “Oqo ena yaco yani vei ira era cau ki na LVV—o ira na cau, nodra matavuvale, nodra tabanalevu kei na tabana—era na vakalougatataki taucoko mai na nodra cau.”

“Sa toka ena iqaqalo ni liga ni Yalododonu Edaidai yadua na nona rawa ni solia e veigauna e dua na ka ki na ilavo oqo ka vakakina ki na veisasaga yaga tale eso,” e kaya o Elder Carmack. “na nona veisureti o Peresitedi Hinckley era vukei kina o ira era cau ki na LVV ka vakakina o ira [era vakayagataka] me ra vakatorocaketaki ira kina ka toro voleka vua na iVakabula.”

Tomani na Tubu

Sa qai matata mai na raivotu vakaparofita nei Peresitedi Hinckley me baleta na iLavovure ni Vuli ni sa teteva yani na vuravura raraba na veivakauqeti ni parokaramu vakauqeti oqo, ena toso tikoga na kena kilai ni sa toso tikoga na cau ka saumi lesu na dinau, ka na rawa kina vei ira na itabatamata vou era na vakayagataka me ra vakatorocaketaki ira kei na kedra ituvaki.

Mo ni kila eso tale na ka me baleta na iLavovure ni Vuli yalovinaka lako ki na pef.lds.org. ■

IDUSIDUSI

1. Gordon B. Hinckley, “The Church Goes Forward,” *Liahona*, Julai 2002, 4; *Ensign*, Me 2002, 6.
2. Gordon B. Hinckley, *Liahona*, Julai 2002, 4; *Ensign*, Me 2002, 6.
3. Gordon B. Hinckley, *Liahona*, Julai 2002, 4; *Ensign*, Me 2002, 6.
4. Gordon B. Hinckley, “The Perpetual Education Fund,” *Liahona*, Julai, 2001, 62; *Ensign*, Me 2002, 6.
5. Gordon B. Hinckley, *Liahona*, Julai 2001, 62; *Ensign*, Me 2001, 52.

Eso me Vakaitavi ena Vakadidike

Kevaka o dau vinakata tu mo veivakauqeti ena *Liahona* se *Ensign* kei ira na milioni era dau wilika na itukutuku ena mekesini, oqo na nomu gauna. Eratou vinakata tiko na mekesini eso na lewenilotu e vuravura raraba era taleitaka me ra soli itukutuku lesu ka vakaitavi ena kena saumi eso na taro ni vakadidike ena initaneti e veiyabaki. Kevaka o vina-kata mo vakaitavi, yalovinaka imeli ki na liahona@ldschurch.org se ensign@ldschurch.org ka biuta “Magazine Evaluation” ena laini ni ulutaga. E dodonu me rawa ni ra curu ena initaneti na voladia ka rawa ni ra vosa Vakavalagi, Potukali, se Sipeni. Na nomu itukutuku ena vukea na kena sotavi na nodra gagadre na dauwiliwili e vuravura raraba mai vei iratou na mekesini. ■

© IRI

Na iVakadewa ni King James yabaki 400 ni iVolatabu e se vakauqeti ira tikoga na lewe ni Lotu nikua.

E Vakaturi ena Nodra Vosa na iApositolo, ni na Marautaki Vakavinaka Duadua na ika 400 ni Yabaki ni iVolatabu ke Vulici Vakalevu Sara

E sega ni ka vakacala ka na kena tu vei keda nikua na iVolatabu,” e kaya o Elder M. Russell Ballard ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua.¹ E vakamacalataka ni tu na iVolatabu ena vuku ni nodra talairawarawa eso na tamata buladodonu era a muria na veivakauqeti me ra vola na veika bibi era sotava kei na ivakavuvuli, ka vakatalega kina na nodra vakabauta kei na nodra yaloqaqa eso tale, okati kina o ira na dauvakadewa vosa, o ira era a qai solibula vakalevu me “taqomaki ka maroro” kina na iVolatabu.

Na ika 2 ni Me, 2011, na ika 400 ni yabaki ni kena taba na iVakadewa ni King James ni iVolatabu. E vuravura raraba, era sa vakananuma tiko na tamata na kena tabaki na iVolatabu ena mataveivosaki, na soqo ni marau, na vakatasuasua, ena veisisivi vosa, kei na vuqa tale. Eratou vakatura na lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua eso na ka me vakatakilakilataki kina na soqo oqo: ena kena vakatorocaketaki na noda taleitaka na iVolatabu ena noda vulica na nona bula kei na nona veiqaravi vakalotu na iVakabula kei na nodra vosa na parofita makawa kei ira na iapositolo.

“Sa dodonu me da vakavinavinaka

me baleta na iVolatabu,” e kaya o Elder Ballard. “Au taleitaka na iVolatabu, na kena ivakavuvuli, na kena lesoni, kei na kena yalo. . . au taleitaka na kena vakasama kei na kena vakacegu ka yaco mai ena noda wilika na iVolatabu.”²

E duavata kina o Elder Jeffrey R. Holland ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. “Eda lomana ka vakarokorokotaka na iVolatabu,” e kaya o koya. “E dau cavuti e liu ena noda ivolanikalou, na noda ‘ivolayavu.’”³ E vakananuma vei keda o koya ni yaco na Veivakalesui mai baleta ni a vulica na iVolatabu o Josefa Simici ka vakabauta na yalayala e na Jemesa 1:5 ni na sauma na Kalou na masu.

Ni nanuma lesu na veika a yaco me caramaka na sala ni Veivakalesui mai, e cavuta kina o Elder Robert D. Hales ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua na nona vakavinavinaka vei ira kece era a rawata na kena vakadewataki kei na kena taba na iVolatabu. Ena vuku ni nodra cakacaka, sa rawa kina na iVakadewa ni King James ni iVolatabu ki na tamata kecega me ra wilika—ia ena kena a rawa tu vei Josefa Simici, sa vakalesui tale mai kina ki vuravura na Lotu dina.

“Sa rauta me iVolatabu Vakavalagi

Vakadonui kina ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai na King James Version?” E taroga o Elder Hales.⁴

“Me da kakua sara ni guilecavi ira na tamata sega ni wili rawa era a vakamatei ena vuku ni nodra vakabauta ka ra a kila na kaukauwa ni [iVolatabu] ka ra solia na nodra bula me rawa kina vei keda me da kunea ena kena veimalanivosa na marau tawamudu kei na vakacegu ni nona matanitu na Tamada Vakalomalagi,” e kaya o Elder Ballard.⁵

A wasea o Peresitedi Boyd K.

Packer, na Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, e dua na italanoa me baleta na nona raica e dua na iVolatabu ni matavuvale dua na senijiuri na kena dede ka kunea e dua na malanivosa ena tabana ni ulutaga ka vaqo, “Na iVakamacala uasivi duadua ni iVolatabu sai koya me volai vakavinaka sara e yalona o koya e wilika.”⁶ A muria ena ivolanikalou oqo: “Oi kemudou ga na neitou ivola sa volai ena loma i keitou, era sa kila ka wilika ko ira na tamata kecega” (2 Korinica 3:2).

Ena noda kila ka taleitaka na iVolatabu kei na kena itukutuku vakaivolanicikalou e veitokani vata, sa rawa ni da vakaraitaka kina na noda marautaka kei na noda taleitaka na veivakalougatataki ni kena sa Vakalesui mai na kosipeli.

“Vakasamataka mada na cecere ni noda vakalougatataki me tu vei keda na iVolatabu kei na 900 na draunipepa ni ivolanikalou me kena ikuri,” e kaya o Elder D. Todd Christofferson. “Me da kanamagiti tikoga ena vosa i Karisito ka na tukuna vei keda na veika kecega me da cakava.”⁷ ■

IDUSIDUSI

1. M. Russell Ballard, “Na Cakamana ni iVolatabu,” *Liaona* kei na *Ensign*, Me 2007, 80.
2. M. Russell Ballard, *Liaona* kei na *Ensign*, Me 2007, 81.
3. Jeffrey R. Holland, “Sa Sega ni Mudu na Noqu Vosa,” *Liaona* kei na *Ensign*, Me 2008, 92.
4. Robert D. Hales, “Vakavakarau ki na Veivakalesui mai kei na iKarua ni Lako Mai: Ena Vakarurugi Kemudou na Ligaqu,” *Liaona* kei na *Ensign*, Nove. 2005, 90.
5. M. Russell Ballard, *Liaona* kei na *Ensign*, Me 2007, 80.
6. Boyd K. Packer, “Na iVola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito,” *Liaona*, Janu. 2002, 73; *Ensign*, Nove. 2001, 63.
7. D. Todd Christofferson, “Na Veivakalougatataki ni iVolanikalou,” *Liaona* kei na *Ensign*, Me 2010, 35.

Nona Droini ni Valetabu mai Roma e dua na Kenadau

“Na veivaletabu kece sara era vale ni Kalou, ka tautauwata na kedra yaga, kei na kena veivakalougatataki kei na cakacaka vakalotu e tautauwata,” e kaya o Peresitedi Thomas S. Monson ena soqoni ena mataka ni Sigatabu. E duatani kina na Valetabu e Roma, ni tara toka ena dua na vanua kilai levu ena itukutuku ni veivanua e vuravura, na siti erau a vunautaka kina na kosipeli i Karisito na iapositolo ni gauna makawa o Pita kei Paula ka rau a vakamatei ruarua talega kina ena nodrau vakabauta. . . . Ena dua na siga mai qo, era na ciqoma o ira na yalodina eke, na Siti Tawamudu, na veicakacaka vakalotu ka tawamudu na kena yaga ena dua na vale ni Kalou savasava.”

*A*kaya vakaoqo o Peresitedi Thomas S. Monson ni tinia na ika 181ni Koniferedi Raraba Vakayabaki, “Meu wasea mada vei kemuni na noqu lomana na iVakabula kei na Nona veisorovaki cecere ena vukuda. . . . Au vakabauta ni sega ni dua vei keda e rawa ni kila taucoko sara na veika a vakayacora ena vukuda na Kari-sito mai Kecisemani, ia au vakavinavinaka tu ga ena veisiga kece sara ni noqu bula me baleta na Nona isoro ni veivakaduavatataki ena vukuda.” “. . . A sotava kina na veika kecega me vakabula na veika kecega. Ni vakayacora vakakina, a solia kina vei keda na bula ni sa oti na bula oqo. Sa vuetai keda mai na Lutu i Atama. Au vakavinavinaka Vua mai na boto ni yaloqu. E vakavulica vei keda na ivakarau ni bula. E vakavulica vei keda na ivakarau ni mate. A rawata na noda vakabulai.”